KATALOG
WYSTAWY ZABYTKÓW
Z CZASÓW
KRÓLA STEFANA I JANA III

WARSZAWA — 1933

WYSTAWA JUBILEUSZOWA

1533, 1683, 1933

KATALOG
WYSTAWY JUBILEUSZOWEJ
ZABYTKÓW Z CZASÓW
KRÓLA STEFANA I JANA III

W GMACHU MUZEUM WOJSKA

W CZTERECHSETLECIE URODZIN STEFANA BATOREGO
I DWIEŚCIEPIĘĆDZIESIĘCIOLECIE ODSIECZY WIEDEŃSKIEJ

WARSZAWA — 1933

DRUK M. GARASIŃSKI, WARSZAWA, BRACKA 20.

SŁOWO WSTĘPNE

Dla upamiętnienia rocznicy czterechsetnej urodzin Stefana Batorego i dwieściepięćdziesiątej odsieczy wiedeńskiej Muzeum Narodowe w Warszawie i Muzeum Wojska, przy wydatnej pomocy materjalnej „Komitetu Obchodu 250-lecia Odsieczy Wiednia i 400-lecia urodzin Batorego", urządziły łącznie dwie równoległe wystawy zabytków i pamiątek owych czasów w dziesięciu salach I piętra nowozbudowanego gmachu muzealnego przy Alei 3-go Maja.

Na Wystawie zgromadzono przedmioty, dzieła sztuki i dokumenty, związane z osobami króla Stefana i Jana III oraz z ich epoką, przedewszystkiem zabytki, które powstały w owych czasach, z uwzględnieniem tylko w pewnej mierze dzieł późniejszych, świadczących o pietyzmie następnych pokoleń dla tych wielkich postaci. Materjał wystawowy składa się: z obrazów, rysunków, rzeźb, medali, monet, rycin, rękopisów, druków, ubiorów, sprzętów, tkanin, oręża i oporządzenia wojskowego.

Głównym zrębem eksponatów Wystawy z zakresu muzealjów oraz rycin są zbiory Muzeum Narodowego w Warszawie i Muzeum Wojska; archiwalja pochodzą przeważnie z Archiwum Głównego. Wystawa została wzbogacona szeregiem przedmiotów, będących własnością instytucyj i osób prywatnych, którym to właścicielom i kierownikom składamy za ich życzliwy stosunek do Wystawy wyrazy szczerej podzięki.

Większej ilości eksponatów dostarczyło Archiwum Główne w Warszawie, Bibljoteka Narodowa, Bibljoteka i Muzeum Ordynacji Krasińskich, Bibljoteka Ordynacji Zamojskiej, Bibljoteka Uniwersytecka w Warszawie, Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie, Adam hr. Branicki (Wilanów), Fundacja Kórnicka, Klasztor OO. Kapucynów w Warszawie, Rajnold hr. Przezdziecki (Warszawa).

Czynny udział przy urządzaniu wystawy okazało Archiwum Główne, oraz Bibljoteka Narodowa.

Prof. dr. Józef Siemieński, dyrektor Archiwum Głównego, oraz dr. Jadwiga Karwasińska zechcieli zająć się wyborem i układem archiwaljów. Dr. J. Karwasińskiej zawdzięczamy pozatem opracowanie katalogu tego działu.

Ze strony Bibljoteki Narodowej dr. Alodja Kawecka i dr. Tadeusz Mikulski pod kierunkiem dr. Kazimierza Piekarskiego dokonali wyboru druków i ich układu na wystawie. Ponadto dr. A. Kawecka opracowała do katalogu dział druków batorjańskich, a dr. T. Mikulski dział druków z czasów Jana III.

W dziale wojskowym okazał czynną pomoc przy opisie broni rotmistrz dyplm. Władysław Dziewanowski.

Redakcja katalogu spoczywała w rękach p. Stanisława Gebethnera z Muzeum Narodowego w Warszawie.

Wszystkim tym osobom składamy na tem miejscu słowa podziękowania.

Dyrekcja Muzeum Narodowego i Muzeum Wojska

WYSTAWCY

AKADEMJA SZTUK PIĘKNYCH W KRAKOWIE
ARCHIWUM GŁÓWNE AKT DAWNYCH — Warszawa
ARCHIWUM SKARBOWE — Warszawa
ARCHIWUM WOLNEGO MIASTA GDAŃSKA — Gdańsk
BIBLJOTEKA NARODOWA — Warszawa
BIBLJOTEKA I MUZEUM ORDYNACJI KRASIŃSKICH — Warszawa
BIBLJOTEKA ORDYNACJI ZAMOJSKIEJ — Warszawa
BIBLJOTEKA PUBLICZNA — Warszawa
BIBLJOTEKA UNIWERSYTECKA W WARSZAWIE
BRANICKI ADAM HR. — Wilanów
CIECIERSKI TADEUSZ HR. — maj. Ostrożany
CIECIERSKI HENRYK HR. — maj. Baciki
CZARTORYSKI ADAM LUDWIK, ORDYNAT KS. — Gołuchów
CZARTORYSKI AUGUSTYN KS. — Gołuchów
FUNDACJA KÓRNICKA — Kórnik
GABINET ODLEWÓW GIPSOWYCH UNIW. WARSZ.
GODLEWSKA ZOFJA — Warszawa
KASZOWSKI ZYGMUNT HR. — Warszawa
KLASZTOR O. O. KAPUCYNÓW W WARSZAWIE
ŁUKASZEWICZOWA WŁADYSŁAWA — Warszawa
MADEYSKI ANTONI — Rzym
MICHALSKI WŁADYSŁAW — Warszawa
MUZEUM X. X. CZARTORYSKICH W KRAKOWIE
MUZEUM NARODOWE W WARSZAWIE
MUZEUM WOJSKA — Warszawa
„PAŁAC SZTUKI“ — Warszawa

PAŃSTWOWE ZBIORY SZTUKI NA WAWELU
PAŃSTWOWE ZBIORY SZTUKI W WARSZAWIE
PIENIĄŻEK JERZY ODROWĄŻ — Warszawa
PODCZASKI WŁADYSŁAW — Warszawa
PODOSKI JERZY — Warszawa
PRZEZDZIECKI RAJNOLD HR. — Warszawa
(BIBLJOTEKA ORDYNACJI PRZEZDZIECKICH)
RADOSZEWSKI PAWEŁ — Warszawa
RADZIWIŁŁ ALBRECHT KS. — Nieśwież
RZYSZCZEWSKI ROMAN HR. — Warszawa
SOBAŃSKA MICHAŁOWA HR. — Warszawa
SZARKIEWICZ WINCENTY — Warszawa
SZEMBEKOWA MARJA HR. — maj. Wesoła pod Siemianicami
TYSZKIEWICZ JÓZEF HR. — Warszawa
WIELKOPOLSKIE MUZEUM WOJSKOWE — Poznań
WIELKA SYNAGOGA MIEJSKA — Lwów
WIEMANOWA STANISŁAWA — Warszawa
WODYŃSKI JÓZEF — Warszawa
ZAGRODZKI JULJUSZ — Warszawa

OBJAŚNIENIE SKRÓTÓW

Cz. — Czapski, Emeryk Hutten: Spis rycin... w zbiorze Emeryka hr. Hutten-Czapskiego... Kraków 1901.

Cz. — Czapski, Emeryk Hutten: Catalogue de la collection des médailles et monnaies polonaises. Petersburg, Paryż, Kraków 1871-1916 (5 vol.).

Czoł. — Czołowski, Aleksander: Ikonografja wojenna Jana III. Warszawa 1930.

E. — Estreicher, Karol: Bibliografia polska stuleci XV—XVIII. Kraków 1891-1930 i nast.

M. N. — Muzeum Narodowe w Warszawie.

M. W. — Muzeum Wojska.

Olsz. — Olszewicz, Bolesław: Kartografja polska XV i XVI wieku. Warszawa 1930.

Olsz. — Olszewicz, Bolesław: Kartografja polska XVII wieku. Warszawa 1931.

Rcz. — Raczyński, Edward: Gabinet medalów polskich. Berlin, Poznań, Wrocław 1841-1845 (4 vol.).

Rast. — Rastawiecki, Edward: Mappografia dawnej Polski. Warszawa 1846.

Rov. — Rovinskij, D. A.: Podrobnyj słovar' russkich gravirovannych portretov. Sanktpeterburg 1886-1889 (4 vol.).

W. — Wierzbowski, Teodor: Bibliographia Polonica XV ac XVI ss. Warszawa 1888—1894.

akwt. — akwatinta
chromolit. — chromolitografja
drzwrt — drzeworyt
kolor. — kolorowany
kwsrt — kwasoryt
lit. ton. — litografja tonowana
mdzrt — miedzioryt
mezzot. — mezzotinta
obc. — obcięty
top. — topograficzny
wł. — właściciel

UWAGI

Opis portretów — heraldyczny (strona lewa i prawa określone w stosunku do osoby portretowanej, a nie do widza).

Tytuły osobistości (w rycinach) — podano najwyższe urzędy piastowane przez poszczególne osobistości w czasie panowania króla Stefana, lub Jana III.

Układ (w rycinach) — alfabetyczny w wykazach osób i miejscowości, przyczem, przy powtarzaniu się tego samego tematu—w/g rytowników (ewent. rysowników) z uwzględnieniem rozwiązanych anonimów; anonima nierozwiązane na końcu. W bitwach zachowana chronologja.

Nazwiska i daty — malarzy, rysowników i rytowników podane: w/g Thieme-Beckera, Naglera (ewent. Bénézita) i Rastawieckiego; przy rycinach niejednokrotnie z samych rycin, w skorowidzu tylko w/g słowników.

Zabytki niedatowane — pochodzą odpowiednio do ich umieszczenia w katalogu z czasów króla Stefana lub Jana III.

Numeracja w skorowidzu — (I) zabytki z czasów króla Stefana.
(II) zabytki z czasów króla Jana III.

Wymiary niemianowane — podane w centymetrach.

[!] — przy błędach faktycznych (nie stosowany przy wadliwej ortografji).

SPIS RZECZY

CZASY KRÓLA STEFANA

MALARSTWO

RYSUNKI I RYCINY

MAPY

RZEŹBA

MEDALE I MONETY

RĘKOPISY

DRUKI

ZABYTKI CYWILNE

ZABYTKI WOJSKOWE

CZASY KRÓLA JANA III

MALARSTWO

RYSUNKI I RYCINY

MAPY

RZEŹBA

MEDALE I MONETY

MONETY

RĘKOPISY

DRUKI

ZABYTKI CYWILNE

CZASY KRÓLA STEFANA

STEFAN BATORY NR. 4 KAT.

MALARSTWO

PORTRETY KRÓLA I JEGO RODZINY

1. Portret króla Stefana, w całej postaci, wielk. prawdz., wprost, głowa w 3/4 na lewo, magierka czarna z piórem, kontusz czerwony podbity futrem ciemnem, zapięty z przodu na sześć guzików w kształcie oliwek, żupan adamaszkowy karmazynowy, trzewiki żółte. Obr. ol. 236×122. Kopja z obr. Mikołaja Kobera u ks. Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie. — Wł. Rajnold hr. Przezdziecki.

2. Portret króla Stefana, w całej postaci, w 3/4 na lewo, w magierce z piórem czarnem, żupan adamaszkowy karmazynowy, kontusz ponsowy z kołnierzem i podbiciem z futra ciemnego, zapinany z przodu na sześć guzików, buty węgierskie żółte. W prawej ręce berło, lewa na biodrze, z pod kontusza szabla. Na lewej stronie obrazu, na stole, pokrytym obrusem białym, korona i jabłko królewskie. Obr. ol. na drzewie 78×38,3. — Wł. Władysława Łukaszewiczowa.

3. Portret króla Stefana. Popiersie, w 3/4 na lewo, w magierce z piórem czarnem w bogatej szkofji, kontuszu czerwonym z kołnierzem i obramieniem z futra ciemnego, dwa guzy złote z kamieniami. Obr. ol. 59,5×50. — 72679 M. N. Ze zb. Sew. Smolikowskiego dar. spadkob. Aleksandra Pohorecka i Walerja Szaniawska.

4. Portret króla Stefana, ówczesny. Popiersie, w 3/4 na lewo, w kołpaku z piórem i bogatą zaponą z przodu, żupan czerwony adamaszkowy, biały kołnierzyk, kołnierz z ciemnego futra, napis: „STEPHANVS | D: G: REX POLONIAE“, na odwrocie: „... kupiony ten portret w Gdańsku 1790 R. | w oberży nad kanałem do morza idą|cym“. Obr. ol. na drz. dęb. 34,4×28. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

5. Portret króla Stefana z końca w. XVI. Poniżej pasa, w 3/4 na lewo, w magierce z piórem w szkofji, żupan czerwony adamaszkowy, kontusz czerwony z kołnierzem i obramieniem z futra ciem-

nego, w prawej ręce berło, lewa dłoń oparta na szabli, napis frakturą: „S D: G: | Stephanus König | zu Pholen“. Ol. na drz. 20,8 × 15,1.— Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

6. Portret króla Stefana. Popiersie, w 3/4 na lewo, w magierce z czarnem piórem w szkofji, ozdobionej perłami, żupan karmazynowy, kontusz czerwony z kołnierzem z futra ciemnego i takiemże obramieniem. Podpis u dołu: „Stephanus Batoreus | Rex Poloniae”, kopja późniejsza, obr. ol. na pł. 18 × 14. Bogata rama po części z hebanu, blachy złoconej, ozdobiona ośmioma półszlachetnemi kamieniami. — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

7. Portret króla Stefana. Popiersie, w 3/4 na lewo, w magierce z piórem w szkofji, żupan czerwony adamaszkowy, kontusz z kołnierzem i obramieniem z futra ciemnego, napis: „STEPHANVS I | REX POLONIE | ANNO (orzeł polski z herbem Wilcze zęby) 1586”. (kopja z w. XVIII/XIX). Ol. na drz. 18,2 × 14,2. — Wł. Augustyn ks. Czartoryski.

8. Portret króla Stefana, po pas, w 3/4 na lewo, w kołpaku (kapuzie) z zaponą na przodzie, żupan z adamaszku karmazynowego, zapiętego z przodu na gęsto naszyte guziki szmuklerskie, kontusz czerwony z kołnierzem i obramieniem z futra ciemnego, prawa ręka na biodrze, lewa oparta na szabli w złotej oprawie, pendent wąski czarny ze skówkami złocistemi. Na prawo u góry orzeł polski pod koroną i napis: „STEPHANVS | REX POLON XL | Ao 1576“. Akw. i gwasz na pap. 22,3 × 17,3. Jest to kopja z oryginału znajdującego się w Muzeum Germańskiem w Norymberdze, wykonana w r. 1883 przez K. Zinn. Ze zb. Matjasa Bersohna. — 30843 M. N.

9. Portret króla Stefana. Popiersie, w 3/4 na lewo, w magierce z piórem czarnem w szkofji, żupan z adamaszku karmazynowego, kontusz ponsowy z kołnierzem z futra ciemnego. Obr. ol. na tekt. 29 × 21. Jest to kopja, wykonana przez Zofję Szymanowską (1825 † 1870) z portretu znajdującego się we Florencji. — 1215 M. N. Dar Stan. Szymanowski.

10. Portret króla Stefana, w całej postaci, wprost, głowa w 3/4 na lewo, magierka czarna z piórem, żupan adamaszkowy karmazynowy, kontusz czerwony z kołnierzem i obramieniem z ciemnego futra zapięty z przodu na sześć guzików. Obr. ol. 72×50. Kopja z r. 1846 wykonana przez Aleks. Lessera (1814 † 1884) z portretu Mik. Kobera u ks. Misjonarzy w Krak. — 5636 M. N. Dar. Julja z Bergsonów Lesser-Blatteisowa.

11. Portret mężczyzny, w całej postaci, w 3/4 na lewo, w czapce ze srebrnej lamy z futrem ciemnem. Żupan z lamy srebrnej ze złocistemi guzami, delja z tejże lamy podbita futrem rysiem, spięta pod szyją złotą zaponą. Buty żółte. Szabla w oprawie złotej, zdobiona niebieską emalją, zawieszona na rapciach bogato zdobionych złotemi okuciami. Ubiór ten ma charakter ubioru z końca w. XVI. Prawdopodobnie portret przedstawia Stefana Batorego († 1531), palatyna Węgier, krewnego króla (z linji Ecsed) żonatego z Zofją ks. Mazowiecką, córką Anny Radziwiłłówny. Na tabliczce blaszanej przybitej do ramy obrazu napis: „Stefan Batory de Somljo | Mąż Zofji Anny Radziwiłłówny | Dziad króla Stefana Batorego". Obr. ol., malowidło przeniesione na późniejsze płótno 191×97. — Wł. Albrecht ks. Radziwiłł z Nieświeża.

12. Portret damy, w całej postaci, w 3/4 na prawo, włosy jasne zaczesane do góry, djadem z pereł, suknia z lamy srebrno i złotolitej, stanik wcięty gładki, ze szpicem z przodu ku dołowi, część dolna suto marszczona w kształcie kryzy, spódnica na rogówce. Kołnierz wysoki koronkowy, na szyi sznur pereł, na piersiach bogaty łańcuch złoty z perłami. Trzewiki z lamy srebrzystej z kokardą czerwoną. Ubiór ten ma również charakter ubioru z końca w. XVI. Prawdopodobnie portret przedstawia Annę Radziwiłłównę (1476†1522), żonę Konrada III Rudego ks. Mazowieckiego (matkę Zofji ks. Mazowieckiej, małżonki Stefana Batorego palatyna Węgier). Na tabliczce przybitej do ramy obrazu napis: „Zofja Anna Radziwiłłówna | żona Stefana Batorego | Babka króla Stefana | ur. 1472 † 1522". Obr. ol. malowidło, przeniesione na późniejsze płótno 198 × 106,5. — Wł. Albrecht ks. Radziwiłł z Nieświeża.

RYSUNKI I RYCINY

PORTRETY KRÓLA I JEGO RODZINY

KRÓL — WIZERUNKI Z W. XVI — XVIII

13. Król Stefan (ur. 1533, zm. 1586, pan. od 1575), jako wojew. siedmiogrodzki, stojący, w 3/4 na lewo, w futrzanej czapie z kitą, w płaszczu futrzanym narzuconym na żupan, na tle widoku miasta. U góry na prawo tablica z napisem: „STEPHANVS | BATHORIVS | WEIEWODEN AVS | SIEBNBVRGEN | MDLXXVI“ Ryt. J. [obst] A[mman] w 1576 r. Mdzrt rylcem 18 × 13. — 78074 M. N.

14. Król Stefan, w całej postaci, w 3/4 na prawo, w czapce z kitą, w zbroi i futrze, z berłem w prawem ręku. U stóp ozdobny szyszak z piórami. Postać w niszy. Ściany i obok stojące kolumny z bogatemi ozdobami stiukowemi. U dołu, na ozdobnym kartuszu, czterowiersz: „Quod mihi non dederat veterum successus...” Ryt. [Dominicus Custos (155. † 1612)], rys. [Giov. Battista Fontana (1524 † 1587)]. Mdzrt 43,2 × 29,1 (43,3 × 30) z dzieła: Jac. Schrenck: Augustissimorum Imperatorum Serenissimorum Regum atque Archiducum, ... Oeniponti [Insbruk] 1601. Por. Cz. 1955. — 78860 M. N.

15. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na lewo, w czapie futrzanej z kitą, w żupanie i futrze, w owalnem wycięciu muru. Na podstawie: „STEPHANUS BATHOR Koning | van Poolen...“ Ryt. Johannes Punt (1711 † 1779). Mdzrt 15,1 × 9,2. Cz. 1951. — 78068 M. N.

16. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na lewo, w futrzanej czapie z kitą, w żupanie i futrze, w owalnem wycięciu muru. Na podstawie: „STEPHANUS BATHOR Koning | van Poolen...“, direx. J.[ohannes] P. [unt] (1711 † 1779). Mdzrt 15,6 × 9,1 (17,8 × 10,7) (z książki). Cz. 1950. — 78069 M. N.

17. Król Stefan, pół postaci, w 3/4 na lewo, w czapie futrzanej z kitą, w żupanie i płaszczu futrzanym, z berłem w pr. ręce, z mieczem w lewej. W górze na prawo nad tarczą herbową: „STEPHANVS

| D. GRA. REX | POLONIAE | MAGNVS DVX | LITVAN". Mdzrt rylcem 25×17,6. Cz. 1956. — 78067 M. N.

18. Król Stefan, pół postaci, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapie z kitą, w płaszczu futrzanym na żupanie, z mieczem w prawej ręce, z berłem w lewej. Na prawo u góry nad tarczą herbową: „STEPHANVS. D. GRA | REX POLONIAE | MAGNVS DVX | LITVAN". Mdzrt rylcem 17,2×12,2. — 78073 M. N.

19. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapie z kitą, w żupanie i futrze. Na prostokątnem tle owal z napisem w otoku: „STEPHANVS BATHORVS D. G. REX POLONIAE..." u dołu: „Hungarus en STEPHANVS, sed agri rex ille Poloi...". Mdzrt 15,3×11,8.— 78070 M. N.

20. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapie z kitą, w żupanie i futrze. Na tle prostokątnem owal z napisem w otoku: „STEPHANVS BATHORVS D. G. POLONIAE REX..." U dołu: „Stephanus Bathor Coninck van Polen,..." Mdzrt 15×11,2 (17,8×12) z dzieła: Toenel der Keyseren en Coningen... Delf 1615. Cz. 1965. — 78071 M. N.

21. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapie z kitą, w żupanie, w płaszczu futrzanym. Owal z kartusza, pod nim kartusz z napisem: „STEVEN BATTORI | Koningh van Polen". Mdzrt rylcem 12,6×7,7 z dzieła: De Goddelycke vierschare Beshrev... door. Abr. van der Corput. Amsterdam 1662. Cz. 1962. — 78072 M. N.

22. Król Stefan, stojący, w 3/4 na prawo, w czapce z kitą, w zbroi i w płaszczu futrzanym, z berłem w prawej ręce, w niszy na tle prostokątnem. Na lewo, u stóp, szyszak. U dołu: „XV. STEPHANUS BATHORI | Rex Poloniae". Mdzrt rylcem 16,7×11,3 (18,3×12,1).— 64396 M. N.

23. Król Stefan, pół postaci, w 3/4 na prawo, w czapce futrzanej z kitą, w żupanie i futrze, z berłem w lewej ręce. Na prawo na stole jabłko i korona, na lewo u góry orzeł z herbem Batorych. Rycina w kształcie prostokąta z napisem u góry: „STEPHANVS Primus Dei Gratia REX POLONIAE...", u dołu: „Sic STEPHANVS frontem riuens oculosque gerebat | REX,..." Pod ryciną panegiryk: „ELOGIVM MAGNI STEPHANI | ..." Mdzrt 15,6×14,1 (17,6×14,5) z dzieła Kromera: Polonia, wyd. w Kolonji w 1589 r. — 78077 M. N.

24. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na lewo, w czapce z kitą, w żupanie, w płaszczu z futrem, z berłem przy prawem ramieniu, na tle prostokątnem. U dołu: „STEPHANVS I⁹ | N. 43⁹". Mdzrt rylcem 9,8×7,9 (11,8×8) z dzieła Arn. Mylius'a: Principum et regum Polonorum Imagines... Coloniae 1594. Cz. 1968. — 78078 M. N.

25. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapce z kitą, w żupanie i futrze, z berłem w l. ręku. Rama prostokątna o wycięciu owalnem na tle draperji, pod nią leży poduszka z koroną jabłkiem i berłem. Napis pod owalem: „Stephanus Bathori konig in Pohlen | 94". Mdzrt rylcem 27,7×16,4 (28,5×17,2). Cz. 1958. — 78082 M. N.

26. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapce z kitą, w żupanie, w płaszczu z futrem, z berłem u lewego ramienia, w niszy owalnej z napisem u dołu: „Stephanus Bathori Khönig | in Pollen | xx." Prostokąt. Mdzrt rylcem 15×12. Cz. 1966. — 78083 M. N.

27. Król Stefan, pół postaci, w 3/4 na lewo, w okrągłej płaskiej czapeczce z piórem, w żupanie, w płaszczu futrzanym, z berłem w pr. ręce, z mieczem w lewej. U dołu: „STEPHANVS B I REX POLONIAE" Kwsrt 14×10,5. — 79226 M. N.

28. Król Stefan, stojący, w 3/4 na lewo, w czapce z kitą, w żupanie, w płaszczu z futrem, z berłem w prawej ręce, pomiędzy dwoma kolumnami, w ramce prostokątnej z arabesek, z napisem u góry: STEPHANVS BATHOREVS". Drzwrt 15,7×11 z książki w języku łacińskim. — 78081 M. N.

29. Król Stefan, stojący, w 3/4 na lewo, w czapce z kitą, w żupanie, w płaszczu z futrem, z berłem w prawej ręce. Postać pomiędzy dwoma kolumnami. U góry: „Stephan Bathory". Drzwrt 13,8×10,5 z dzieła Aleks. Gwagnina: Kronika Sarmacyey Europeyskiey. Kraków 1611. Cz. 1971. — 82153/3 M. N.

30. Król Stefan, siedzący na tronie, w całej postaci, w 3/4 na prawo, w koronie, w zbroi i płaszczu, z jabłkiem w prawej ręce, z berłem w lewej. Na prawo u góry anioł z mieczem i wieńcem laurowym z napisem: „VICTORI | TRIVMPH | ATORI". Drzwrt 13×9,3.—78094 M. N.

31. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na prawo, w koronie, w żupanie i płaszczu z futrem, z berłem w prawej ręce. Mdzrt rylcem 9,3×7,5 z dzieła Sal. Neugebauer: Icones vitae principum ac regum Poloniae. Francofurti ad M. 1620 & 1626. Cz. 1974. — 78096 M. N.

32. Król Stefan, pół postaci, w 3/4 na lewo, w koronie, w płaszczu z futrem, z berłem w prawej ręce. U dołu: „STEPHANUS BATHORE₉ | 18 König | ...". Mdzrt rylcem 4,5 × 4,4 z dzieła Joh. Melesander: Schauplatz Polnischer Tapferkeit. Nürnberg 1684. Cz. 1963. — 78092 M. N.

33. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na lewo, w koronie i płaszczu z futrem, w niszy owalnej na tle prostokąta. U dołu: „XLIV. STEPHANUS | BATHOREUS". Z cyklu wizerunków królów polskich wydanego w Niemczech po r. 1669. Mdzrt rylcem 4,6×3,8.—78095 M. N.

34. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na lewo, w czapce futrzanej z kitą i w futrze, w kręgu na tle kwadratu. U góry „Stephanus Rex Poloniae". Mdzrt (z książki niemieckiej) 4,5 × 4,5. — 81756 M. N.

35. Król Stefan—dwie strony medalu. Avers: popiersie, w 3/4 na lewo, w futrzanej czapce z kitą, w płaszczu z futrem. Revers z napisem: XLIII | STEPHANVS I | BATTORI REX | POL | 1576". Mdzrt 4,3 × 10,6. — 78097 M. N.

36. Król Stefan—dwie strony medalu, o kształcie owalnym, na pamiątkę odzyskania Połocka i Inflant. Avers z popiersiem z boku na lewo, w wieńcu laurowym i napisem: „STEPHANVS I D. G. REX POLONIAE". Revers z napisem: „DEO | REIP. Q. POLON | ET LITHV. | POLOCIAM LIVONIAM | QVE | RESTITVIT. | A. S. | MDLXXX | II". Mdzrt 4.5 × 9,1. — 78100 M. N.

KRÓL — WIZERUNKI Z KOŃCA W. XVIII — W. XIX

37. Król Stefan, pół postaci, w 3/4 na lewo, w futrzanej czapie z kitą, w żupanie, w płaszczu futrzanym, z lewą ręką na mieczu. Ramka prostokątna z ozdobnych narożników. Napis na ryc. na prawo: „Stephanus Rex | Poloniae". Ryt. Jobst Amman w 1577 r. Fac.-simile drzwrtu (litogr. Ch. Barousse w 1859 r.) 32×24,6. Por. Cz. 1949.—78075 M. N.

38. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapce z kitą, w żupanie, w płaszczu z futrem, z berłem w lewej ręce, na tle prostokątnem. U dołu: „STEFAN BATORY | panował od r. 1575 do r. 1586". Lit. A. Czarnecki. Lit. ton. 13,5 × 10,4. — 81759 M. N.

39. Król Stefan, stojący, twarzą w prawo, w czapce, ferezji i szubie, z szablą w ręku. U dołu napis: „Stefan Batory | Król Polski W. X. Litewski, Ruski, Pruski, Xiążę Siedmiogrodzki | 1533 † 1586". „Lith. v. Deutsch—Verlag v. Isidor Rocca in Berlin..." Lit. ton. 22×16,2—81757 M. N.

40. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapie z kitą, w futrzanym płaszczu, w owalu. U dołu: „STEFAN BATORY. | Król Polski". Lit. Al. Marc. Janiszewski (1788 † 1823). Lit. 13×10,4. — 78087 M. N.

41. Król Stefan, stojący, w 3/4 na lewo, głowa nieco w prawo, w czapce z kitą, w ferezji i szubie podbitej gronostajami, z szablą w prawej ręce. U dołu: „STEFAN BATORI | Król polski 1586 | VARSOVIE wydanie DAZIARO". Lit. Antoine Maurin (1793 † 1860). Lit. ton. 23×18. — 78848 M. N.

42. Król Stefan, stojący, w 3/4 na prawo, w czapce futrzanej z wysoką kitą, w zbroi i w płaszczu z futrem, z berłem w prawej ręce, lewą wsparty pod bok; na lewo na stole szyszak. Tło prostokątne. U dołu: „Etienne Batory | Estevan Batory", u góry: „POLOGNE POLONIA". Ryt. Marc-Antoine Monnin (1806 † ...), rys. Emile Ant. Vernier (1831 † 1887). Stlrt 14,6×9,6 z dzieła Karola Forstera: Pologne. Paris 1840. — 64652 M. N.

43. Król Stefan, pół postaci, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapce z wysoką kitą, w żupanie, w płaszczu z futrem, z berłem w lewej ręce wspartej na stole, na którym jabłko i korona. U góry w lewym rogu orzeł. Tło prostokątne. U dołu facsimile podpisu: „Stefhanus Rex" i napis: „z Kroniki Marcina Kromera Ed. Col. fol. 1589". Lit. J. Oziębłowskiego w Wilnie 14,5×10,3. — 79206 M. N.

44. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na lewo, w czapce z kitą, w płaszczu futrzanym. Rama prostokątna o wycięciu owalnem. U dołu ramy, na wstęgach i gałązkach, pięciopolowa tarcza herbowa pod koroną dzieli napis: „STEFAN BATORY. K: P: — STEPHANUS BATHOREUS | ur. 1533 obrany królem 1575 — um. 1586 pochowany w Krakowie" — niżej facsimile podpisu — u góry: „GALERIA KRÓLÓW POLSKICH". Lit. Jan Feliks Piwarski (1794 † 1859), rys. Marceli Bacciarelli (1731 † 1818). Lit. zakł. Fajansa 39×29,6. — 37956 M. N.

45. Król Stefan, stojący, w 3/4 na prawo, w czapce futrzanej z wysoką kitą, w zbroi, w płaszczu z futrem, z berłem w prawej ręce, lewą wsparty pod bok. Na lewo na stole szyszak. U dołu: „Etienne Batory", u góry „POLONIA". Lit. G. Riccio (1760 † 1819). Chromolit. 13,3×8,6. — 39440 M. N.

46. Król Stefan, stojący, w 3/4 na prawo, w czapce z wysoką kitą, w zbroi i w płaszczu z futrem, z berłem w prawej ręce. Obok na stole

szyszak, z tyłu, jako tło, draperja z chwastami. U dołu: „Stefan Batory Kr. P. W. X. L. | z portretu który znajdywał się w Połocku u X. X. Jezuitów“. Lit. Schmid. Lit. 27,5 × 19,9 (29 × 21,4). — 78076 M. N.

47. Król Stefan, siedzący w fotelu, w 3/4 na prawo, w ferezji i delji futrzanej, pod kotarą obok kolumny. Przed nim pachole z księgą pod pachą. Prawą ręką król gładzi chłopca pod brodą, lewa spoczywa na poręczy fotela. W głębi komnaty drzwi otwarte. U dołu: „Stefan Batory“. Rys. Wincenty Smokowski (1797 † 1876). Chromolit. 13 × 7,8. — 7772 M. N.

48. Król Stefan, pół postaci, w 3/4 na lewo, w czapce z kitą, w zbroi i w płaszczu futrzanym, z berłem w prawej ręce, w owalu. U dołu „STEFAN BATORY | KRÓL POLSKI XIĄŻE SIEDMIOGRODZKI | ...“ Lit. Wład. Walkiewicz (1833 † ...), rys. A. Lesser (1814 † 1884). Lit. 24,5×19,7 z dzieła Juljana Bartoszewicza: Królowie Polscy. Warszawa 1860. — 78089 M. N.

49. Król Stefan, w całej postaci, w 3/4 na prawo, głowa z boku na prawo, w czapce z piórami, w krótkim płaszczyku. W lewej ręce trzyma rękojeść zwisającej szabli, w wyciągniętej prawej dokument z pieczęcią. Lewa noga wysunięta naprzód. Rys. kredką 35 × 22,2. U góry na prawo napis atramentem ręką króla Stanisława Augusta: „Stephanus | Battoreus | Il faut que la | tete et la main | droite aye plus | d'action.“ U dołu: „E.“ Ze zbioru Stan. Aug., cykl: Idées des Statues pour des Roys. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

50. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie, w delji z futrem spiętej dużym guzem na pr. ramieniu. Rys. węglem 34 × 27. U dołu piórem „STEPHANVS BATTOREVS“ Z pr. boku „E — E.“ Ze zbioru Stan. Aug., cykl: Idées des Statues pour des Roys. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

51. Król Stefan, siedzący na tronie, twarzą w lewo, w czapce futrzanej, w płaszczu podbitym gronostajami, z berłem w prawej, z jabłkiem w lewej ręce. U dołu: „Etienne Batory | Rois des Polonais | Grand-duc de Litvanie“. Stlrt 15,8 × 13,5 z dzieła Leonarda Chodźki: Pologne. Paris (wyd. różne). Cz. 1972. — 78088 M. N.

52. Król Stefan, avers medalu z popiersiem, w 3/4 na lewo, w czapce ze strusiem piórem, w żupanie i płaszczu futrzanym. U góry napis pomiędzy dwoma półksiężycami: „IV. STEPHANVS | BATHORI“. Mdzrt 6,6 × 6,6 z dzieła Hereusza: Bildnisse der regierenden Fürsten... Wien 1828 — 78086 M. N.

53. Król Stefan, popiersie, w 3/4 na lewo, w futrzanej czapce z kitą, w zbroi, w płaszczu futrzanym. Drzwrt 6×5. — 81758 M. N.

54. Król Stefan, popiersie, wprost, w czapce z kitą, w płaszczu z futrem, w owalu. Akwt. 4,8×3,8 (7,4×4,8). — 78084 M. N.

55 Król Stefan, z monety, głowa prawie z boku na lewo, w koronie. U dołu: „Stefan Batori | 1575×1586“ Mdzrt 3×2,7. — 78098 M.N.

56. Król Stefan, avers medalu z popiersiem, z boku na lewo, w koronie, w zbroi. Wokoło napis: „STEPHANUS D: G: REX POLONIAE M: D: LIT: RUSIAE. PRUS: LIV: e. t. c.“ Mdzrt 6,8×6,8—78099 M. N.

RODZINA KRÓLEWSKA

57. Królowa Anna Jagiellonka (1522 † 1596), stojąca, w 3/4 na prawo, w welonie na czapce i na ramionach, w krezie rurkowanej, w łańcuchu w 4 rzędy, w sukni z wzorzystym szlakiem u dołu, z rękami złożonemi, na tle draperji. W lewym górnym rogu ryciny tarcza z orłem pod królewską koroną. Całość w obwódce prostokątnej. Drzwrt 32,8×25,6. — 78105 M. N.

58. Królowa Anna Jagiellonka, popiersie, w 3/4 na lewo, w woalu na głowie, z perłami i krzyżem na szyi, w owalu z liści laurowych na tle prostok. Na podstawie: „ANNA IAGIELLONIA | Sig. I. filia, | Regis Stephani Uxor“. Ryt G. van der Gouven (16.. † 172.). Mdzrt rylcem 7,5×6 z dzieła Mikołaja Chwałkowskiego: Regni Poloniae Jus... Regiomonti (Królewiec) 1684. Cz. 26. — 48109 M. N.

59. Królowa Anna Jagiellonka, popiersie, w 3/4 na lewo, w lokach i koronie, w podwójnej krezie na szyi, na tle prostok. U dołu: „KRÓLOWA ANNA JAGIELONKA | w świetnym stroju, | podług obrazu nad Kaplicą Jagielońską w Krakowie“. Lit. Henr. Aschenbrenner. Lit. ton. 12,7×11,2. — 79190 M. N.

60. Królowa Anna Jagiellonka, pół postaci, nieco na prawo, w czepku rurkowanym i długim welonie, z podwójnym łańcuchem na szyi, z rękami u paska, w obwódce prostok. U dołu napis: „Królowa Anna Batorowa, jako Wdowa odmal- | wana nad Kaplicą Jagiellońską w Krakowie“. Ryt. Carl Mayer (1798 † 18..), rys. Józ. Sonntag (1786†1834). Mdzrt punkt. 11,8×7 (17,9×11,6).—78107 M.N.

61. Królowa Anna Jagiellonka, popiersie, nieco na prawo, w welonie, w perłach, z krzyżem na szyi, w owalu. U dołu: „ANNA JAGIELLONKA | Żona Stefana Batorego“. Lit. S. M. Lit. 13,3×10,3.— 78111 M. N.

62. Królowa Anna Jagiellonka, stojąca, w woalu zarzuconym na czepiec i ramiona, w krezie, w sukni przybranej u dołu haftem, w łańcuchu w cztery rzędy, na tle draperji. U góry na lewo tarcza z orłem pod koroną, u dołu na prawo tarcza z wężem Sforzów, pośrodku tablica z napisem: „ANNA JAGELLONIA | REGVM SIGISM. PRIMI EX BONA SFORTIA FILIA | SIGISMVNDI AVGVSTI SOROR | INFANS REGNI POLONIAE | A C|Ↄ|CLXXIII“, u dołu: „Anna Jagiellonka | według współczesnego portretu“. Rys. A. Smoleński. Lit. 18,7 × 11,5. — 37898 M. N.

63. Królowa Anna Jagiellonka, stojąca, w 3/4 na prawo, w lokach i koronie, w krezie, w łańcuchu, z berłem w prawej, z jabłkiem w lewej ręce, na tle kotary. Pod obwódką u dołu napis: „Królowa Anna Jagielonka Żona | Stefana Batorego w świetnym stroiu | nad Kaplicą Iagelońską“. Ryt. Carl Mayer (1798 † 18...), rys. Józ. Sonntag (1786†1834). Mdzrt punkt. 11,7×6,8 (17,8 × 11,7).—78106 M. N.

64. Andrzej Batory (1562 † 1599), kardynał, bratanek króla, popiersie, w 3/4 na lewo, w birecie i pelerynce zapinanej na guziki z przodu, w okrągłej ramie z napisem w otoku: „ANDREA de Somlo BATORY CARDIN“. Rys. piórkiem, z I poł. w. XVII, 14,7 × 14,7. Pod rysunkiem napis w 5 wierszach. Ze zbiorów Stan. Augusta. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

65. Andrzej Batory — popiersie, w 3/4 na lewo, z zamkniętemi oczami, z raną na czole (zamordowany z polecenia hospodara wołoskiego Michała), w owalnem wycięciu prostokątnej ramy otoczonej kartuszami i festonami z liści. W dolnym odcinku ramy: „Andreas Bathori“. Mdzrt 28,8 × 17,3 (29,5 × 18,8). — 78112 M. N.

66. Gabrjel Batory (1587 † 1613), bratanek króla, wojew. siedmiogrodzki, popiersie, z boku na lewo, w zbroi, w owalnem wycięciu bogatej prostokątnej ramy, stojącej na postumencie z esownic i stylizowanych liści akantu, z dwoma trąbiącymi aniołami po bokach. U góry ramy maskaron wśród wstęg, palm i gałęzi lauru. W dolnym odcinku ramy napis: „Gabriel Bathory“. Mdzrt 27,9×17,1 (28,7×17,6).— 78114 M. N.

67. Krzysztof Batory, brat króla, wojew. siedmiogrodzki (†1581), popiersie, w 3/4 na lewo, w futrze narzuconem na ramiona, z medalem na wstążce, w owalnem wycięciu ramy prostokątnej, otoczonej kartuszami i festonami z liści. W dolnym odcinku ramy: „Christoph Bathori. | Fürst in Siebenbürgen. | 184“. Mdzrt rylcem 28,9 × 17,3 (30 × 18,6). — 78113 M. N.

68. Zygmunt Batory, syn Krzysztofa, bratanek króla, wojew. siedmiogrodzki od r. 1572 († 1613), pół postaci, z boku na prawo, w zbroi, prawa ręka na hełmie, w lewej berło. Owal, z napisem w otoku: „SERENISSIMVS SIGISMVNDVS TRANSILVANIAE ET MOLDAVIAE PRINCEPS", na prostokącie o narożnikach zdobnych w esownice. Ryt. [Theod. de Bry? (1528 † 1598)]. Mdzrt 15,5 × 12,5 (15,8 × 12,8).—78121 M. N.

69. Zygmunt Batory — popiersie, w 3/4 na prawo, w płaszczu narzuconym na prawe ramię, w owalu z napisem w otoku: „SERENISS. SIGISMVNDVS BATHORIVS TRANSILVANIAE, MOLDAVIAE... PRINCEPS, ETC." Ryt. Alex. Mair w 1596 r. Mdzrt 20,5 × 19,6. — 78116 M. N.

70. Zygmunt Batory — w 27 roku życia, popiersie, w 3/4 na lewo. Owal z napisem w otoku: „SERENISS, SIGISMVNDVS BATHORIVS TRANSILV. MOLD... PRINCEPS". Ryt. Crispin I de Passe (1565 † 1631). Mdzrt 14,7 × 11,3. — 78115 M. N.

71. Zygmunt Batory — popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi i przepasce, z orderem Złotego Runa na łańcuchu, w ramie owalnej z napisem w otoku: „SERENISSIMUS SIGISMUNDUS BATHORI-TRANSILVANIAE etc: PRINCEPS etc". Tło ramy stanowią motywy architektoniczne. U góry, w glorji, orzeł o rozpostartych skrzydłach, trzyma w szponach miecz i berło otoczone wawrzynem. Po bokach stoją dwie postacie alegoryczne. Na lewo Victoria w hełmie z piórami, z palmą w lewej ręce, z wieńcem laurowym w podniesionej prawej; na prawo Abundantia w wianku na głowie, z rogiem obfitości. U dołu w niszach dwie chimery na łańcuchach. Pomiędzy niemi bogaty kartusz z napisem: „Magnus est, ingenti cum Marte..." Nad kartuszem na tarczy kotwica w otoczeniu trzech wianków i napis: „scio | cui | credidi". U dołu dedykacja artysty w 3 wierszach: „Serenissimo Principi et Domino D. Sigismundo Bathoreo..." Ryt. Aegidius Sadeler w r. 1607. Mdzrt 32 × 21,5 z zakł. M. Sadeler'a. — 78118 M. N.

72. Taż sama rycina, obraz odwrócony, avant la lettre.—78117 M.N.

73. Katarzyna Jagiellonka, królowa szwedzka († 1583). Popiersie (rewers z medalu Jana III szwedzkiego), z boku na prawo, w płaskiej, okrągłej czapeczce na czepku, w krezie rurkowanej. Nad głową orzeł polski. Wokoło napis: „CATHARINA D. G. SVECORVM. GOTHORVM. WANDALORVMQ. E $\frac{C}{T}$ [REG. INF:] POLO". Mdzrt 8,8 × 8,8 z dzieła Hereusza: Bildnisse der regierenden Fürsten... Wien 1828. — 78334 M. N.

PORTRETY OSOBISTOŚCI POLSKICH

74. Piotr Artomius (Krzesichleb) (1552 † 1609), duchowny luterański, kaznodzieja, popiersie, w 3/4 na lewo, w sukni z wykładanym kołnierzem, w narzuconym na ramiona płaszczu. U dołu napis: „PETRVS ARTOMIVS 1552 NATVS GRODI | SCIIS IN MAI. POLO. ECCL. WENGROV | ENSIS THORVNIENSIS V. D. MINISTER...” Mdzrt rylcem 12,9 × 8,9 z dzieła Efraim Oloffs: Polnische Liedergeschichte. Danzig 1774. Cz. 40. Ze zb. Załuskich. — Bibl. Nar.

75. Gabrjel Bekiesz (zm. 1581?), dowódca jazdy węgierskiej, popiersie, w 3/4 na prawo, w czapce futrzanej z kitą, w płaszczu z futrzanym kołnierzem, w owalu. U dołu: „BEKIESZ | Dowódca Jazdy Węgierskiej“. Lit. 10,1 × 12,7 — 15266 M. N.

76. Kacper Bekiesz († 1580), dowódca piechoty węgierskiej, popiersie, w 3/4 na lewo, w czapce z fontaziem i szacie szamerowanej. U dołu napis: „K. Bekiesz“. Lit. 7,5 × 6 — 15267 M. N.

77. Marcin Białobrzeski (1522 † 1586), biskup kamieniecki, pół postaci, w 3/4 na prawo, w birecie, z krzyżem na łańcuchu, w futrze. Ręce wsparte na stole, w prawej trzyma książkę. U góry na prawo draperja, na lewo tarcza z herbem Abdank na pastorale pod infułą. Całość w owalu. W górze: „IN EFFIGIEM REVERENDISSIMI IN | CHRISTO PATRIS, DOMINI MARTINI | BIALOBRESII ... | ... | ... EPIGRAMONA“. U dołu napis w 4 wierszach: MARTINUS BIALOBRESIUS CAMENECIDOS ORAE, | ...“ Drzwrt 14,7 × 10,2 z dzieła M. Białobrzeskiego: Postilla Orthodoxi. Część II. Kraków, Łazarz, MDLXXXI. Na kartonie pod ryciną ręcznie dopisany życiorys. Ze zbioru Stan. Aug. Cz. 205. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

78. Marcin Białobrzeski—pół postaci, w 3/4 na prawo, w okrągłej czapce, w płaszczu z futrem, za stołem. Na tle napis piórem: „Marcin Biało- | brzeski“. Mdzrt kolor. ręcznie 4,1 × 4,1—79617 M. N.

79. Andrzej Bobola (1545 † 1629), podkomorzy wielki kor., poniżej pasa, w 3/4 na lewo, w adamaszkowym żupanie i w futrze, z łańcuchem na szyi, trzyma w lewej ręce medal z napisem: „SIGIS. III. D: G. REX. M. D. L.“. Postać między dwoma koryckimi kolumnami, w kapitelach kolumn tarcze z herbami Leliwa i Starykoń, na bazach herb Gozdawa i Trąby. U dołu na tablicy w 7 wierszach:

„PERILLUSTRI: HEROI: MAGNIFICO DOMINO. D: ANDRAE BOBOLA | DE MAGNA ET PARVA PIASKI SUPREMO REGNI | POLONIAE SUCCAMERARIO...“ Ryt. Joh. Engelhartt w Wilnie. Mdzrt 16,4×13,3 z dzieła Math. Bembus: Wizerunek szlachcica prawdziwego. Wilno 1629. Cz. 228. Na kartonie pod ryc. dopisany ręcznie życiorys. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

80. Jan Karol Chodkiewicz (1560 † 1621), pół postaci, w 3/4 na lewo, w żupanie, w płaszczu, z buławą w prawej ręce, lewa na szabli; za nim fragment draperji i otwarte okno z widokiem bitwy pod Chocimem. Rama owalna z palmowych liści wśród armatury i panoplij, pod nią napis w wieńcu palmowym: „JOANNES CAROLUS CHODKIEWICZ COMES IN SZKŁOW | ... PALATINUS VILNENSIS, ... | ... | IMPERATOREM REGNI POLONIAE GNALIS BELLI DUX | ...“ Portret w wieku późniejszym. Ryt. Wilhelm Hondius w r. 1648. Mdzrt 25,5×19. Cz. 307. — 41321 M. N.

81. Drzysławski, rotmistrz, popiersie, w 3/4 na lewo, w hełmie z piórami i w zbroi. Rys. piórkiem, z 1-ej poł. w. XVII, 16,4×15,3. Poniżej rysunku napis w 7 wierszach. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

82. Aleksander Gwagnin (1538 † 1614), kronikarz, pół postaci, w 3/4 na lewo, w zbroi i krezie rurkowanej, z szarfą przez prawe ramię, z regimentem w pr. ręku, po za nim szyszak. W owalu. W otoku napis: „ALEKSANDER GVAGNINVS VERONENSIS, EQUES AVRATVS MILITVM & PRAEFECTVS, AETATIS SVAE LXXIII, ANNO M.DC.XI“. W rogach panoplja. U dołu 4 wiersze: „Candide, si cernis Lector, cuius sit imago | ...“ Drzwrt 16,5×13,6 z dzieła Al. Gwagnina: Kronika Sarmacyey Europeyskiey. Kraków 1611. Cz. 529. — Bibl. Ord. Kras.

83 Stanisław Hozjusz (1504 † 1579), kardynał, biskup warmiński, popiersie, w 3/4 na prawo, w birecie, w płaszczu z kapturem. U dołu napis: „STANISLAVS HOSIVS, CARD“. Ryt. Nicolas de Larmessin (w. XVII). Mdzrt 16×13. Cz. 586. — 81846 M. N.

84. Stanisław Hozjusz popiersie, w 3/4 na lewo, w birecie, w płaszczu z kapturem. U dołu napis: „STANISLAVS HOSIVS CARDINALIS EPISCOPVS | VARMIENSIS CONC. TRIDET. PRAESES | Instructus patria...“ Mdzrt rylcem 14×12 (17,7×12,5). Cz. 590. — 81873 M. N.

85. Stanisław Hozjusz — popiersie, w 3/4 na lewo, w birecie, w płaszczu z pelerynką. Prawa dłoń wsparta na klepsydrze, postawionej na księdze. U góry napis: „STANISLAE HOSIVS, POLONOIS Chap. 82". Mdzrt 18,2×14,3. — 26552 M. N.

86. Stanisław Hozjusz — popiersie, w 3/4 na lewo, w birecie, i płaszczu z kapturem, z ręką na klepsydrze. Na tablicy napis: „Stanislae Hosius, | Polonois". Mdzrt 12,2×7 — 81871 M. N.

87. Stanisław Hozjusz — popiersie, w 3/4 na prawo, w birecie, w płaszczu z kapturem, w kręgu (na odwrocie druk w języku łacińskim). Mdzrt 6,4×6,4. — 81872 M. N.

88. Sebastjan Klonowicz (1551 † 1608), głowa, w 3/4 na lewo, w kapeluszu. Krąg z napisem w otoku: „DUM VITA GRATA EST MORTIS CONDITIO OPTIMA EST". „Ex hominum questu facta fortuna est DEA". U dołu: „Sebastian Klonowicz | Acernus". Akwt. i kwsrt. 7,6×7,6 — 76632 M. N.

89. Jan Kochanowski (1551 † 1584), głowa, w 3/4 na prawo, w wykładanym kołnierzu. U dołu: „I wdarłem się na skałę... | ... Jan Kochanowski do Myszkowskiego | Biskupa Krakowskiego". Ryt. Jan Ligber ok. r. 1800, rys. Ludwik Courtin (17.. † 18..). Mdzrt punkt. 11,7×9,3 (19×11,9) do: Jana Kochanowskiego Dzieła Polskie. Edycya T. Mostowskiego. Warszawa 1803. Cz. 794. — 14131 M. N.

90. Marcin Kromer (1512 † 1587), kronikarz, popiersie, w 3/4 na lewo, w czapce, w ubiorze duchownym, z księgą w rękach, prawa ręka wsparta na księdze. Owal. U dołu: „Marcin Kromer | z Obrazów Króla Stanisława Augusta w Zamku". Ryt. Jan Ligber ok. r. 1800, rys. Ludwik Courtin (17..—18..). Mdzrt punkt. 11,7×9,4 (19,3×11,9) Cz. 973. — 7724 M. N.

91. Marcin Leopolita (ok. 1540 † 1589), muzyk i kompozytor, popiersie, w 3/4 na lewo. U góry napis: „MARTINUS — LEOPOLITA". Ryt. Antoni Oleszczyński (1794 † 1879). Stlrt 9,5 × 8 (18,5×14,5) z albumu: Rozmaitości Polskie. Paris 1832—33. Cz. 1036— 83999 M. N.

92. Jerzy Mniszek († 1613), kasztelan radomski, popiersie, nieco na lewo, w narzuconem futrze, z medaljonem na piersiach. Owal z napisem w otoku: „ILLVSTRISS. D. GEORG. MNISCHEK, COMES. DE MAGNA ET. PARVA KVNCZYCE. PALAT. SENDO-

MIERIEN. et MAGNI MOSCOVIAE. DVCIS et SOCER". U dołu w 2 wierszach: „Timenti DEVM..." Portret w wieku późniejszym. Ryt. Lucas Kilian (1579 † 1637). Mdzrt 15,9 × 12,4. Cz. 1304. — 79449 M. N.

93. Zygmunt Myszkowski (15.. † 1615), kasztelan wojnicki, popiersie, w 3/4 na prawo, w zbroi i przepasce, w kołnierzu wykładanym z koronką, z laską marszałkowską w lewej ręce. Portret z czasów Zygmunta III z napisem u dołu: „SIGISMUND₉ MARCHIO A | Mirow Miskowski. Supr: Regni Pol. | Mareschalcus". Mdzrt 9,2×5,6. — Bibl. Przezdz.

94. Bartłomiej Nowodworski (15.. † 1624), tłomacz królewski, do kolan, nieco w lewo, z krzyżem maltańskim na piersiach i na płaszczu. Prawa ręka z buławą oparta na stole. Na prawo tarcza herbowa i napis w 3 wierszach: BARTHOLOMEVS NOWODWORSKY |..." U dołu: BARTŁOMIEY NOWODWORSKI | KAWALER MALTAŃSKI". Ryt. Antoni Tepplar, rys. Ksawery Prek (1797 † 1864). Mdzrt 16,5 × 11,6 (28,1 × 19) z albumu Tepplara i Preka: Wizerunki Ludzi Znakomitych w Polszcze. Kraków 1830. Cz. 1352. — 16884 M. N.

95. Jerzy Radziwiłł (1556 † 1600), biskup wileński, namiestnik Inflant, kardynał, popiersie, w 3/4 na lewo, w birecie. Na tle prostokątnem owal z napisem w otoku: „GEORGIVS CARDINALIS RADZIVIL EPISCOPVS CRACOVIENSIS". U góry: GEORGIVS CARDINAL. EPISCO- | PVS CRACOVIENS". U dołu: „CARDINEI pars clara chori RADIVILA propago, | ..." Mdzrt rylcem 16,2 × 12,5. Cz. 1617(?) — 81866 M. N.

96. Krzysztof Radziwiłł (1547 † 1603), wojewoda wileński, hetm. w. lit., pół postaci, w 3/4 na lewo, w czapce z kitą, w żupanie w płaszczu futrzanym spiętym długą klamrą, z buławą w pr. ręce. U dołu tarcza herbowa z orłem dzieli napis: „Krzysztof Radziwiłł | Wojewoda Wileński, Hetman Wielki Litewski". Lit. Henryk Aschenbrenner, rys. Wojciech Gerson (1831 † 1901). Lit. 24 × 18,8 z wyd. Dzwonkowskiego: Hetmani Polscy. Warszawa 1860. — 61478/16 M. N.

97. Mikołaj Radziwiłł Rudy (1512 † 1584), hetman w. litewski, w całej postaci, z głową zwróconą w 3/4 na prawo, w pancerzu z szarfą. Lewa ręka z regimentem wsparta na wysokim mieczu. U stóp szyszak i żelazne rękawice. Postać w niszy. Ściany i obok stojące kolumny z bogatemi ozdobami stiukowemi. Ryt. [Dominicus Custos

(155. † 1612)], rys. [Giov. Battista Fontana (1524 † 1587)]. Mdzrt 42,7×29,1 z dzieła Jac. Schrenck: Der aller Kayser Koenigen, Ertzhertzogen, Fuersten, Grafen... warhafftige Bildtnussen... Inspruck 1603 (tłom. na niem. Noyse von Campenhouten). Cz. 1642.—82671 M. N.

98. Mikołaj Krzysztof Radziwiłł, Sierotka (1549 † 1616), marszałek w. litewski, w całej postaci, w 3/4 na lewo, w zbroi, z szarfą, z krzyżem jerozolimskim. W pr. ręce regiment, lewa wsparta o biodro. U stóp ozdobny szyszak. Postać w niszy. Ściany i obok stojące kolumny z bogatemi ozdobami stiukowemi. Ryt. [Dominicus Custos (155. † 1612)], rys. [Giov. Battista Fontana (1524 † 1587)]. Mdzrt 43×29,2 z dzieła: Jac. Schrenck: Der aller Kayser Koenigen, Ertzhertzogen, Fuersten, Grafen... warhafftige Bildtnussen... Inspruck 1603 (tłom. na niem. Noyse von Campenhouten). Cz. 1638.—82673 M. N.

99. Mikołaj Krzysztof Radziwiłł, Sierotka, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi i kołnierzu, z szarfą z krzyżem jerozolimskim na piersiach. Owal z napisem w otoku: „NICOLAVS CHRISTOPHORVS RADZIVIL. DVX OLICAE ET IN NIESVIESCH S. R. IMP. PRINCEPS PALATINVS VILNENSIS etc". U dołu w 2 wierszach: „Artifices digiti..." Ryt. Lucas Kilian (1579 † 1637), „D[ominicus] C[ustos] excudeb". Mdzrt 15,2×12,1. Cz. 1636. — Bibl. Ord. Kras.

100. Stanisław Sabin, wójt wileński, „dozorca" mennicy, poniżej pasa, w 3/4 na prawo, w zbroi zdobnej w groteski. Prawa ręka z regimentem, lewa na biodrze. Koło głowy, na lewo, tarcza z Glaubiczem, na prawo tarcza z Gryfem i w 9 wierszach sygnatura artysty wraz z jego dewizą: „Nulla. Dies | Sine. Linea". Całość w owalu z napisem w otoku: „NOBILITAS. LAVDABILIS. EST. QVAE. VIRTVTIBVS. ORNATA. DOCTORI. STANISLAO. SABINO. HAEREDI. IN. STRACZA. ADVOCATO. VILNENSI. ETC". Owal otoczony licznemi postaciami. W górze Chrystus na tęczy wśród czterech aniołów z trąbami. Niżej klęczące postacie: Sabina (?) z 5-cioma synami i jego żony (?) z czterema córkami. Po bokach liczne groteskowe figurki i symbole, wśród nich u dołu baranek w wieńcu z liści. Rys. i ryt. Nicolaus Andrea w. r. 1590. Mdzrt 42×23,5. Cz. 1693. — 11633 M. N.

101. Andrzej Sapieha (15.. † 1614), wojew. połocki, hetman polny lit., pół postaci, nieco na lewo, w czapie futrzanej, w żupanie i płaszczu, z buławą w lewej ręce. U dołu tarcza z herbem Lis dzieli napis: „Jędrzej — Sapieha | Wojewoda Połocki — Hetman Polny Li-

tews...“ Niżej facsimile podpisu. Lit. Henryk Aschenbrenner rys. Wojciech Gerson (1831 † 1901). Lit. 24×19,3 z wydawn. Dzwonkowskiego: Hetmani Polscy. Warszawa 1860. — 61478/21 M. N.

102. Lew Sapieha (1557 † 1633), poseł do Moskwy w r. 1584, podkanclerzy litewski, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, z przepaską związaną na prawem ramieniu, na tle draperji i okna z widokiem na bitwę. Rama prostokątna o wycięciu owalnem, z napisem na podstawie: „ILLUST.mus ET EXCELL.mus DNUS, DNUS LEO SAPIEHA ARCHICANCEL: | LARIUS, PALATINUS VILNENSIS, MAGNI DUCATUS LITHUANIAE SUPREMUS BELLI DUX...“ Portret w wieku dojrzałym, ryt. Wilhelm Hondius (po 1597 † 1652). Mdzrt 15,8×11,2. Cz. 1718. — 24993 M. N.

103. Piotr Skarga Pawęski (1536 † 1612), kaznodzieja, poniżej pasa, w 3/4 na prawo, w płaszczu narzuconym na ramiona, ze złożonemi do modlitwy rękami. Prawa ręka wsparta na stole, na którym książka i krucyfiks. W głębi, przez framugę okna widać wnętrze kościoła z każącym na ambonie księdzem, duchowieństwem i wiernymi. U dołu napis w 5-ciu wierszach: „R. P. PETRVS SKARGA Societatis IESV Stephani ac Sigis- | mundi III. Regum Polonia per triginta annos...“ Ryt. Carl de Mallery (1571 † po 1635). Mdzrt 11×8,4. Ze zb. Załuskich. — Bibl. Nar.

104. Piotr Skarga Pawęski — poniżej pasa, w 3/4 na prawo, w sutannie i płaszczu, z książką w ręku. Owalna rama pod orłem o rozpostartych skrzydłach trzymającym w dziobie wstęgę z napisem: „Verbum ipsius quasi facula ardebat Eccl. 48.“ Na ramie napis: „VEN. PATER PETRUS — SKARGA POLONUS“. U góry ramy „IHS“. U dołu kartusz z napisem w 7-miu wierszach: „Ex | Canonico Leopoliensi factus Romae...“ Ryt. J. C. Sander. Mdzrt 14×9,5. — Bibl. Ord. Kras.

105. Piotr Skarga Pawęski — do pasa, w 3/4 na prawo, w sutannie i płaszczu, z książką w ręku. Rama owalna pod orłem o rozpostartych skrzydłach trzymającym w dziobie wstęgę z napisem: „Verbum ipsius quasi facula ardebat Eccl: 48“. Na ramie napis: „VEN. PATER PETRUS — SKARGA POLONUS”. U góry ramy „IHS“. U dołu kartusz z napisem w 6-ciu wierszach: „Ex | Canonico Leopoliensi factus Romae...” Mdzrt 13,4×8,3. Na kartonie życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

106. Piotr Skarga Pawęski — poniżej pasa, w 3/4 na prawo, w komży i stule, w narzuconej na ramiona kapie, w bogatej, owalnej ramie z liści laurowych. U góry ramy „IHS“ w glorji. Ponad ramą po rogach 2 główki aniołków. U dołu ozdobny kartusz z napisem: „Alcide Servatori Orbis Sarmalici in praeceps Haereseos nientis V. P. Petro Skarga S. G. trium Regum per 40 | annos Ecclesiastae ad Apotheos im | “. Mdzrt 27,8×21. Ze Zb. Załuskich.—Bibl. Nar.

107. Maciej Stryjkowski (ur. 1547), kronikarz, po kolana, wprost, głowa nieco na lewo, prawa ręka oparta na rękojeści szabli, lewa wsparta na grzbiecie książki, leżącej na stole. U góry napis: „MATTIAS STRICO- | VIVS OSOSTEVICIVS C: S: Histor: & | poëta: sue anno 34. Salutiseri partus 1581“. Po bokach napis łaciński i polski. Drzwrt (odbitka późniejsza) 14×11. Oryginał w dziele: Kroniki Litewskie wyd. w Królewcu w 1582. Cz. 1987. — 39670 M. N.

108. Szymon Syreński (1541 † 1611), znakomity botanik, popiersie, w 3/4 na prawo. U dołu: „SZYMON SYRENIUSZ“. Drzwrt 11,6×10,7. — 16180 M. N.

109. Tomasz Treter (1550 † 1610), kanonik warmiński i tytularny sekretarz króla Stefana, pisarz, malarz i rytownik. Popiersie, w 3/4 na prawo, w piusce i sukni duchownej ze stułą. Ryt. Antoni Oleszczyński (1794 — 1879). Stlrt 13,7×11,2 z albumu: Rozmaitości Polskie. Paris 1832—33. Cz. 2029. — 96895 M. N.

110. Franciszek Weselini (Wesselényi) (1554 † 1594), rycerz przybyły do Polski ze Stefanem Batorym, dworzanin króla, po pas, w 3/4 na lewo, w zbroi przepasanej szarfą, w prawej ręce regiment (?), lewa na rapierze. Rys. piórkiem 13,5×10,3 z I-szej poł. w XVII z życiorysem w 15 wierszach. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. Warsz. Gab. Ryc.

111. Mikołaj Wolski (1555 † 1630), marszałek w. kor., stojący, w 3/4 na lewo, w płaszczu na krótkiej szacie z wykładanym kołnierzem, w spodniach do kolan i płytkich trzewikach. W prawej ręce trzyma laskę marszałkowską, lewą wsparty o stół, na którym leży wysoki kapelusz. Nad stołem tarcza z herbem Półkozic. U dołu napis: „MIKOŁAY WOLSKI | MARSZ. W. K“. Ryt. Antoni Tepplar, rys. Ksawery Prek, (1797 † 1864). Mdzrt 26,2×15 (32,5×19) z albumu Tepplara i Preka: Wizerunki Ludzi Znakomitych w Polszcze. Kraków 1830. Cz. 2129. — 24693 M. N.

112. Jan Zamoyski (1541 † 1606), kanclerz i hetman w. kor., do pasa, w 3/4 na prawo, głowa prawie z boku, w czamarze z pasem, w płaszczu z futrzanym kołnierzem. Owal. U dołu tablica z napisem: „IOAN ZAMOYSKI". Na odwrocie druk francuski. Ryt. Edme de Boulonois (w. XVII). Mdzrt 17,8 × 13,2. Cz. 2173. — Bibl. Przezdz.

113. Jan Zamoyski—do pasa, prawie z boku na prawo, w zbroi, w kołnierzu z koronką, z regimentem w lewej ręce. Obok niego na lewo hełm. Owal ujęty w narożniki zarysowane w deseń, z napisem w otoku: „IOHANNES DE ZAMOSCIO. CANCELLARIVS ET SVMMVS. DVX EXRCITV̄ REGNI POLONIAE". Ryt. Dominicus Custos (155. † 1612). Mdzrt 17,5×13,6. Cz. 2175. — Bibl. Ord. Kras.

114. Jan Zamoyski — pół postaci, w 3/4 na prawo, w czapce z kitą, w pancerzu i futrze narzuconem na ramiona, z buławą w prawej ręce, lewą wsparty u boku. W głębi widok bitwy. W lewym rogu u góry tarcza z herbem Jelita. U dołu napis: „IOANNES ZAMOISHI, DE ZAMOSCHIE, MAGNVS CANCELLARIVS REGNI POLO-|NIAE, ET DVX MILITIAE". Ryt. Giacomo Franco (1550 † 1620). Mdzrt 18,2 × 13,3 (20,5 × 13,5). Cz. 2187. — 98894 M. N.

115. Jan Zamoyski — stojący, w 3/4 na prawo, głowa zwrócona nieco na lewo, w żupanie, w pasie przewiązanym z przodu, z płaszczem gronostajowym przerzuconym przez lewe ramię, z buławą w prawej ręcę. U dołu: „Jean Zamoyski", u góry: „POLOGNE — POLONIA". Ryt. Ant. F. Goulu (1795 † 18..), rys. Paul Barth. Vernier (1830 † 1860), „Lemaitre direxit". Stlrt 13,3×9,2 z dzieła Karola Forstera: Pologne. Paris 1840. Cz. 2176. — 39438 M. N.

116. Jan Zamoyski—stojący, w 3/4 na lewo, w żupanie, w płaszczu futrzanym, z buławą w prawej ręce, z mieczem w lewej. U stóp zbroja z hełmem. Prostokąt. U dołu: „JEAN ZAMOYSKI GRAND CHANCELLIER, 1590 | (SCHRENCK, AUGUSTISSIMORUM IMPERATORUM, etc.)", u góry: „XVI-e SIECLE-COSTUMES NATIONAUX HOMMES - POLOGNE". Lit. Raphael Jacquemin (1821 † 1881). Lit. 29,8×20,5 — 81923 M. N.

117. Jan Zamoyski — popiersie, z boku na lewo, w zbroi, w futrze narzuconem na lewe ramię, w owalu. U dołu: „JAN ZAMOYSKI | z popiersia będącego w Zamku Warszawskim". Ryt. Jan Ligber (17.. † 18..), rys. Louis Courtin, (18.. † 18..). Mdzrt punkt.

11,3×9,2 (18,4×11,1) z dzieła Mostowskiego: Życia sławnych Polaków. Warszawa 1805. Cz. 2178. — 14118 M. N.

118. Jan Zamoyski — do pasa, wprost, głowa w 3/4 na lewo, w płaszczu, spiętym klamrą pod szyją. Owal, ujęty od dołu w 2 skrzyżowane gałęzie lauru i dębu, oparte o tablicę z napisem: „J. ZAMOISKI". Po bokach osiem scen z życia Zamoyskiego, u dołu obrona Krakowa. Przy scenach objaśnienia po łacinie. U góry: „SUMUS ELECTORES..." Ryt. Massard, rys. Jean M. Moreau (1741 † 1814). Mdzrt punkt. 20,2×14,5. Cz. 2179. — 97817 M. N.

119. Jan Zamoyski — popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie, w płaszczu spiętym klamrą. W tle wizja ówczesnych dostojników polskich. Portret w owalu z liści, kwiatów i owoców. Siedzące ponad owalem dwa putta podtrzymują tablicę z nazwiskami wybitniejszych wychowańców Akad. Zam., dalszy ciąg nazwisk na wstędze owiniętej wokoło górnej części owalu. W rogach 4-ch siedzących wychowańców: [Wybranowski, Ostroróg], Gołubek i Karliński. Pod owalem medal z popiersiem Jana Zamoyskiego otoczony 3-ma maskaronami. Całość w ramce prostokątnej. U dołu dedykacja autora: „Andrae Sario—Comiti Zamoyski | ...", z medalem Andrzeja Zamoyskiego pośrodku. Nad ryciną: JOHANNES SARIUS ZAMOYSKI...". Ryt. Antoni Oleszczyński w r. 1856. Stlrt 36,7×28,5. Cz. 2181. — 24775 M. N.

120. Jan Zamoyski — popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie, w futrze spiętem klamrą. U dołu: „JAN ZAMOYSKI". Lit. Jan Feliks Piwarski (1794 † 1859) w Warszawie. Lit. 11,8×11. — 37895 M. N.

121. Jan Zamoyski — dwie strony medalu. U góry avers z popiersiem z boku na prawo, w płaszczu z futrem, z napisem w otoku: „IOANES ZAMOISKI MAG: CANC: REGNI: SUPREM: EXER: DUX". U dołu revers z dwoma skrzyżowanymi wieńcami: dębowym i laurowym z napisem pośrodku: „VTRAQ. — CIVIS". Całość w obwódce prostokątnej. Ryt. Michał Podoliński w Wilnie w 1818 r. Mdzrt 17×10,2. Cz. 2182 — 25253 M. N.

122. Jan Zamoyski—stojący w niszy, w 3/4 na lewo, w żupanie i płaszczu futrzanym, z buławą w ręku. U stóp na lewo, nieco za postacią, zbroja oparta o wgłębienie niszy. Mdzrt 15,5×10,6 [wzorowany na typie wyd. Schrencka.] — 29095 M. N.

123. Jan Zamoyski—popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie i delji podbitej futrem, z futrzanym kołnierzem, w owalu. U dołu: „IOAN-NES ZAMOISKI MAGNUS | Cancellarius Regni Poloniae". Mdzrt rylcem 14×10,8. Na kartonie pod ryc. życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

124. Jan Zamoyski — popiersie, w 3/4 na lewo, w płaszczu spiętym klamrą. Owal na tle prostokątnem. U dołu: „JAN ZA-MOYSKI". Lit. kresk. 6×5 — 7765 M. N.

125. Jan Zamoyski—pół postaci, w 3/4 na lewo, w żupanie, w płaszczu futrzanym, prawa ręka oparta na stole, lewa na mieczu. W tle kotara i tarcza z herbem Jelita. wśród liter: „[I] — Z | M — S | K — L", poniżej: „AD 1582 5 mar." Lit. kresk. 19,2×14,5 — 16295 M. N.

126. Jan Zamoyski — popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie, w płaszczu futrzanym. Ramka prostokątna z napisem: „Ioannes Zamoysky. Regni Poloniae Supremus Cancellarius | Exercitumque Dux: Defensor Patriae et Scienciae Protector". Lit. kresk. 16×12,2 — 17834 M. N.

127. Jan Zamoyski — stojący, w 3/4 na prawo, głowa nieco na lewo, w żupanie, w pasie przewiązanym z przodu, z płaszczem gronostajowym przerzuconym przez lewe ramię, z buławą w prawej ręce, z mieczem w lewej. W głębi na lewo stół z księgami i przyborami do pisania. U dołu: „Iean Zamoyski | (1543 — 1605)". Stlrt 16,3×13,5 (21,3×17) z dzieła Leonarda Chodźki: Pologne. Cz. 2195— 39437 M. N.

128. Tomasz Zamoyski (1594 † 1638), syn Jana, późniejszy kanclerz w. kor., w wieku chłopięcym, do kolan, w żupaniku i płaszczu gronostajowym; prawa ręka wsparta na książce stojącej na stole obok książki leżącej i czapki z kitą. U góry na prawo ozdobna tarcza z herbem Jelita. Rama owalna na bogatem tle architektonicznem, osłoniętem od góry podpiętemi draperjami, w otoczeniu postaci alegorycznych. Po bokach stoją na wysokich cokołach: na lewo Wiara z krzyżem w prawej ręce z kielichem z Hostją w lewej, na prawo Nadzieja z sową w prawej ręce, lewą wsparta na kotwicy, u góry grupa symbolizująca Miłosierdzie. U dołu dwa skrzydlate genjusze z pochodniami; pomiędzy nimi kartusz ozdobiony u góry trzema główkami aniołków, po bokach festonami z liści i owoców. Na kartuszu napis:„ NOBILISSIMO... | PVERO THOMAE ZAMOYSKI IOANNIS | ...

FILIO..." Ryt. Peter Overadt (Ouerradt) w Kolonji w r. 1606. Mdzrt 28×20 (obc.). Na kartonie pod ryc. życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

129. Samuel Zborowski († 1584), hetman zaporoski, popiersie w 3/4 na prawo, w delji futrzanej spiętej pod szyją. U dołu: „SAMUEL ZBOROWSKI". Lit. 11×11 — 98734 M. N.

130. Stanisław Żółkiewski (1547†1620), w całej postaci, stojący w 3/4 na lewo, w czapce z wysoką kitą, w żupanie i delji podbitej futrem. Lewa ręka na szabli. Na lewo stół przykryty serwetą, na której herb Lubicz wśród liter: „S. — Z. | R. — I H. | W. — K. | †1620" Na stole buława. U góry udrapowana kotara. Lit. 33,5×20,7. — 7083 M. N.

PORTRETY OSOBISTOŚCI OBCYCH

131. Alfons, książe Ferrary (ur. 1533 † 1597), kandydat do tronu polskiego w r. 1574, pół postaci, w 3/4 na lewo, w zbroi, w krezie rurkowanej, w łańcuchu z orderem, z regimentem w lewej ręce. U góry na prawo pięciopolowa tarcza herbowa. U dołu napis: „D. ALFONSO II D'ESTE DVCA DI FERRARA etz." Ryt. Giacomo Franco (1550†1620). Mdzrt 17,8×13 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

132. Amurat III, sułtan turecki od r. 1573 († 1595). Popiersie, nieco na lewo, w wielkim turbanie z egretą, w szacie wzorzystej z guzami w kształcie żołędzi, na tle prostokątnem. U dołu napis: „Amurath III | Türkischer Kayser". Mdzrt 16,6×11 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

133. Elżbieta, królowa angielska, (ur. 1533 † 1603) popiersie, w 3/4 na lewo, w kołpaczku z piórem, z klejnotami we włosach, z perłami w uszach, w wielkiej krezie z koronką, ze sznurem pereł na sukni, Rama owalna na murze. Na podstawie napis: „ELISABETH, KONIGIN VAN | ENGELANDT EN YRLANDT ETC." Mdzrt 26×17,5 (z książki). — 81121 M. N.

134. Ernest, arcyksiąże austryjacki (1553†1595), pretendent do korony polskiej w r. 1575. Konno w zbroi, w krezie, z szarfą przez ramię, z regimentem w ręku. Koń w prawo, w bogatym rzędzie z pióropuszami. W głębi scena wręczania listu wobec szeregu

siedzących postaci. U dołu napis w 3 wierszach: „ERNESTUS D. G. ARCHIDUX AUSTRIAE, ...“ Mdzrt 17,5 × 17,5 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

135. Car Fedor (ur. 1557 † 1598), syn Iwana Groźnego (panujący od r. 1684), jako carewicz, popiersie, w 3/4 na prawo, w wysokiej czapce z kitą, w szacie szamerowanej. Owal ujęty w narożniki zarysowane w deseń z napisem w otoku: „THEODORVS IOHANNIS BASILIDIS FILIVS MOSCOVIVS MAGNVS DVX“. U dołu: „Mitior hic rexit truce Moschica rura parente |...“ Ryt. D[ominicus] C[ustos] (1553 † 1612). Mdzrt 17,5 × 13,6. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

136. Cesarz Ferdynand I (ur. 1503 pan. 1556 — 1564), popiersie, w 3/4 na lewo, w krezie rurkowanej, w bogato haftowanym płaszczu spiętym klamrą, w łańcuchu z orderem Złotego Runa. Rama owalna z liści dębowych wśród armatury na tle prostok. U dołu: FERDINANDO PRIMO AUGUSTISSIMO | IMPERATORE DE ROMANI &“. Ryt. Joh. Al. Boener (1647 † 1720). Mdzrt rylcem 31,5 × 20.— 13267 M. N.

137. Pontus de la Gardie (1520 † 1585), głównodowodzący wojskami szwedzkiemi w Inflantach, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, w krezie rurkowanej. Rama owalna na murze. Pod owalem tablica z napisem: „Perillustris et Generosissimus Heros, Dominus | PONTUS de la GARDIE ... | ... | ... supremus Livo | niae Gubernator”. Ryt. Jeremiasz Falck w r. 1654. Mdzrt rylcem 31,3 × 22,7 (32,1 × 23,5). — 24494 M. N.

138. Papież Grzegorz XIII (1572 — 85), popiersie, w 3/4 na prawo, w czapce i pelerynce, w owalu ozdobnej prostokątnej ramy. U dołu napis: „Gregorius XIII. Pont. Max“. Na podstawie dwa putta, otoczone girlandami z kwiatów, trzymają tarczę oplecioną gałęźmi laurowemi. Mdzrt 29,5 × 19,2. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

139. Henryk III, król francuski (ur. 1551 † 1589), pół postaci, w 3/4 na lewo, w czapeczce z ozdobną agrafą, w szacie zapiętej na rząd guzików, przepasanej szarfą, w płaszczu gronostajowym spiętym klamrą, z berłem w lewej ręce, prawą wskazuje koronę, leżącą na prawo. Na lewo kolumna z maskaronem u podstawy, w głębi widok miasta. U dołu w wieńcu laurowym: „HENRICUS III | Gal-

lorum Rex, ordinum S. Spiritus Author". Całość w kształcie prostokąta. Ryt. [Hogenberg]. Mdzrt 24,7 × 16,7 (25,4 × 17,4). Cz. 538.— 78132 M. N.

140. Car Iwan Groźny (ur. 1550 † 1584), siedzący, z boku na prawo, w czapce i futrze, w komnacie o czterech oknach. Na lewo u dołu tarcza ze św. Jerzym, zabijającym smoka. U góry w kartuszu 8-miowierszu: „Jestem ja Pan wielki, Kniaź z narodu Ruskiego | ..." Całość w obwódce prostokątnej. Nad obramowaniem napis: „Jwan Kniaź Moskiewski". Ryt. J [org] B [rückner] ok. r. 1560. Drzwrt 27,2 × 18 (obc.) z Kroniki Bielskiego. Kraków 1564. Ze zb. Stan. Aug. Rov. 23 — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

141. Car Iwan Groźny — popiersie, nieco na lewo, w wysokiej czapce, w płaszczu. Owal na tle prostokątnem. U dołu: „Iwan Bazilowitz Zaar". Mdzrt 15 × 11,3 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. Rov. 4 — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

142. Jan III, król szwedzki (ur. 1538 † 1592), mąż Katarzyny Jagiellonki, popiersie, z boku na lewo, w krezie, w zbroi i płaszczu narzuconym na lewe ramię. Całość w ramce prostokątnej z armatury połączonej roślinnością i wstęgami; u góry dwie postacie Sławy, u dołu dwaj jeńcy przy cokole. Napis: Johannes | Koenig in Schweden. Mdzrt rylcem 29 × 11,8 (29,6 × 18,2) — 78057 M. N.

143. Jan Zygmunt Zapolya, królewicz węgierski, ks. opolski, popiersie, w 3/4 na prawo, w zbroi, w krezie rurkowanej, w owalu otoczonym bogatą ornamentacją z dwiema chimerami u dołu, z tarczą herbową pośrodku. W otoku owalu napis: „IOANNES SIGISM. HONG. REGIS FILIVS DVX OPOLIENSIS". Ryt. Nic. Nelli w r. 1566. Mdzrt rylcem 17,2 × 13,5. — 81727 M. N.

144. Jan Zygmunt Zapolya—popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi. Owal na tle prostokątnem z napisem w otoku: „IOANNES SIGISM. HONG. REGIS FILIVS DVX OPOLIENSIS". U dołu: „Ora SIGISMVNDI haec qui conspicis Hungara IANI | ..." Mdzrt rylcem 15,5 × 12,2 (obc.).— 81881 M. N.

145. Cesarz Maksymiljan II (1527 † 1576), pretendent do tronu polskiego w r. 1574/5. Popiersie, w 3/4 na lewo, w kapeluszu z piórem, w krezie i futrze, w łańcuchu z orderem Złotego Runa. Owal na tle prostokątnem z napisem w otoku: „MAXIMILIANVS. II. D. G. ROMANO. IMPER. SEMPR. AVG. PATER. PATRIAE". W dol-

nym odcinku owalu medaljon z orłem na kuli ziemskiej dzieli napis „DEVS PRO-VIDEBIT". Mdzrt 16,4 × 13,3 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

146. Cesarz Rudolf II (ur. 1552 † 1612), popiersie, w 3/4 na prawo, w wysokim kapeluszu ze strusiem piórem, w krezie z koronką, w płaszczu podbitym futrem, z orderem Złotego Runa na łańcuchu, w owalnej ramie z liści dębowych wśród armatury, na tle prostokąt. Na podstawie tablica z napisem: RODOLFO SECONDO AUGUSTISSIMO | IMPERATOR DE ROMANI &." Ryt. Joh. Al. Boener (1647 † 1720). Mdzrt rylcem 30,8 × 19,9. — 16587 M. N.

147. Papież Sykstus V (1585—90), do pasa, w 3/4 na lewo, w czapce i pelerynie, z wysuniętą prawą ręką. U dołu tarcza herbowa pod tjarą pośrodku napisu: „SIX—TUS V. | PONT.—MAX". Mdzrt 15,7×9,7. Ze zb. Stan. Aug. Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

MIEJSCOWOŚCI

MIASTA POLSKIE Z WYDANICTWA G. BRAUN'A

Biecz — patrz Sandomierz, Nr. 156.

148. Widok Gdańska z w. XVI. Na pierwszym planie grupy mieszkańców. U góry ozdobny kartusz z napisem: „Dantzigk", na prawo herb miasta Gdańska, na lewo tarcza z orłem. U dołu na lewo w ozdobnym kartuszu napis w 10-ciu wierszach: „GEDANVM, Krantio, in sua Wandalia | ..." Objaśnienia top.na samym widoku. Ryt. [Fr. Hogenberg (1540 † 1529)], rys. [Georg. Höfnagel, (1542 † 1600)]. Mdzrt 32,5 × 48 z dzieła Georg. Braun'a: Civitates Orbis Terrarum t. II wyd. w Kolonji w r. 1577. — 24323 M. N.

149. Widok Grodna z w. XVI. Na pierwszym planie grupy rycerzy, u góry ozdobny kartusz z 6-o polową tarczą herbową pod koroną, dzieli napis: „GROD-NA". U dołu na lewo w kartuszu „VERA DESIGNATI- | O URBIS IN LIT- | TAVIA GRODNAE". Objaśnienia top. na samym widoku. Mdzrt 30,5 × 48,3 z dzieła Braun'a jak Nr. 148. — 24324 M. N.

150. Widok Krakowa z końca w. XVI. Na pierwszym planie na prawo dwie postacie, u góry kartusz ozdobiony laurowemi gałązkami z napisem: „CRACOVIA | MINORIS POLONIAE METROPOLIS". U dołu na lewo w ozdobnym kartuszu pod koroną objaśnie-

nia top. w dwóch kolumnach. Ryt. [Abr. Hogenberg w r. 1617, mal. Aegidios van der Rye. Mdzrt 30,8 × 55 z dzieła Brauna t. VI p. t.: Theatrum Urbium praecipuorum Mundi, wyd. w Kolonji w r. 1618 — 24326 M. N.

Krosno — patrz Poznań, Nr. 154.

151. Widok Lublina z końca w. XVI. U góry pośrodku ozdobny kartusz z napisem w 4 wierszach: „TIPVS CIVITATIS LVBLINESI | IN REGNO POLONIAE EX OMNIBUS...“, na lewo kartusz z orłem polskim, na prawo z herbem miasta. U dołu w ozdobnej winiecie objaśnienia top. w 4 kolumnach. Ryt. [Abr. Hogenberg (15.. † 1653), rys. Georg Höfnagel (1542 † 1600). Mdzrt 31,2 × 49,5 z dzieła Brauna t. VI p. t.: Theatrum Urbium praecipuorum Mundi, wyd. w Kolonji w r. 1618. — 24327 M. N.

152. Widok Lwowa z końca w. XVI. U góry pośrodku ozdobny kartusz z napisem: „LEOPOLIS | Russiae Australis Urbs primaria | emporium mercium Orientalium | celeberrimum“. Na lewo w 2-ch kartuszach herb Lwowa i Orzeł polski ze snopkiem Wazów, na prawo dwa kartusze herbowe ze lwami. Objaśnienia top. na samym widoku. Mdzrt 28 × 50,8 z dzieła Brauna jak Nr. 151. — 24328 M. N.

153. Widok Łowicza z końca w. XVI. U góry na prawo herb miasta w wieńcu z liści przewiązanym wstążką; pod nim wstęga z napisem: „LOVICENSIS CIVITAS QVAE EST ARCHIEPISCOPA: | Gnesnensis residentia in Masouia“, na lewo kartusz z owalną tarczą herbową pod insygniami kardynalskiemi. Mdzrt 32,6 × 49 z dzieła Brauna jak Nr. 151. — 24329 M. N.

154. Widok Poznania i Krosna z końca w. XVI. U góry Poznań, na lewo w ozdobnym kartuszu napis: „POSNANIA | elegans Poloniae in fi- | nibus Silasiae Ciuitas“. U dołu Krosno z napisem: „CROSNO“ i tablicą z objaśnieniami top. w 5-ciu wierszach. Mdzrt 34,5 × 45 (35,1 × 45,8) z dzieła Braun'a jak Nr. 151. — 24330 M. N.

155. Widok Przemyśla z końca w. XVI. Na pierwszym planie pojazd z podróżnymi i 2 konnych rycerzy, u góry na wstędze napis: „PREMISLIA CELEBRIS RVSSIAE CIVITAS“. Objaśnienia top. na samej rycinie. Mdzrt 34,9 × 48,5 (35,5 × 49,4) z dzieła Braun'a jak Nr. 151. — 24331 M. N.

156. Widok Sandomierza i Biecza z końca w. XVI. U góry Sandomierz z napisem na kartuszu: „SENDOMIRIA“ i ozdobnym kartuszem z objaśnieniami w trzech kolumnach. U dołu Biecz z napisem pośrodku u góry „BIECZ“ i tablicą z objaśnieniami w dwóch kolumnach. Mdzrt 31,7×43,7 (32,5×44,6) z dzieła Braun'a jak Nr. 151. — 24332 M. N.

157. Widok Warszawy z końca w. XVI. W lewym rogu u dołu w ozdobnym kartuszu kilka postaci, nad niemi: „MILES POLONVS NOBILES PO-LONIAE“. U góry w rogach na ozdobnych kartuszach pod koronami orły: na lewo z monogramem Zygmunta Augusta, na prawo z herbem Batorego, pośrodku herb Warszawy, na lewo na wstędze „VARSOVIA“. Mdzrt 31,8×47,5 z dzieła Braun'a jak Nr. 151. — 34333 M. N.

158. Widok Wilna z końca w. XVI. U góry w kartuszu: „VILNA LITVANIAE Metropolis“. U dołu pośrodku 4-ry postacie, na lewo, na postumencie z żółwiami, wężami i płonącym pośrodku zniczem, objaśnienia top. w 4-ch kolumnach. Mdzrt 35,5×48,8 (37×50,2) [z dzieła Braun'a] — 24334 M. N.

159. Toż samo, egzemplarz kolorowany ręcznie — 63396 M. N.

160. Widok Zamościa z końca w. XVI W lewym rogu u dołu w ozdobnym kartuszu „ZAMOS- | CIVM, Noua | Poloniae ciui- | tas a magnifico | eius regni Can | cellario a funda | mentis exst | ructa“. W lewym górnym rogu kartusz z objaśnieniami top. w dwóch kolumnach. Mdzrt 35,4×46 z dzieła Braun'a jak nr. 151. — 24335 M. N.

POLSKA — WIDOKI RÓŻNE

161. Widok zamku w Baranowie, wzniesionego przez Andrzeja Leszczyńskiego ok. r. 1583. U dołu: „BARANÓW NAD WISŁOKĄ | ...“ Lit. ton. 19,5×28,7 z albumu N. Ordy. Warszawa 1875. — 38239/191 M. N.

162. Widok zamku w Białej, wzniesionego przez Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła Sierotkę. U dołu: „RUINY ZAMKU OBRONNEGO KSIĄŻĄT RADZIWIŁŁÓW | w Białej na Podlasiu“. Lit. Juljusz Ceglński (1827†1892), rys. Hajrych. Lit. ton. 13,5×21. — 6744 M. N.

163. Widok kaplicy gotyckiej w Czarnolesie, wzniesionej na fundamentach domu Jana Kochanowskiego. U dołu: „CZARNY LAS | ...“ Lit. ton. 19,5 × 28,5 z albumu N. Ordy. Warszawa 1875. — 38239/239 M. N.

164. Widok Elbląga. Na rzece napis: „Elbing Flus“. Mdzrt 88 × 21,5. — 63394 M. N.

165. Widok zamku w Janowcu, wzniesionego przez Firlejów. U dołu: „JANOWICE (!) NAD WISŁĄ | ...“ Lit. ton. 18,5 × 28,5 z albumu N. Ordy. Warszawa 1875. — 39239/244 M. N.

166. Baszta i brama Batorego w Kamieńcu Podolskim, odrestaurowane przez Stanisława Augusta w r. 1785; rys. Mikołaj Wisznicki ok. r. 1900. Rys. piórkiem w tuszu 28 × 21 — 37861 M. N. Tablica pamiątkowa wmurowana nad bramą Batorego w Kamieńcu Podolskim. Na tablicy napis: „per Steph. Bathory R. P. | Conditum | Stanislao Auguste | Regnante Polonis | Restauratum et Auctum | A. D. 1785“ Rys. Mikołaj Wisznicki, ok. r. 1900. Rys. piórkiem w tuszu 10,5 × 10,8. — 37862 M. N.

167. Widok zamku w Krupem, wzniesionego przez Zborowskich. U dołu: „ZAMEK W KRUPEM | od strony zewnętrznej“. Lit. Juljusz Ceglński (1827 † po 1892), rys. Adolf Lerue. Lit. ton. 17,7 × 21,6 z Albumu Lubelskiego. Warszawa 1857 — 59. — 25376 M. N.

168. Widok Nieświeża z zamkiem wzniesionym przez Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła Sierotkę. U dołu: „NIEŚWIEŻ | ...“ Lit. ton. 19,5 × 23,5 z albumu Nap. Ordy. Warszawa 1873. — 38239/122 M. N.

169. Widok obwarowanego zamku w Pińczowie. Na pierwszym planie kilku żołnierzy. Na ryc. u góry: „PINSCHAU“. Mdzrt 21 × 33 z Puffendorfa: Thaten Carl Gustavs Königs in Schweden. Nürnberg 1657 — 81901 M. N.

170. Widok zamku w Wiśniczu, wzniesionego przez Kmitów. U dołu: „WIŚNICZ | ...“ Lit. ton. 19,5 × 28,5 z albumu N. Ordy. Warszawa 1875. — 38239/193 M. N.

171. Kaplica arjańska w Wojciechowie. U dołu: „KAPLICA ARYAŃSKA“. Lit. Juljusz Ceglński (1827 † po 1892). Rys. A. Lerue. Lit. ton. 21,2 × 12,8 z Albumu Lubelskiego. Warszawa 1857—59.— 25376 M. N.

172. Widok kolegjaty w Zamościu, w której znajduje się grób Jana Zamoyskiego kanclerza i hetmana. U dołu: „ZAMOŚĆ | ...“ Lit. ton. 19,3×28,5 z albumu N. Ordy. Warszawa 1875 — 38239/241 M. N.

MIASTA ZAGRANICZNE

Buda — patrz Wiedeń, nr. 176.

173. Widok ogólny Moskwy. Na pierwszym planie jeźdźcy zbrojni, dalej na rzece szereg sań i narciarzy z objaśnieniami w języku niemieckim. U góry po środku kartusz z napisem „MOSCAVW“. W lewym górnym rogu herb miasta, w prawym dolnym tablica z napisem w 5-ciu wierszach: „MOSCOVIA, Urbs, regionis eiusde | nominis metropolitica,...“ Ryt. [Franc. Hogenberg (ok. 1540 † ok. 1590)], rys. [Georg Höfnagel (1542 † 1600)]. Mdzrt kolor. ręcznie 34,2×49 z dzieła G. Braun'a: Civitates Orbis Terrarum t. II wyd. w Kolonji w r. 1577 — 6851 M. N.

174. Dwa widoki Ostrzyhomia, przedzielone poziomym pasem z sygnaturą rysownika. U góry, na widoku od południa, pomiędzy dwoma tarczami herbowemi pod insygniami biskupiemi i kardynalskiemi napis: „STRIGONIVM. GRAN“. Na lewo dedykacja kardynał. Tomaszowi Bacotz de Erdeud. U dołu na prawo, tablica z objaśnieniami w 2 kolumnach; na lewo dwie postacie stojące. W dolnym widoku, od północy, u góry na prawo „STRIGONIVM GRAN“. U dołu na prawo trzech konnych, walczących rycerzy; na lewo tablica z objaśnieniami top. w 5 wierszach. Ryt. [Hogenberg], mal. Jacob Höfnagel w r. 1595. Mdzrt kolor. ręcznie 35×51,6 (35,2×51,9) z dzieła G. Braun'a. — 97438 M. N.

175. Plan Paryża. U góry ozdobny kartusz z herbem miasta w medaljonie i napisem w 8 wierszach: „LVTETIA, vulgari nomine Paris, urbs | Galliae maxima...“ W lewym dolnym rogu trzy postacie, w prawym tablica z napisem rymowanym w 3 szpaltach: „PARIS pour vraÿ est la maison roÿale, | ...“ Ryt. [Franc. Hogenberg (ok. 1540 † ok. 1590)], rys. [Georg. Höfnagel (1542 † 1600)]. Mdzrt 34×48,5 z dzieła G. Braun'a: Civitates Orbis Terrarum t. I wyd. w Kolonji w r. 1572.— 27033 vol. M. N.

176. Widok Wiednia i widok Budy. U góry Wiedeń. Od góry po bokach dwie tarcze z orłami dwugłowymi, pośrodku tablica z napisem w 4 wierszach: „VIENNA AUSTRIAE METROPOLIS...“ Na

pierwszym planie furgon zaprzężony w 4 konie i zbrojny jeździec. U dołu Buda z ozdobną tablicą z napisem w 4 wierszach „BUDA, vulgo ofen, prima Et.c. regia | Vngarici regni civitas...“ Na pierwszym planie kilka postaci, w głębi Dunaj i wzgórza. Rys. [Georg Höfnagel (1542 † 1600)], ryt. [Franc. Hogenberg (ok. 1540 † ok. 1590)]. Mdzrt 30,5 × 47 z dzieła Braun'a: Civitates Orbis Terrarum t. I wyd. w Kolonji w r. 1572. — 27033/vol. M. N.

RÓŻNE

177. Grobowiec króla Stefana w katedrze na Wawelu. Ryt. Fryd. Krzyszt. Dietrich (1779 † 1847), rys. Michał Stachowicz (1768 † 1835). Akwt. 51 × 36,5 (54,2 × 39,8) z albumu: Monumenta Regum Poloniae Cracoviensia. Varsaviae 1822 — 25. — 38396 M. N.

178. Grobowiec królowej Anny Jagiellonki w katedrze na Wawelu. U dołu napis: „Monumentum Annae Jagellonid:". Ryt. Fryd. Krzyszt. Dietrich, (1779 † 1847), rys. Michał Stachowicz (1768 † 1835). Akwt. 51 × 36,9 (55 × 41) z albumu: Monumenta Regum Poloniae Cracoviensia. Varsaviae 1822 — 25. — 38396 M. N.

179. Sarkofag królowej Anny Jagiellonki w katedrze na Wawelu, widok wierzchu i 4 ścian bocznych. U dołu napis: „Sarcophagus Annae Jagellonidae Sororis Sigism. Aug.“ Ryt. Fryd. Krzyszt. Dietrich (1779 † 1847), rys. Michał Stachowicz (1768 † 1835). Akwt. 43,5 × 27,5 (48 × 35,5) z albumu: Monumenta Regum Poloniae Cracoviensia. Varsaviae 1822 — 25. — 38396 M. N.

180. Płyta nagrobna z postacią Hieronima Canavesi, rzeźbiarza († 1582), znajdująca się w kościele OO. Franciszkanów w Krakowie. Ponad i pod płytą tekst, nieistniejących dziś napisów nagrobnych, zacytowany ze Starowolskiego: Monumenta Sarmatorum. Cracoviae 1655. Rys. Podczaszyński w Krakowie 14 sierpnia 1874 r. Rys. ołówkiem 10,8 × 22,3. — 30198 M. N. (Arch. Ik.).

181. Wnętrze kaplicy z pomnikiem i popiersiem Jana Kochanowskiego. W kaplicy 5 postaci. U dołu napis: „Nagrobek Jana Kochanowskiego w Zwoleniu | Tombeau de Jean Kochanowski a Zwoleń“. Ryt. Jan Zach. Frey (1771 † 1829), rys. Zygm. Vogel (1764 † 1826). Akwt. 28,8 × 21. — 24238 M. N.

182. Tablica ubiorów męskich z końca w. XVI, przeważnie wojskowych: polskich, ruskich, węgierskich i wołoskich. Dwa szeregi po 6 postaci w każdym. Pod każdą postacią napis łaciński. Mdzrt 20,5 × 29,5. — 98692 M. N.

MAPY

183. Mapa Polski. W lewym dolnym rogu ozdobny kartusz z napisem: „POLONIAE | finiti marumque | locorum descriptio. Auctore | WENCESLAO | GODRECCIO | Polono“. U góry na morzu Bałtyckiem: „Scala miliarium Germanicorum [1 : 2.600.000]. Rys. Wacław Grodecki ok. r. 1558. Mdzrt 37,3 × 49,3, przeróbka oryginalnej mapy Grodeckiego w Orteljusza: „Theatrum orbis terrarum“. Antwerpja (1570). Olsz. 24. — Bibl. Nar.

184. Mapa Polski i niektórych krajów sąsiednich. U góry dołączona mapa Inflant z napisem: „SITVS ET AMBITVS LIVONIAE AC PROVINCIARVM AD FLVMEN | DVNAM SITAR. A TIRANNIDE MOSCHI ET METV TIRANNI DIS LIBE | ratorum, auspiciis virtute et perseverantia STEPHANI S. Regis | Poloniae“. Kopje ręczne map Stanisława Sarnickiego, wykonanych ok. r. 1585. Rkps 1) 27 × 35,6 2) 17,5 × 21,2. Olsz. 37. — Bibl. Nar. (z rewind.).

185. Mapa Polski z r. 1578. Na kartuszu u góry: „POLONIAE | AMPLISSIMI | REGNI TYPVS | GEOGRAPHICVS“. W lewym rogu u dołu, w ramce zaokrąglonej od góry, król Zygmunt III, do pasa, z boku na prawo, w zbroi z berłem w lewej ręce. U dołu napis: „SIGISMVN. III. D. G. REX. Pol. Mold. ... | ... |“ Rys. i ryt. Gerard de Jode (151. † 1591.). Mdzrt 37,2 × 49 z dzieła: Speculum Orbis terrae wyd. w Antwerpji w r. 1593. Olsz. 32. Rast. 16. — 78064 M. N.

RZEŹBA

186. Portret Jana Zamoyskiego, kancl. i hetm. w. kor. (ur. 1541, hetm. w kor. 1580, zm. 1605). Popiersie gipsowe, odlew z dzieła bronzowego, znajdującego się w Zamku warsz. — 4750 M. N.

MEDALE I MONETY

187. Medal na zdobycie Inflant i Połocka, srebro. Cz. 780, Rcz. 52. — 2 egzempl., M. N., i Bibl. Ord. Zam.

MONETY

188—360.

szelągi grosze trojaki talary dukaty	koronne
szelągi grosze trojaki szóstaki talary dukaty	litewskie
szelągi grosze trojaki	ziem pruskich
szelągi grosze półtalary talary dukaty	Gdańska oblężonego

monety kontrasygnowane gdańskie

denary szelągi grosze trojaki dukaty	gdańskie
denary szelągi grosze trojaki dukaty portugały	ryskie
talary dukaty	siedmiogrodzkie

w ogólnej ilości 173 szt. ze zb. Muzeum Narodowego w Warszawie.

RĘKOPISY

OBJĘCIE WŁADZY

361. W drodze z Węgier do Krakowa. Król rozdaje jałmużnę. Księga dochodów i wydatków generalnych z r. 1576. Prowadzona dwustronnie, rozwarta na pierwszej stronicy wydatków i na pierwszej stronicy dochodów. — Arch. Gł. Rachunki królewskie № 250.

362. Stefan Batory, koronowany jako król polski, wydaje generalne potwierdzenie praw i przywilejów. R.1576.V.4. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Regni Poloniae.

363. Książęta szczecińsko-pomorscy: Jan, Fryderyk, Bolesław, Ernest, Ludwik, Barnim, i Kazimierz wysyłają pełnomocników z prośbą o potwierdzenie im lenna na Lęborku i Bytowie. 1578.I.13. Szczecin. Reprodukcja w wydawnictwie „Dyplomacja dawnej Polski". Ilustracja archiwalna w dziale Ministerstwa Spraw Zagranicznych na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929. Opracował Józef Siemieński.

364. Gothard Kettler ks. kurlandzki składa lenniczą przysięgę wierności królowi Stefanowi i Rzeczypospolitej. 1579.VIII.5. pod Dzisną. — Arch. Gł. Dział Livoniae.

365. Posłowie Jerzego margrabiego brandenburskiego przedkładają warunki, na których margrabia otrzyma opiekę nad ks. pruskim Albrechtem Fryderykiem. 1577.XII.7. Malborg. — Arch. Gł. Dypl. perg. № 192.

366. Król Stefan zaświadcza, że pełnomocnicy izby poselskiej zgłosili protest przeciwko przeniesieniu lenna na boczną linję domu brandenburskiego. 1578.III.3. — Arch. Gł. Dypl. perg. № 193.

367. Królowa Anna Jagiellonka zrzeka się swych praw do dziedzicznych dóbr Jagiellońskich. 1576, na sejmie koronacyjnym. Oryginał z Arch. Kor. złożony w sześcioro z charakterystycznemi sygnaturami in dorso. — Arch. Gł. Dział Regni Poloniae.

368. Król Stefan oznajmia, że Królowa Anna zrzekła się swych praw dynastycznych. 1581.II.20, na sejmie warszawskim. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Regni Poloniae.

GDAŃSK SIŁĄ ZMUSZONY DO UZNANIA STEFANA KRÓLEM

369. Rokowania z Gdańskiem i z powodu Gdańska. Księga kancelarji koronnej z odpisami korespondencji politycznej (Liber Legationum). — Arch. Gł. Metryka Koronna, dział Libri Legationum. Sygn. tymczasowa. IV. 12. 1. 15.

370. a) Wywiad: Załoga gdańska fortu Latarnia, wedle zeznań jeńców.

b) Popis jazdy polskiej w obozie pod Gdańskiem.

Księga rachunków podskarbiego nadwornego z r. 1577, otwarta na stronicach, zawierających powyższe wykazy. — Arch. Gł. Rach. Król. № 252.

USTANOWIENIE TRYBUNAŁU KORONNEGO

371. Karta tytułowa pierwszej księgi Trybunału Koronnego kadencji piotrkowskiej. R. 1578. — Arch. Gł. Księgi Trybunału Piotrkowskiego. Wyroki № 1.

ZAPEWNIENIE POKOJU Z TURCJĄ

372. a) Sułtan Amurat III-ci odnawia przymierze z Polską. 1577. VII. 17. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Turcicae.

b) Współczesne tłómaczenie łacińskie dołączone do oryginału traktatu. — Arch. Gł. Dział Turcicae.

c) Tłómaczenie tegoż traktatu sporządzone przez Cruttę, tłomacza króla Stan. Augusta. — Arch. Gł. Dział Turcicae.

373. Stefan Batory pozwala kupcom tureckim na wjazd do Polski. R. 1578. Wpis do ksiąg kancelarji koronnej.—Arch. Gł. Metryka Koronna № 118.

DOBRE STOSUNKI Z WENECJĄ

374. Stefan Batory wstawia się za rodziną Ursati wygnaną z Wenecji. 1578.VI.2. — Arch. Gł. Dział Venetiarum.

WOJNA MOSKIEWSKA

KAMPANJA POŁOCKA ROKU 1579

375. Uniwersał oznajmiający o rozpoczęciu wojny i wzywający oddziały na punkty zborne. Wpis do księgi grodzkiej brzesko-kujawskiej № 24. — Arch. Gł.

376. Nagrody przyznane żołnierzom z łupów po odzyskaniu Połocka. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Dział skarb. 86. № 31 f. 20 — 23.

KAMPANJA WIELKOŁUCKA ROKU 1580

377. a) Uniwersał wzywający do wpłacania podatków na czas.
b) Zawieszenie spraw sądowych przeciwko żołnierzom.
Wpisy do księgi grodzkiej czerskiej № 47. — Arch. Gł.

378. Zakupy broni palnej dokonane w kraju i zagranicą. Fragment wykazu złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Rach. Król. № 378.

379 Rota zaciężna strzelców Niemców. Popis w Mereczu 13-go lipca. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem.—Arch. Gł. Dział skarb. 85. № 128 f. 62 — 69.

380. Popis rot piechoty wybranieckiej w Szczydutach w lipcu 1580 r. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Dział skarb. 85. № 128 f. 27 — 38.

381. Popis piechoty zaciężnej w ziemi nieprzyjacielskiej (21-go sierpnia „w boru po wyciągnieniu od Uświaty“). Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Dział skarb. 85. № 65 f. 1 — 3.

KAMPANJA PSKOWSKA 1581/82

382. a) Spis zapasów żywności wysłanej naprzód wodą do Połocka.

b) Rozmieszczenie znakomitszych jeńców moskiewskich po wyprawie po zamkach koronnych.

Wykazy złożone w arch. podskarbińskiem.—Arch. Gł. Rach. Król. № 332/3 f. 41—42 i 31.

383. Pochwała piechoty wybranieckiej i ogłoszenie nowego zaciągu. Wpis do ksiąg grodzkich łęczyckich № 26.—Arch. Gł.

384. Wskazówki dla rotmistrzów wybranieckich. Kopja w księdze rachunków z arch. podskarbińskiego.—Arch. Gł. Dział skarb. 85. № 66 f. 13—14.

385. Rejestr dziesiętników piechoty wybranieckiej z woj. pomorskiego, sporządzony 30 sierpnia 1581 pod Pskowem. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem.—Arch. Gł. Dział skarb. 85. № 65 f. 142.

386. Popis roty wybranieckiej Andrzeja Wolskiego pod Pskowem. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem.—Arch. Gł. Dział skarb 85. № 65 f. 77—78.

387. Popisy zaciężnej piechoty węgierskiej z r. 1581/2. Księga p. t. „Solutio militum Hungarorum“ z arch. podskarbińskiego.—Arch. Gł. Dział skarb. 86. № 24.

388. Spis rot jezdnych i pieszych. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem.—Arch. Gł. Dział skarb. 85. № 66 f. 27—30.

389. Spis puszkarzów i rzemieślników w obozie pod Pskowem, przez pana Bartosza Ostromęckiego uczyniony. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem.—Arch. Gł. Dział skarb. 86. № 32 f. 65—66.

390. Wypłata żołdu w obozie pod Pskowem. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem.—Arch. Gł. Dział skarb. 86. № 22 f. 9—15.

391. „Spisanie rannych i postrzelonych pod Ostrowem (zamek na drodze do Pskowa) i tu (pod Pskowem) przed szturmem z różnych rot, które własnym kosztem P. Kanclerzowym opatrują“. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem.—Arch. Gł. Dział skarb. 85. № 65 f. 15—16.

RZĄDY BATOREGO W INFLANTACH

392. Burmistrz i rajcy miasta Rygi składają przysięgę wierności królowi. Oryginał z Arch. Koronnego. 1581.IV.7. — Arch. Gł. Dział Livoniae.

393. Spis ornatów i sprzętów kościelnych ofiarowanych przez króla Stefana do kościołów inflanckich. Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Rach. Król. № 370/373.

394. Ziemianie inflanccy przedstawiają swoje prawa do potwierdzenia. „Revisio generalis Ducatus Livoniae anno 1583 expedita". — Arch. Gł. T. zw. Metryka Litewska IV. B. 28.

395. Część opłaty portowej t. zw. „palowego" z portu ryskiego wpływa do skarbu Rptej. Wykaz z lat 1582 — 1588. — Arch. Gł. T. zw. Metryka Litewska: IX. 116. f. 306.

396. Układ Stefana Batorego z Fryderykiem II królem duńskim w sprawie biskupstwa kurońskiego i zamku piltyńskiego zawarty przy pośrednictwie margrabiego brandenburskiego. 1585.IV.7. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Livoniae.

397. Wykaz załóg polskich stojących po zamkach inflanckich w r. 1583. Wykaz płac złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Dział skarb. 86. № 31 f. 100.

OCHRONA POGRANICZA OD STRONY DZIKICH PÓL
(Obrona potoczna)

398. Załogi zamków ukrainnych. (Milites in arcibus finitimis Regni). Wykaz stanu oddziałów złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Dział skarb. 86. № 31 f. 28.

399. „Impensa dział w pole ku potrzebie nieprzyjacielskiej". (Obliczenie kosztów artylerji na kresy sporządzone dla króla I. M). Wykaz złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Dział skarb. 86. № 31 f. 32.

400. „Rachunek pana Baltazara Stanisławskiego, pisarza polnego z żołdu należnego rocie pana Skarbka za służbę na Podolu w r. 1583, na koniach stu". Rachunek z podpisem pisarza polnego złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Dział skarb. 86. f. 99.

SPRAWA ZBOROWSKICH

401. Król rozkazuje kasztelanowi kamienieckiemu ująć banitę Samuela, który bezprawnie wrócił do kraju. R. 1579.XII.6. Wpis do ksiąg kancelarji koronnej. — Arch. Gł. Metryka koronna № 119.

402. Urywek sprawy o wichrzenia, wytoczonej przeciwko braciom Samuela Zborowskiego, wniesionej przed sąd sejmowy. Krzysztof Zborowski występuje przeciwko instygatorowi koronnemu. Wpis do ksiąg sejmowych grodu warszawskiego. — Arch. Gł. Conventionalia № 4.

SEJM

403. Król rozsyła na sejmiki przedsejmowe „exposé" w sprawach zewnętrznych i wewnętrznych. „Instrukcja" dla posłów królewskich rozsyłanych na sejmiki r. 1582, wpisana do ksiąg kancelarji koronnej. — Arch. Gł. Metryka Koronna № 129.

404. Podskarbi „zdaje liczbę" przed sejmem. Księga t. zw. Rachunków sejmowych z r. 1585. — Arch. Skarb. Rachunki sejmowe № 32.

POLITYKA GOSPODARCZA

405. Zakaz wyrębu lasów państwowych bez szczególnego zezwolenia. R. 1579. Uniwersał do dzierżawców dóbr królewskich wpisany do księgi grodzkiej czerskiej № 46. — Arch. Gł.

406. Zakaz wywozu srebra poza granice Rptej. R. 1580. Wpis do ksiąg kancelarji koronnej. — Arch. Gł. Metryka Koronna № 123.

407. Opis stanu puszcz królewskich nad Niemnem: „Inwentarz dworów Olickiego, Wronowskiego i Krakowopolskiego z r. 1581". — Arch. Gł. Lustracje i rewizje dóbr królewskich № 72.

408. T. zw. „ordynacja kuchenna" ustalająca rozporządzeniem szczegółowem stopę życia dworu. Wykaz zwykłych zakupów żywności na stół królewski w sierpniu r. 1582. — Arch. Gł. Rachunki Królewskie № 253.

PO ŚMIERCI KRÓLA STEFANA

409. a) Wydatki na szaty żałobne dla dworzan. Urywek wykazu.
b) Spis koni zmarłego króla.

Wykazy złożone w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Rach. Król. № 344/5.

410. Rachunek kosztów trumny królewskiej zamówionej w Gdańsku. Złożony w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Rach. Król. № 348 tom III.

411. Składka dworzan na pomnik-kaplicę ku czci króla Stefana. Lista deklaracyjna złożona w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Dokumenty papierowe: IV. 5. 2. E. 59.

412. Królowa Anna zamawia nagrobek marmurowy dla króla Stefana u rzeźbiarza Santi Gucci, florentyńczyka. Odpis umowy w arch. podskarbińskiem. — Arch. Gł. Rach. Król. № 380/1/2. f. 155.

OPRAWY KSIĄG URZĘDOWYCH Z CZASÓW KRÓLA STEFANA

413. Oprawa księgi generalnych rachunków podskarbiego nadwornego z r. 1581. — Arch. Gł. Rach. Król. № 261.

414. Oprawa księgi kancelarji koronnej z lat 1581 — 1583. — Arch. Gł. Metryka koronna № 126.

415. Oprawa księgi generalnych rachunków podskarbiego nadwornego z r. 1582. — Arch. Gł. Rach. Król. № 263.

DOKUMENTY WYSTAWIONE ZE WZGLĘDU NA WARTOŚĆ ZABYTKOWĄ

416. Stefan Batory potwierdza orzeczenie komisarskie wyznaczające miejsce na kościół i kolegjum Jezuitów w Lublinie. 1585.VII.25. — Arch. Gł. Dypl. perg. № 3324.

417. Stefan Batory potwierdza prawa i przywileje miasta Sieradza. 1585.VII.31. — Arch. Gł. Dypl. perg. № 3996.

418. Stefan Batory potwierdza darowiznę Anny, wdowy po Aukcie Kormanickim, kasztelanie czchowskim, na rzecz Jezuitów Krakowskich. 1585.VI.21. — Arch. Gł. Dypl. perg. № 836. Świetnie zachowana pieczęć mniejsza koronna odczyszczana w archiwum.

419. List pisany z Konstantynopola podczas epidemji cholery i poddany dezynfekcji w dymie. — Arch. Gł. Dział Turcicae.

420. Stefan Batory potwierdza przywileje miasta Starej Warszawy. 1576.V.12. — Arch. Gł. Dypl. perg. № 1622.

AUTOGRAFY

421. Król Stefan do Stanisława Dorohińskiego „służebnika" skarbowego z poleceniem wypłaty pieniędzy. Podpis królewski. 1580. VI.16. Wilno — 49825 M. N.

422. List Batorego do ks. kurlandzkiego, zawiadamiający go o odłożeniu terminu wyznaczenia granic do maja 1585. Podpis królewski. 1584.XI.26. — 23771 M. N.

423. List Stefana Batorego do Jana Kiszki starosty żmudzkiego w sprawie wymiany jeńców z Moskwą. Podpis królewski. 1585.V.8. — 65189 M. N.

424. Mandat Stefana Batorego polecający udzielanie podwód Marcinowi Płockiemu pisarzowi skarbu. Podpisy króla Stefana i kanclerza Zamoyskiego. Pieczęć wielka koronna wyciśnięta w papierze. — 65507 M. N.

425. Król Stefan zapisuje hetmanowi Janowi Chodkiewiczowi 24 kóp gr. lit. na dobrach Metele. Dokument wystawiony w jęz. ruskim, obowiązującym w urzędach W. Ks. Lit. Pod pieczęcią mniejszą litewską. — 65534 M. N.

ŹRÓDŁA BIBLJOTECZNE I PRYWATNE

426. Rotmistz Krzysztof Pieniążek kwituje z odbioru żołdu na koni 147. 1580.VII.29. pod Witebskiem. — Zbiory Jerzego Odrowąż-Pieniążka.

427. Rotmistrz Krzysztof Pieniążek wydaje zaświadczenie służby wojskowej towarzyszowi ze swej roty Stanisławowi Wawrzynowskiemu. 1583. — Zbiory Jerzego Odrowąż-Pieniążka.

428. Prokop Pieniążek dworzanin królewski, rotmistrz, rycerz Grobu Św., kawaler Maltański, kwituje z odbioru zasług w kwocie 60 złotych. 1576.X.23. — Zbiory Jerzego Odrowąż-Pieniążka.

429. Dzieło o sztuce wojennej autorstwa ks. Albrechta pruskiego w tłómaczeniu Macieja Strubicza. — Bibl. Nar. Pol. F. IX.2

430. Fragment rachunków skarbowych litewskich z r. 1581 wklejony do zbioru różnych materjałów z różnych epok. — Bibl. Nar. Pol. F. IV. 253.

431. Księga odpisów z kancelarji koronnej czasów Batorego zawierająca akta do spraw zagranicznych (Liber Legationum). — Bibl. Nar. Lat. F. IV. 155.

432. Zbiór materjałów do czasów Batorego z archiwum Chodkiewiczowskiego. Odpisy robione w XIX w. dla Tow. Przyjaciół Nauk. — Bibl. Nar. Różnojęz. F. IV. 69.

433. Tom zawierający akta t. zw. sprawy brunświckiej o spadek po Zofji Jagiellonce. — Bibl. Nar. Lat. F. II. 189.

434. Zbiór materjałów z czasów Batorego sporządzony dla t. zw. Tek Naruszewicza. Księga otwarta na kopji tłómaczenia listu Mechmed Gireja z r. 1583. — Bibl. Nar. Pol. F. IV. 232.

435. Rzecz o naprawie ustroju państwa. Traktat z epoki Batorego. Kopja z druku. Zbiór materjałów różnych. — Bibl. Nar. Różnoj. F. II. 7.

436. Zbiór utworów Myrecciusa (Mireckiego?). Wiersz na śmierć króla Stefana Batorego. Egz. z Bibljoteki Załuskich. — Bibl. Nar. Lat. Q. XIV. 14.

437. Obliczenie sił potrzebnych przeciw Turcji dla projektowanej przez Batorego ligi antytureckiej. Podobno kopja z obliczeń królewskich. Egz. z bibl. Tow. Przyjaciół Nauk. — Bibl. Nar. Lat. Q. XVII. 57.

438. Utwór pochwalny na cześć Stefana Batorego jako wojewody siedmiogrodzkiego, autorstwa Piotra Illicinusa, kanonika ołomunieckiego. Egz. z bibljoteki Tad. Czackiego w Porycku. — Bibl. Nar. Lat. Q. I. 339.

DRUKI

KRÓL

a. ELEKCJA

439. K o v a c i o c i u s, Wolfgang: De laudibus Stephani Batorei creati vaivodae Transilvaniae oratio. Venezia, b. dr., 1571. 4°. E. XX, 169. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 352.

440. P o s t a n o w i e n i a zjazdu elekcyjnego w Jędrzejowie, 1. II. 1576. B. m. dr. [1576]. 2°. E. XIV, 378; XXVI, 47. — Bibl. Ord. Kras. I. 1202.

441. K o n s t y t u c j e, statuta i przywileje od r. 1550 aż do r. 1578 uchwalone. Kraków, Mik. Szarffenberger, 1579. 2°. [K. 158 — konstytucje sejmu koronacyjnego r. 1576]. E. XX, 28. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.13.3.18.

442. K o n s t y t u c j e, statuta i przywileje od r. 1550 do r. 1581 uchwalone. Kraków, Mik. Szarffenberger, 1581. 2°. [Potwierdzenie przywilejów przez Batorego]. E. XX, 39. — Bibl. Ord. Kras. I. 1183.

443. K a r n k o w s k i, Stanisław: Epistolae illustrium virorum. Kraków, 1578. 4°. [Listy Stefana Batorego i do niego z przed i po koronacji]. E. XIX, 118. — Bibl. Nar. Pon. 157.

b. OPRACOWANIA OGÓLNE

444. M ü l l e r, Laurentius: Septentrionalische Historien. Amberg, Mich. Forster, 1595. 4°. [Str. 116 — genealogja Stefana Batorego]. E. XXII, 624. — Bibl. Ord. Kras. I. 1131.

445. Bielski, Joachim: Kronika polska. Kraków, Jak. Siebeneycher, 1597. 2°. E. XIII, 88. — Bibl. Ord. Zam. B. 504.

446. Paprocki, Bartosz: Ogród królewski. Praha, Dan. Siedlczański, 1599. 2°. E. XXIV, 69. — Bibl. Ord. Kras. I. 1193.

447. Sarnicki, Stanisław: Annales. [Kraków, A. Rodecki], 1587. 2°. [Od s. 404 — 409 panowanie Batorego]. E. XXVII, 140. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28. 3. 3. 13.

448. Mylius, Arnold: Principum et regum Polonorum imagines. Köln, God. Kempensis, III. 1594. 2°. E. XXII, 654. — 60790 M. N.

c. ŻALE I SPORY NAGROBNE

449. Kromer, Marcin: Polonia sive de origine et rebus gestis Polonorum. Köln, offic. Birckmannica, 1589. 2°. [Wydanie to podjęto za życia Batorego i jego pamięci dedykowano]. E. XX, 281. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 575.

450. Warszewicki, Krzysztof: In obitum Stephani I. Reg. Pol. oratio. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1587. 4°. [Dedykacja własnoręczna autora W. Oczce, nadwornemu lekarzowi króla]. E. VIII, 85. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28. 3. 4. 35.

451. Powodowski, Hieronim: Na pogrzebie Stefana Wielkiego kazanie. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1588. 4°. E. XXV, 192. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 353.

452. Laterna, Marcin: Oratio in exequias funeris Stephana I. Kraków, Andr. Piotrkowczyk, 1588. 4°. E. XXI, 113. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28. 2. 4. 32.

453. Kurtze Beschreibung der Ceremonien und Procession, so auff weiland Köng. May. in Polen Stephani Begrebnus sind gehalten worden. Królewiec, b. dr. 1588. 4°. E. XII, 515. — Bibl. Nar. Cim. Q. 2686.

454. Warszewicki, Krzysztof: Post Stephani Regis mortem in primo totius Masoviae conventus oratio. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1587. 4°. E. VIII, 85. — Bibl. Ord. Kras. I. 1022.

455. Warszewicki, Krzysztof: Po śmierci Króla Stefana na pierwszym zjeździe Mazowieckim mowa. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1587. 4°. E. VIII, 85. — Bibl. Ord. Kras. I. 1079.

456. R o s e l l i, Hannibal: Oratio funebris in sepultura Stephani I. Reg. Pol., 1588. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1590. 4°. E. XXVI, 376. — Bibl. Ord. Zam. X. 4203.

457. P i p a n u s, Georgius: Carmen lugubre in obitum Stephani I. Reg. Pol. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1587. 4°. E. XXIV, 307. — Bibl. Ord. Kras. I. 957.

458. C h w a ł k o w s k i, Łukasz: Deliberatio de principe Suetiae Regno Poloniae praeficiendo. Praecesserunt in obitum Regis Stephani carmina. Poznań, Jan Wolrab, 1587. 4°. E. XIV, 234. — Bibl. Nar. Pon. 121.

459. S c h o n e u s, Andrzej: Daphnis seu de Funere Stephani I. Reg. Pol. ecloga. Kraków, Andr. Piotrkowczyk, 1588. 4°. E. XXVII, 249. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 350.

460. B i e l s k i, Joachim: Monodia na pogrzeb Stefana I, króla polskiego. Kraków, Jak. Siebeneycher, 1588. 4°. E. XIII, 82. — Bibl. Ord. Zam. B. 134.

461. B u c c e l l a, Nicolaus: Epistola Georgii Chiacor [pseud.] de morbo et obitu Stephani Reg. Pol. [Kraków, Al. Rodecki, po 13. II. 1587]. 4°. E. XIII, 409. — Bibl. Ord. Zam. X. 199.

462. B u c c e l l a, Nicolaus: Confutatio Responsi Simonis Simonii ad Epistolam Georgii Chiakor de morte Stephani I. Pol. Reg. nec non ad eiusdem Epistolae Examen sub Amadei Curtii Ticinensis ficto nomine editi. Kraków, Al. Rodecki, 1588. 4°. E. XIII, 408.—Bibl. Uniw. w Warsz. 28.3.4.52.

463. S i m o n i u s, Simon: D. Stephani I. Pol. Reg. sanitas, vita medica, aegritudo, mors. Nissa, Andr. Reinheckelius, 1587. 4°. E. XXVIII, 104. — Bibl. Nar. Cim. Q. 2080.

464. B u c c e l l a, Nicolaus: Refutatio scripti Simonis Simonii cui titulum fecit, D. Stephani I. sanitas, vita medica, aegrituto, mors. Kraków, Al. Rodecki, 1588. 4°. E. XIII, 409. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.3.4.53.

465. S i m o n i u s, Simon: Responsum ad Refutationem scripti de sanitate, victu medico, aegritudine, obitu Stephani Pol. Reg., quae sub nomine Nicolai Bucellae emissa est. Olomouc, [F. Milichtaler], 1588. 4°. E. XXVIII, 104. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.13.7.19.

WOJNY

a. GDAŃSK

466. Samostrzelicki, Tomasz: Oratio ad Gedanenses. Poznań, Melch. Nering, 1577. 4⁰. E. XXVII, 57. — Bibl. Ord. Kras. I. 977.

467. Gorecki, Leonard: Oratio, qua Gedanenses admonetur, ut ab hoc bello nefario abstineant. Poznań, Melch. Nering, 1577. 4⁰. E. XVII, 248. — Bibl. Ord. Kras. I. 1091.

468. Gorecki, Leonard: Oratio Gedanensis secunda, qua victoriam ex eisdem Stephano Regi Poloniae reportata gratulatur. Poznań, Melch. Nering, 1578. 8⁰. E. XVII, 248. — Bibl. Ord. Zam. G. 444.

469. Declaratio vera quibus de causis Ordines Civitatis Gedanensis cum Stephano Rege Poloniae controversiam pertracti sint. Gdańsk, Jak. Rhode, 1577. 4⁰. E. XVII, 74.—Bibl. Nar. Cim. Q. 2067.

470. Appendix declarationis Ordinum Civitatis Gedanensis. Gdańsk, [Jak. Rhode], VII. 1577. 4⁰. E. XVII, 73. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 385.

471. Gründliche Erklerung aus was Ursachen die Ordnungen der Stadt Dantzig mit dem Stephano Könige zu Polen in den itzo noch obstehenden missverstandt geraten und eingefüret.—Anhang der Declaration. Gdańsk, Jak. Rhode, 1577. 4⁰. E. XV, 47. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.4.4.46.

472. Łasicki, Jan: Clades Dantiscanorum A. D. 1577.—Satyra Joachimi Bielscii in quendam maledicum Dantiscanum. Frankfurt, Andr. Wechelus, 1578. 8⁰. E. XXI, 73.—Bibl. Nar. Cim. 0. 38.

473. Łasicki, Jan: Der Dantziger Niderlag durch Leonhardt Thurneisser verdeutscht. Królewiec, b. dr. 1579. 4⁰. E. XXI, 74. — Bibl. Nar. Pon. 178.

474. Candianus: Cartellum oblatum Samueli Sborovio una cum historia de ingressu et regressu Stephani Batori ex Palatinatibus Mariemburgi et Pomeraniae in Poloniam et Prussiam. B. m. dr. [po 20. II. 1577]. 8⁰. E. XIV, 37. — Bibl. Nar. Cim. 0. 174.

475. Eigentliche, warhafftige Beschreibung der Stadt Dantzig. Królewiec, b. dr. 1579. 16⁰. E. XV, 44. — Bibl. Ord. Zam. B. 976.

476. Stefan Batory król: Exempla litterarum Civitati suae Gedanensi datarum. Warszawa, [Mik. Szarffenberger], 1578. 4°. E. XII, 407. — Bibl. Ord. Zam. S. 606.

b. INFLANTY

477. Chytraeus, David: Sylva chronici ab a. 1581 usque ad 1589. B. m. dr., 1589. 8°. [Wypadki w Inflantach]. E. tej edycji nie zna. — Bibl. Nar. Cim. O. 1447.

478. Rüssow, Balthasar: Chronica der Provintz Lyfflandt. Rostock, Aug. Ferber, 1578. 4°. E. XXVI, 490. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.3.4.3.

479. Henning, Salomon: Warhafftiger Bericht, wie es bishero in Religions Sachen im Fürstenthum Churland und Semigaln in Lieffland ist gehalten worden. Rostock, Aug. Ferber iun., 1589. 2°. E. XVIII, 100. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 585.

480. Constitutiones Livonicae a Stephano Poloniae Rege sancitae. Gdańsk, b. dr., [1583]. 4°. E. XII, 406.—Bibl. Ord. Zam. C. 428.

481. Stefan Batory król: Absag Brieff dem Moscovitischen tyrannischen Feind mit blossem Säbel jüngst uberschickt. B. m. dr. 1580. 4°. E. XII, 406. — Bibl. Nar. Cim. Q. 2388.

c. WYPRAWY MOSKIEWSKIE

482. Stefan Batory król: Edictum Regium Svirense ad milites. — Edictum de supplicationibus ob captam Polotiam. — Rerum post captam Polotiam gestarum narratio. Warszawa, Mik. Szarffenberger, 1579. 4°. E. XII, 406. — Bibl. Ord. Zam. E. 56.

483. Pistorius, Joannes: Polonicae historiae corpus. Basel, Seb. Henricpetri, IX. 1582. 2°. [Przedruk edyktów królewskich i aktów, dotyczących wojen z Moskwą]. E. XXIV, 332.—Bibl. Nar. Wil. Cim. 755.

484. Patrycy Nidecki, Andrzej: Ad Stephanum Regem Poloniarum gratulatio ob victoriam Polocensem de Moscovitis. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1579. 4°. E. XXIII, 104. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 354.

485. Hyacinthius, Bazyli: Panegyricus in excidium Polocense ad Nicolaum Georgii Radivillum. Padova, Laur. Pasquatus, 1580. 4°. E. XVIII, 322. — Bibl. Ord. Kras. I. 954.

486. Kochanowski, Jan: De expugnatione Polottei ode. Warszawa, [Mik. Szarffenberger], 1580. 4°. E. XIX, 360. — Bibl. Ord. Zam. K. 1553.

487. Stefan Batory król: Edykt o dziękowanie Panu Bogu za szczęśliwe powodzenie wojenne od Wielkich Łuk posłany. Kraków, Mik. Szarffenberger, 1580. 4°. E. XII, 406. — Bibl. Ord. Kras. I. 982.

488. Nobilius, Flaminius: De rebus gestis Stephani Regis Poloniae. Roma, haer. Ant. Bladi, 1582. 4°. [Część ostatnia: Commentarius rerum a Stephano R. Pol. in secunda expeditone adversus Magnum Moscorum Ducem gestarum.] E. XXIII, 165. — Bibl. Ord. Kras. I. 1088.

489. Łasicki, Jan: De Russorum Moscovitarum et Tartarorum religione.—De Livonia pacisque conditionibus et pace inter Regem Poloniae et Magnum Ducem Moscoviae. Speier, Bern. Albinus, 1582. 4°. E. XXI, 75. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.4.12.

490. Warszewicki, Krzysztof: Ad Stephanum Regem Poloniae oratio, qua cum Joanne Magno Moscorum Duce ad Zapolsciam confectam pacem gratulantur. Wilno, 1582. 4°. E. VIII, 76. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.3.4.38.

491. Warszewicki, Krzysztof: Oration an den Hern Stephan König in Polen. Nürnberg, Kath. Gerlachin u. Joh. vom Berg Erben, 1582. 4°. [Przekład niemiecki poprzedniego.] E. VIII, 76. — Bibl. Ord. Kras. I. 953.

492. Heidenstein, Reinhold: De bello Moscovitico commentariorum libri sex. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1584. 2°. [Na k. tyt. własnoręczna dedykacja autora dla Mik. Redingera.] E. XVIII, 80. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 581.

493. Heidenstein, Reinhold: De bello Moscovitico commentariorum libri VI. Basel, Konr. Waldkirch, 1588. 4°. E. XVIII, 80. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 346.

494. Heidenstein, Reinhold: Warhaffte Beschreibung des Krieges, welchen der König zu Polen Stephan Batori wider Iwan Wasllowitzen geführet. Görlitz, Ambr. Fritsch, 1590. 4°. E. XVIII, 80. — Bibl. Nar. Cim. Q. 2015.

495. Oderborn, Paulus: Joannis Basilidis Magni Moscoviae Ducis vita. Wittenberg, haer. Jo. Cratonis, 1585. 8°. E. XXIII, 252. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 59.

496. Oderborn, Paulus: Wunderbare Geschichte des Grossfürsten Joan Basilidis Leben, verdeutscht durch Heinrich Räteln. Görlitz, Ambr. Fritsch, 1589. 4°. E. XXVI, 112. — Bibl. Publ. Pol. 14/II.

497. Possevino, Antonio: Moscovia. Wilno, Jan Karcan, 1586. 8°. E. XXV, 107. — Bibl. Nar. Pon. 46.

498. Possevino, Antonio: Moscovia. Antwerpen, Chr. Plantin, 1587. 8°. E. XXV, 108. — Bibl. Nar. Cim. O. 1420.

499. Possevino, Antonio: La Moscovia, tradotta in volgare da Giovambattista Possevino. Ferrara, Ben. Mammarelli, 1592. 8°. E. XXV, 108. — Bibl. Ord. Kras. I. 624.

500. Possevino, Antonio: Moscovia et alia opera. [Köln], offic. Birckmannica, 1595. 2°. E. XXV, 108. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 534.

501. Possevino, Antonio: Commentarii di Moscovia, tradotti da Gio. Battista Possevino. Mantova, Franc. Osanna, 1596. 4°. E. XXV, 105. — Bibl. Nar. Pon. 172.

502. Possevino, Antonio: Capita quibus Graeci et Rutheni a Latinis in rebus fidei dissenserunt. Poznań, Jan Wolrab, 1585. 4°. E. XXV, 105. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.4.42.

503. Possevino, Antonio: Interrogationes et responsiones de processione Spiritus Sancti a Patre et Filio. Ingolstadt, Wolfg. Eder, 1583. 12°. [Polemika o różnice wiary katolickiej i prawosławnej, przygotowanie do unji obu kościołów.] E. XXV, 107. — Bibl. Ord. Kras. I. 874.

504. Wolf, Samuel: Stephani Primi adversus Johannem Basilidem expedito carmine elegiaco descripta. [Gdańsk, Jak. Rhode], 1582, 4°. E. VIII, 76. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 504.

505. Hermann, Daniel: Stephaneis Moschovitica. Gdańsk, Jak. Rhode, 1582. 4°. E. XVIII, 153. — Bibl. Ord. Kras. I. 1093.

506. Górski, Jakób: Orationes gratulatoriae apud Regem Poloniae Stephanum Batoreum habitae, quatuor. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1582. 4°. E. XVII, 260. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 355.

507. K o c h a n o w s k i, Jan: Ad Stephanum Bathorreum Regem Poloniae epinicion. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1583. 4°. E. XIX, 367. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 349.

508. P a p r o c k i, Bartosz: Triumph satyrów leśnych, syren wodnych, planet niebieskich z szczęśliwego zwrócenia króla Stefana z wojny moskiewskiej w r. 1582 wydany. Kraków, Mac. Garwolczyk, 1582. 4°. E. XXIV, 77. — Bibl. Ord. Zam. P. 1425.

509. Epicedion to jest żałobny wirsz o Michale W i ś n i e w i e c k i m. Tudzież o pobożności żywota jego i około dzielności w pewnych potrzebach z nieprzyjacielem w Moskiewskiej ziemi. [Kraków], Mac. Wirzbięta, [1585]. 4°. E. VIII, 80. — Bibl. Ord. Kras. I. 985.

510. K o c h a n o w s k i, Jan: Wtargnienie do Moskwy Krzysztofa Radziwiłła r. 1581. [Kraków, Andr. Piotrkowczyk, 1611]. 4°. E. XIX, 365. — Bibl. Ord. Kras. I. 1385.

511. Gratulationes Christophoro R a d i v i l o palatino Vilnensi in primo eiusdem felici Vilnam ingressu Collegii et Academiae Vilnensis Societatis Iesu nomine habitae et oblatae. Wilno, Jan Karcan, 1584. 4°. E. nie zna. — Bibl. Ord. Kras. I. 1031.

512. Lament Hrehora O ś c i k a na gardło skazanego r. 1580 miesiąca czerwca 15 dnia w Wilnie. B. m. dr. r. 4°. E. XXI, 36. — Bibl. Ord. Kras. L. 604.

513. K r o m e r, Marcin: Polonia sive de origine et rebus gestis Polonorum. Köln, offic. Birckmannica, 1589. 2°. [Mapa Litwy, Inflant i sąsiedniej Rosji]. E. XX, 281. — Bibl. Nar. Pon. 235.

SPRAWY WEWNĘTRZNE

a. KRÓL — OPIEKUN PIŚMIENNICTWA I KOŚCIOŁA
(Dedykacje, przywileje, mowy i wiersze na cześć króla)

514. B i a ł o b r z e s k i, Marcin: Postilla orthodoxa, Kraków, Druk. Łazarzowa, 1581. 2°. E. XIII, 6. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.1.10.

515. S o k o ł o w s k i, Stanisław: De verae et falsae Ecclesiae discrimine libri tres. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1583. 2°. E. XXIX, 12. — Bibl. Nar. Pon. 216.

516. R o s e l l i, Hannibal: Pymander Mercurii Trismegisti, liber V. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1586. 2°. E. XXVI, 374. — Bibl. Nar. Wil. C m. 564.

517. H o s i u s, Stanisław: Operum tomus II. Köln, Mat. Cholinus, 1584. 2°. [Dedykacja wydawcy, Stan. Reszki.] E. XVIII, 289. — Bibl. Nar. Cim. F. 4015.

518. W u j e k, Jakób: Postilla catholica, cz. I. Kraków, Druk. Siebeneycherowa, 1584. 2°. E. VIII, 80. — Bibl. Ord. Kras. I. 882.

519. P i s a n u s, Alphonsus: Catholica responsio ad praecipua capita epistolae Jacobi Niemojewski. Poznań, Jan Wolrab, 1585. 4°. E. XXIV, 315. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.8.16.

520. W i l k o w s k i, Kasper: Przyczyny nawrócenia do wiary powszechnej od sekt nowokrzczeńców. Wilno, K. Wilkowski, 1583. 4°. E. VIII, 78. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 291.

521. P i e l g r z y m o w s k i, Eljasz: De heroibus in Dei Ecclesia liber unus. Kraków, Jak. Siebeneycher, 1585. 4°. E. XXIV, 280. — Bibl. Ord. Zam. P. 1439.

522. G r a b o w i e c k i, Sebastjan: Martinus Lauter eiusque levitas. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1585. 4°. E. XVII, 308. — Bibl. Ord. Kras. I. 810.

523. B u s a e u s, Joannes: De persona Christi disputatio theologica, respondente Bartholomaeo Zebridovio. Mainz, Gasp. Behem, [1583]. 4°. [Dedykacja Zebrzydowskiego]. E. VIII, 78. — Bibl. Ord. Kras. I. 765.

524. S k a r g a, Piotr: Artes duodecim Sacramentariorum, contra Andream Volanum. Wilno, nakł. i druk. Mik. Krz. Radziwiłła. E. XXVIII, 133. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.9.26.

525. S i r i n u s, Hieronymus: Liber de modo acquirendae divinae gratiae. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1583. 4°. [Dedykacja tłumacza, Mac. Kłodzińskiego.] E. XXVIII, 115. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.3.13.

526. W a r s z e w i c k i, Krzysztof: De factis et dictis Iesu Christi commentarius. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1583. 4°. E. VIII, 78. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 253.

527. C o n s t i t u t i o n e s synodorum ecclesiae Gnesnensis, opera Stanislai Karnkowski collectae. Kraków, Andr. Piotrkowczyk, 1579. 4°. E. XIV, 380. — Bibl. Ord. Kras. I. 226.

528. Górski, Jakób: Praelectionum Plocensium liber secundus. Köln, Mat. Cholinus, 1580. 8°. E. XVII, 261. — Bibl. Nar. Pon. 81.

529. Pisanus, Alphonsus: Nicaenum concilium. Köln, haer. Arn. Birckmanni, 1581. 8°. E. XXIV, 315.—Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.7.35.

530. Powodowski, Hieronim: Wędzidło na sprosne błędy nowych Arjanów. Poznań, Jan Wolrab, 1582. 4°. E. XXV, 194. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.2.4.44.

531. Powodowski, Hieronim: Conciones aliquot piae et eruditae. Poznań, Jan Wolrab, 1578. 8°. E. XXV, 189. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.5.31.

532. Górski, Jakób: Pro tremenda et veneranda Trinitate adversus quendam apostatam Francken apologeticus. Köln, Mat. Cholinus, 1585. 8°. E. XVII, 262. — Bibl. Nar. Pon. 25.

533. Biblja. Przekł. polski Jana Leopolity. Stary Testament (cz. I). Kraków, Mik. Szarffenberger, 1577. 2°. [Dedykacja drukarza.] E. XIII, 14. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.1.14.

534. Patrycy Nidecki, Andrzej: De ecclessia vera et falsa libri V. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1585. 2°. E. XXIII, 104.—Bibl. Uniw. w Warsz. 28.3.2.10.

535. Possevino, Antonio: Atheismi Lutheri, Melanchthonis et aliorum haereticorum refutati. Wilno, Jan Karcan, 1586. 8°. E. XXV, 104. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.7.18.

536. Paprocki, Bartosz: Gniazdo cnoty, zkąd herby rycerstwa początek swój mają. Kraków, Andr. Piotrkowczyk, 1578. 2°. E. XXIV, 61. — Bibl. Nar. Cim. F. 4210.

537. Paprocki, Bartosz: Herby rycerztwa polskiego. Kraków. Mik. Garwolczyk, 1584. 2°. E. XXIV, 64. — Bibl. Ord. Kras. I. 1192.

538. Orzechowski, Stanisław: Fidelis subditus. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1584. 4°. [Dedykacja wydawcy, Jak. Górskiego]. E. XXIV, 456. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.3.4.54.

539. Parthenius, Bernardinus Spilimbergius: In Q. Horatii Flacci Carmina atque epodos commentarii. Venezia, Dom. Nicolinus, 1584. 4°. E. XXIV, 99. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.3.4.5.

540. Uncius, Leonardus: Poematum libri septem de rebus Ungaricis. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1579. 16⁰. E. VIII, 71. — Bibl. Nar. Cim. O. 180.

541. Cavalleriis, Ioannes Bapt. de: Romanorum Imperatorum effigies, elogiis per Thomam Treterum collectis illustratae. Roma, Vinc. Accoltus, 1583. 8⁰. [Na k. tyt. u góry herb króla, jemu też dedykowane]. E. VIII, 78. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 63.

542. Stryjkowski, Maciej: Kronika Polska, Litewska, Żmudzka i wszystkiej Rusi. Królewiec, Jerzy Osterberger, 1582. 2⁰. E. XXIX, 352. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.13.3.21.

543. Brutus, Michael: De historiae laudibus. Kraków, Andr. Piotrkowczyk, 1582. 8⁰. E. XIII, 380. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.12.5.34.

544. Gwagnin, Alexander: Sarmatiae Europeae descriptio. Speier, Bern. Albinus, 1581. 2⁰. E. XVII, 485. — Bibl. Ord. Kras. I. 1210.

545. Sarnicki, Stanisław: Descriptio veteris et novae Poloniae. [Kraków, A. Rodecki], 1585. 2⁰. [Dedykacja Jana Sienieńskiego]. E. XXVII, 142. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.3.1.6.

546. Broniovius, Marcin: Tartariae descriptio. Köln, offic. Birckmannica, 1595. 2⁰. E. XIII, 358. — Bibl. Ord. Kras. I. 408.

547. Simonius, Simon: Disputatio de putredine. Kraków, nakł. Stefana Batorego, Druk. Łazarzowa, 1584. 4⁰. E. XXVIII, 103. *Exlibris* VI. — Bibl. Nar. Cim. Q. 2237.

548. Mercurialis, Hieronymus: De venenis et morbis venenosis tractatus, in libros duos digesti opera Alberti Scheligii. Venezia, Paul. Meietus, 1584. 4⁰. E. XXII, 298. — Bibl. Nar. Cim. Q. 2019.

549. Thurneysser, Leonhardt: Historia und Beschreibung natürlicher Wirckungen aller fremden und heimischen Erdgewechssen. Berlin, Mich. Hentzske, 1578. 2⁰. [Przywilej Stefana Batorego dla autora na wyłączne prawo druku.] E. nie zna.—Bibl. Nar. Cim. F. 4197.

550. Postulata Ordinis Ecclesiastici coram S. M. Regia in comitiis Varsaviensibus A. 1585 habitis proposita. Ed. J. Brzeźnicki. Poznań, Jan Wolrab, 1585. 4⁰. K. C_2 v. — mowa W. Goślickiego do króla]. E. XIII, 394. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 248.

551. Gratulationes Stephano I Regi Poloniae in Vilnam adventum scriptae, a studiosis Collegii Vilnensis Societatis Iesu. Wilno, Jan Ślęcki w druk. M. K. Radziwiłła, 1579. 4°. E. XII, 407. — Bibl. Ord. Zam. X. 965.

552. Warszewicki, Krzysztof: Pro Christi fide et Petri sede orationes. I. Ad Regem. Kraków, Andr. Piotrkowczyk, 1583. 4°. [Na k. tyt. własnoręczna dedykacja autora kaznodziei królewskiemu, Sokołowskiemu]. E. VIII, 78. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.3.27.

553. Warszewicki, Krzysztof: Paradoxa ad Stephanum I Regem Poloniae. Wilno, Jan Ślęcki w druk. M. K. Radziwiłła, 1579. 4°. E. VIII, 71. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.3.4.36.

554. Sokołowski, Stanisław: Excidium Hierosolymitanum, ad Stephanum Poloniae Regem concio. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1580. 4°. E. XXIX, 15. — Bibl. Nar. Pon. 122.

555. Sokołowski, Stanisław: Epithalamion episcopi cum sua sponsa ecclesia, sermo apud Stephanum Polonorum Regem. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1580. 4°. [Na k. tyt. dedykacja własnoręczna J. Januszowskiego, właściciela Drukarni Łazarzowej Szym. Sireniusow]. E. XXIX, 13.—Bibl. Uniw. w Warsz. 28.2.4.30.

556. Sokołowski, Stanisław: Pro cultu et adoratione Iesu Christi in Eucharistiae Sacramento, apud Stephanum Regem habita concio. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1582. 4°. E. XXIX, 12. — Bibl. Uniw. w Warsz. 28.2.4.31.

557. Kochanowski, Jan: Dryas Zamchana. Pan Zamchanus. Lwów, [Mik. Szarffenberger], 1578. 4°. E. XIX, 360.—Bibl. Ord. Kras. I. 707.

558. Viridarium poetarum in laudes Stephani Regis Poloniae. Venezia, Guerra f-lli, 1583. 4°. [cz. II ma tytuł: Del Giardino de' poeti... libro secondo]. E. VIII, 78. — Bibl. Ord. Kras. I. 989.

b. OPIEKUN SZKOLNICTWA

559. Górski, Jakób: Apologia pro Academia Cracoviensi. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1581. 8°. E. XVII, 259.—Bibl. Nar. Wil. Cim. 5.

560. Muretus, Antonius: Epistolarum liber. Köln, Petr. Horst, 1585. 8°. [Listy do i od Jana Zamoyskiego i do Stefana Batorego w sprawie objęcia katedry profesorskiej w Polsce]. E. nie zna tej edycji. — Bibl. Ord. Kras. I. 522.

c. SPRAWA ZBOROWSKICH

561. Rzeczycki, Andrzej: Accusationis in Christophorum Sborovium actiones tres. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1585. 4°. E. XXVI, 544. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 348.

562. Historia Tauricae Chersonesi a Turcis occupatae. De Samuele Sborovio. B. m. dr. 1585. 4°. W. 2770. — Bibl. Ord. Kras. I. 99.

563. Candianus: Cartellum sive duellum, oblatum Samueli Sborovio una cum historia de ingressu et regressu Stephani Batori. B. m. dr., 1577. 8°. E. XIV, 37. — Bibl. Nar. Cim. O. 178.

ANNA JAGIELLONKA

564. Skarżyński, Szczęsny: Kazanie na obsequiach żałobnych Katarzyny Jagellówny, królowej szweckiej. Kraków, Druk Łazarzowa, 1584. 4°. E. XXVIII, 174. — Bibl. Nar. Pon. 61.

565. Biblja. Przekł. polski Jana Leopolity. Nowy Testament (cz. II). Kraków, Mik. Szarffenberger, 1577. 2°. E. XIII. 14. — 61979 M. N.

566. Wujek, Jakób: Postylla katoliczna. Cz. III. Kraków, Druk. Siebeneycherowa, 1584. 2°. E. VIII, 80. — 61978 M. N.

567. Górski, Jakób: Praelectionum Plocensium liber quartus. Köln, Mat. Cholinus, 1582. 8°. E. XVII, 261. — Bibl. Nar. Pon. 18.

568. Birkowski, Fabjan: Lacrymae in funere Annae Jageloniae, Reginae Poloniae. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1596. 4°. E. XIII, 145. — Bibl. Nar. Cim. Q. 2036.

JAN ZAMOYSKI

a. AUTOR I MECENAS

569. Schrenck, Jakob: Der aller Kayser, Ertzherzogen, Fürsten warhafftige Bildnussen. Aus allen Landen zusamen gebracht, in dem Fürstlichen Schloss Ombras auffbehalten werden. Insbruck, Dan. Baur, [1603]. 2°. [Portret Jana Zamoyskiego]. E. nie zna. — Bibl. Nar. s. sign.

570. Zamoyski, Jan: De senatu Romano libri duo. Venezia, Jord. Ziletus, 1563. 4°. E. VIII, 52. — Bibl. Ord. Kras. I. 54.

571. Niegoszewski, Stanisław: Ad Joannem Zamoiscium Επινικιον.[Venezia? 1588]. 4°. E. XXIII, 110. — Bibl. Ord. Kras. I. 965.

572. Czernius, Piotr: Ad Petrum Marcellum in Patavino Gymnasio oratio. Padova, Laur. Pasquatus, 1586. 4°. E. XIV, 570. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 222.

573. Warszewicki, Krzysztof: Memorabilium rerum descriptio. Kraków, Mac. Wirzbięta, 1585. 4°. E. VIII, 81.—Bibl. Ord. Kras. I. 748.

574. Białobrzeski, Marcin: Orthodoxa confessio. Kraków, Andr. Piotrkowczyk, 1577. 8°. E. XIII, 5.—Bibl. Uniw. w Warsz. 28.1.6.12.

575. Czechowic, Marcin: Epistomium na Wędzidło Hieronima Powodowskiego. B. m. dr. [1583]. 4°. E. XIV, 554.—Bibl. Ord. Kras. I. 814.

576. Patrycy Nidecki, Andrzej: Notae in duas M. T. Ciceronis orationes ad Joan. Zamoscium. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1583. 4°. E. XXIII, 104. — Bibl. Ord. Kras. I. 1378.

b. ZAŚLUBINY Z BATORÓWNĄ

577. Heidenstein, Reinhold: De nuptiis Joan. de Zamoscio ac Griseldis Bathorreae epistola. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1583. 4°. E. XVIII. 80. — Bibl. Nar. Cim. Q. 2049.

578. Piskorzewski, Mateusz: Ad Joannem Zamoiscium de nuptiis gratulatio. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1583. 4°. E. XXIV, 329. — Bibl. Ord. Zam. P. 1278.

579. Kochanowski, Jan: In nuptias Joan. de Zamoscio ac Griseldis Bathorreae epithalamion. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1583. 4°. E. XIX, 365. — Bibl. Ord. Kras. I. 708.

OPRAWY KSIĄG

a. Z BIBLJOTEKI JANA ZAMOYSKIEGO

580. Donius, Augustinus: De natura hominis libri duo ad Stephanum Reg. Pol. Basel, Froben, 1581. 4°. E. XV, 289. — Bibl. Ord. Zam. D. 633.

581. Patrycy Nidecki, Andrzej: De ecclesia vera et falsa ibri V.Kraków, Druk. Łazarzowa, 1583. 2°. E. XXIII, 104.— Bibl. Ord. Zam. N. 388.

582. Heidenstein, Reinhold: De bello Moscovitico commentariorum libri sex. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1584. 2°. [Na k. tyt. własnoręczna dedykacja autora; superexlibris]. E. XVIII, 80. — Bibl. Ord. Zam. H. 375.

583. Warszewicki, Krzysztof: De factis et dictis Jesu Christi commentarius. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1853. 4°. [Egzemplarz dedykacyjny]. E. VIII, 78. — Bibl. Ord. Zam. W. 577.

584. Stephanus [Etienne], Henricus: Thesaurus Graecae linguae. [Paris], Henr. Stephanus, 1572. 2°. [Superexlibris J. Zamoyskiego]. — 4171 M. N.

b. Z BIBLJOTEKI KARDYNAŁA ANDRZEJA BATOREGO

585. Sokołowski, Stanisław: De verae et falsae ecclesiae discrimine. Kraków, nakł. króla Stefana Batorego, Druk. Łazarzowa, 1583. 2°. [Egzemplarz dedykacyjny]. E. XXIX, 12.—Bibl. Uniw. wWarsz. 28.2.1.11.

586. Ales, Alexander de: Summa. Venezia, Franc. Franciscius, 1576. 2°. [Superexlibris]. — Bibl. Uniw. w Warsz. 7.31.3.1.

c. ZE ZBIORÓW ÓWCZESNYCH BIBLJOFILÓW

587. Baronius, Caesar: Annales ecclesiastici. T. VII. Antwerpen, offic. Plantiniana, 1598. 2°. [Ze zbiorów Macieja Becha, prepozyta sandomierskiego; okładka górna]. — Bibl. Nar. Cim. F. 4406.

588. Joannes Chrysostomus: Operum tomus III. Paris, Seb. Nivelius, 1581. 2°. [Okładka górna z superexlibrisem Macieja Becha]. — Bibl. Nar. Cim. F. 4371.

589. Aristoteles: Ethicorum libri decem ad Nicomachum. Venezia, Jo. Ant. Bertanus, 1576. 2°. [Dzieło kupione w Padwie przez Jana Strzembosza; z jego superexlibrisem]. — Bibl. Nar. Cim. F. 4110.

590. Agenda ad uniformem Ecclesiarum Regni Poloniae usum. Ed. Hieronymus Powodowski. Kraków, Druk. Łazarzowa, 1591. 2°. [Egzemplarz Stanisława Karnkowskiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego, z jego superexlibrisem]. — Bibl. Nar. Pon. 211.

Z WIEDZY WOJSKOWEJ WIEKU XVI

591. Valturius, Robertus: Ad Sigismundum Pandulphum Malatestam, de re militari. Paris, Chr. Wechelus, VII. 1532. 2°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 652.

592. Choul, Guglielmo: Discorso sopra la castrametatione de Romani. Lyon, Guil. Roville, 1559. 2°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 649.

593. Theti, Carlo: Discorsi delle fortificationi, espugnationi e difese delle città. Venezia, Franc. de'Franceschi, 1589. 2°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 653.

594. Fronsperger, Leonhardt: Fünff Bücher vonn Kriegs Regiment und Ordnung. Frankfurt a. M., Dav. Zephelius, 1558. 2°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 648.

595. Fronsperger, Leonhardt: Kriegsbuch, ander Theil. Frankfurt a. M., Mart. Lechler, 1573. 2°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 651.

596. Fronsperger, Leonhardt: Kriegsbuch, dritter Theil. Frankfurt a. M., in Verl. Sig. Feyerabends Erben, 1596. 2°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 650.

597. Speckle, Daniel: Architectura von Vestungen. Strassburg, Bern. Jobin, 1589. 2°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 757.

598. Cataneo, Girolamo: Libro nuovo di fortificare. Brescia, Thom. Bozzola, 1567. 4°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 406.

599. Gentilini, Eugenio: Instruttione de'bombardieri. Venezia, Franc. de'Franceschi, 1592. 4°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 409.

600. Lipsius, Justus: Poliorceticoon sive de machinis, tormentis, telis libri quinque. Antwerpen, offic. Plantiniana apud vid. et Io. Moretum, 1596. 4°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 405.

601. Gentilini, Eugenio: Instruttione di artiglieri. Venezia, Franc. de'Franceschi, 1598. 4°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 408.

602. Busca, Gabriel: Della espugnatione et difesa delle fortezze libri due. Torino, Giov. Dom. Tarino, 1598. 4°. — Bibl. Nar. Wil. Cim. 407.

ZABYTKI CYWILNE

603. Szkofja (osada do piór) na szyszak husarski króla Stefana, srebrna złocona, w kształcie skrzydła osadzonego ruchomo na pręcie, skręconym z dwóch części, z dwoma łańcuszkami (jednego brak) do przymocowania szkofji do szyszaka. Skrzydło dług. cm. 44 składa się po stronie zewnętrznej z pięciu, zaś wewnętrznej z czterech piór większych rytowanych i z czterech mniejszych, po każdej stronie zdobionych perłami. Na obsadzie największego pióra napis: „DULCE PRO PATRIA PUGNARE:“ Na piórach srebrnych mniejszych wśród zdobin rytowanych napisy: „MILITEM“, „JUVANT“, PIETASQUE“. „JUSTITIA“; z drugiej strony pierwsze pióro ułamane, na innych napisy: „ERIT: QUI“, „CONFIDIT“, „DEI | IN NOMINE“. Między temi dwoma szeregami piór srebrnych oryginalne pióra orle, z których dochowały się cztery. Całk. dług. szkofji bez pręta 67 cm. Pręt dług. 27, zakończony perłą. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

604. Szkofja (osada do piór) na czapkę (magierkę?) króla Stefana, srebrna złocona, w kształcie skrzydła osadzonego ruchomo na pręcie, zakończonym orlim szponem z uszkami na odwrocie i dwiema przetyczkami na łańcuszkach do przymocowania szkofji do czapki. Skrzydło dług. 20,5 składa się z trzech rzędów piór, każdy po cztery pióra, z których krańcowe roboty filigranowej, ozdobione 7 perłami, i 16 turkusami, i 2 almandynami. Pręt dług. 24,9 zdobiony emalją i 2 almandynami.—Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

605. Pięć guzów płaskich w kształcie kwiatu 2,7 × 2,2 cm., oraz siedem guzów jajowatych 2,5 × 1,5 z drutu srebrnego złoconego z kroplami emalji turkusowo-błękitnej. — Wł. Ord. Adam Ludwik ks. Czartoryski.

606. Toga profesora Akademji Zamoyskiej z aksamitu czerwonego, obramowana galonem złotym szer. 2 cm., dług. z przodu 142,

z tyłu 149, obwód dolny 360 cm., rękawy dług. wewn. 75, zewn. 88, obwód dolny rękawa 151,5. Kołnierz szer. 11 cm. z przodu i 10 z tyłu. Pelerynka dług. z przodu 34, z tyłu 44, obwód 295. Pelerynka obszyta galonem złotym szer. 5 cm. Wykonanie późniejsze. (Aczkolwiek Akt erekcyjny Akademji Zamoyskiej datuje się z czasów po śmierci króla, jednakże jej idea pochodzi jeszcze z czasów batorjańskich). — Wł. Bibl. Ord. Zam.

607. Dwa berła Akademji Zamoyskiej srebrne złocone, zdobione częściowo emalją. Trzon sześcioboczny, z rytowaną roślinnością stylizowaną zakończony u dołu gałką uformowaną w kształcie ananasa, u góry głowicą z takim samym ananasowym spodem. W górnej części głowicy galeryjka ażurowa z wypukło wyrabianą w splotach roślinnością stylizowaną, z resztkami ciemno szafirowej emalji. Zewnętrznie w otoku pod galeryjką na tle takiejże szafirowej emalji napis majuskułą: MATRI. CHARISSIMAE ACADEMIAE. ZAMOSCENSI ALTRICI. SVAE BONARVMQ[VE] ARTIVM. TANQVAM. Wewnątrz galeryjki na uwypuklonej okrągłej szypule, na tle ciemno szafirowej i jasno zielonej emalji, na tarczy czteropolowej herby: z prawej strony u góry i u dołu Jelita Zamoyskich, z lewej strony u góry Leliwa, u dołu Jastrzębiec. Wokół tarczy litery: T-D | Z-P | P-C | G-C. Pod głowicą, pośrodku trzona i ponad dolną gałką sześcioboczne pierścienie uskokowe (rodzaj kapiteli) zakończone płasko nakładaną na samym trzonie koronką. Dług. 111 cm., średn. głowicy 14,6 cm. — Wł. Bibl. Ord. Zam.

608. Zapona bronzowa złocona z zielonemi szkłami cm. 5×9. Ze zb. Zygm. Glogera. — 30357 M. N.

609. Zegar bronzowy złocony, tarcza okrągła średn. 4,5, głęb. 3,8 wybijany (repusowany) i rytowany, na podstawie kielichowej, wys. 22,5. Wyrób norymberski. Ze zb. Szymona Szwarca — 76493 M. N.

610. Zegar wieżyczkowy t. zw. „Schatzkammer Uhr". Bronzowy, złocony, bogato rzeźbiony, żłobiony i rytowany. Kopuła podtrzymywana przez cztery harpje, na wierzchu obnażona postać kobiety; wys. 27, szer. 15,5. Ze zb. Szymona Szwarca — 76490 M. N.

611. Flet z kości słoniowej bogato rzeźbiony, w ornamenty roślinne, napis na obrączce srebrnej: „Albertus Baranowski Polonus | Vice-Cancelarius Regni Episcopus | Premislensis Archiepiscopus Gnesnens. | Mag. [nus] pauper [um] tut [or] & Reipub. amat. Anno | 1585". i h. Jastrzębiec. Dług. 44,4. Wojc. Baranowski, scholastyk łęczycki,

pod Pskowem mianowany sekretarzem w. kor. 29. XI. 1581, prymasem 1608, zm. 1616. — 17679 M. N. Dar. Ludw. Krasiński.

612. Puhar szklany cylindryczny z pokrywą, z minjaturą króla Stefana Batorego oraz napisem: „STEPHANUS. REX. POLONIAE. ANNO 1. 5. 8. 0., poziomo obiegającym wokoło, wykonanym w emalji. Popiersie króla, w 3/4 na lewo, w czapce z futra białego ze szkofją, w żupanie i sukni zwierzchniej czerwonych w dwuch odcieniach, z kołnierzem i obramieniem z futra białego, tło niebieskie. U dołu i po bokach minjatury owalnej ze złotym otokiem dwie skrzyżowane gałęzie laurowe, związane wstęgą czerwoną. Na odwrocie puharu ornament roślinny zielony z dwoma żółtemi kwiatami (anemony) po bokach i trzecim niebieskim u góry. U góry nad napisem otok złoty z białemi perełkami na brzegu górnym i dolnym; pod napisem, po dwóch stronach minjatury, ornament w kształcie gwiazdy w barwach białej czerwonej i złotej, takież cztery ornamenty na pokrywie. Puhar popękany, wewnątrz wylany brunatną farbą. 17,8 × 9,8. — 32327 M. N.

613. Skrzynia renesansowa, z drzewa orzechowego, rzeźbiona; w narożnikach i po środku rodzaj wsporników z liśćmi akantu, dzielących front na dwa pola, w pośrodku których wypukły kwiat róży w rombie. Nogi przednie w kształcie łap. 71 × 171 × 64. — 46203 M.N.

614. Skrzynia orzechowa ciemna intarsjowana drzewem jaśniejszem, w środku dwa gryfy, podtrzymujące kartusz z herbem dwupolowym: u góry orzeł ukoronowany, u dołu mury obronne, po bokach ornament zwierzęco roślinny z postaciami ludzkiemi. Po bokach skrzyni pojedyńcze ornamenty. 61 × 169 × 67. — 46716 M. N.

615. Dwa krzesła rzeźbione renesansowe. 122 × 53. — 73566 M. N.

616. Szpaler flandryjski z r. ok. 1580 z herbem Dymitra Chaleckiego, podskarbiego w. lit. Polowanie na lwy, w głębi z prawej strony zamek. Na drzewie środkowem w wieńcu laurowym, przewiniętym wstęgami, tarcza herbowa czteropolowa z herbami: Chalecki | Rola | Trąby (prawdopodobnie później wrobiony) oraz literami „D CH". Na rogach symboliczne postacie, przedstawiające cztery żywioły; obramienie z wiązanek i festonów, kwiatów i owoców. 397 × 444. — 47083 M. N.

617. Gobelin z wytkaną sceną sprzedania Józefa przez braci. Na pierwszym planie, z lewej strony kupcy Midjaniccy wręczają za-

wistnym braciom pieniądze, z prawej strony wydobywają Józefa ze studni. Cała scena na tle pejzażu; u góry, w głębi, drobne scenki w krajobrazie urozmaiconym wodą i górami. Obramienie szerokie; pośrodku jego poziomych i pionowych pasów na tle krajobrazów 4 scenki związane tematowo ze sceną główną (u dołu: pozornie zasmuceni bracia Józefa powracają do domu, w górze powitanie Józefa z ojcem). W rogach obramienia na tle krajobrazowem 4 siedzące postacie kobiece (po jednej w każdym). Pozostałe przestrzenie obramienia wypełnione groteskami dookoła wazonów z bujnemi bukietami kwiatów i owoców, z pośród których zwisają wstęgi. Całość b. cienko tkana z wełny i jedwabiu. Przewaga tonacji żółtej i zielonej w różnych odcieniach z czerwonemi i różnemi niebieskiemi, aż do białych, akcentami. Wyrób brukselski, ok. r. 1575 (sygn. Corneille Tseraerts?) 310×325. — Wł. Państwowe Zbiory Sztuki w Warszawie.

618. Gobelin z wytkanemi scenami ze Starego i Nowego Testamentu: w części górnej Sąd Salomona, w części środkowej król Salomon i królowa Saba w czasie swoich u króla odwiedzin, w części dolnej Zwiastowanie i Nawiedzenie N. M. P. Obramienie w kwiaty, owoce, wazony i maskarony; pośrodku jego dolnego pasa dwa portrety: z lewej strony męski, z prawej kobiecy. Poszczególne części gobelinu robione oddzielnie i później zeszywane. Koloryt ubogi, barwy: żółte, bronzowe, zielone, niebieskie, brak czerwieni. Wyr. południ. niem. z końca w. XVI. 307×232 cm. — Wł. Paweł Radoszewski.

ZABYTKI WOJSKOWE

BROŃ SIECZNA

619. Szabla węgierska z drugiej połowy w. XVI. Była podawana w zbiorach kurfirstowskich, później królewskich w Dreznie jako szabla króla Stefana Batorego. Głownia, dług. cm. 84, szer. u trzona 4, wygięcie na 3,5, posiada pióro dług. 21,5, młotek i dwie strudziny. Na zastawie cecha lub ornament w kształcie lwa, dalej cztery okrągłe wyżłobienia w dwuch parach, dalej żłobiony ornament roślinny pod grzbietem dług. 15,2, za nim cztery podobne wyżłobienia, a przy młotku podobne trzy. Na zastawie ślady innych zdobin. Na wszystkich zdobinach ślady złoceń. Na odwrocie żłobiony lew, ślady zdobin na zastawie, dwie płytkie strudziny i w dwóch miejscach, na zastawie i przy młotku, po trzy wgłębienia okrągłe. Jelec krzyżowy dług. 26,8 cm. z krzyżykiem dł. 20, stalowy, pokryty blachą srebrną, złoconą i cyzelowaną w ornamenty roślinne. Rękojęć pokryta czarną skórą i owinięta srebrnym złoconym drutem. Głowica w kształcie migdała, lekko podana naprzód, zgóry spłaszczona, srebrna złocona i cyzelowana. Pochwa pokryta czarną skórą, posiada 7 okuć srebrnych, złoconych i cyzelowanych. Ornamentacja w stylu perskim, lecz roboty europejskiej. Dwa dolne okucia połączone skówką wzdłuż ostrza. Cztery brajcarki (kółka) do rapci, rozmieszczone po dwa. Rapcie z brunatnej skóry, nowszej, posiadają 5 klamerek i 7 okuć srebrnych złoconych i wycinanych ażurowo. — 28181 M. W. Dar. Szymon Szwarc.

620. Szabla polska z II poł. w. XVI t. zw. „batorówka". Głownia ze strudziną, piórem dług. cm. 32, młotkiem, dług. 89, szer. u trzona 2,9, pośrodku pióra 4,3. Na zastawie: z obu stron stempel „GENOA", oraz ornamenty wytrawiane złocone i czernione: po jednej stronie orzeł w kartuszu, poniżej sahajdak, korona królewska, dwa półksiężyce, napis: „FRANGIA", kołczan i korbacz bojowy, po drugiej stronie

orzeł, jak na odwrocie, tarcza z sahajdakiem, popiersie króla, napis w kartuszu: „STEPHANV | S. DG. REX POL | D. PRVS“, tarcza i nadziak. Na grzbiecie, w miejscu wydatnem i wklęsłem na dług. cm. 13 ornament trawiony i złocony, ornament trawiony na ostrzu pióra. Jelec bronzowy złocony dług. 21, z krzyżykiem 15. Oprawa rękojęci pokryta skórą karbowaną czarną. Głowica naprzód wychylona, na niej okucie złocone w kształcie wydłużonego migdała. — 12792 M. W.

621. Szabla z r. 1563. Głownia z wydatnem piórem dług. cm. 33.5, na miąższyźnie dwie brózdeczki, przerywane w dwuch miejscach czterema okrągłemi zagłębieniami, takież cztery zagłębienia okrągłe w końcu górnym brózdeczek i dwie w końcu dolnym; dług. głowni cm. 82,4, szer. u trzona 3,4, u młotka 4. Na zastawie nabijany złotem herb Odrowąż, znaki: +|+ i data: AD 1563, na odwrocie: „FELIX DE RYDZEWO PYENYAZEK | ODROWAZIVS SVCCAMER. VISN“. Jelec żelazny krzyżowy b. długi cm. 20,8, z krzyżykiem dług. 16,2, nabijane srebrem. Oprawa rękojęci hebanowa z wydatną głowicą, owinięta ośmioma prążkami srebrnemi, głowica z kapturkiem srebrnym z wyciętym ornamentem roślinnym. — Wł. Jerzy Odrowąż - Pieniążek.

622. Głownia szabli polskiej z drugiej poł. w. XVI, ze strudziną, przygrzbieciem i piórem dług. cm. 35, na niem, pod grzbietem, tyleż różyczek złotych, zdobionych naprzemian turkusami i granatami, na odwrocie 36 wgłębień. Na zastawie nabijane złotem popiersie króla i napis: „STEPHANUS BATORY. REX. POLONIAE A. D. 1578. Po obu stronach popiersia po cztery różyczki jak na piórze. Na odwrocie cecha w kształcie jabłka królewskiego, ułożonego z wybijanych drobnych gwiazdek. Dług. cm. 89, szer. u trzona 4, wygięcie na 4. (D. 21.X. 1578 wojska polskie i szwedzkie pod dow. Andrzeja Sapiehy i Szweda Jerzego Boije odniosły zwycięstwo nad wojskiem Iwana Groźnego w potyczce między Mojan a Kiesą w Inflantach). — 28849 M. W.

623. Szabla polska t. zw. „batorówka“. Głownia z dwiema strudzinami, przygrzbieciem i kolcem obosiecznym, na zastawie nabijane złotem popiersie króla i napis: „STEFANVS BATORI REX POLONIA“. Na grzbiecie w dwuch miejscach po cztery karby, dług. cm. 88, szer. u trzona 3,3, wygięcie na 6,3. Jelec żelazny, bogato nabijany złotem, krzyżowy z krzyżykiem, paluchem, kabłąkiem i kapturkiem. Oprawa rękojęci pokryta czarną skórą karbowaną, z trzema

guzami. Pochwa pokryta skórą czarną, z trzema okuciami zdobionemi jak jelec, na tych okuciach cztery, a na jelcu jeden turkus. — 96. M. W. Dar. Ant. Strzałecki.

624. Szabla polska. Głownia ze strudziną na zastawie, poniżej z dwiema brózdeczkami, piórem dług. cm. 26, dług. głowni 80, szer. u trzona 3,4. Jelec żelazny krzyżowy dług. 13,2, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci drewniana, owijana sznurkiem, ze szczątkami skóry, wydatna głowica żelazna. — 34216. M. W.

625. Szabla t. zw. „batorówka". Głownia ze strudziną, trzema brózdeczkami, przygrzbieciem, piórem dług. cm. 24. Dług. głowni 83,5, szer. u trzona 3,5, wygięcie na 6,5. Na zastawie i miąższyźnie nabijane złotem popiersie króla i napis: „STEPHANVS. BATOREVS. REX. POLONIAE. A. D. 1575", na odwrocie również nabijany złotem herb Batorych Wilcze Zęby na tarczy pod koroną trzyperłową. Oprawa i pochwa późniejsza. — Wł. Zofja Godlewska.

626. Głownia szabli t. zw. „batorówki" ze strudziną i piórem, koniec ukośnie ścięty, dług. cm. 82.5, bez trzonu, szer. u trzona 3, wygięcie na 4,8. Na zastawie nabijane złotem popiersie króla i data 1580. Na odwrocie wybijana cecha w kształcie pięciu par głosek ƆC oraz mało czytelny napis: „QUIS VT DEVS MEVS". — Wł. Zofja Godlewska.

627. Szabla-kordelas. Głownia z dwiema strudzinami, piórem i młotkiem, na zastawie zdobiny trawione, puncowane, złocone i czernione, szer. u trzona 3,4, dług. 81,5. Rękojęć w kształcie rękojęci kordelasa, jelec krzyżowy, kabłąkowy, otwarty, z obłąkiem poziomym. Jelec wraz z głowicą zdobiony jak zastawa głowni. Oprawa rękojęci drewniana, pokryta jaszczurem z trzema różycami ażurowemi. — Wł. Jerzy Podoski.

628. Szabla podług podania będąca własnością króla Stefana. [? — z w. XVII]. Głownia ze strudziną, koniec ucięty, bardzo zniszczona, w trzech miejscach lutowana, ze śladami napisów łacińskich trawionych, dług. cm. 77,4, szer. u trzona 3,1, wygięcie na 3,6. Jelec krzyżowy z krzyżykiem i kabłąkiem otwartym, głowica z kapturkiem w kształcie migdała, srebrne, złocone, rytowane i cyzelowane. Oprawa rękojęci owinięta drutem mosiężnym, z dwiema różycami z obu stron. Przy jelcu obrączka srebrna z napisem: „Stefana Batorego". Pochwa pokryta aksamitem karmazynowym z czterema okuciami tej samej roboty, co jelec. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

629. Głownia miecza przysłanego królowi Stefanowi przez papieża Grzegorza XIII. Na zastawie ryte wśród zdobin: herb papieski i napisy po stronach obu: „GREGORIVS. XIII. PONT. MAX. ANNO. VII". [1579]. Dług. głowni 128, szer. u trzona 4,3, całkowita 173. Do trzona przymocowana obrączka srebrna z napisem z pocz. w. XIX: „Stephanowi Batoremu | przysłany". Ze zbiorów puławskich.—Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

630. Rapier niemiecki. Głownia dług. cm. 92, szer. u trzona 2,8 obosieczna o przekroju owalnym. Na zastawie strudzina i dwie brózdeczki oraz napis z dwuch stron: „HANS HARTER", obramowany kreskami, kończącemi się w kształcie kotwicy. Jelec żelazny czerniony, krzyżowo-tarczowo-koszowy otwarty. Krzyż w kształcie zgłoski S. Kosz poniżej jelca z małą tarczą po stronie wewnętrznej. Oprawa rękojęci okręcona drutem miedzianym ze śladami srebrzenia. Głowica jajowata spłaszczona. Dług. całk. 116. Ze zb. Ant. Strzałeckiego.— 13101 M. N.

631. Rapier. Głownia w typie hiszpańskim dług. cm. 102,5, szer. pod jelcem 2,1, na zastawie posiada strudzinę i dwie brózdeczki, dalej przekrój sześciokątny, obosieczny. Podkrzyże (ricasso) grubsze od głowni. Na zastawie wybity napis: „CHATOLICA IN POLONIA", na odwrocie: „PVGNO POR LA FHE". Przy końcu strudziny ornament w kształcie kotwicy. Jelec otwarty, krzyżowo-koszowy. Krzyż w kształcie głoski S szer. 20,7, kosz wzmocniony dwoma małemi tarczkami ażurowemi. Oprawa rękojęci karbowana spiralnie owinięta drutem żelaznym. Głowica w kształcie jaja spłaszczonego, ozdobiona równie, jak zakończenia jelców, muszlami. Głownia nieco skrócona. Dług. całkowita 125,5. — 30038 M. W. Dar. Henryk Bukowski.

632. Rapier-szpada. Głownia w typie hiszpańskim obosieczna dług. cm. 83, szer. u trzona 2, na zastawie dwie głębokie strudziny i ażurowo cięte ornamenty, dalej przekrój czworokątny. Jelec krzyżowo-tarczowy, otwarty. Krzyż szer. 17, prosty, z dwoma bocznemi poziomemi obłąkami. Tarcza średn. 10,5 ażurowa. Oprawa rękojęci okręcona drutem żelaznym. Głowica kulista żłobkowana. Dług. całk. 101,5. Głownia mocno skrócona. — 29764 M. W.

633. Rapier-szpada. Głownia dług. cm. 103, szer. u trzona 2,6, o jednej strudzinie i dwuch brózdeczkach na zastawie, poniżej prze-

krój czworokątny. W strudzinie powtarzają się wybite głoski W. C. Przy końcu strudziny znak w kształcie kotwicy. Na podkrzyżu (ricasso) nieczytelna cecha. Jelec stalowy krzyżowo-kabłąkowo-koszowy. Krzyż esowaty, poniżej krzyża ósemkowata tarcza żłobkowana. Oprawa rękojęci okręcona drutem stalowym. Głowica jajowata żłobkowana. — 21289 M. N. Dar. Karol Dybicz.

634. Rapier. Głownia obosieczna o przekroju czterokątnym dług. cm. 101, szer. 3,3. Pod jelcem po obu stronach marka (lis Solingeński?). Jelec otwarty z krzyżem szer. 23,7, lekko zagięty ku dołowi i w końcach rozszerzony, dwa poziome obłąki boczne i paluch. Oprawa rękojęci spiralnie żłobkowana, pokryta skórą czarną. Głowica gruszkowata. Dług. całk. 118,5. — 5525 M. W.

635. Koncerz. Głownia sztywna o przekroju trójkątnym, boki wklęsło szlifowane, dług. cm. 114, szer. u trzona 3,3. Jelec żelazny krzyżowy dług. 22, czterokątny. Oprawa rękojęci „półtoraręczna”, pokryta białym jaszczurem szlifowanym. Głowica gruszkowata ze żłobkowaniami spiralnemi. Dług. całk. 138,5. Ze zb. Stan. Meyera. — 35737 M. W.

636. Koncerz. Głownia trójgranna z głęboko wklęśniętym jednym bokiem, b. ciężka, dług. cm. 108,5, szer. u trzona 3,2. Jelec krzyżowy żelazny, karbowany, esowaty, wygięty w płaszczyźnie poziomej. Oprawa rękojęci „półtoraręczna“, pokryta skórą czarną. Głowica gruszkowata. Dług. całk. 134. — 5522 M. W.

637. Koncerz. Głownia w typie hiszpańskim trójgraniasta, głęboko rowkowana, ażurowa, dług. cm, 84,5, szer. u trzona 2,5. Jelec żelazny ozdobnie wyginany ku głowni. Ujęcie rękojęci żelazne ośmiogranne, głowica, stanowiąca całość z rękojęcią, spłaszczona, o trzech karbach. Dług. całk. 101. — 5536 M. W.

638. Tasak piechoty weneckiej. Głownia z dwiema strudzinami wzdłuż grzbietu, z piórem, dług. 72, szer. u trzona 2,8, wygięcie na 1 cm. Na zastawie ornament trawiony i złocony oraz napis: „O. MARIA. MATER. MI. GRACIE. MATER. MICERECORDIE. TV | NOS. APOSTE. PROGITE. IN. ORA. MORTE. SVSIPE“. Jelec żelazny krzyżowo-kabłąkowy, otwarty, końce krzyża zagięte ku głowni. Oprawa rękojęci żelazna, stanowiąca całość z głowicą, nosi ślady ornamentu trawionego. Dług. całk. 84,5. — 29311 M. W.

639. Tasak piechoty weneckiej. Głownia ze strudziną i dwiema brózdeczkami przy grzbiecie, z piórem i końcem ukośnie uciętym. Na zastawie z obu stron napisy: „STEVAN AQVILINA“ i cechy: słońce i dwie gwiazdy. Dług. głowni 58,5, szer. 3,9, pod trzonem wycięcia, wygięcie na 1,4. Jelec żelazny krzyżowo-kabłąkowy, końce krzyża zagięte ku głowni. Oprawa rękojęci okręcona drutem mosiężnym. Głowica duża spłaszczona. Dług. całk. 73,5. — 29309 M. W.

640. Tasak piechoty weneckiej. Głownia z dwiema brózdeczkami pod grzbietem, dług. cm. 58, szer. u trzona 4,4, wygięcie na 0,5. Jelec żelazny krzyżowo-kabłąkowy, otwarty, końce krzyża wygięte ku głowni, przy krzyżu jeden zewnętrzny obłąk boczny. Oprawa rękojęci karbowana, pokryta skórą. Głowica płaska w kształcie stylizowanej lilji. — 5530 M. W.

BROŃ OBUCHOWA

641. Buzdygan o sześciu piórach pięciobocznych żelazny, nabijany złotem, szer. 9,5. Część dolna buzdygana wykręcana stanowi trzon sztyletu kłującego o zakończeniu trójkątnem. Dług. ogólna 63. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4356 M. N.

642. Buzdygan o ośmiu ostrych piórach, stalowy, zdobiony bronzem złoconym, szer. głowicy 8,1, wys. 15,4, dług. ogólna 62,5. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4355 M. N.

643. Nadziak żelazny ze zdobinami trawionemi. Dziób dł. 12,5 cm., brak obuszka, ujęcie dolne okręcone drutem mosiężnym. W części górnej i dolnej haki do zawieszenia nadziaka do pasa, lub siodła. Dług. ogólna 54,5. — Wł. Jerzy Podoski.

644. Nadziak husarski. Dziób z obuszkiem dług. cm. 18,2. Trzon żelazny, kręcony spiralnie, z ujęciem dolnem pokrytem skórą czarną. W górnej części ujęcia tarcza okrągła z hakiem do zawieszania nadziaka do siodła. Dług. ogólna 47,5. — 25088 M. W.

645. Nadziak stalowy, nabijany złotem, dług. cm. 16,5, z takiemże okuciem górnem i dolnem. Trzon z drzewa wiśniowego. Dług. całk. 83. — 3014 M. N.

646. Czekan węgierski. Na toporku, dług. cm. 14,7, szer. 5,5, ozdoby rytowane. Trzon drewniany czworogranny, okuty czterema wąsami żelaznemi. Ujęcie dolne obite tkaniną, u dołu kółko do zawieszania. Dług. całk. 56. — 32518 M. W.

647. Halabarda z końca w. XVI. Ostrze dł. 51,5 cm., kute z jednej sztuki, złożone z grotu wąskiego czworogrannego, okszy szer. 26,3 cm. w kształcie półksiężyca, dzioba i tulei. Na okszy dwa otwory w kształcie krzyża, na dziobie 5 otworów okrągłych i znak: jabłko królewskie z literą „V" na środku. 2 wąsy skrócone. — 13144 M. N.

648. Halabarda z końca w. XVI. Ostrze dł. 73,5 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu długiego, wąskiego, czworogrannego, okszy szer. 11,5 cm. w kształcie półksiężyca, dzioba i tulei. Przy dziobie hak odgięty ku górze. Na okszy trzy otwory w kształcie trójlistnej koniczyny, na dziobie jeden takiż otwór i znak w kształcie ośmiolistnego kwiatu. Dwa wąsy ułamane i dosztukowane. — 28879 M. W.

649. Halabarda z w. XVI. Ostrze dł. 60 cm., kute z jednej sztuki, złożone z grotu wąskiego czworogrannego, okszy szer. 23,3 w kształcie półksiężyca, dzioba i tulejki. Przy końcach okszy 2 otwory okrągłe. Na dziobie 5 otworów okrągłych. 2 wąsy dł. 28 cm. Ostrze pokryte rytowanym ornamentem roślinnym. — 28878 M. W.

650. Halabarda z końca w. XVI. Ostrze dł. 76 cm., kute z jednej sztuki, złożone z grotu wąskiego czworogrannego, okszy szer. 10,5 cm., dzioba i tulei. Przy dziobie hak zagięty ku górze. Tuleja wzmocniona skówką. Na okszy 3 otwory w kształcie trójlistnej koniczyny, na dziobie jeden takiż otwór i znak: X T X. Cztery wąsy długości 40 i 38 cm. — 13145 M. N.

651. Halabarda z końca w. XVI. Ostrze dł. 60 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu długiego, wąskiego, czworogrannego, okszy wklęsłej szer. 17 cm., dzioba i tulei. Dwa wąsy dł. 38 cm. Z każdej strony w 4 miejscach wybity ornament w kształcie kółek. — 32038 M. N.

652. Halabarda z końca w. XVI. Ostrze dł. 61,5 cm. składa się z grotu czworogrannego, okszy wklęsłej szer. 25,7 cm., dzioba i tulei. Na okszy i dziobie 5 otworów okrągłych. Rytowany orna-

ment roślinny i geometryczny, wśród którego, z każdej strony okszy, popiersie ludzkie. Znak: krzyżyk, pod nim „3". Dwa wąsy ułamane.— 28877 M. W.

653. Halabarda z w. XVI. Ostrze dł. 59 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu czworogrannego, okszy wklęsłej szer. 13,2 cm., dzioba i tulei, wzmocnionej skówką. Na okszy i dziobie 16 otworów okrągłych i 2 rytowane półksiężyce (oba z tej samej strony). Znak: „96". Cztery wąsy długości 46,6 cm. — 5875 M. W.

654. Halabarda z końca w. XVI. Ostrze dł. 52,5 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu czworogrannego, okszy wklęsłej szer. 19,5 cm., dzioba i tulei. Na okszy i dziobie 5 otworów okrągłych. Dwa wąsy skrócone. — 32037 M. N.

655. Halabarda z w. XVI/XVII. Ostrze dł. 63 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu czworogrannego, okszy wklęsłej szer. 16,7 cm., dzioba i tulei. Na okszy 12 otworów okrągłych, nasada grotu kulista. Dwa wąsy skrócone. — 28880 M. W.

656. Halabarda z końca w. XVI. Ostrze dł. 62,5 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu czworokątnego, okszy wklęsłej szer. 22 cm., dzioba i tulei. Na okszy i dziobie 5 otworów okrągłych. Wąsy ułamane. — 29604 M. W.

BROŃ PALNA

657. Muszkiet. Lufa w części dennej ośmiogranna, z celownikiem, wagomiar 0,19, dług. do zapału 91,4, marka w części dennej. Zamek knotowy. Łoże drewniane inkrustowane kością, mosiądzem i masą perłową. Dług. całk. 135. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 3007 M. N.

658. Muszkiet. Lufa ośmiogranna z celownikiem w kształcie rurki, dług. 10,5 i celikiem, wagomiar 0,16, wewnątrz gładka, dług. do zapału 87,8. Zamek knotowy. Łoże drewniane proste, okucia żelazne. Dług. całk. 128. — 30546 M. W.

659. Arkebuz. Lufa ośmiogranna, rozszerzona u wylotu, blachmalowana, rytowana, po części złocona, z celownikiem i celikiem, wagomiar 1,6, z szesnatu nacięciami, dług. do zapału 62,5. Zamek

krzosowo-korbowy rytowany, blacha cynglowa złocona. Łoże drewniane inkrustowane kością i masą perłową, ozdoby roślinne i zoomorficzne. Dług. całk. 93,2. Stempel drewniany zakończony kością. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4395 M. N.

660. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celikiem, wagomiar 1,65, gładka dług. do zapału 78,5. Zamek krzosowo-korbowy rytowany, wśród zdobin roślinnych gryf, goniony przez psa. Łoże drewniane, zdobione kością, masą perłową i mosiądzem. Dług. całk. 107,5. — 5840 M. W.

661. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 1,2, ośmiogr. wewn., dług. do zapału 78,1. Na części dennej wyryta data 1557. Zamek krzosowo-korbowy. Łoże drewniane rzeźbione. Wśród zdobin roślinnych i zoomorficznych orzeł dwugłowy pod koroną trzyperłową, na piersiach tarcza z monogramem S G. Dług. całk. 165. Stempel drewniany zakończony kością. — 22731 M. W. Dar. rodzina Józ. Brandta.

662. Klucz do arkebuza, żelazny, dług. 16,2. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 31687 M. N.

663. Ptaszniczka. Lufa ośmiogranna, rozszerzona u wylotu, z celownikiem i celikiem, blachmalowana ze złoceniami w części dennej i wylotowej, wagomiar 0,8, ośmiogr. wewn., dług. do zapału 92. Zamek krzosowo-korbowy, bogato rytowany, częściowo złocony. Łoże drewniane, bogato inkrustowane kością i masą perłową. Ozdoby roślinne i zoomorficzne. Dług. całk. 119,7. Stempel żelazny.— 28415 M. W.

664. Ptaszniczka. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 0,8, sześciogr. wewn., dług. do zapału 96,5. Na części dennej marka. Zamek krzosowo-korbowy, częściowo z blachy mosiężnej, rytowany. Łoże drewniane, inkrustowane bogato kością i masą perłową, ozdoby roślinne i zoomorficzne, sceny z polowania. Dług. całk. 122,7. — 32434 M. W.

665. Ptaszniczka. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 0,8, sześciogr. wewn., dług. do zapału 86,5. Zamek krzosowo-korbowy osobliwy. Łoże drewniane, inkrustowane bogato kością i masą perłową, ozdoby roślinne i zoomorficzne. Dług. całk. 115,6. — 5046 M. W.

666. Półhak krzosowo-korbowy. Lufa ośmiogranna w części dennej, wagomiar 1,3, dług. do zapału 29, gładka, z rowkiem na celowniku. Zamek z bezpiecznikiem. Oprawa z drzewa orzechowego, bogato inkrustowana kością. Wśród geometrycznych i roślinnych zdobin renesansowych postacie ludzkie, popiersia i zwierzęta. Kolba zakończona gałką średn. 7,4. Pobojczyk drewniany. — 73528 M. N.

667. Półhak krzosowo-korbowy. Lufa w części dennej ośmiogranna, z ozdobami wytrawianemi, rozszerzona u wylotu, wagomiar 1,4, dług. do zapału 33. Zamek z bezpiecznikiem ozdobny, rytowany. Antabka otwarta do zawieszania półhaka, i klucz do zamka. Łoże bogato nabijane kością. Okucie żelazne z renesansowemi ozdobami rżniętemi. Okucie kolby żelazne w kształcie gałki szer. 8,2. Na głowicy blacha bronzowa złocona, rytowana, z orłem polskim i zgłoską S [igismundus] na piersiach, poniżej herb dziewięciopolowy. Pobojczyk drewniany. Jest to prawdopodobnie dzieło mistrzowskie rusznikarza warszawskiego, złożone w Magistracie. — 42978 M. N. Dar. Magistrat m. st. Warsz.

668. Półhak krzosowo-korbowy. Lufa ośmiogranna w części dennej, nieco rozszerzona ku wylotowi, wagomiar 1,4, dług. do zapału 29,5. Na blasze zamkowej, rytowana wśród zdobin, scena polowania. Oprawa drewniana, bogato inkrustowana kością, wśród zdobin sceny bitewne, na ujęciu kolby sąd Parysa. Kolba zakończona gałką szer. 7,1. Po stronie wewnętrznej antaba otwarta do umocowania półhaka do pasa, lub do siodła. — 73527 M N.

669. Prochownica drewniana, nabijana kością i masą perłową z wyobrażeniem biegnących: psa, lisa, zająca i dzika. Okucie żelazne. Krąg średn. 12,5, najw. wys. 17, grub. 5. — 25087 M. W.

670. Lufa działa z r. 1581, spiżowa ofiarowana kancl. Janowi Zamoyskiemu przez obywateli m. Rygi. Wagomiar 7.6 cm., dł. do zapału 282 cm., dług. całk. 303 cm. U wylotu muszka, w części środkowej ozdobne delfiny, w zakończeniu części dennej, zamiast grona odlana głowa lwa, trzymającego w paszczy postać ludzką. Zapał w ramce kwadratowej. Część denna, środkowa i wylotowa zdobiona ornamentami roślinnemi i figuralnemi. Na części dennej herb m. Rygi i napis: „ILL [VSTRISSIMO] AC MAG[NIFICENTISSIMO] DO[M]I[N]O D[OMINO] IOH[ANNI] ZAMOISKI R[EGNI] P[OLONIAE] |

CANCEL [LARIO] IN MONVMENTVM D[A]T COLLATO[RVM] | BENEFICIOR[VM] CIVITAS RIGEN[SIS] XVII MAI | ANNO. M.D.LXXXI. | SICH . MICHEL . BAIER . GOS . MICH." — 32847 M. W.

ZBROJE

671. Kapalin husarski, kopuła kanelowana, z małym trzpieniem na wierzchołku, wokoło daszek szer. 7,4 — 5,4, ztyłu tuleja na pióro, zprzodu nosal. Nakarczek o 5-ciu folgach szer. 23 przymocowany do brzegu daszka. Ze zb. Łohojskich, potem Ant. Strzałeckiego. — 5991 M. W.

672. Morion o typie francuskim „Valois", z rondem płaskiem i dziobem na wierzchołku ku tyłowi wychylonym, bogato rytowany i trawiony, wśród zdobin motywy figuralne, zoomorficzne i armatury Wys. 23, szer. 32. — 5468 M. W.

673. Szturmak otwarty z ozdobami rytowanemi, trawionemi i złoconemi, zdobiony różycami i lwiemi główkami złoconemi Grzebień wys. cm. 5, zasłona (daszek) ruchoma, nakarczek o sześciu folgach, policzki później dodane. Ztyłu, u nasady grzebienia, tuleja do pióra w kształcie postaci kobiecej złoconej. Brak nosala, marka norymberska (patrz szturmak nr. 674) — 12917 M. N.

674. Szturmak otwarty podobny do nr. 673. Marka z lilją i lit. M [artin] O [ham] z Norymbergi oraz stempel norymberski z pół orłem. Podobny szturmak w „Rüstkammer" w Dreźnie, patrz Erich Haenel: „Kostbare Waffen". Leipzig 1923, tabl. 35.—21070 M. N.

675. Szyszak husarski polski, złocony. Kopuła kanelowana z ornamentem trawionym, wys. cm. 18. Na wierzchołku blacha srebrna złocona rytowana innej roboty, średnicy 13,2 oraz, podobnej roboty, opaska na otoku kopuły szer. 3,4, daszek mało wydatny, nosal, nakarczek o dwóch folgach i para policzków. Podszewka pikowana z tkaniny jedwabnej karmazynowej. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4327 M. N.

676. Szyszak o typie węgierskim. Kopuła o 16 kanelach z ostrym trzpieniem na wierzchołku. Daszek i nosal. Krótki nakarczek o trzech folgach. Ze zb. gen. J. H. Dąbrowskiego, później Tow. Przyj. Nauk w Warszawie. — 28927 M. W.

677. Czapka, wycięta z wielkiej hubki, obszyta tkaniną jedwabną żółtą, używana pod szyszak. (Hubka była używana jako środek do tamowania krwi). — 23290 M. N. Dar Józ. hr. Tyszkiewicz,

678. Szyszak husarski polski. Kopuła o 16 kanelach ozdobionych, każda różycą mosiężną. Na wierzchołku trzpień wys. cm. 3,5 na różycy mosiężnej. Daszek, nosal, nakarczek o pięciu folgach nabijane gwoździami mosiężnemi. — 32400 M. W.

679. Półzbroja polska, złożona z kirysu (blach przedni o czterech folgach, blach tylni o trzech), naramienników (część dolna o pięciu folgach) i nabiodrków (o sześciu folgach). Zbroja pokryta ornamentem rytowanym. Na napierśniku rycerz klęczący pod krzyżem, herb Nałęcz i napis: „QUIS CONTRA NOS | SI DEUS NOBISCUM" (rytowanie późniejsze). Na napleczniku krzyż kawalerski. Zbroja nabijana gwoździami mosiężnemi, na krawędziach folg wycięte i repusowane pęki pawich piór. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 3001 M. N.

680. Zbroja rajtarska, złożona: ze szturmaka, kirysu, obojczyka, naramienników, naręczaków, rękawic i nabiodrków. Szturmak półzamknięty, kopuła złożona z dwóch części, z grzebieniem wys. cm. 6,5, daszkiem 9,5, ruchomemi policzkami, nakarczkiem 8,4, u nasady grzebienia tuleja do piór. Kirys złożony z napierśnika z wydatną ością i naplecznika, oba o trzech folgach i fartuchach z jedną folgą. Obojczyk zamykany, dług. z przodu 21, z tyłu 16,5, z resztkami podszewki aksamitnej karmazynowej. Naramienniki o siedmiu folgach. Naręczaki z rękawicami z palcami. Nabiodrki o siedmiu folgach.— 32948 M. W.

CZASY KRÓLA JANA III

JAN III　　　　NR. 2 KAT.

MALARSTWO

KRÓL I JEGO RODZINA

1. Portret króla Jana III, po kolana, w 3/4 na lewo, na głowie wieniec wawrzynowy, karacena z naramiennikami i zakończeniem dolnem o charakterze klasycznym, na każdej łusce orzeł złocony, ręce obnażone po łokcie, lewa ręka oparta na regimencie, na prawem ramieniu spięty płaszcz czerwony aksamitny, na stole szyszak o charakterze klasycznym. Obr. ol. 140×113, dzieło przypisywane Jerzemu Eleuter - Siemiginowskiemu (zm. 1711). — 43287 M. N.

2. Portret króla Jana III. Poniżej pasa, w 3/4 na lewo, prawa ręka oparta na regimencie, lewa oparta o biodro, w karacenie z naramiennikami i zakończeniem dolnem o charakterze klasycznym, bogato zdobiony wielki dochodzący do pasa obojczyk, karabela z rękojęcią zdobioną kamieniami, pendent czerwony, wstęga błękitna z prawego ramienia na lewy bok, delja czerwona podbita futrem ciemnem, spięta na piersiach wielką zaponą. Na stole korona i berło. Obr. ol. 140×107. — Wł. Zygm. hr. Kaszowski.

3. Portret króla Jana III, poniżej piersi, wprost. W karacenie z naramiennikiem o charakterze klasycznym, delja czerwona, obramowana futrem ciemnem, spięta wielką agrafą. Obr. ol. 82,2×65,8. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 46162 M. N.

4. Portret króla Jana III konny, w 3/4 na prawo. Król ma na głowie czapkę futrzaną z dnem czerwonem, żupan biały, kontusz niebieski przepasany pasem białym z pasami żółtemi, buty czerwone, w ręce prawej goła szabla. Koń siwy tarantowaty, mający na głowie pióra czerwono czarne. Olstro karmazynowe, na niem Orzeł polski. U dołu napis: „IOANNES III | REX POLONIAE“. Obr. ol. 184×134. Obraz pochodzi z pałacu Rizzi w Wenecji. — 46699 M. N. Dar. Szymon Szwarc.

5. Portret króla Jana III, konno, z boku na prawo, na czapce korona, żupan krótki z potrzebami złotemi, z pasem czerwonym, kurtka granatowa haftowana złotem, z kołnierzem lisim, podszewką czerwoną, spodnie granatowe, buty rajtarskie, czaprak lamparci, okryty złotą frendzlą, kapy olster czerwone z monogramem, rząd polski, koń siwy, na tle bitwy. Obr. ol. 94×73. — Wł. Państwowe Zbiory Sztuki na Wawelu.

6. Portret króla Jana III, konno, w 3/4 na lewo. Król w zbroi, przepasany szarfą niebieską haftowaną złotem, rękaw biały podwinięty do łokcia, przepasany złotą przepaską, delja ponsowa, podbita i obramowana futrem ciemnem z takimże kołnierzem, spięta pod szyją złotą zaponą. Czaprak czerwony haftowany złotem. Obr. ol. 51×40,5, przypisywany Jerzemu Eleuterowi-Siemiginowskiemu (zm. 1711). — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

7. Portret króla Jana III, poniżej pasa, wprost, w zbroi o charakterze zachodnim ze złoconemi obramieniami, delja czerwona podbita futrem ciemnem, w prawej ręce regiment, na stole korona, berło i jabłko królewskie, szabla przy boku z głowicą w kształcie orlej głowy. Obr. ol. 108×87. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 22467 M. N.

8. Portret króla Jana III. Popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, wstęga niebieska z prawego ramienia na lewy bok, delja czerwona, podbita futrem. Na odwrocie kartka z dawnem pismem: „Sobieski (Jean III), roi | de Pologne, né en 1629, élu roi | le 20 mai 1674, mort le 17 juin 1696. | Ce portrait est celui qu'il donna à l'ordre | de Saint Esprit quand il y fut admis". Obr. ol. owalny 54,3×44,5.— 34185 M. N.

9. Portret króla Jana III. Popiersie, w 3/4 na lewo, w karacenie, ze wstęgą błękitną orderu św. Ducha, delja czerwona, obramowana ciemnem futrem i spięta wielką srebrną zaponą. Obr. ol. owal. 66×52,4. — 5955 M. N.

10. Portret króla Jana III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi o charakterze klasycznym, w płaszczu szkarłatnym. Pastel 47,5×38.— Wł. Klasztor O.O. Kapucynów w Warszawie.

11. Portret króla Jana III. Głowa, wprost, delja czerwona, kołnierz z futra ciemnego, wielka zapona, obr. ol. 42×34,4. Podług tradycji obraz był własnością córki króla Teresy Kunegundy, elektorowej bawarskiej. — Wł. Rajnold hr. Przezdziecki.

12. Portret króla Jana III, po kolana, w 3/4 na lewo, w żupanie czerwonym, obramowanym galonem żółtym. pendent z łańcuszka, z lewego ramienia na prawy bok wstęga niebieska z orderem św. Ducha, suknia zwierzchnia żółta podbita gronostajami, dwa wielkie guzy do spięcia pod szyją, na stole korona królewska. Obr. ol. 140×100, kopja późniejsza. — Wł. Juljusz Zagrodzki.

13. Portret króla Jana III, po pas, wprost, w zbroi rajtarskiej, w delji czerwonej, obramowanej futrem ciemnem. Obr. ol. 85,6×67,4. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 5346 M. N.

14. Portret króla Jana III. Popiersie, wprost, w karacenie z naramiennikiem o charakterze klasycznym ze lwią głową, delja czerwona na prawem ramieniu, podbita futrem, obr. ol., 76×64, nabyty w Szwecji. — 73531 M. N.

15. Portret króla Jana III. Popiersie, wprost, w karacenie, naramiennik w kształcie klasycznym ze lwią głową. Delja czerwona, podbita futrem. Napis: „IOANNES III. D. G. REX POLONIARUM". Obr. ol. 82,5×66, pochodzi z klasztoru Misjonarzy w Warsz. — 447 M. N.

16. Portret króla Jana III. Popiersie, w 3/4 na lewo, w karacenie, z naramiennikiem w kształcie maskaronu, na prawem ramieniu czerwona delja, podbita futrem. Obr. ol. 75,5×61. — 5436 M. W.

17. Portret króla Jana III, po piersi, wprost, w karacenie z naramiennikiem o charakterze klasycznym, delja czerwona, obramowana futrem ciemnem, spięta wielką agrafą. Obr. ol. 75×61. — 31573 M. N.

18. Portret króla Jana III, popiersie, w 3/4 na lewo, w wieńcu wawrzynowym na głowie, zbroja o charakterze klasycznym, płaszcz czerwony adamaszkowy spięty agrafą na prawem ramieniu. Na odwrocie napis: „IAN. III. | R^{o} 1793. D: 23: | Grudnia | D. Kaczanowski | Pinxit". Obr. ol. 63×52. — 72615 M. N. Ze zb. Sew. Smolikowskiego dar. spadkob. Aleksandra Pohorecka i Walerja Szaniawska.

19. Jan III, konno, szkic Marcelego Bacciarellego (1731 † 1818) do obrazu znajdującego się w Zamku Królewskim w Warsz. Koń biały w skoku z boku na lewo, król ma głowę zwróconą na lewo, w prawej ręce szabla wzniesiona. Ob. ol. 80×70. — 641 M. N.

20. Portret króla Jana III z ostatniego okresu życia. Poniżej pasa, głowa w 3/4 na prawo, w szyszaku o charakterze klasycznym, zbroja, na naramienniku lwia głowa, pod zbroją kolczuga, na szyi łańcuch orderu św. Ducha, płasz karmazynowy, podbity futrem, dłonie oparte o lunetę (?), na stole karta. Na odwrocie notatka: „...malowany w starości przez Gulio Cerri“. Obr. ol. 23,5 × 16,8. — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

21. Portret króla Jana III, głowa, wprost, karacena, delja karmazynowa z futrem ciemnem. Na odwrocie napis: „Król | Jan III. Sobieski — ma | lowany na Miedzi r. | 1683, po rozprawie Wie | deńskiey Maryi Kazimirze | na dowód Zdrowia w liście | przysłany | Pochodzi od Wojewodziny | Hr. Gudakowskiej“. Minjatura ol. na miedzi. 6 × 5.2. — Wł. Roman hr. Rzyszczewski.

22. Podobizna króla Jana III, popiersie, wprost. Król w kolecie łosiowym, kirysie z okuciami i naramiennikiem w kształcie maskaronu złoconym, w delji ponsowej, obramowanej futrem. Minjatura ol. na talarze saskim elektora Jana Jerzego z r. 1648, przeciętym przez pół, krąg śr. 4,3 (patrz nr. 29). — 2865 M. N.

23. Portret Króla Jana III i Królowej Marji Kazimiery. Głowy z napisem u góry: „JOANNES. III. R. P. (korona) Maria R. P.“. Obr. ol. 51 × 63. — Wł. Bibl. i Muz. Ordyn. Krasińskich.

24. Podobizny króla Jana III i królowej Marji Kazimiery. Postacie siedzące, po kolana. Król w wieńcu wawrzynowym, karacenie, płaszczu niebieskim, z regimentem w rękach. Królowa w koronie, w sukni białej obramowanej kwiatami różnobarwnemi, trzyma na kolanach koronę króla oraz berło w lewej ręce. Minjatura ol. na srebrze owal poprzeczny 6,7 × 8,4. Ramka złocona ówczesna, na odwrocie ramki napis: „Sebastiano Bonicelli fecit in Venetia 1677“.— 5890 M. N.

25. Portret zbiorowy — Jan III w otoczeniu rodziny. Pośrodku na podwyższeniu król, siedzący, w zbroi, płaszczu aksamitnym brunatnym, z regimentem w prawej ręce. Obok niego po lewej ręce siedzi królowa Marja Kazimiera w sukni karmazynowej i płaszczu błękitnym. Poniżej, po prawej ręce króla królewicz Jakób w peruce, w zbroi i płaszczu czerwonym, siedzący na taborecie. Za nim stoją królewicze: Aleksander i Konstanty w zbrojach i zarzuconych na ramiona skórach lamparcich. U stóp królowej, z prawej strony obrazu, siedzi Jadwiga Amalja księżniczka Neubur-

ska córka palatyna reńskiego, żona królewicza Jakóba, w sukni zielonej i płaszczu niebieskim, z dzieckiem w białej koszulce na kolanach. Poniżej na pierwszym planie Teresa Kunegunda, córka króla, siedząca, w sukni białej z rękawami haftowanemi i naszywanemi drogiemi kamieniami, w płaszczu błękitnym podbitym gronostajami. Tło stanowią kolumny i draperja brunatno czerwona z frendzlą, wgłębi architektura. Na jednej z kolumn zawieszona tarcza z herbem Janina. Obr. ol. 108,5 × 73,5 w ramie ówczesnej bogato rzeźbionej i złoconej. — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

26. Portret Marji Kazimiery (1674†1716), konno. Postać zwrócona w 3/4 na prawo, w kołpaczku pozłocistym z egretą, w sukni czerwonej haftowanej złotem, stanik pozłocisty bramowany ciemnem suknem, z pod krótkiego rękawa widać białą fałdzistą bufę. Płaszcz aksamitny błękitny haftowany w złote orły, podbity gronostajami. W prawej ręce trzyma berło. Rząd na koniu bogaty, niebieski haftowany złotem, zakończony złotą frendzlą, czaprak długi do ziemi również niebieski złotem haftowany. Obr. ol. 51 × 40,5, przypisywany Jerzemu Eleuter-Siemiginowskiemu (zm. 1711). — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

27. Portret królowej Marji Kazimiery. Po kolana, w 3/4 na prawo, w koronie, w sukni białej z rękawami obszytemi koronką złotą i ozdobionej bogato perłami, w lewej ręce berło, na stole na poduszce jabłko królewskie. Na dalszym planie budynek (Marywil ?) Obr. ol. 106 × 74,5. — 75541 M. N.

28. Portret królowej Marji Kazimiery po pas, w 3/4 na prawo, z perłami na szyi, suknia biała haftowana złotem i naszywana perłami i czarnemi kamieniami, płaszcz gronostajowy. Napis na obrazie: MARIA D'ARQIAN. REGINE. OL. IOAN. III". Obr. ol. 80,5 × 63,5. — 449 M. N.

29. Podobizna królowej Marji Kazimiery, popiersie, w 3/4 na prawo, w sukni żółtej. Minjatura ol. na drugiej połowie talara, na którym wykonana została minjatura króla Jana III (patrz nr. 22). Krąg średn. 4,3. — 2866 M. N.

30. Portret królowej Marji Kazimiery, po kolana, w postawie siedzącej, wprost, w sukni ze złotej lamy, wyciętej, ogarnirowanej białą koronką, z rękawami białemi, udrapowana szalem niebieskim, sznur pereł na szyi, prawa ręka oparta o poduszkę. Akwar. i gwasz na pap. 21,5 × 17,4 kopja wykonana w r. 1883 przez K. Zinn'a

z oryginału w Muzeum Germańskiem w Norymberdze. Ze zb. Matjasa Bersohna — 40842 M. N.

31. Portret damy z II poł. w. XVII. (Marja Kazimieria d'Arquien?). Po pas, w 3/4 na lewo, włosy czarne wysoko upięte z agrafą brylantową, suknia adamaszkowa biała ze złotem, obramowana koronką, na ramiona zarzucona draperja różowa. Obr. ol. 80×65. — Wł. Jerzy Odrowąż-Pieniążek.

32. Portret królewicza Jakóba Sobieskiego (1667 † 1737). Popiersie, w 3/4 na prawo, włosy fryzowane jasne, zbroja, na prawem ramieniu płaszcz aksamitny niebieski. Obr. ol. 58×46,5. — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

33. Portret zbiorowy trzech synów króla Jana III z r. około 1683: Jakóba (ur. w r. 1667), Aleksandra (ur. w r. 1677) i Konstan- (ur. w r. 1680). Jakób i Aleksander, do pasa, w żupanikach karmazynowych, Konstanty, popiersie, w żupaniku białym. Obraz ol. 55×66 cm. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

34. Portret królewicza Aleksandra Sobieskiego (1677 † 1714), jako dziecko, w całej postaci, wprost, w ubiorze głowy z piórami, w tunice białej, w płaszczu czerwonym, prawa ręka oparta o głowę wielkiego psa czarnego. Obraz ol. na drzewie 22×16,6. Wł. Stanisława Wiemanowa w Warszawie.

35. Portret królewicza Aleksandra Sobieskiego, konno, z boku na prawo, w wielkiej peruce, w zbroi rajtarskiej, koń kasztanowaty. Obr. ol. 88×71 (niesłusznie przypisywany Kasprowi Netscherowi zm. r. 1684). — Wł. Ludwika hr. Sobańska w Warszawie.

36. Portret królewicza Aleksandra Sobieskiego. Popiersie, w 3/4 na lewo, w habicie kapucyna z kapturem na głowie, z boku mitra książęca. Napis pod obrazem: „ALEXANDER PRINCEPS REGIUS IO III POLONIAE REGIS FILIVS QVI SERAPHIV̄ | CAPUC̄ REGVLA IN MORTE VOVIT E VIVIS CREPTVS ETAL SVOS 38 HABITVM | CAPV̄S INDVTVS ROMAE IN IPSORY. ECCLSIA TVMVIATVS DIE 19 NOV. 1714". Obr. ol. 77,5×64. — Wł. Klasztor OO. Kapucynów w Warszawie.

37. Portret królewicza Konstantego Sobieskiego (1680 † 1726), konno, z boku na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi rajtarskiej, koń skaro-gniady. Obr. ol. 88×71 (niesłusznie przypisywany Kasprowi Netscherowi zm. 1684).—Wł. Ludwika hr. Sobańska w Warszawie.

38. Teresa Kunegunda Sobieska, żona Maksymiljana Emanuela, elektora bawarskiego (ur. 1676, zaślub. 1694, zm. 1730). Po kolana, w 3/4 na prawo, ozdoby z perłami na głowie, suknia biała, bogato zdobiona perłami i djamentami. Płaszcz gronostajowy pokryty aksamitem niebieskim, prawa ręka opata o koronę, leżącą na poduszce na stole. Napis na odwrocie: „Therese | Churfürstin von Bayern | Princessin von Polen". Obr. ol. 122×103.—Wł. Państwowe zbiory Sztuki na Wawelu.

39. Portret Teresy Kunegundy Sobieskiej j. w., w całei postaci, w 3/4 na lewo; włosy pudrowane, przepięte klejnotami, w sukni ze złotogłowia, w płaszczu aksamitnym czerwonym podbitym gronostajami, lewa ręka oparta na stole, obok korona. Kopja akwar. i gwaszem 24×16,8, wykonana podług wielkiej akwareli, przechowanej w Muzeum w Heidelbergu. Ze zb. Matjasa Bersohna. — 30838 M. N.

40. Portret Klementyny Sobieskiej, wnuczki króla, córki Jakóba (ur. 1702, żony Jakóba Stuarta 1719, zm. 1735). Popiersie, w 3/4 na prawo, włosy ciemne, w sukni białej i zarzutce niebieskiej, spiętej złotym łańcuchem z kamieniami, podwójny rząd pereł na szyi. Pastel, owal 49×41. — 46607 M. N.

41. Portret Klementyny Sobieskiej, popiersie, w 3/4 na prawo, włosy zlekka pudrowane, suknia biała, płaszcz aksamitny niebieski. Tło ujęte w owal. Obr. ol. 42×32. — 72661 M. N. Ze zb. Sew. Smolikowskiego dar. spadkob. Aleksandra Pohorecka i Walerja Szaniawska.

42. Portret Henryka de la Grange d'Arquien (zm. 1707), ojca królowej Marji Kazimiery. Popiersie, w 3/4 na prawo, w wielkiej ciemnej peruce, w zbroi. Ob. ol. ow. 42 × 33. Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

PORTRETY RÓŻNE

43. Portret Marka d'Aviano, legata papieskiego, do pasa, w 3/4 na prawo, w habicie brunatnym Zak. Kapucynów. U dołu obrazu napis: „Fr. Marcus ab Aviano Provinciae Venetae alumnus Concio: zelozus, tempore expeditionis Ioannis III Sobieski Regis Poloniae, pro liberatione | Viennae ab obsidione Turcarum: celebrando missae sacrificium in castris coram Supra dicto Rege, prophetico spiritu | praedixit victoriam, pronuntiando loco: Ite missa est, IOANNES VINCES. Leopoldo Caesari Austriae charus | ac Theologus a Sacris Confessio-

nibus, quem ille in ultimo momento cum uxore sua invisit et praesens fuit morienti. Cessit e vita | Viennae anno Domini 1699 die 13 Augusti, aetatis 67 Religionis 51, in vita et post mortem miraculis clarus". Obr. ol. 102×82,5. Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

44. Portret kardynała Jana Kazimierza Denhoffa. (ur. 1653, kard. 1686, zm. 1697). Po pas, w 3/4 na lewo, w ubiorze czerwonym, w prawej ręce biret. Obr. ol. 82,7×69. — 444 M. N.

45. Portret Stan. Jabłonowskiego (ur. 1634, hetman pol. kor. 1682, wielki 1693, zm. 1702). Po kolana, w 3/4 na lewo, w prawej ręce buława, lewa wskazuje znak hetmański, zatknięty wśród namiotów. Zbroja zachodnia, zdobiona pasami złoconemi, poniżej pasa skóra lamparcia. Obr. ol. na pł. 46,5×40. — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

46. Portret kardynała Michała Radziejowskiego (ur. 1645, kard. 1686. prymas 1687, um. 1705). Popiersie, w 3/4 na prawo, w ubiorze czerwonym. Pastel, owal 65,5×52,4. — 452 M. N.

47. Portret Michała Radziwiłła (ur. 1625 hetm. pol. lit. 1668, zm. 1680), ożenionego z Katarzyną Sobieską, siostrą króla Jana III. Popiersie, w 3/4 na lewo, w karacenie, z naramiennikami o charakterze klasycznym, delja ponsowa aksamitna, podbita gronostajami i spięta wielką agrafą srebrną z kamieniami. Portret ujęty w owal. W części dolnej obrazu napis: „Celssmꝰ Illstrssmꝰ ac Excllntssmꝰ MICHAEL Ima[go]. CASIMIRꝰ | Dux & Prps RADZIWIŁŁ Ordinatꝰ Nieświezien: VI Procancell:| & Campi Dux Exercit: M.D.L. etc. ettc. Palatij quondàm Equit. | Melitens. cum integra Area ad idem pertinente P.M.D. | BASILIO BAKANOWSKI T[r]ib: Smol: eidemq jure perpetuo | 1672. Die 30.8'br. adscripto, DONATOR. | Memoriale TUUM in generarationem & gnraonem. Psal. 101. U. 13 |". Obr. ol. 84×59,5. — 22498 M. N.

48. Portret Wojciecha Szydłowskiego z II poł. w XVII. (trumienny). Popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie ciemno bronzowym z guzikami, ubiór zwierzchni jasno bronzowy z futrem ciemnem. Napis: „Woyciech | Szydłowski". Obr. ol. na blasze cynkowej 38,2×46, sześciokąt. — 20051 M. N. Dar. Roman Szewczykowski.

49. Portret Mikołaja Tyszkiewicza, starosty czeczerskiego. Po pas, w 3/4 na lewo, w karacenie, na lewem ramieniu skóra lamparcia. Herb Leliwa i napis: „Mikołay na Łohoysku y Bardyczewie Tysz-

kiewicz Stta | Czerczerski, syn Marcina Marsz: Litt: miał za sobą Zienowi|czównę". Obr. ol. 98×79.—35756 M. N.

50. Portret Władysława Tyszkiewicza, krajczego W. Ks. Lit. (ur. 1644, zm. 1684). Po pas, w 3/4 na lewo, w bechterze, delja czerwona, obramowana futrem czarnem. Herb dwupolowy Leliwa i Lis oraz napis: „Władysław Tyszkiewicz. Krayczy W. X. L° syn | Antoniego, Marsz: W. W. X. L. z Zofiy z Korybutów Xiężny | Wiszniowieckiei miał żonę Teodorę curkę Pawła Sapiehi | Wwdy Wilesk° Hetmana W.X.L. | z którą zpłodził curkę Teresę. Potym dano w małżęństwo Zawi | sie Wwdzie Mińskiemu". Obr. ol. 92×72.—35657 M. N.

51. Portret Zygmunta Zbierzchowskiego, rotmistrza chorągwi husarskiej królewicza Aleksandra. Popiersie, w 3/4 na lewo, zbroja karacenowa, na lewem ramieniu delja czerwona obramowana futrem ciemnem, spięta bogatą zaponą, w prawej ręce buzdygan, u dołu napis: „Zygmunt Zbierzchowski Podkomorzy | Łomżeński Pułkownik Znaku Hussarskiego | Nayiaśnieyszego królewicza Alexandra | Sobieskiego królewicza Polskiego", herb. Grzymała. Obr. ol. 78×63.—Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

52. Portret szlachcica, popiersie, prawie wprost, w czerwonym żupanie, w zbroi i czerwonej delji, spiętej na lewem ramieniu. Herb Nałęcz i litery A. O. Z. K. P. domalowane później. Obr. ol. 70×55.—Wł. Władysław Podczaski.

53. Portret szlachcica, popiersie, w 3/4 na prawo, w żupanie czerwonym, w zbroi i w ciemnej delji obszytej futrem, zarzuconej na prawem ramieniu. Obr. ol. 62×52,5.—Wł. Władysław Podczaski.

54. Portret szlachcica z II poł. w. XVII (nagrobkowy). Głowa, w 3/4 na lewo, kontusz zielony, delja z futrem. Obr. ol. 32,5×25,8, owal na blasze miedz. Ze zb. Ant. Strzałeckiego.—23916 M. N.

55. Portret szlachcica z w. XVII (nagrobkowy). Popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi i delji czerwonej, podbitej futrem ciemnem, tło złocone. Obr. ol. owal 43×38 na blasze miedzianej.—72785 M. N.

56. Portret szlachcica z r. 1677 (trumienny). Popiersie, w 3/4 na prawo, w ubiorze zwierzchnim czarnym z futrem rysiem. Herb czteropolowy: Pilawa, Ślepowron, Poraj i Rola. Napis: „Jeg'msc Pan Stanisław ze Bzowa Woysza Podstoli | Smoleński. Pocieszenie P:

Przenaświętszey godzi | nek Fundato. życie doczesne skończył R: 1677. Lut. I". Obr. ol. na blasze cynkowej 6-kątnej 43,4×47,2. — 487 M. N.

57. Portret szlachcica (trumienny) z r. ok. 1670. Popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie różowym, kołnierz gronostajowy od szaty zwierzchniej. Obr. ol. na blasze cynkowej 6-kątnej 37×43. — 4447 M. N.

58. Portret szlachcica z II poł. w. XVII (nagrobkowy). Głowa, w 3/4 na lewo, tło złote. Obr. ol. na blasze miedz., krąg średn. 31 (patrz nr. 59). — 72645 M. N. Ze zb. Sew. Smolikowskiego dar. spadkob. Aleks. Pohorecka i Walerja Szaniawska.

59. Portret matrony z II poł. w. XVII (nagrobkowy). Głowa w 3/4 na prawo, w czepcu koronkowym i kołpaku futrzanym, tło złote. Obr. ol. na blasze miedz., krąg średn. 31 (patrz nr. 58). — 72644 M. N. Ze zb. Sew. Smolikowskiego dar. spadkob. Aleks. Pohorecka i Walerja Szaniawska.

60. Portret szlachcica z II poł. w. XVII (trumienny). Popiersie, w 3/4 na lewo, w ubiorze czerwonym z kołnierzem rysim. Obr. ol. 32×35 sześciokąt na blasze cynkowej. — 12882. M. N. Dar. Aleks. Kraushar.

61. Portret szlachcica (trumienny) z r. ok. 1680. Popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie czerwonym i delji ciemnej, obszytej futrem rysiem. Tło złote. Obr. ol. na blasze cynk. sześciokątnej 51×61, w ramie drewnianej rzeźbionej, złoconej (82×96). — Wł. Józef Wodyński.

SCENY.

62. Obrona Trembowli w r. 1675 Pośrodku obrazu Zofja Chrzanowska wskazuje wyciągniętą lewą ręką na widoczną poprzez arkadę murów gorącą walkę przy obronie zamku i zachęca gestem i mową do wytrwania. Dookoła niej postacie rycerstwa i mieszkańców. Obr. ol. Aleksandra Lessera (1814 † 1884) 70×90 cm. Podpis: „A. Lesser 1864". — 36256 M. W.

63. Obraz, przedstawiający poselstwo Jana Gnińskiego, podskarb. kor. i wojew. chełmińskiego, w Stambule, w sprawie ratyfikacji traktatu żórawińskiego. Scena przedstawia posłuchanie u sułtana Muhameda IV. Gwasz na pap. 30×44,5. Podpis: „P. P.

Seuin. fecit 1679". (Sevin Pierre Paul, ur. w Tournon ok. r. 1650, um. w Rzymie).—Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

64. Obraz, przedstawiający poselstwa Jana Gnińskiego na przyjęciu u wezyra. Podpis: „P. P. Seuin | fecit 1679“. Gwasz na pap. 30,2 × 44,5. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

65. Wjazd Michała ks. Radziwiłła hetm. pol. lit. do Rzymu d. 4. VIII. 1680. Scena przedstawia orszak na Piazza del Popolo. Z lewej str. obrazu szlachcic w otoczeniu pajuków, przed nim dwuch gwardzistów papieskich, dalej postacie w strojach polskich i cudzoziemskich. Przed wejściem do klasztoru towarzysz pancerny na białym koniu i husarze. Pośrodku obrazu hetman Michał Radziwiłł w delji czerwonej z gronostajami, z buławą w prawicy, poprzedzany przez surmaczów i bębenicę. Dalej ku stronie prawej konie i wielbłądy, prowadzone przez masztalerzy. W głębi tłumy mieszkańców Rzymu i duchowieństwa na tle architektury. Obr. ol. 177 × 446, kopja z obrazu, będącego własn. galerji wilanowskiej, malowanego przez Pieter van Bloemen'a (1657 † 1720) oraz Viviani'ego (Antonio?).— Wł. Państw. Zbiory Sztuki na Wawelu.

66. Bitwa pod Wiedniem, wzięta z lotu ptaka, po lewej stronie wzgórza oraz namioty tureckie, pośrodku Wiedeń. Obr. ol. 96,5 × 141 przez Georg Philip Rugendas'a, (1666 † 1742). Wł. Akademja Sztuk Piękn. w Krak.

67. Bitwa pod Wiedniem. Kopja zmniejszona z obr. Altamonti'ego w farze w Żółkwi. Obr. ol. 43 × 62. — 27180 M. W.

68. Bitwa pod Wiedniem. Miejsce centralne zajmuje postać króla Jana III, w koło niego zażarta walka koło buńczuka tureckiego, w dali miasto warowne, ubiory polskie, równie jak tureckie, dość dowolne. W części górnej obrazu na wstędze napis: „LA BATAILLE DE VIENNES. 12. 7bre 1683“. Obr. ol. 103 × 180,5. — 30243 M. W. Dar. Wysocki.

69. Bitwa pod Wiedniem. Na lewej stronie obrazu król Jan III na białym koniu w otoczeniu świty polskiej i niemieckiej, z tyłu husarja, dalej wzgórza pokryte wojskiem, na stronie prawej obozu, na pierwszym planie, husarz zdobywający buńczuk, dalej walka husarji z jazdą turecką, obóz turecki, wreszcie widok Wiednia. Podpis: „Carle Vernet 1819“. (1758 † 1836). Obr. ol. 81 × 129,5. — Wł. „Pałac Sztuki“ w Warszawie.

70. Bitwa pod Wiedniem, obr. ol. Józefa Brandta (1841†1915), przedstawiający chwilę gdy chorągiew husarska królewicza Aleksandra uderza na namioty wezyrskie. W dali widok Wiednia. Podpis: „Józef Brandt 1873". 318×136 cm. Obraz ten był ofiarowany 20. IV. 1873 arcyksiężnie Gizeli przez stany galicyjskie.—35209 M. W.

71. Jan III pod Wiedniem, w chwili, gdy po zwycięstwie król na czele świty i husarji przyjmuje hołdy od wodzów i wojsk cudzoziemskich. Naprzeciw króla jadą dwaj towarzysze husarscy ze zdobytą chorągwią turecką. Akw. 56×94, dzieło Juljusza Kossaka (1824 † 1899), podpis: „Juliusz Kossak 1882". — 44435 M. N.

72. Spotkanie króla Jana III z ces. Leopoldem d. 15. IX. 1683. Obr. ol. 138×214 mal. przez Jana Damela (1780 † 1840). — 76694 M. N. Dar. Karol Iwanicki.

73. Tabor polski atakowany przez Tatarów. Obr. ol. 144×189 mal. przez Januarego Suchodolskiego (1795 † 1875). — Wł. Zygm. hr. Kaszowski.

74. Malowidło na szkle na pamiątkę zwycięstwa wiedeńskiego z r. 1683. W części środkowej Marja Panna z Dzieciątkiem w owalu otoczonym kwiatami, po bokach, w częściach stanowiących ramy obrazu, wśród kwiatów, podobizny: z lewej strony u góry ces. Leopolda I, poniżej króla Jana III, z lewej strony ojca Marka d'Aviano, legata papieskiego. 41×36,8. — Wł. Ant. Madeyski.

RYSUNKI I RYCINY

PORTRETY KRÓLA I JEGO RODZINY

KRÓL — WIZERUNKI Z W. XVII—XVIII

75. Król Jan III (ur. 1624, pan. od r. 1674, um. 1696), popiersie, prawie wprost, w karacenie, w delji futrzanej. Rama owalna z liści laurowych ozdobiona stylizowanemi liśćmi akantu. Pod ramą bogaty kartusz z pięciopolowym herbem Rzeczypospolitej i napisem: „IOANNES III REX POLONIAE...“ Ryt. Nicolo Billy (1. poł. w. XVIII). Mdzrt rylcem 22,9 × 17,2. — 62674 M. N.

76. Król Jan III, popiersie, nieco na prawo, w karacenie i delji podbitej futrem. Rama owalna z wstęgami u góry i u dołu; na podstawie medaljon z ukoronowaną tarczą herbową Rzeczypospolitej, dzieli napis: „IOANNES III — REX POLONIAE | MAGN. DVX LITHVANIAE... | Coronatus die secunda — februari | MDCLXXVI | Obÿt die decima septima — Juni Anno MDCXCVI | ... | ... | ... |“ Poniżej w 3 wierszach dedykacja wydawcy dla kardynała Barberini. Ryt. Jacques BLONDEAU ok. r. 1697. Mdzrt rylcem 23,9 × 17,6 (obc. × 17,8) z zakł. Jac. de Rubeis [Rossi] w Rzymie. — 62675 M. N.

77. Król Jan III, do pasa, w 3/4 na prawo, w żupanie i płaszczu wzorzystym podbitym futrem, z kołnierzem gronostajowym, płaszcz spięty długą zaponą. Obramowanie z liści palmowych oplecionych gałązkami lauru. U dołu, w wieńcu laurowym, skrzyżowane: szabla i berło. Na podstawie napis: Johannes der III, wn [!] Gottes Gnaden | König in Polen Gross-Herzog in | Lithauen, etc. etc. etc“. Ryt. Joh. Alex. Boener (1646 † 1720). Mdzrt rylcem 16,5 × 12,7 (17,5 × 13,6). Cz. 647. — 62734 M. N.

78. Król Jan III, popiersie, nieco na lewo, głowa w 3/4 na prawo, w futrzanej czapce z kitą, w zbroi, w delji z futrem spiętej

bogatą zaponą. W tle skała i widok bitwy. Rama owalna z arabesek. U dołu: „Joannes III Rex Poloniae et Ukrainiae | Restitutor Liberator Christianitatis | Protector Semper Victor". Ryt. Gaspar Bouttats (1640† 1695 lub 96) w Antwerpji. Kwsrt 15,9×13,1 (19×14). — 62708 M. N.

79. Król Jan III, po pas, w 3/4 na lewo, w żupanie, w delji wzorzystej podbitej futrem, z kołnierzem gronostajowym. Rama prostokątna o wycięciu owalnem otoczonem wieńcem z lauru. Ukoronowana tarcza z herbem Janina, otoczona łańcuchami orderów św. Michała i św. Ducha dzieli napis na podstawie: „JANUS — III. D. G. | REX POLONIARUM, — MAGNUS DUX | LITHUANIAE, — UKRAINAE ETC." Poniżej na wstędze: „DECUS ET TUTAMEN." Ryt. Phil. Bouttats (w. XVII). Mdzrt rylcem 32,6×26,9 (37,8×28) z zakł. Nic. Visscher'a [w Amsterdamie]. Cz. 650. — 62682 M. N.

80. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi o charakterze klasycznym, w narzuconem futrze, w ramie owalnej na postumencie z napisem: „JEAN SOBIESKI | ROI DE POLOGNE." Całość w obwódce prostokątnej. Ryt. Pierre Chenu (ur. 1730.), rys. Jean Bapt. Garand († 1780). Mdzrt rylcem 13,7×8 z dzieła Gabr. Franc. Coyer: Histoire de Jean Sobieski. Varsovie 1761. Cz. 651. — 81761 M. N.

81. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi o charakterze klasycznym, w narzuconem futrze. Rama owalna na postumencie z napisem: „JOHANNES SOBIESKI | Koenig von Pohlen." Całość w obwódce prostokątnej. Ryt. Gottlieb L. Crusius (1730†1804). Mdzrt rylcem 13,5×17,9 z dzieła Gabr. Franc. Coyer: Geschichte des Johan Sobieski... Leipzig 1762. Cz. 653. — 62749 M. N.

82. Król Jan III, popiersie, nieco na lewo, w zbroi karacenowej, w delji z futrem. Krąg ujęty w kartusz, pod kręgiem kartusz zdobny w girlandy z napisem w 16 wierszach: „49 | IOANNES III. Sobiescki | Supremus exercituu[m] Poloniae Dux,..." Całość na tle prostokątnem. Ryt. [Benedict Fatjat w r. 1702]. Mdzrt rylcem 17,9×13 z cyklu: Series chronologica Ducum et Regum Polonorum a Lacho I ad Augustum II. Cz. 657. — 62673 M. N.

83. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie, w delji z futrem spiętej zaponą. Rama owalna na postumencie z napisem: „IOAÑES III - REX POLO- | NIAE." Całość na tle prostokątnem w otoczeniu druku: „Wahrhaffte und eigendliche Abbildung | Dess | Tapffern und Christlichen | Kriegs-Helden | Ihro Königl. Majest. | JOHANNIS III. König in Pohlen |..." 98 wierszy. „Nürnberg und Franck-

furt am Mayn bey Georg Scheurer... im Jahr 1683." Ryt. J. Fr. Mdzrt rylcem 21,3×14,8 (druk 37×29,5). Cz. 658. — 62679 M. N.

84. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w koronie na czapce z kitą, w żupanie, w delji z futrem spiętej zaponą. Rama owalna z napisem u góry: „Ma main Souua, je le puis dire", u dołu: „Vienne l'Allemagne, et l'Empire". Poniżej: „Joannes III. D. G. Rex Poloniae etc." i dwuwiersz w języku holenderskim. Ryt. Jacob Gole (1660† 1737) w Amsterdamie. Mezzot. 16,2×14 (19,2×14). Cz. 659. — 62706 M. N.

85. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, z wstęgą z prawego ramienia na lewy bok, w delji z futrem spiętej zaponą. Rama owalna na murze zakończona u dołu medaljonem, na którym ukoronowana tarcza czteropolowa z herbem Rzpltej, otoczona łańcuchami orderów: św. Michała i św. Ducha. W otoku owalu: „IOANNES III. D. G. REX POLONIAE..." Na podstawie tablica z napisem rymowanym w 8-miu wierszach: „Venir voir, secourir, remporter la victoire, | ..." Ryt. Joh. Hainzelmann w r. 1687. Mdzrt rylcem 29,8 × 21,3 z zakł. F. Iollain w Paryżu. Cz. 661. — 62681 M. N.

86. Król Jan III konno, wprost, w szacie wzorzystej, w delji z futrem, z wyciągniętą szablą w prawej ręce. Koń, nieco na prawo, w bogatym rzędzie z pióropuszem, skacze przez trupy tureckie. Wokoło bitwa. Na lewo zamek, namioty i wielbłądy. U dołu napis: „Bloedige Veld-Slag der Poolen tegens de Türken An°. 1673 bÿ Chocim geschied. tot groote Gloorÿ des Poolschen Konings". Pod postacią króla na rycinie: „Koning van Poolen". Ryt. Jac. Harrewyn 1684. 12/6. [Naśladownictwo Romana de Hooghe (patrz nr. 91)]. Kwsrt 15,9 × 28,5 (17,6 × 29,1) z dzieła van der Linde: Leven en Daden van Johannes Sobietzki de III Koning van Polen. Amsterdam 1685. — 62702 M. N.

87. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, wielkości naturalnej, w zbroi o char. klasycznym z maskaronami zwierząt i ptaków wokoło ramienia, w narzuconem futrze. Owal z napisem w otoku: „IOANNES III. D. G. REX POLONIARVM..." na tle prostokąta. Na podstawie pod koroną pięciopolowa tarcza z herbem Rpltej na palmach i na liściach laurowych. Po bokach dedykacja wydaw. w 5 wiersz.: „Serenissimae Poloniarum Reginae—MARIAE CASIMIRAE, | ..." Ryt. Carl R. de La Haye (1641 † 17...), mal. Jerzy Eleuter-[Siemiginowski] (16... † 1711). Mdzrt rylcem 64,2 × 47,7 (66,5 × 48,8) z zakł. Karola de La Haye w Warszawie. Cz. 662. — 62730 M. N.

88. Król Jan III, na koniu skaczącym w lewo, w zbroi o char. klasycznym w lamparciej skórze, z regimentem w prawej ręce. Nad królem postać skrzydlata, dmąca w długą trąbę, trzyma tarczę wyobrażającą herb Janina, ozdobioną laurem i lwiemi głowami. Pod nogami konia chorągiew turecka, tarcza, turban i t. p. W głębi widok bitwy pod Wiedniem. U dołu napis w 3-ch wierszach: „IOANNES III. D. G. REX POLONIARVM,... | EXERCITVUM CHRISTIANORVM AD VIENNAM CONTRA TVRCAM ET TARTAROS DVCTOR | AC TRIVMPHATOR GLORIOSSIMVS". Całość na prostokącie. Ryt. Charles R. de La Haye (1641 † 17...), rys. Jerzy Eleuter - [Siemiginowski] (16... — 1711). Mdzrt 63,3 × 46,5 (obc.) z zakł. Karola de La Haye w Warszawie. Ze zb. Stan. Aug. Cz. 663. Czoł. 33. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

89. Król Jan III, na koniu skaczącym w lewo, w zbroi i krótkiem futrze na ramionach. W głębi trupy tureckie, dalej bitwa. U dołu napis w 4-ch wierszach: „INVICTO PRINCIPI: IOANNI III | D. G. POLONIAE REGI..." Ryt. Johann Jacob Hoffmann (w. XVII). Mdzrt 32,5 × 27,9. — Bibl. Przezdz.

90. Król Jan III, pół postaci, głowa nieco na lewo, w karacenie, w delji podbitej futrem z futrzanym kołnierzem, spiętej długą zaponą; w prawej ręce wzniesiona szabla, lewa u pasa; przed nim na stole korona, z tyłu widok bitwy. U dołu w wieńcu laurowym napis: „JOHANNES III, SOBIETZKI, | Polonorum Rex." Ryt. [Hogenberg (w. XVII)]. Mdzrt 24,9×16,7 (25,5×17,2). Cz. 667. — 62671 M. N.

91. Król Jan III, konno, wprost, w szacie wzorzystej, w delji z futrem, z szablą wyciągniętą w prawej ręce. Koń, nieco na prawo, w bogatym rzędzie z pióropuszem, skacze przez trupy tureckie. Wokoło bitwa, na lewo zamek chocimski, namioty i wielbłądy. W obłokach po obu stronach głowy króla grupy postaci alegorycznych. Na lewo Victoria koronuje głowę bohatera trzymającego tarczę z Orłem polskim. Obok Bellona depcze postacie zwyciężonych. W lewej ręce Bellona trzyma głowę turka, w prawej proporzec, na którym pod koroną pięciopolowy herb Rzpltej; drzewce proporca z krucyfiksem. Na prawo genjusze sławy dmące w trąby. Jeden trzyma proporczyk z herbem Janina w wieńcu laurowym i napisem: „PROTEGIT ET DECORAT", inny kartusz z sześciowierszem: „INVICTO PRINCIPI: | IOANNI III | D. G. POLONIAE REGI..." Na rycinie u dołu: „Sumptibus FRANCISCI GRATAE | S. R. M. Poloniae Secretery." Rys. i ryt. Romeyn de Hooghe w r. 1674. Mdzrt 48,7 × 71. Czoł. 13. — 62733 M. N.

92. Król Jan III, kopja zmniejszona ryciny poprzedniej z napisami francuskiemi. U dołu: „JEAN III avant SOBIESKI, Roi de Pologne... | ... |“, na kartuszu trzymanym przez genjusza sławy, w 5 wierszach: „A l’invincible Monarque Iean III...“, przy tarczy z herbem Janina: „PROTEGIT ET DECORAT.“ Ryt. [Rom. de Hooghe (1645 † 1708)], rys. Fr. Grata. Kwsrt 26,2 × 36,5 (27,7 × 37) z zakł. Pieter van der Aa w Lejdzie. Czoł. 14. — Bibl. Przezdz.

93. Król Jan III, konno, wprost, w szacie wzorzystej, w delji z futrem, z szablą wyciągniętą w prawej ręce. Koń, nieco na prawo, w bogatym rzędzie z pióropuszem, skacze przez trupy tureckie. Wokoło widok bitwy. Na lewo zamek, namioty i wielbłądy. U dołu napis: „Blutige Feldschlacht der Pohlen wieder die Turcken bey Chotzim, unter dem Feldherrn Sobietski den 1/11 Tag Novembris Anno 1673 gehalten.“ [Naśladownictwo Romana de Hooghe (patrz nr. 91)]. Kwsrt 25,3 × 32,8 (27,1 × 34,5). Cz. 712. Czoł. 15. — 79248 M. N.

94. Król Jan III, konno, w 3/4 na prawo, w sukni wzorzystej, w delji z futrem, z wyciągniętą szablą w prawej ręce, na tle widoku bitwy. U góry na wstędze tytuł księgi van der Linde: „LEVEN en DADEN van JOHANNES SOBIETZKI de III KONING van POLEN.“ U dołu: Amsterdam, bÿ Joan en Timotheus ten Hoorn, Joan Bouman en A. Dirkse Oossaan 1685.“ [Naśladownictwo Romana de Hooghe (patrz nr. 91)]. Rycina tytułowa wym. wyżej dzieła wyd. w Amsterdamie w r. 1685. Kwsrt 17,7 × 14,3 (18,8 × 14,9). — 62716 M. N.

95. Król Jan III, po pas, wprost, głowa w 3/4 na prawo w futrzanej czapie z piórami, w zbroi, w delji podbitej futrem, spiętej zaponą, z regimentem w prawej ręce. Rama ośmiokątna na tle armatury. U dołu ramy na kartuszu pięciopolowa tarcza z herbem Rzpltej, u góry korona na berle i mieczu. Pod ryciną 11 wierszy napisu: „Iean Sobieski de Grand Mareschal et General des Armées du Royaume de Pologne, esleu | Roy de Pologne,...“ Ryt. Mich. Ioran (w. XVII). Mdzrt rylcem 19 × 17,3 z zakł. Moncornet w Paryżu. — 62790 M. N.

96. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, wielkości naturalnej. Zbroja karacenowa o char. klasycznym, z główką aniołka na piersiach i maskaronami zwierząt i ptaków na ramieniu. Na lewem ramieniu wzorzysty płaszcz spięty agrafą. U dołu: „IOANNES TERTIUS POLONIAE REX & & MAGNUS DUX LITHUANIAE &“. Ryt. Barth. Kilian w r. 1685, rys. Adriaen [van] Bloem[en] (1639 † po 1694). Mdzrt rylcem 59 × 46 (61,9 × 46,4). Cz. 671. — 62731 M. N.

97. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na prawo, w futrzanej czapie z kitą, w zbroi, z częściowo widoczną gwiazdą orderu na wstędze, w delji spiętej długą zaponą. Rama owalna ozdobiona u góry wstęgą, u dołu wstęgą i medaljonem z czteropolowym herbem Rzpltej. Pod owalem napis w 19 wierszach: „IEAN III-me du Nom, — Par la Grace de Dieu, | ROY de POLOGNE, — ...“ Ryt. Nicolas de Larmessin w r. 1684. Mdzrt rylcem 21,2×16,5 z zakł. wdowy Bertrand w Paryżu. — 62711/1 M. N.

98. Król Jan III, jak poprzedni, z datą 1687, z zakł. Nicolas de Larmessin w Paryżu. — 62711/2 M. N.

99. Król Jan III, popiersie, głowa zwrócona w 3/4 na lewo, w futrzanej czapie z kitą, w żupanie szamerowanym, w płaszczu podbitym futrem. Rama owalna ozdobiona u góry wstęgą, u dołu medaljonem, z ukoronowaną tarczą z Orłem, na wstędze. Po bokach medaljonu napis w 11 wierszach: „IEAN SOBIESKI — Par la grace de Dieu | ROY DE POLOGNE Et — ...“ Ryt Nicolas de Larmessin [1638 † 1695]. Mdzrt rylcem 20,7×15,5 z zakł. P. Bertrand w Paryżu. Cz. 674. — 62707 M. N.

100. Jak poprzedni. Nieco odmienne potraktowanie twarzy. Cz. 675. — 62756 M. N.

101. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na prawo, w zbroi, z wstęgą z lewego ramienia na prawy bok, w delji z futrem spiętej zaponą. Owal na tle prostokątnem. U dołu: „IOANNES III. D. G. REX PO-| LONIARUM MAGNUS DUX LITHU-| ANIAE UKRAINAE etc“. Ryt. [Nicolas de Larmessin w r. 1687]. Mdzrt rylcem 14,8×11,8 (18,2×12,2). Por. Cz. 676. — 62683 M. N.

102. Król Jan III, konno, w koronie na czapce futrzanej z kitą, w żupanie, w delji podbitej futrem. W wyciągniętej prawej ręce szabla. Koń w skoku w 3/4 na lewo. U dołu napis: „Jogannes [!] III D. G. Polonorum Rex Victoriosissimus | et Christianitatis Defensor.“ Ryt. Jan Frans Peeters (ur. 1655) w Antwerpji. Mdzrt 20,2×15,5 (22,8×15,7) Cz. 680. — 62701 M. N.

103. Król Jan III, popiersie, nieco na prawo, w futrzanej czapie z kitą, w karacenie, w delji z futrem spiętej długą zaponą na prawem ramieniu. Owal. U dołu napis w 8 wierszach: „Iohn the third — King of Poland | Great Champion of the Cross... | After the latest originall.“ Ryt. Francois Place (1650×1728). Mezzot. 15,8×13,4 (19,7×13,5). Cz. 699. — 92696 M. N.

104. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo. Karacena ozdobiona maskaronami zwierzęcymi i orłami, wstęga z prawego ramienia na lewy bok z widoczną częściowo gwiazdą orderu, delja z futrem spięta zaponą. Obok na prawo korona. Owal obcięty z napisem w górnych narożnikach: „IOANNES III — D. G. REX POL". Pod owalem napis w 8 wierszach: „Frustra ROMA SUOS extollit..." Całość w obwódce prostokątnej. Rys. i ryt. Isaac Saal w r. 1679. „Joh. Schlavitz sc." [?]. Mdzrt rylcem 26,2×17,4. — 62686 M. N.

105. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi karacenowej, z wstęgą z prawego ramienia na lewy bok, w delji z futrem spiętej zaponą. Owal. U dołu napis w 7 wierszach: „Ioannes III D. G. Rex Poloniae &." U góry: „vir fortis rebus in arctis niscitur." Ryt. i wyd. Peter Schenck (1645 † 1715) w Amsterdamie. Mezzot. 11,8×10,2 (18,4×13,7). Cz. 687. — 62688 M. N.

106. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na prawo, w zbroi karacenowej, z wstęgą z lewego ramienia na prawy bok, w delji z futrem spiętej zaponą. Owal na tle prostokątnem. U dołu: „Joannes III. D. G. Rex Poloniae". Ryt. i wyd. Peter Schenck (1645 † 1715)[w Amsterdamie]. Mezzot. 20,5×17,8 (24,5×obc.). — 79210 M. N.

107. Król Jan III, konno, w 3/4 na lewo. Głowa, zwrócona w 3/4 na prawo, w koronie na czapce futrzanej, szata wzorzysta szamerowana, i krótka wzorzysta szuba z futrzanym kołnierzem. W wyciągniętej prawej ręce szabla. W tle na prawo obóz wojenny. Na lewo na rodzaju pomnika scena bitwy i napis w 5 wierszach: „IOANNES | SOBIESKI III DEI G. | REX POLONIAE | PRUS. MASS. & TURCARUM SUBACTORI. | Beschermer des Geloofs." U szczytu pomnika ozdobna tarcza (Janina) wśród armatury z krzyżem. U spodu dwaj jeńcy tureccy w pętach. Rycina w obwódce prostokątnej. Ryt. P. Smith, „exc. opde Zeedyck" (w. XVII). Mdzrt 48,5×39,8. Czoł. 24. — 62727 M. N.

108. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi z wstęgą z prawego ramienia na lewy bok, w delji z futrem spiętej zaponą. Rama prostokątna, o wycięciu owalnem otoczonem wieńcem z lauru. Ukoronowana tarcza z herbem Janina, otoczona łańcuchami orderów św. Michała i św. Ducha, dzieli napis na podstawie: „JOHANNES— III. D. G. | REX POLONIARUM..." Poniżej na wstędze: „DECUS ET TUTAMEN." Ryt. P[ieter] Stephani [Stevens jr]. (w. XVII). Mdzrt rylcem 35,5×26,8 (37×27,5) z zakładu Nic. Visscher'a [w Amsterdamie]. Cz. 690. — 62687 M. N.

109. Król Jan III, popiersie, wprost, w zbroi karacenowej, w delji z futrem spiętej długą zaponą, w łańcuchu z orderem św. Ducha. W tle kotara. Rama owalna z motywem liścia akantu na tle armatury. Na podstawie pośrodku korona i jabłko. Na stopniu podstawy pomiędzy Orłem i Pogonią herb Janina. Ryt. Aleks. Tarasewicz (w.XVII). Mdzrt 17,3 × 13. — Bibl. Ord. Kras.

110. Król Jan III — powiększony avers medalu I. Höhn'a. Popiersie, z boku na lewo, w wieńcu laurowym, w zbroi o charakterze klasycznym, w płaszczu spiętym zaponą na prawem ramieniu. W otoku napis: „VIVAT IOANNES TERTIVS — REX POLONIAE | CHRISTIANORVM — DEFENSOR" i sygnatura „I. H." Na podstawie: „Le Roy de Pologne". Ryt. Siméon Thomassin w r. 1696. Mdzrt rylcem 22 × 17,2 (22,7 × 17,7). Cz. 691. — 62717 M. N.

111. Król Jan III, do pasa, w 3/4 na lewo, w żupanie, w delji wzorzystej podbitej futrem z kołnierzem gronostajowym, spiętej długą zaponą. Na tle prostokąta owalna rama zdobna u góry w liście laurowe i wstęgi. U dołu ramy w medaljonie tarcza z herbem Janina otoczona łańcuchami orderów św. Michała i św. Ducha. Nad tarczą korona i wstęga z napisem: „DECUS ET TUTAMEN". Na tablicy po bokach medaljonu napis: „JANUS — III. D. G. | REX POLONIA — RUM, MAGNUS | DUX LITHUANIAE — UKRAINAE. E. T. C." Ryt. Jean Jac. Thourneyser (1636 † 1718) w Bazylei. Mdzrt rylcem 23 × 15 (23,4 × 15,5). Cz. 692. — 62690 M. N.

112. Król Jan III, popiersie, głowa zwrócona nieco na prawo, w żupanie wzorzystym, w delji z futrem spiętej długą zaponą. Owal z liści laurowych, obcięty, na tle prostokąta. U dołu: „Iohn the 3[d] King of Poland Ect | the Terror of the Turks". Ryt. Richard Tompson (16.. † 1693). Mezzot. 21,2 × 16,5 (23 × 16,5). — 62689 M. N.

113. Król Jan III, poniżej pasa, prawie wprost, w żupanie, z orderem św. Ducha na wstędze, w płaszczu. Na ubiorze napisy podające kolory. W lewym górnym rogu napis w 10 wierszach: „Coninck in Polon | Conterfÿt..." W prawym dolnym rogu znaki zbiorów: R; PHL [P. H. Lankrink (1628†1692), malarz, i zbieracz rysunków, rycin i medali]; B. Pod rysunkiem dopisane później: „Dessin apparement destiné pour la peinture | ou la gravure d'un portrait du Roy Jean Sobieski." Rysunek piórkiem 18,5 × 13,5. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw w Warsz. Gab. Ryc.

114. Król Jan III, stojący, nieco na prawo, w żupanie wzorzystym bogato szamerowanym, w delji wzorzystej podbitej futrem z kołnierzem gronostajowym, spiętej długą zaponą. Prawa ręka z buławą, lewa u boku przy karabeli. Z tyłu na prawo wzorzysta kotara, na lewo ozdobna pięciopolowa tarcza z herbem Rzpltej pod Orłem i szlachecką koroną. U dołu: „IOANNES III D. G. REX POLONIARUM | MAGNUS DUX LITHUANIAE UKRAINAE ETC." Mdzrt 26,6 × 17,2 (28,8 × 17,5). Cz. 698. — 62703 M. N.

115. Król Jan III, do pasa, w 3/4 na prawo. Żupan szamerowany, wzorzysta delja podbita futrem z gronostajowym kołnierzem, spięta długą zaponą. Owal na tle prostokąta z napisem w otoku: „IOHANNES DEI GRATIA REX POLONIAE TERROR HOSTIUM DEI LIBERATOR CIVIUM CHRISTI". Na podstawie napis w 4 wierszach: „Die Schlacht der Turckschen Macht gab Scepter mir und Cron, | ..." Mdzrt rylcem 17,2 × 10,9 (17,5 × 11,3). Cz. 710. — 62739 M. N.

116. Król Jan III, popiersie, nieco na lewo, w karacenie, w delji z futrem, spiętej zaponą. Rama owalna z dwóch podwójnie skrzyżowanych gałęzi lauru, otoczonych wstęgą. U dołu ramy medaljon z pięciopolową tarczą herbową Rzpltej pod koroną. Napis zaczynający się u góry na wstędze słowami: „IOANNES III REX POLONIAE" kończy się pod ryciną uzupełnieniem tytułów króla. U dołu odbitka z osobnej płyty: widoczek warownego miasta Gran (Ostrzyhom) na Węgrzech, z napisem u góry na wstędze: STRIGONIA". Mdzrt: 1) 11,5 × 14,6; 2) 6,5 × 15,2. — 62672 M. N.

117. Król Jan III, stojący nieco na prawo, głowa w 3/4 na lewo, w czapie z futrem, w zbroi, w płaszczu gronostajowym, z regimentem w prawej ręce, lewa na szabli; za nim pacholik trzyma medaljon z pięciopolowym herbem Rzplitej pod koroną otoczonym łańcuchami orderów. U góry na prawo, na tle kotary, wstęga z napisem: „R-DE POLOGNE". Mdzrt 13,9 × 9,5 (z książki w języku francuskim). Por. Cz. 706. — 62790 M. N.

118. Król Jan III, po pas, w 3/4 na lewo, w żupanie szamerowanym, w delji wzorzystej z gronostajowym kołnierzem, spiętej na łańcuch, z berłem w prawej ręce. Rama okrągła ozdobiona liśćmi laurowemi. U dołu ramy ukoronowana tarcza z herbem Janina, otoczona łańcuchami orderów. Na podstawie stojącej wśród armatury napis w 4 wierszach: „JOHANNES III DEI GRATIA REGNORUM | POLONIAE MAGNUS DUX LITHUANIAE RUSSIAE..." Całość w kształcie prostokąta. Mdzrt rylcem 16 × 13,7. Cz. 702. — 62778 M. N.

119. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, z wstęgą z prawego ramienia na lewy bok, w delji spiętej zaponą. Rama owalna. Ukoronowana czteropolowa tarcza z herbem Rzpltej dzieli napis na podstawie: „Iohn III King — of POLAND...“ Mdzrt 16 × 10,3 (16,5 × 10,8) [typ Hainzelmann'a (patrz nr. 85)]. — 62678 M. N.

120. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, z wstęgą z prawego ramienia na lewy bok, w delji z futrem, spiętej zaponą. Krąg z napisem w otoku: „IOHANNES III REX POLONIAE“. Nad kręgiem wstęga, u dołu armatura. Całość w kształcie prostokąta. Mdzrt 11 × 14,2. — 62692 M. N.

121. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie szamerowanym, w delji wzorzystej z gronostajowym kołnierzem spiętej długą zaponą. U dołu: „IOHHANNES III | Der 23. König | Erlangte durch seine Tapfer- | keit A. 1674 den Thron.“ Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt rylcem 8,9 × 6 z dzieła Joh. Melesander: Schau-Platz Polnischer Tapfferkeit. Nürnberg 1685. Cz. 719. — 62777 M. N.

122. Król Jan III, pół postaci, w 3/4 na lewo, w zbroi, z wstęgą z prawego ramienia na lewy bok, w pasie wzorzystym, w delji z futrem spiętej zaponą. Prawa ręka wsparta na buławie. Obok na lewo szyszak. U dołu „JOHANNES III. | Rex. Pol.“ Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt rylcem 14,8 × 8,6. Cz. 707. — 62779 M. N.

123. Król Jan III, do pasa, głowa nieco na lewo, żupan wzorzysty, delja z futrem spięta zaponą, w lewej ręce berło. U dołu tablica z napisem: „IOHANNES DER III. | D. G. REX POLONIAE | Auf diesem Martis Sohn | Stehet Schön die Königs - Kron.“ Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt rylcem 12,3 × 6,3. — 62737 M. N.

124. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na prawo, w zbroi, w delji z futrem spiętej zaponą. Owal o ściętych bokach. U dołu napis: „Iohannes III Rex Poloniae“. Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt rylcem 10 × 6,3. — 62738 M. N.

125. Król Jan III, do pasa, w 3/4 na prawo, zbroja karacenowa o charakterze klasycznym, na prawem ramieniu płaszcz przypięty agrafą. Rama owalna osłonięta od góry draperją. U dołu ramy na lewo korona na poduszce. Pod ramą, w otoczeniu liści palmowych, tarcza z herbem Rzpltej z czasów Wazów pośrodku napisu: „IOHANNES — der Dritte vor | Gottes Gnade — König in Pohlen | gross Hertzog — in Lithauen et. et.“ Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt rylcem 17,5 × 13,8. Cz. 704. — 62735 M. N.

126. Król Jan III, popiersie, wprost; głowa nieco na lewo, w wieńcu laurowym. Zbroja o charakterze klasycznym z maskaronem na piersiach, płaszcz drapowany spięty na lewem ramieniu. Popiersie na postumencie ujęte w palmy oplecione wstęgą z napisem: „JOAN-N[ES]—III PO—LO—NOR^um etc. — REX". O postument oparte dwie tarcze pod koronami: na lewo z Orłem, na prawo z Pogonią. Jako tło krajobraz. Mdzrt 12 × 6„5 z dzieła Jac. Sandrart: Des Königreichs Pohlen... Beschreibung. Saltzbach 1687. Cz. 684. — 62691 M. N.

127. Król Jan III, po pas w 3/4 na lewo, w zbroi, z wstęgą z prawego ramienia na lewy bok, w delji z futrem spiętej zaponą. Rama owalna z liści palmowych. U dołu napis w 5 wierszach: „Johannes III. König in Pohlen..." Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt rylcem 14 × 13,1. Cz. 721. — 62780 M. N.

128. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na prawo, w wieńcu laurowym; płaszcz z kołnierzem gronostajowym spięty zaponą. Owal na podstawie z napisem: „IOAN. SOBIETSKI | Roy de Pologne". Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt rylcem 11,2 × 5,9. — 62785 M. N.

129. Król Jan III, po pas, w 3/4 na lewo, w czapie futrzanej z kitą i zaponą. Płaszcz wzorzysty z kołnierzem futrzanym spięty na lewem ramieniu. Rama owalna z wstęgą u góry. U dołu ramy pod koroną tarcza z herbem Janina. Po bokach tarczy klęczący jeńcy tureccy i napis: „JOHANNES — III D. G. | REX POLONIARUM — MAGNVS DVX | LITHVANIAE — VKRAINAE ETC". Mdzrt rylcem 16,7 × 12 (16,8 × 12,7). Cz. 700. — 62776 M. N.

130. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na prawo, w koronie, kołnierz futrzany spięty zaponą. Ramka owalna na tle prostokątnem. U dołu napis: „XLIX IOANNES". Mdzrt 4,6 × 3,8. — 62787 M. N.

131. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na prawo, w koronie, kołnierz futrzany spięty długą zaponą. Ramka owalna na tle prostokątnem. U dołu napis: „XLIX IOANNES III". Mdzrt 4,6 × 36. — 62695 M. N.

132. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w koronie, w zbroi o charakterze klasycznym, w płaszczu narzuconym na ramiona. Obwódka prostokątna. U dołu: „JAN król polski panował R. P. 1676." Czterowiersz rymowany rozmieszczony ponad i pod ryciną: „Jan Sobieski z dzielnego woisk Polskich Hetmana | ..." Drzwrt 12,1 × 9,3 (z książki). — 62771 M. N.

133. Król Jan III, popiersie z boku na prawo, w futrzanej czapie z kitą, z orderem św. Ducha na wstędze, w delji spiętej pod szyją. Krąg (z monety?) z napisem w otoku: „IEAN III ROY DE POLOGNE.“ Mdzrt rylcem 3 × 3. — 62789 M. N.

134. Król Jan III, popiersie, z boku na prawo, w koronie na czapce futrzanej z kitą, w delji spiętej zaponą. Krąg na tle kwadratu. U dołu napis: „Iean Sobieski“. Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt 4,3 × 3,5. — 82373 M.N.

135. Król Jan III. Dwie strony medalu otoczone wstęgami i girlandami z owoców i liści. U góry avers: popiersie z boku na lewo, w wieńcu laurowym, w zbroi o charakterze klasycznym, w płaszczu drapowanym. W otoku napis: „IOANNES III D. G. REX. POL. M. D. LIT.RUSS. PRUSS. Etc.” U dołu revers: orzeł lecący ku słońcu i napis: „SIC MUNITA TUTIOR“. Mdzrt 14,2×9.9 (z książki w jęz. franc.)— 62718 M. N.

136. Król Jan III, konno, w 3/4 na lewo, głowa wprost w czapce ze szkofją z trzema piórami, żupan wzorzysty, płaszcz lamowany gronostajami, w prawej ręce berło. Koń z boku na lewo ubrany w lwią skórę i pióropusz. W głębi obóz i potyczka z turkami. W lewym górnym rogu ukoronowana tarcza z herbem Janina otoczona łańcuchami orderów św. Michała i św. Ducha. Rycina w obwódce prostokątnej. U dołu napis: „Johannes III. König in Polen“. Mdzrt 31,8 × 26,4. — 81915 M. N.

137. Król Jan III. Jak poprzedni z napisem: „Johannes IIII [!] König in Polen”. Brak tarczy herbowej. Mdzrt 32 × 26,5. — 62714 M. N.

138. Król Jan III konno, w 3/4 na lewo, korona na czapce futrzanej z kitą, wzorzysty krótki żupan, delja wzorzysta z futrem spięta długą zaponą, w prawej ręce szabla. Koń w skoku, z pióropuszem. W głębi bitwa (por. nr. 102). Mdzrt 34×26,5 (obc).—62715 M. N.

KRÓL — WIZERUNKI Z KOŃCA W. XVIII — W. XIX

139. Król Jan III, do kolan, w 3/4 na lewo, w żupanie, w delji narzuconej na ramiona, lewa ręka na karabeli. Tło prostokątne. U dołu: „JAN III. SOBIESKI“. Ryt. Joh. Christ. Boehme (ur. 1771), mal Jan Kupetzky (1666 † 1740). Mdzrt rylcem 12,8 × 8,4 z dzieła S. Bandtkie: Dzieje narodu Polskiego. Wrocław 1835. Cz. 648. — 62736 M. N.

140. Król Jan III, do pasa, w 3/4 na lewo, w zbroi z wstęgą z pr. ramienia na lewy bok, w delji spiętej długą zaponą, prawa ręka na buławie. U dołu: „Nr 49 | JAN III | panował od r. 1573 [!] do r. 1696". Lit. A. Czarnecki w r. 1853. Lit. ton. 13,5×10,5 z zakł. M. Jabłońskiego we Lwowie. — 62745 M. N.

141. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi z wstęgą, z pr. ramienia na lewy bok, w delji spiętej zaponą. Ramka prostokątna z napisem w dolnym odcinku: „JEAN SOBIESKI". U góry: „HIST. DE POLOGNE". Rys. Joh. Hainzelmann (patrz nr. 85). „London dirext". Mdzrt 9,3×5,7. — 62746 M. N.

142. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi z wstęgą z pr. ramienia na lewy bok, w delji z futrem spiętem zaponą. U dołu: „JEAN III SOBIESKI | staroste de lavorov, Grand-Enseigne, Grand-Maréchal, Grand Général de la Couronne | Roi de Pologne | ... | Né à Olesko le 2 Iuin 1624 | Mort à Willanov le 17 Juin 1696". Ryt. James Hopwood (1795 † 18..), rys. Franc. Smuglewicz (1744 † 1807) [typ. Hainzelmann'a (patrz nr. 85)]. Stlrt 9,4×9,2 z dzieła Leon. Chodźki: La Pologne. Paris wyd. różne. Cz. 669. — 62753 M. N.

143. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi z wstęgą z pr. ramienia na lewy bok, w delji z futrem spiętej długą zaponą. Owal. U dołu napis w 5 wierszach: „J. SOBIESKI | Roi de Pologne..." Nieco niżej: „Cette lithographie a été faite d'après un portrait peint au Château de | Willanow, près Varsovie pour la famille de la Reine et qui se trouve | en la possession actuelle de K. de la Roche, ancien Secrétaire de la Lég^{on} Fran^{se} | en Pologne..." Rys. Bern. R. Julien (1802 † 1871). Lit. kolor. ręcznie 15×11,3 z zakł. Mendouze w Paryżu. — 62684 M. N.

144. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, w delji z futrem spietej zaponą na prawem ramieniu. U dołu: „Jean III Sobieski". Ryt. Lafon, rys. Paul Barth. Vernier (1830 † 1861). „Lemaitre direxit". Stlrt 8.8×9. — 62754 M. N.

145. Król Jan III, popiersie, nieco na lewo, w wieńcu laurowym, w zbroi o charakterze klasycznym, w łańcuchu z orderem św. Ducha, płaszcz podbity futrem, spięty zaponą na pr. ramieniu, widoczna kolczuga i maskaron naramiennika, na płaszczu gwiazda orderu. Owal. U dołu na skrzyżowanych gałązkach dębowej i laurowej medaljon z pięciopolowym herbem Rzpltej pod koroną; poniżej na-

pis: „JAN III. KRÓL POL. W. X. LITEWSKI | Obrany królem r. 1674. Panowal [!] do r. 1696“. Lit. M-me C-nie [?] Letronne. Lit. 31,5 × 22,7 z zakł. Letronne w Warsz. — 78850 M. N.

146. Król Jan III, stojący, głowa w 3/4 na prawo, w wysokiej czapce z kitą, w kaftanie, w kirysie, w krótkim płaszczu podbitym gronostajami, z orderami, w butach rajtarskich. Król wsparty lewym bokiem o cokół kamienny, prawa ręka oparta na lasce, w lewej rękawiczki. W głębi krajobraz z obozem wojennym. U dołu napis: „JAN SOBIESKI | KRÓL POLSKI 1683“. Lit. Antoine Maurin (1793†1860). Lit. ton. 23 × 18,2 wyd. Daziaro w Warszawie. — 62699 M. N.

147. Król Jan III, stojący, w futrzanej czapce z kitą, w długiej sukni od góry szamerowanej, przewiązanej pasem, w delji podbitej futrem spiętej dużą zaponą; w prawej ręce regiment, lewa na szabli. U dołu napis: „Sobieski | Roi de Pologne | 1629 [!] † 1696 | ...“ Ryt. H[ippolyte] Pauquet (1797 † 18..), mal. [Jean Bapt.] Garand († 1780). Stlrt kolor. ręcznie 15 × 10 z albumu braci Pauquet: Modes et costumes historiques wyd. w Paryżu w r. 1862. — 62698 M. N.

148. Król Jan III, do pasa, w 3/4 na lewo, w zbroi, w płaszczu podbitym futrem spiętym zaponą na prawem ramieniu; w prawej ręce buława. Obwódka prostokątna. U dołu: „Sobieski (Jean III) Roi de Pologne, | grand duc de Lithuanie † 1696”. Na lewo pod ryciną: „Tableau du temps“, u góry: „Gal^erie^ Hist.^que^ de Versailles | 2972“. Rys. Sandoz. Stlrt 11,5 × 9. (por. nr. 150). — 62761 M. N.

149. Król Jan III, popiersie, prawie z boku na lewo, w wieńcu laurowym, w płaszczu z gronostajami spiętym zaponą na prawem ramieniu; z pod płaszcza widoczny maskaron naramiennika. U dołu: „Jan III Sobieski.“ Rys. Wincenty Smokowski (1797 † 1876). Lit. 9 × 7,7. — 62768 M. N.

150. Król Jan III, do pasa, w 3/4 na lewo, w zbroi, w płaszczu podbitym futrem spiętym klamrą na prawem ramieniu, z buławą w prawej ręce. Prostokąt. U dołu: „JOHN SOBIESKI | From an original picture in the | Gallery of the Louvre. | Under the Superintendance of the Society for the Diffusion of Useful Knowledge.“ Ryt. James Thomson (1787 † 1850). Stlrt 13,2 × 10,6. (Por. nr. 148). — 62773 M. N.

151. Król Jan III, stojący, wprost, głowa w 3/4 na prawo, w czapie obramowanej futrem z piórami w szkofji, w zbroi na krótkim szamerowanym żupanie, w pończochach i pantoflach z klamrami. Długi

płaszcz, podbity futrem, spięty zaponą na prawem ramieniu. Ręce rozłożone, w prawej trzyma regiment. U dołu: SOBIESKI (Jean) Roi de Pologne, né en 1629 [!] mort en 1696." Sygnatura rytownika nieczytelna. Rys. J. Touze. Kwsrt kolor. ręcznie 21,5 × 13,5 (27,2 × 16,7). — 62697 M. N.

152. Król Jan III, popiersie nieco na lewo, w zbroi karacenowej, w delji z futrem spiętej długą zaponą no lewem ramieniu; widoczny maskaron naramiennika. Owal. U dołu: „JOHN SOBIESKI, KING OF POLAND. | ..." Ryt. Charles Turner (1773 † 1857). Mdzrt punkt. 9,2 × 7,7 (19,2 × 14,9) wydany w Londynie w r. 1815. Cz. 695.— 62685 M. N.

153. Król Jan III, poniżej pasa, w 3/4 na lewo, w karacenie przewiązanej pasem, w łańcuchu z orderem św. Ducha, w delji podbitej futrem spiętej zaponą na prawem ramieniu; prawa ręka wsparta na biodrze, w lewej buława. W głębi pod uchyloną kotarą widać namioty tureckie, na tle kościoła św. Stefana w Wiedniu. Owal. U dołu: „JAN SOBIESKI | KRÓL POLSKI | Uro. 2°. Czerwca 1624 r. Um. 17°. Czerwca 1696 r." Na prawo facsimille podpisu: „Jan Król". Lit. Wład. Walkiewicz (ur. 1833), rys. Aleksander Lesser (1814 † 1884). Lit. 23 × 18 z dzieła Juljana Bartoszewicza: Królowie Polscy. Warszawa 1860. — 62700 M. N.

154. Król Jan III, stojący, prawie wprost, głowa w 3/4 na prawo, suknia długa, zbroja karacenowa spięta pasem, wstęga z prawego ramienia na lewy bok, delja obramowana futrem; obie ręce wyciągnięto w lewo, w prawej wzniesionej szabla. Postać na płycie. Z prawej strony napis atramentem ręką króla Stanisława Augusta: „Il faut copier | le portrait de Jean III | qui est dans la Chambre | de marbre." Na płycie „G". Rys kredką czarną i gwaszem 34,6 × 18,5. Ze zb. Stan. Aug., cykl: Idées des Statues pour des Roys. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

155. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, prawie naturalnej wielkości, zbroja o charakterze klasycznym, płaszcz udrapowany spięty na prawem ramieniu guzem. U dołu napis atramentem: „Johannes Sobieski". Rys. kredką czarną 35 × 28,4. Ze zb. Stan. Aug., cykl: Ideés des Statues pour des Roys. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

156. Medal na pamiątkę pokoju z Moskwą zawartego w r. 1684 (?). Avers: popiersie króla Jana III, z boku na lewo, w koronie, w zbroi, w delji podbitej gronostajami, spiętej długą zaponą; w otoku napis:

„IO: III. DACICVS-TVRC. TART. POLON. REX. MAX.“ Revers: Jan III i car Aleksy, trzymając się za ręce, depczą półksiężyc; w otoku napis: „PAX FUNDATA CVM MOSCHIS“, w dolnej części kręgu: „DECENNALI: AUG: F. I. S. G.“ Całość w obwódce prostokątnej. Rysunek piórkiem 15 × 10,6 (medal 6,2 × 6,2). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

157. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, z wstęgą z prawego ramienia na lewy bok, w delji spiętej zaponą. U dołu: „JEAN SOBIESKI, | ROI DE POLOGNE, | élu le 19 mai 1674“, niżej na prawo: „Frontispice Tome I-er“. Stlrt 6,8 × 5,5 (15,5 × 11,4) (typ Hainzelmann'a — patrz Nr. 85). Cz. 703. — 82372 M. N.

158. Król Jan III, do pasa, w 3/4 na lewo, w wieńcu laurowym, w zbroi o charakterze klasycznym ściągniętej pasem; order św. Ducha na łańcuchu, płaszcz podbity futrem spięty zaponą na prawem ramieniu, widoczna kolczuga i maskaron naramiennika, na płaszczu gwiazda orderu. U dołu: „Jean III Sobieski (1629 [!] — 1696).“ Stlrt 13 × 10,5 z dzieła Loon. Chodźki: La Pologne. Paris, wyd. różne. Cz. 720. — 82362 M. N.

159. Król Jan III, popiersie, prawie wprost, głowa nieco na lewo, w zbroi karacenowej, w delji z futrem spiętej zaponą. Krąg. Nad kręgiem napis: „Ioannes III Sobieski“. Mdzrt 5,7 × 5,7. — 62694 M. N.

160. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na prawo, w delji podbitej futrem, spiętej zaponą. Owal. U dołu: „König Johann III. | (Sobieski) | Jean III. Roi de Pol.“ Ryt. [Jan Ferd. Krethlow (1767 † 1842)]. Mdzrt punkt. 5,9 × 4,9. Cz. 672/1). — 62767 M. N.

161. Król Jan III, popiersie, prawie wprost, głowa nieco na lewo, delja z futrem spięta długą zaponą. Lit. kresk. 4,7 × 5. — 62770 M. N.

162. Król Jan III, popiersie, w 3/4 na prawo, w szyszaku z piórami, w zbroi karacenowej, w płaszczu wzorzystym spiętym zaponą, z tarczą (herb Janina). Owal. U dołu: „Jan Sobieski Het. Marsz. W. K. 1679“. Lit. 7 × 5,1. (obc). — 62769 M. N.

163. Król Jan III, stojący, prawie wprost, głowa w czapie futrzanej z kitą i fontaziem zwrócona w 3/4 na lewo, kubrak długi szamerowany z krótkiemi (powyżej łokcia) rękawami, spodnie krótkie,

na ramiona narzucone futro, prawa ręka wyciągnięta przed siebie, lewa na szabli. W głębi krajobraz z widokiem miasta z meczetami. Obwódka prostokątna. U dołu: „Sobieski | Johan III. König von Polen". Kwsrt 11 × 7. — 81770 M. N.

164. Król Jan III, po pas, w 3/4 na prawo, w zbroi o charakterze klasycznym, order św. Ducha na łańcuchu, płaszcz spięty zaponą na lewem ramieniu, widoczna kolczuga i maskaron naramiennika. U góry napis: Johann III (Sobieski), | König von Polen". Drzwrt (w. XIX) 8,5 × 7.5 (na odwrocie druk). — 62764 M. N.

KRÓL i KRÓLOWA

165. Król Jan III i Marja Kazimiera — popiersia z boku na lewo. Król w wieńcu laurowym, w zbroi o charakterze klasycznym. U spodu berło i korona. Całość w prostokątnej obwódce, pod którą napis: [„Miles erat, post signa ferens, post Scipio, Dux, Rex."] Z dzieła Rubinkowskiego: Janina... Poznań 1739. Mdzrt 16,4 × 10 (obc.) Por. Cz. 717 i 718. — 42743 M. N.

166. Medal na pamiątkę pobytu pary królewskiej w Gdańsku w r. 1677. U góry avers: popiersia Jana III i Marji Kazimiery z boku na lewo. W otoku napis: „IOAN III REX ET MARIA CAS. REG. — POL. M. D. R. P." U dołu revers: tarcza (herb Janina) zawieszona na drzewach, oliwnem i palmowem, uwieńczonych koroną. W otoku: „PALMA PARIT SCUTUMQVE — CORONA TUETUR — OLIVAM". Z prawego boku poza kręgami napis: „MDCLXXVII D. I. August". Mdzrt 11,6 × 5,9. — 62721 M. N.

RODZINA KRÓLEWSKA

167. Portret zbiorowy rodziny królewskiej. Królewicze, królowa i królewna otaczają wizerunek Jana III. Król, popiersie w 3/4 na lewo, w zbroi, w delji podbitej futrem spiętej zaponą na prawem ramieniu, z lewą ręką na regimencie, w ramie z liści laurowych. Rama na podstawie udrapowanej rysią skórą. Podstawa z pięciopolowym herbem Rzpltej i napisami: „IOANNES III | REX POLONIAE | INVICTISSIMUS | ET.C" i „Gloria per gestis compar virtutibus Uxor | ..." Portret króla trzymają synowie: na lewo Jakób, w peruce, w zbroi, z prawą ręką na regimencie, na prawo Aleksander, w zbroi, z buławą w prawej ręce, z karabelą u pasa. Za Jakóbem stoi Konstanty w żupaniku i płaszczu, z buzdyganem w prawej ręce, lewą wskazuje na portret.

Po prawej stronie Marja Kazimiera w sukni wyciętej z koronką, w płaszczu gronostajowym, z prawą ręką na ramieniu Aleksandra, za nią Teresa Kunegunda w podobnej sukni i narzutce gronostajowej. W tle na lewo draperja, na prawo filar, w głębi krajobraz. U dołu dedykacja malarza dla kardynała Forbin de Janson, po francusku. Ryt. Benedict Fariat w Rzymie w r. 1693, rys. Henri Gascar (1635†1701). Mdzrt 40 X 62,1 (43,8 X 63,3). Cz. 656. — 62725 M. N.

168. Królowa Marja Kazimiera (1639 † 1716), do pasa, w 3/4 na lewo, włosy w lokach przeplatane perłami spływają na ramiona, perły w uszach i na szyi, suknia wycięta przybrana klejnotami i koronką, płaszcz w orły podbity gronostajami. Rama owalna przewiązana u góry wstęgą. U dołu ramy na wstędze medaljon, na nim pod koroną tarcza z wielopolowym herbem rodziny d'Arquien. Na podstawie, po obu stronach medaljonu, napis w 3 wierszach: „MARIA CASIMIRA — REGINA POLONIAE | ...“ niżej dedykacja wydawcy dla Franc. Martello arcybiskupa Koryntu. Ryt. Jac. Blondeau (1655 † 1698). Mdzrt rylcem 24 X 17,5 (24,8 X 18) z zakł. Jac. de Rubeis (Rossi) w Rzymie. — 62802 M. N.

169. Królowa Marja Kazimiera, do pasa, prawie wprost, głowa w koronie w 3/4 na prawo, włosy w lokach spadające na ramiona, w uszach i na szyi perły, suknia wycięta z szamerowaniami, ozdobiona koronką. Ramka owalna kamienna na prostokącie. U dołu: „Maria Casimira Poloniarum Regina etc.“ Ryt. Jacob Gole (1660 † ok. 1737) w Amsterdamie. Mezzot. 16,2 X 13,8 (19,2 X 14). — 62805 M. N.

170. Królowa Marja Kazimiera, siedząca w fotelu, w 3/4 na prawo, poniżej kolan, włosy w lokach spadają na ramiona, perły w uszach i na szyi, suknia wzorzysta przybrana koronką, spiętą zaponami z klejnotów, płaszcz podbity gronostajami, ręce zgięte w łokciach, prawa na kolanie, lewa wsparta na poduszce. W tle kolumna osłonięta draperją, dwie rośliny w wazonach i fragment krajobrazu. U dołu: „Marya Kazimira z obrazu olejnego w zbiorach Swidzińskiego“ [obecnie Ord. hr. Krasińskich]. Ryt. Ludwik Gruner (1801 † 1882). Stlrt 15,3 X 11,8 z dzieła: Bibljoteka Ordynacji Myszkowskiej. Kraków 1860. Cz. 1207. — 62803 M. N.

171. Królowa Marja Kazimiera, popiersie, w 3/4 na prawo, włosy w lokach ozdobione perłami, suknia wycięta przybrana klejnotami i koronką, zarzutka z gronostajami na prawem ramieniu. Rama owalna na murze. W otoku ramy napis: „MARIA CASIMIR.[A] D. G.

POLONIARVM REGINA MAGNA DVCHESSA LITHV.ae R.ae P.ae M.ae&". Pod ramą, na tle postumentu, tarcza z herbem rodziny d'Arquien pod koroną, otoczona wieńcem kwiatów i liści. Ryt. Carl R. de La Haye (1641 † 17..) w Warszawie. Mal. Jerzy Eleuter-[Siemiginowski] (16.. † 1711). Mdzrt 17 × 11 (obc.) z zakł. Karola de La Haye w Warszawie. Ze zb. Załuskich. — Bibl. Nar.

172. Królowa Marja Kazimiera, popiersie, w 3/4 na prawo, włosy w lokach przeplatane perłami spadają na ramiona, perły w uszach i na szyi, suknia wzorzysta bogato przybrana koronką i perłami, z wielką broszą, płaszcz podbity gronostajami. Rama prostokątna o wycięciu owalnem otoczonem wieńcem z lauru. Na podstawie, w ujęciu dwóch palm związanych wstęgą, ukoronowana tarcza z Janiną i wielopolowym herbem rodziny d'Arquien; po bokach tarczy napis w 3 wierszach: „MARIA — LUDOVICA [!] | POLONIARUM — REGINA | MAGNA LITHUNIAE — UCRANIAE DUCISSA." (Na egzemplarzu z tekstem prawidłowym napis: „MARIA - CASIMIRA...", patrz Cz. 1209). Ryt. Pieter Stephani [Stevens jr] (w. XVII). Mdzrt rylcem 35,3 × 26,8 (36 × 27,7) z zakł. Nic. Visscher'a [w Amsterdamie]. Cz. 1208. — 62567 M. N.

173. Królowa Marja Kazimiera (powiększony i odwrócony revers z medalu Jana III wykonanego przez I. Höhn'a), popiersie z boku na prawo, włosy w lokach przeplatane perłami spływają na ramiona, perły w uszach i na szyi, suknia wycięta ozdobiona koronką, na prawem ramieniu zapona. W otoku napis: „MARIA REGINA POLONIAE-VIVAT PROTECTRIX | DIVTVRNA." Na podstawie: „La Reyne de Pologne." Ryt. Siméon Thomassin w r. 1696. Mdzrt rylcem 21,8 × 17,7 (obc. × 18,3) z zakładu Thomassin w Paryżu. (Por. nr. 111). Cz. 1210.— 62801 M. N.

174. Królowa Marja Kazimiera, popiersie, głowa nieco na lewo, włosy w lokach przeplatane perłami spływają na ramiona, suknia wycięta, płaszcz drapowany spięty zaponą na lewem ramieniu. Rama owalna z czterech stylizowanych liści akantu. Pod ramą, na kartuszu w kształcie muszli, ukoronowana sześciopolowa tarcza herbowa z Janiną i herbem rodziny d'Arquien, po bokach tarczy napis: „MARIA CASIMIRA — Regina di Polonia | Vedoua DELL' INVITt.MO — GIOVANNI III " Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Hubert Vincent w r. 1699. Mal. Ant. Odasio [Odazzi] (1662 † 1707). Mdzrt rylcem 19,6 × 13,5 z dzieła Ant. Bassani: Viaggio a Roma Della S.re R.la M.ta Di MARIA CASIMIRA... Roma 1700. Cz. 1211. — 62800 M. N.

175. Henryk de la Grange d'Arquien (16... † 1707), ojciec królowej Marji Kazimiery, kardynał, popiersie, w 3/4 na lewo, w peruce, w pelerynie z kapturem, w krawatce, z orderem św. Ducha na wstędze. Owal na murze. Pierwszy stan ryciny avant la lettre. Ryt. [Robert Van Audenaerd (1663 † 1743)], mal. [Al. Francois Desportes (1661 † 1743)]. Mdzrt rylcem 19,4 × 15,1 (21,5 × 15,6). (Na rycinie wykończonej na tablicy pod owalem napis: „HENRICVS S. R. E. DIACONVS CARDINALIS | DELA GRANGE D'ARQVYAN [!] GALLVS | CREATVS DIE XII DECEMBRIS MDCXCV"). — 62816 M. N.

176. Królewicz Jakób (1661 † 1722), popiersie, w 3/4 na lewo, głowa w peruce zwrócona nieco na prawo, w zbroi, w żabocie koronkowym związanym na kokardę, w płaszczu drapowanym spiętym na prawem ramieniu, w prawej ręce regiment. Rama owalna ozdobiona zwisającymi od góry wieńcami z liści laurowych i wstęgami. Pod ramą, na ozdobnym kartuszu ze wstęgami po bokach, tarcza z herbem Janina pod koroną, pośrodku napisu: „PRINCIPE GIAC: — OMO PRIMOGENITO | DEL RE DI — POLONIA". Całość w kształcie prostokątnym. Ryt. [Francesco Leone (w. XVII/XVIII)]. Mdzrt 23 × 16,8 z zakł. Fr. Leone w Rzymie. Na kartonie pod ryc. życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

177. Królewicz Jakób, popiersie, prawie z boku, głowa w 3/4 na prawo, w olbrzymiej peruce, w zbroi, w żabocie, w płaszczu wzorzystym drapowanym, z orderem Złotego Runa w prawej ręce. Rama owalna z napisem w otoku: „SERENISSIMUS PRINCEPS JACOBUS SOBIESHI, INVICTISSIMI REGIS JOANNIS POLONOR. REGIS PRIMOGENITUS, HEROICARUM PATRIS VIRTUTUM EXEMPLAR". Na ramie u dołu tarcza z herbem Janina pod koroną otoczona łańcuchem orderu. Pod ramą na wstędze medal owalny otoczony wieńcem z liści laurowych. Na medalu kula ziemska z okrętem pod nią: „ARGONAUTE", u góry medalu na wstążce: „PLUS ULTRA". W otoku medalu: „P. M. VINCENTIVS CORONELLI *) TOTIVS ORDINIS S. FRANCISCI M. C. MINISTER GENERALES LXXVIII". Po obu stronach medalu, na stopniach ozdobnego postumentu, dwa siedzące amorki. U góry postumentu nad ramą dwa amorki, z których jeden trzyma gałązkę laurową w ręce. Rys. i ryt. Ant. Luciani w Wenecji w r. 1711. Mdzrt rylcem 28,2 × 20,3. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

*) Coronelli, generał zakonu Franciszkanów, słynny kartograf, założyciel pierwszego Tow. Geograficznego: Accademia Cosmografica delli Argonauti, którego członkiem był Jan III.

178. Królewicz Jakób, konno, w 3/4 na prawo, głowa nieco na lewo, w czapce z futrem i egretą, żupan wzorzysty szamerowany, płaszcz podbity gronostajami spięty zaponą, w prawej ręce nadziak. Koń w skoku z boku na prawo, w głębi bitwa. Rycina w obwódce prostokątnej. U dołu napis: „Iacobus Königliche, Printz in Polen". Pod ryciną na prawo: „33". Mdzrt 31,7 × 27,7 (33,8 × 28,5). — 62819 M. N.

179. Królewicz Jakób, pół postaci, w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi, w chustce koronkowej na szyi, w łańcuchu z orderem Złotego Runa, w płaszczu podbitym gronostajami, narzuconym na lewe ramię, przy stole, na tle draperji i kolumny. U dołu: „Jacobus Ludovicus Sobieski, | Johannis III Reg. Pol. primogenitus." Mdzrt rylcem 13,2 × 8,6. Ze zb. Stan. Aug. Cz. 1795. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

180. Królewicz Konstanty (1680 † 1726), pół postaci, głowa w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w chustce na szyi, w zbroi, order św. Ducha na wstędze, płaszcz podbity gronostajami przerzucony przez lewe ramię, lewą ręką wsparty u boku. W tle draperja. U dołu: „Constantinus Uladislaus Sobieski, | Johannis III Reg. Pol. tertiogenitus." Mdzrt rylcem 13,6 × 8,7. Ze zb. Stan. Aug. Cz. 1797. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

181. Królewna Teresa Kunegunda (1676 † 1730), żona elektora bawarskiego, do pasa, w 3/4 na prawo, w sukni wzorzystej wyciętej, przybranej koronką, w płaszczu obramowanym gronostajami. Rama owalna z czterech stylizowanych liści akantu, ozdobiona po bokach dwoma gałęziami lauru. Na podstawie pod koroną czteropolowa tarcza z herbem Rzpltej na gałązkach laurowych, pośrodku napisu: „MARIA THERESIA [Kunegunda] | Geborne Königliche — Princessin in Polln | Ihro Chur Fürst. — Durchl: in Bayrn | vermählet — den 15 Tag Aug | 16 — 94." Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Wolf Philipp Kilian (1628 † 1693). Mdzrt 24,1 × 15,2 (24,8 × 15,9). — Bibl. Przezdz.

182. Królewna Teresa Kunegunda — siedząca w fotelu, w 3/4 na prawo, w sukni wyciętej, w płaszczu podbitym gronostajami, przy konsoli, nad którą wiszą owalne portrety męża i sześciorga dzieci. Na przeciwległej ścianie zwierciadło w bogatej ramie ozdobionej medaljonami i wstęgami. Napisy na medaljonach i wstęgach głoszą cnoty Teresy. Zwierciadło oparte na postumencie z napisem w 8 wierszach: „PULCHRA RACHEL SIMUL ET PIA... SOLA TERESA

TENET." W głębi okno z widokiem na port. Ponad kotarą bramującą okno wielopolowe herby pod koroną książęcą: bawarski i Rzplitej polskiej. Na suficie dwie sceny z Odyssei: Ulisses w barce na morzu, wabiony przez syreny, i Penelopa przy robocie. Teresa Kunegunda pisze na arkuszu, leżącym na konsoli, słowa: „Penelope | Ulissi |. Ryt. Joh. Jac. Kleinschmidt (1687 † 1772) w Augsburgu, rys. Cosmus Asam (1686 † 1739) w Monachjum. Mdzrt rylcem 39,8 × 27. — 62814 M. N.

183. Królewna Teresa Kunegunda — pół postaci, głowa w 3/4 na lewo, włosy w lokach spływają na ramiona, suknia wycięta, przybrana koronką, płaszcz drapowany. Owal z liści laurowych na murze. Na podstawie tablica z napisem: „THERESIA CUNIGUNDA | Churfürstin in Bayren". Całość w kształcie prostokąta. Ryt. I[ohann] G[eorg] Men[t]zel (1677 † 1743). Mdzrt 14,6 × 9. — 98976 M. N.

184. Królewna Teresa Kunegunda — w całej postaci, w 3/4 na prawo, głowa nieco na lewo, perły we włosach, w uszach i na szyi, suknia wycięta, strojnie ozdobiona klejnotami i koronką, tren drapowany. Królewna stoi przy stole bogato rzeźbionym, na którym korona. W prawej ręce minjatura z portretem męża, w lewej wachlarz. U dołu: „THERESIA CUNIGUNDA Maximiliani Emman. Bar. Elect. uxor. Regio Poloniae sanguine orta | ..." Ryt. Pet. Schenck (1645 † ok. 1715). Mezzot. 23,2 × 17,2 z zakł. P. Schenck w Amsterdamie. — 62815 M. N.

185. Królewna Teresa Kunegunda — do kolan, nieco na prawo, w sukni zdobnej w klejnoty, w płaszczu podbitym gronostajami. Lewą ręką podtrzymuje płaszcz, prawa na koronie leżącej na stole; w tle kolumna i kotara. Rama prostokątna na murze. U dołu na tablicy pod koroną kartusz z herbami Bawarji i Rzpltej Polskiej pośrodku napisu: „Theresia Cunigunda — Ioannis III Polon. Regis | et Mariae Casimirae — Filia Maximil II | coniux 15 Aug. 1694 — nat. 4 Mart. 1676 | Obiit 30 — Mart. 1730." Ryt. Jos[eph] Ant[on] Zimmermann (ok. 1705 † 1796) w Monachjum, mal. Jos[eph] Vivien (1657 † 1735). Mdzrt rylcem 25,6 × 17,9 (26,3 × 18,6). Cz. 1794. — Bibl. Przezdz.

186. Maksymiljan Emanuel, elektor bawarski (1662 † 1726), do pasa, głowa w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi, w chusteczce koronkowej na szyi, płaszcz udrapowany na prawem ramieniu. Rama owalna na murze. W otoku napis: „MAXIMIL. EM. ELEC. ET DUC DE BAVIERE GOUVERNEUR DES PAÏS BAS NÉ EN 1662 ET cour en 1679". Na podstawie tablica z panegirykiem rymowanym w 4 wier-

szach. Ryt. E[tienne Jahandier] Desrochers (1668 † 1741). Mdzrt 14,2 × 10 (obc.) z cyklu p. t. Recueil de Portraits... Paris 1725. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

187. Maksymiljan Emanuel — popiersie, w 3/4 na prawo, w wielkiej peruce, w zbroi, w żabocie koronkowym. Rama owalna ozdobiona u góry wstęgą. U dołu ramy na wstędze okrągły medaljon z pięciopolową tarczą herbową pod koroną książęcą, po bokach tarczy napis w 5 wierszach: „MAXIMILIEN EMANVEL — PAR LA GRACE DE DIEU | DUC DE BAVIERRE, Etc, — Prince Electeur de l'Empire. | ...“ Ryt. [Nicolas] de Larmessin (1638 † 1694). Mdzrt 21 × 16,2 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

188. Maksymiljan Emanuel — popiersie, w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi, w chusteczce na szyi. Rama owalna na murze. Na podstawie napis: „MAXIMILIEN EMANUEL. | Duc de Bavière Electeur, Etc, | Né le 10 Juillet 1662. Mort le 26 Fevrier 1726.“ Ryt. D[ominique] Sornique (1708 † 1756), mal. [Joseph] Vivien (1657 † 1734). Mdzrt 14,8 × 10,5 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

189. Maksymiljan Emanuel — popiersie, w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi, w żabocie koronkowym. Owal na tle prostokątnem. U dołu napis: „MAXIMILIANUS EMANUEL D. G. | Utriusq: Bavariae et Super: Pal: Dux, Comes Pal: | Rheni S. R. I. Archi: Dapif: et Elector.“ Mdzrt 14,8 × 11,7. — 15862 M. N.

190. Marja Klementyna Sobieska (1702 † 1735), córka królewicza Jakóba, żona Jakóba III Stuarta, do pasa, głowa nieco na lewo, z egretą i perłami we włosach, suknia z haftem i koronką, płaszcz podbity gronostajami udrapowany na prawem ramieniu. Rama owalna na murze. Na podstawie napis: „LA PRINCESSE SOBIESKI“. Ryt. [Franç. Chereau (1680 † 1729)], mal. Trinisani w Rzymie w r. 1721. Mdzrt rylcem 22,8 × 16,8 (23,7 × 18) z zakł. Chereau w Paryżu. Cz. 1785. — 62808 M. N.

191. Marja Klementyna Sobieska — do pasa, nieco na lewo, we włosach djadem i egreta, w uszach kolczyki, na szyi perły; suknia wycięta ozdobiona frendzlami, futrem i koronką, z bogatą broszą, płaszcz gronostajowy przypięty na ramionach. Rama owalna na murze. U dołu ramy kartusz z napisem: „La Princesse Sobieski | petite fille de Sobieski Roy de Pologne | Epouse par proc. le Chevalier de

Saint George fils de | Jacques Roy d'Angleterre a Olaw. en Silesie | au mois de Septembre 1718." Na podstawie czterowiersz rymowany: „Cette Princesse digne Sang | d'un Heros..." Ryt. [Etienne Jahandier Desrochers]. Mdzrt rylcem 14,5 × 9,8 (15×10,4) z cyklu p. t.: Recueil de portraits... wyd. przez E. Desrochers w Paryżu [w r. 1725]. Cz. 1786.— 39045 M. N.

192. Marja Klementyna Sobieska — stojąca, do kolan, głowa nieco na prawo, we włosach perły i egreta, suknia wzorzysta wycięta, ozdobiona futrem i koronką, z bogatą broszą, płaszcz podbity gronostajami, przypięty na prawem ramieniu zaponą z pereł. W lewej ręce trzyma spuszczony na ramię lok włosów, prawa oparta o stół, na którym korona. Rama prostokątna kamienna o wycięciu owalnem. Ryt. P[aul] Drevet (1664 † 1737), mal. Davids w Rzymie. Mdzrt rylcem 43,5 × 31,3. Cz. 1787. — 62806 M. N.

193. Marja Klementyna Sobieska — pół postaci, w 3/4 na prawo, we włosach perły i egreta, suknia wzorzysta wycięta, z bogatą broszą, płaszcz podbity gronostajami, przypięty na prawem ramieniu zaponą z pereł. Rama owalna na podstawie. Na owalu u góry: „LA PRINCESSE SOBIESKI". Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Charles Dupuis (1685 † 1742), mal. Trinisani. Mdzrt rylcem 23,1 × 17 (obc.). — 62807 M. N.

194. Marja Klementyna Sobieska — pół postaci, w 3/4 na prawo, w sukni wyciętej, z bogatą broszą, w płaszczu podbitym gronostajami, lewą ręką wskazuje na koronę leżącą na stole. Rama owalna obrzucona draperją. Na podstawie na kartuszu pod koroną tarcza z 4-polowym herbem Anglji i Janiną. U dołu napis na kartuszu: „Clementina | M. Britan. Fr. et Hib. Regina." Rys. i ryt. Jac. Frey (1681 † 1752) w Rzymie. Mdzrt rylcem 56 × 36,2 (57,4 × 37,3). Cz. 1788. — 81942 M. N.

195. Marja Klementyna Sobieska — w sukni wzorzystej, w płaszczu podbitym gronostajami, klęczy z książką w ręku przed ołtarzem z wystawioną monstrancją wysyłającą promienie. Na stopniach ołtarza korona z berłem i poduszka. W głębi lichtarz z płonącą świecą, draperja i trzy główki aniołków w obłokach dymu z kadzielnic. Rama prostokątna. Pod ramą kartusz ozdobiony po bokach dwoma muszlami, z napisem: „Maria Clementina Magnę Britannię & Regina." Ryt. Mich. Sorello w Rzymie w r. 1737, rys. Augustinus Masucci [Masucco] (1691 † 1758). Mdzrt rylcem 27,8 × 19,3. Cz. 1792. — Bibl. Przezdz.

196. Marja Klementyna Sobieska — do pasa, głowa nieco na lewo, we włosach perły i egreta, suknia wzorzysta wycięta, przybrana koronką i futrem, z bogatą broszą, płaszcz gronostajowy spięty na lewem ramieniu zaponą z pereł. Rycina w kształcie prostokąta. U dołu napis: „Maria Clementina Sobiesky | Gemahlin des Praetendenten auf Gross Britanie[n]". Mdzrt rylcem 13,5 × 9 (obc.). Cz. 1793.— 62810 M. N.

197. Rycina tytułowa do dzieła Azona wydanego w Rzymie w r. 1736. Na wielkiej draperji tytuł: „Parentalia | Mariae Clementinae | Magn. Britan. Franc., et Hibern. Regin. | Iussu | Clementis XII. Pont Max." U góry na tle błamu gronostajów owalna ramka z popiersiem Marji Klementyny i napisem w otoku: „MAGN. BRITAN. FRANC. ET HIBERN. REGINA." Pod ramką dwie gałęzie: palmowa i laurowa, czaszka i dwa skrzydła, u góry aniołek z trąbą oparty o ramę. Na podstawie na prawo urna, na której wyobrażone trzy Parki; po bokach urny aniołki: jeden depcze ogień zwróconej ku dołowi pochodni, drugi podtrzymuje nad urną koronę i berło. Pośrodku podstawy, na gronostajach, wśród wstęg i girland laurowych, dwie tarcze pod koroną z czteropolowym herbem Anglji i pięciopolowym Rzpltej. Ryt. Hieronymus Frezza (1659 † 1730), rys. [Giovanni] P[aolo] Pannini (1692 † 1765). Mdzrt rylcem 38,5 × 24,8. Cz. 1790. — Bibl. Przezdz.

198. Zaślubiny Marji Klementyny Sobieskiej z Jakóbem III Stuartem. Młoda para klęczy na klęczniku przed ołtarzem, biskup błogosławi związek. Naokoło liczna asysta. Obok klęcznika poduszka z trzema koronami i berłem. U dołu w 3 wierszach napis: „CLEMENTE XI Pont. Max. Annuente, et auspicante, Sebastianus Pompilius Bonaventura... Episcopus... Kalendis Sept-bris an. MDCXIX | Jacobum III magnę Britanię Regem et Mariam Clementinam Sobieski... ceremonias connubio sociavit..." Ryt. Ant. Fri[t]z w r. 1719, rys. August[ino] Massucci [Massucco] (1691 † 1758). Mdzrt rylcem 31,5 × 34,5 (39 × 41,8) z zakł. J. M. Salvioni w Rzymie. Cz. 1789. Ze zb. Batignolskich. — Bibl. Nar.

199. Medal Jakóba III Stuarta i Marji Klementyny. Na lewo avers: głowa Jakóba z boku na lewo, włosy w lokach, z harcapem; na prawo revers: głowa Marji Klementyny z boku na prawo, włosy ułożone w pukle. Mdzrt 16,5 × 7. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

200. Jakób III Stuart (1688 † 1766), pretendent do tronu angielskiego, pół postaci, w 3/4 na lewo, w peruce, w chusteczce koron-

kowej na szyi, w kirysie; płaszcz udrapowany przerzucony przez lewe ramię, na płaszczu gwiazda orderu, prawa ręka na hełmie, leżącym na stole obok rapiera, lewa wzniesiona. Za nim maszt, liny i sznurowa drabinka na tle obłoków. Prostokąt. U dołu: „Iacobus | Preatend. Printz von Walles". Ryt. [Mart. Bernigeroth]. Mdzrt 12,5 × 8,8 (obc.). Ze zb. Stan Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

201. Jakób III Stuart — pół postaci, prawie wprost, głowa w 3/4 na lewo, w peruce, w chusteczce koronkowej na szyi, w kirysie, wstęga z lewego ramienia na prawy bok, płaszcz drapowany, przerzucony przez lewe ramię. Rama owalna na murze. Na podstawie napis: „JACQUES III. | ROY DE LA GRANDE BRETAGNE". Ryt. Franç. Chereau (1680 † 1729), mal. A. S. Helle. Mdzrt 22,8 × 16,5 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

202. Jakób III Stuart — popiersie, w 3/4 na prawo, w wielkiej peruce, w chusteczce koronkowej na szyi, w zbroi, z wstęgą z lewego ramienia na prawy bok. Rama owalna na murze. Na podstawie napis: „Iacobus III Magnae | Britanniae Rex etc. 1708". Rys. i ryt. Pierre Simon (1640 † 1710). Mdzrt 10 × 6,4 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

203. Jakób III Stuart — pół postaci, z boku na lewo, głowa w 3/4, w wielkiej peruce, w żabocie koronkowym, w zbroi, z wstęgą z prawego ramienia na lewy bok, płaszcz przerzucony przez lewe ramię. Rama owalna na murze. Na tle podstawy kartusz z napisem: „LE CHEVALIER | DE | S. GEORGE". Mdzrt 12,5 × 7,8 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

PORTRETY OSOBISTOŚCI POLSKICH

204. Mikołaj Arnold (1618 † 1681), teolog luterański, słynny kaznodzieja, stojący, do kolan, w 3/4 na lewo, w piusce, w sukni z krawatką, w płaszczu, lewa ręka na piersiach, prawa wsparta o stół, na którym otwarta księga. W głębi półki z księgami, w górze udrapowana kotara. Prostokąt. U dołu napis: „NICOLAUS ARNOLDUS LESNENSIS POLONUS S. S. THEOLOGIAE DOCTOR | ET PROFESSOR IN ACADEMIA FRANEKERANA ET CONCIONATOR. AET. LXI". Poniżej w 6 wierszach panegiryk łaciński: „Arnoldus..." z podpisem autora. Rys. i ryt. A[dam] van Zylvelt (1643 † 16..), „Joh. Gyselaer excudit | Anno 1680." Mdzrt 24,1 × 20,4 (30 × 20,6). — Bibl. Ord. Kras.

205. Józefat Brażyc († 1683), bazyljanin, słynny mistyk, popiersie, w 3/4 na lewo, w habicie zakonnym, z książką w prawej ręce. Za nim okno z widokiem na kościół. Owal na tle prostokątnem. U dołu napis w 3 wierszach: „Perillustri R'do D'nō Iosaphat Brażyc, Patroni Iosa- | phat Sancti..." W otoku owalu: „QUEM CREATOR DILIGIT CREATURA HONORAT". Ryt. A[leks.] T[arasewicz] w r. 1680. Mdzrt 13,7 × 11,1 (16,2 × 11,3) — Bibl. Ord. Kras.

206. Wojciech Konstanty Breza († 1698), wojewoda poznański (od r. 1692), nieco na lewo, w peruce, w zbroi, w żabocie koronkowym. Popiersie otoczone wieńcem laurowym z 5-cio polową tarczą herbową (pośrodku herb Breza) pod koroną u dołu i ukoronowanym orłem w górze. Wieniec przepleciony wstęgą z napisem: „ALBERTVS CONSTAN— TINVS — DE GORAI BREZA — PALATINVS CALISSIEN — GVBER — NATOR NOVODVORIENSIS". U dołu odcinek kuli ziemskiej z napisem: „POLONIA" oraz z zaznaczeniem miast Rzplitej: „Posnania, Calissia,..." Prostokąt. Ryt. Carolus Scottus, rys. [Świętosław Zygm. Niwicki (1640† 1702)]. Mdzrt rylcem 13,8 × 10,1 (obc.) z dzieła Św. Z. Niwickiego: Hebdomada Sancta... D. D. Alberto Constantino de Goray Breza... Consecrata. Gedani 1692. Ze zb. Załuskich. Cz. 245 a) — Bibl. Nar.

207. Teresa z Opalińskich Brezina (zm. przed r. 1689), żona Wojciecha Konstantego, woj. pozn., popiersie, w 3/4 na prawo, w czepcu i narzutce na głowie, w sukni wyciętej przybranej futrem, w perłach na szyi. Popiersie otoczone wieńcem laurowym z herbem Łodzia pod koroną u dołu i ukoronowanym orłem w górze. Wieniec przepleciony wstęgą z napisem: „TERESSA KON — STANCYA — Z BNINA BREZINA — WOJEWODZINA KALISKA — STARO — ŚCINA NOWO — DWORSKA." U dołu odcinek kuli ziemskiej z napisem: „POLONIA" i zaznaczeniem miast Rzpltej: „Poznań, Kalisz..." Prostokąt. Ryt. Carolus Scottus, rys. [Świętosław Zygm. Niwicki (1640 † 1702)]. Mdzrt rylcem 13,8×10,1 (obc.) z dzieła Św. Z. Niwickiego: Hebdomada Sancta... D. D. Alberto Constantino de Goray Breza... Consecrata. Gedani 1692. Ze zb. Załuskich. Cz. 245 b). — Bibl. Nar.

208. Konstanty Kazimierz Brzostowski (1644†1722), biskup wileński, popiersie, w 3/4 na lewo, w piusce, w pelerynce (mucecie), w krawatce, z krzyżem na łańcuchu. Rama owalna z liści laurowych owita wstęgą z napisem: „D. CONSTANTINO CASIMIRO—BRZOSTOWSKI DEI et Aplicae—S. G. Episcopo—Vilnensis etc..." U góry ramy pięć aniołków trzyma tarczę z herbem Strzemię, infulę, miecz i dwie księgi: „Decre | tum Gra | tiani" i „Codex | IVSTI | NI | A | NI" pośród wstęgi z napisem: „Hoc

dirigit — Hoc itur...“ Na podstawie dedykacja w 6 wierszach: „PASTORI SVO | Canones ex universa Philosophia | Conformes Legibus Ecclesiae et Nature propugnati ab Illus M. | ANDREA WOŁODKOWICZ...“ Niżej pod koroną, w otoczeniu girland laurowych i wstęg, tarcza z herbem Wołodkowiczów: Radwan z kogutem na krzyżu. Poza ramą pięć baranków na tle krajobrazu. Całość w kształcie prostokąta. Ryt. [Charles] de la Haye (1641 † 17..), rys. Jerzy Eleuter-[Siemiginowski] (16.. † 1711). Mdzrt rylcem 28,6 × 17,2 (obc.). Rycina tytuł. do tezy filozoficznej A. Wołodkowicza: Canones ex universa Philosophia. Wilno 1699. Cz. 262. Ze zb. Załuskich — Bibl. Nar.

209. Konstanty Kazimierz Brzostowski — popiersie, w 3/4 na lewo, w piusce, w pelerynce (mucecie) i krawatce, z krzyżem na łańcuchu. Rama owalna z kartusza. U góry ramy infuła pomiędzy pastorałem i mieczem oraz wstęga z napisem: „Gratior hac in luce virescit.“ Na podstawie po bokach ramy postacie alegoryczne. Na lewo przy pastorale Ecclesia w tjarze, z krzyżem, kluczami, księgą i kielichem z Hostją; pod nią napis: „Religione pro Deo“. Na prawo przy mieczu Minerwa (?) w kasku, z tarczą i włócznią, z rogiem obfitości u stóp i napisem: „Sapientia | pro | Patria.“ Obie, rękami wzniesionemi podtrzymują ponad ramą wieniec palmowy, w którym kartusz z herbem Strzemię pod kapeluszem biskupim. Pod ramą główka aniołka. Tło architektoniczne. Obwódka prostokątna. Mdzrt rylcem 15,8 × 13,8 (obc.). Na kartonie pod ryciną życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. Cz. 263. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

210. Jan Kazimierz Denhoff (1653 † 1697), kardynał, popiersie, w 3/4 na prawo, w birecie, w pelerynce (mucecie), z krawatką. Rama owalna na murze. U góry przy ramie dwie tarcze: na lewo z herbem Inocentego XI pod tjarą i dwoma kluczami, na prawo z Dzikiem Denhoffów pod kapeluszem kardynalskim. U dołu tablica z napisem: „IOANNES CASIMIRVS S. R. E. | PRESBYTER CARDINALIS DENHOFF POL.NVS | CREATVS DIE II. SEPTEMBRIS MDCLXXXVI | Obÿt die 20 Junÿ 1697...“ Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Ja[cques] Blondeau (1655 † 1698), rys. [Giovanni] Maria Morandi (1622 † 1717). Mdzrt rylcem 20,5 × 14,7 z zakł. Jac. de Rubeis [Rossi] w Rzymie (odbitka późniejsza). Cz. 409. — Bibl. Przezdz.

211. Jan Kazimierz Denhoff — do pasa, w 3/4 na lewo, w pelerynce (mucecie), w krawatce, z orderem Miechowitów na łańcuchu, w prawej ręce biret. Rama owalna na murze. Pod ramą tarcza z herbem Dönhoff na paludamencie. Całość w kształcie prostokątnym. W otoku

napis: „IOANNES CASIMIRUS DONHOFF S. R. E. CARDINALIS EPISCOPUS CAESENEN.“ Ryt. Jan Filipowicz (w. XVIII). Mdzrt 15,8, X 10,3 naklejony na jednym kartonie z ryciną przedstawiającą drzewo genealogiczne Denhoffów. U stóp drzewa, przy głowie dzika, tarcza pod koroną z napisem: „Donhoff | Rex Hispani. | 1 | Author Armorum.“ W tle krajobraz. Ryt. Jan Surmacki (w. XVIII). Mdzrt 15 9 X 11,7. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

212. Piotr Doroszenko (1628 † 1699 ?) hetman zaporoski, popiersie, prawie wprost, głowa w 3/4 na prawo, w czapce obramowanem futrem z dwoma piórami w szkofji, w żupanie, w delji z futrzanym kołnierzem, spiętej bogatą zaponą, w prawej ręce buława. W tle obłoki. U dołu napis: „PIETRO DOROZENKO GENERALE DE COSAC- | CHI ZAPOROVIENSI.“ Ryt. [Joh. Mart.] Lerch (w. XVII). Mdzrt rylcem 17,6 X 14,5 (22 X 16,1). Cz. 419. Rov. 5. — Bibl. Przezdz.

213. Jędrzej Maksymiljan Fredro (ok. 1621 † 1679), wojewoda podolski, pisarz, popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie, w płaszczu z futrzanym kołnierzem. Owal w bogatym kartuszu z esownic i motywów roślinnych. Poniżej na kartuszu tablica z napisem w 6 wierszach: „ANDREAS MAXIMILIANVS de Pleszowice FREDRO | Palatinus Podoliae,... Obijt Anno Domini 1679. Die 15 Junij | Aetatis Suae Anno 58.“ Całość w kształcie prostokąta. Na kartonie pod ryciną życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

214. Franciszek Zygmunt Gałecki, kasztelan poznański do r. 1697, popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, w delji podbitej futrem, spiętej długą zaponą na prawem ramieniu, z regimentem w prawicy. Owal. U dołu napis: „FRANCISC. SIGISMUND. COMES in KIUŁOSZYN GAŁECKI IUNIULADISŁAW. GUBERN. BYGDOSZYN. LEGAT. EXTR. S. R. M. POLON. ET REIP. IN SUEC. DAN. ET STAT. FOED. BELGII.“ Niżej w 2 wierszach dedykacja wydawcy: „Nobiliss, ac generos. Dn. Iohann Schaden S. R. M. Polon. consil et Resid...“ Nad owalem: „Splendidus ille armis“. — „Splendidus ille toga.“ Portret z czasów Augusta II. Ryt. i wyd. Peter Schenck (1645 † ok. 1715), rys. Krzysztof Lubieniecki (1653 † 1729). Mezzot. 22,3 X 18,3 (24,6 X 18,3). Cz. 495. — 24685 M. N.

215. Jan Heweljusz (1611 † 1687), astronom, do pasa, w 3/4 na lewo, z długimi włosami, w piusce, w krawatce, w płaszczu udrapowanym, który przytrzymuje lewą ręką. W tle na lewo kotara, na prawo filar osłonięty draperją. Owal na murze. Wokoło owalu cztery gałązki

lauru. Na podstawie w 4 wierszach panegiryk: „AEtheris et vasti Mensor celebratus Olympi, | Hunc Vultum HEVELIUS MAGNUS, &...“ Pod panegirykiem podpis autora. Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Lambert Visscher, (ur. 1633), mal. A[ndreas] Stech (16... † 1697). Mdzrt rylcem 27,8 × 18,2 (obc.) z dzieła: Firmamentum Sobiescianum sive Uranographia, Joh. Hevelii. Gedani 1690. Cz. 572. — 79585 M. N.

216. Stanisław Jabłonowski (1634 † 1702), wojewoda ruski, hetman w. kor., popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, w delji podbitej futrem, spiętej zaponą na lewem ramieniu. Rama owalna, w otoczeniu liści palmowych, oparta o szeroki postument. W otoku napis: „STANISLAVS IOANNES IABLONOWSKI. SVPREMUS EXERCITVUM REGNI POLONIAE DUX.“ Po bokach ramy stosy oręża na tle bitwy i pożaru. Całość w kształcie prostokąta. Ryt. J[ean] Mariette (1654 † 1742). Mdzrt rylcem 11,6 × 12,1. Cz. 599. — 79486 M. N.

217. Stanisław Jabłonowski — popiersie, w 3/4 na lewo, w zbroi, w delji podbitej futrem, spiętej zaponą. Na prostokącie rama owalna, w otoku napis: „STANISLAS JABLONOWSKI PALATIN ET GENERAL DE RUSSIE, GRAND GENERAL DES ARMÉES DE POLOGNE &.“ Ryt. [Etienne] Picart w r. 1691. Mdzrt rylcem 18,5 × 14,8 (19,2 × 15,2) z dzieła S. I. Avril: Voyage en divers états d'Europe et d'Asie. Paris 1692. Cz. 602. — 79529 M. N.

218. Daniel Ernest Jabłoński (1660 † 1741), dr. teologji, rektor szkoły braci czeskich w Lesznie do r. 1690, stojący, do kolan, w 3/4 na prawo, w peruce, w sukni, z krawatką, płaszcz udrapowany na biodrach, prawa ręka na piersi, lewą wskazuje pismo leżące na stole; za nim globus, kotara i półka z książkami. Prostokąt. U dołu napis w 6 wierszach: „DANIEL ERNESTUS IABLONSKI | S. S. THEOL. DOCTOR,... Nat. MDCLX. d. 26 Nov. | ...“ Pośrodku napisu, w kręgu, herb Jasieńczyk. Ryt. Georg. Paul Busch († 1756), mal. A[ntoine] Pesne (1683 † 1757), rys. [Paul Carl] Leygebe (1664 † 173.). Mdzrt 26,8 × 21,5 (34,3 × 22,8). — Bibl. Ord. Kras.

219. Kazimierz Krzysztof Kłokocki († 1685), chorąży miński. Na trumnie wśród krajobrazu herb Nałęcz otacza postać do pasa, w 3/4 na lewo, w zbroi, w delji podbitej futrem, spiętej zaponą; ręce na biodrach, w prawej buzdygan. Poniżej, częściowo na tle trumny śmierć, jako kościotrup na koniu, strzelając z łuku, goni jelenia. Jeleń, trafiony strzałą, niesie na rogach herb Nałęcz z cyframi godzin rozmieszczonemi jak na tarczy zegarowej. Na wstęgach napisy:

pomiędzy śmiercią i jeleniem: „omni tempore", pod jeleniem: „Sic queritur et feritur vita." U dołu w ozdobnym kartuszu napis w 3 wierszach: „Lugubri Lugubria. | Siste gradum, mortemq₉..." Całość w kształcie prostokąta. Ryt. A[leksander] Tarasewicz. Mdzrt rylcem 28 × 16,2 z panegiryka M. Kuczwarewicza: Nałęcz abo fascia Tromby śmiertelnej... przy pogrzebie P. Kazimierza Krzyszt. Kłokockiego. Słuck 1685. Cz. 787. — Bibl. Ord. Kras.

220. Wespazjan Lanckoroński († 1677), biskup kamieniecki, popiersie, w 3/4 na lewo, w pelerynce z kapturem (mucecie), w kołnierzyku wykładanym. Prostokąt. U dołu napis: „S. Rom. Imp. Comes VESPASIAN, | de Lantskronski et Brzezie, Ab | bas Vitoviensis S. Regi Maiest: | Polon. Inter. Nunci₉ ad S. Caes. M. | 1661, cui Antenati Turcas egregie straverunt." Mdzrt rylcem 7,1 × 5,5. Na kartonie pod ryciną życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. Cz. 1018. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

221. Jan Leszczyński († 1678), wojewoda krakowski od r. 1676, popiersie, w 3/4 na lewo, w czapce z futrem, egretą i zaponą, w żupanie przewiązanym pasem, w delji obramowanej futrem. Owal na murze. U dołu napis: „GIOVANNI DI LESZNO PALATINO DI | POSNANIA & c." Ryt. [Johann Martin] Lerch (w. XVII), rys. A [driaen] Bloem[en] (1639 † po 1694). Mdzrt rylcem 18,3 × 15,3 (21,7 × 15,7). Cz. 1042. — 78851 M. N.

222. Stanisław Lubieniecki (1623 † 1675), socynjanin, historjograf dyssydentów, popiersie, w 3/4 na prawo, z długimi włosami, w piusce, w todze, w dużym kołnierzu, z prawą ręką na piersiach. Owal na murze, w otoku napis: „STANISLAUS LUBIENIETZKI DE LUBIENIETZ ROLITSIUS AET. XLI." Na podstawie panegiryk w 4 wierszach: „Stanislaus de Lubienietz. Zelus Dei fit Tibi laus tua. | ..." Pod panegirykiem podpis autora. Całość w kształcie prostokąta. Ryt. L[ambert] Visscher (ur. 1633), mal. M[athias] Scheits (1640 † 1700). Mdzrt rylcem 22,3 × 14,7 (22,9 × 15,4). Cz. 1062. — 79586 M. N.

223. Hieronim Augustyn Lubomirski (16.. † 1706), marsz. nadw. kor., popiersie, w 3/4 na lewo, głowa nieco na prawo, w peruce, w kapeluszu ze strusiemi piórami, w zbroi, w płaszczu przerzuconym przez prawe ramię, w żabocie koronkowym z kokardą, w prawej ręce regiment. Rama owalna, ozdobiona zwisającemi od góry wieńcami z liści laurowych i wstęgami. Pod ramą na ozdobnym kartuszu z wstęgami po bokach pięciopolowa tarcza herbowa ze Szreniawą Lubo-

mirskich pod mitrą. Po bokach tarczy: GIROLAMO LVBOMIRSKI — PRINCIPE DEL S. R. I. | Maresciallo dé Corte del — Regno di Polonia | Generale dell'Artiglieria — d. S. M. Ces.ª & c." Całość w kształcie prostokąta. Ryt. [Franc. Leone] (w. XVII/XVIII). Mdzrt 23×16,4 z zakł. Fr. Leone [w Rzymie]. Na kartonie pod ryciną życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

224. Michał Aleksander Lubomirski († 1677), koniuszy, pół postaci, w 3/4 na prawo, w zbroi, w kołnierzu wykładanym, w płaszczu drapowanym, w ręku trzyma szyszak z pióropuszem. Owal na tle prostokąta, w otoku napis: „MICHAEL ALEXANDER LVBOMIRSKI S. R. I. PRINCEPS, COMES IN WISNICZ, SUPREMUS REGNI POLONIAE STABULI PRAEFECTUS, SENDOMIR: ZATORIEN:... PERPETVVS GUBERNATOR." Ryt. Petrus de Michaelibus. Mdzrt 23×18 (24×18,4) (odbitka późniejsza). Cz. 1077. — 79562 M. N.

225. Andrzej Mohyła († 1688), hetman kozacki od. r. ok. 1684, poniżej pasa, w futrzanej czapie z kitą, w zbroi, w futrze narzuconem na ramiona. Prawa ręka na biodrze przy szabli, w lewej regiment. Prostokąt. U dołu: „Capitano Mockila di Polonia, dichiarato da Sua Maesta | Generale de Cosacchi." Ryt. [Franc. Leone] (w. XVII/XVIII). Mdzrt 18,1×13,1 z zakł. Fr. Leone [w Rzymie]. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

226. Jan Andrzej Morsztyn (ok. 1620 † po r. 1700), podskarbi wielki koronny (od. r. 1668 do r. 1684), popiersie, w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi karacenowej, płaszcz udrapowany spięty zaponą na lewem ramieniu. Rama owalna z liści laurowych. Pod ramą na dwóch skrzyżowanych kluczach medaljon z herbem Leliwa pod koroną. Na podstawie kartusz ozdobny z napisem: „Iean André comte de Morstin et de | Radzimin, staroste de Tuckol senateur et | Grand Thresorier du Royaume de Pologne. Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Jean Edelinck (ok. 1643 † 1680). Mdzrt rylcem 34×25,3 (34,8×26). Cz. 1320. — 24182 M. N.

227. Andrzej Olszowski (1621 † 1677), prymas, popiersie, w 3/4 na lewo, w piusce, w pelerynce (mucecie), w krawatce, z krzyżem na łańcuchu. Owal na murze na tle prostokątnem. U dołu napis w 5 wierszach: ANDREA OLSZOVOSKI VESCOUO DI CVLMA, | E POMESANIA, DECANO DI CRACOVIA VICECANCELLIER DEL | REGNO DI POLONIA, ..." Mdzrt rylcem 19,7×15,5. Cz. 1368. — Bibl. Przezdz.

228. Michał Kazimierz Pac († 1682), wojew. wil., hetman w. lit., popiersie, w 3/4 na prawo, w zbroi, w delji podbitej futrem. Rama

owalna na murze. U dołu: „MICHELE CASIMIRO PAZZI | PALATINO DI VILNA GE | NERALE DELL' ARMI DI | LITUANIA". Ryt. J[ohann] A[lex.] Böner (1647 † 1720), rys. A[driaen] Bloem[en] (1639 † 1694). Mdzrt rylcem 18,5 × 15,6 (24,3 × 15,9). Cz. 1415. — Bibl. Przezdz.

229. Michał Kazimierz Pac — pół postaci, w 3/4 na lewo, w delji podbitej futrem, spiętej długą zaponą, prawa ręka z buławą oparta na stole, lewa na szabli. Rama owalna z liści i kwiatów owita wstęgą z napisem: „NON RE—CEDET—MEMO—RIA EI_9—ET NO—MEN EI_9— Eccl: 38." U dołu bogaty kartusz z herbem Gozdawa. Całość na tle armatury. Prostokąt. Karta tytułowa do panegiryku ks. Małachowskiego. Na odwrocie ryciny tytuł: „Kwitnąca Po Śmierci S. P. ... P. Michała Kazimierza Paca... Pamięć... 1686". Ryt. Aleksander Tarasewicz (w. XVII). Mdzrt 15,8 × 12. — Bibl. Ord. Kras.

230. Stanisław Papczyński (1631 † 1701), założyciel zakonu Marjanów, w habicie zakonnym, stoi na cmentarzu. W lewej ręce trzyma krzyż, prawa wyciągnięta ku wychylającym się z głębi ziemi duszom czyśćcowym w płomieniach. Nad nim trzy główki aniołków, na lewo w obłokach N. Marja P. Niepokalanego Poczęcia w glorji. Pod ryciną napis: „Ven. DEI Servus P. Stanislaus Papczyński Polonus. qui Congrega - | tionem Immaculatae Conceptionis B.^{ae} V.^{s} MARIAE... Clecicorum | Marianorum, in suffragium Animarum in Purgatorio existentium, | in Regno Poloniae instituit. Obijt A.^{o} 1701. aetatis suae 70." Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt 14 × 10,2 (16,5 × 11,3). — Bibl. Ord. Kras.

231. Aleksander Hilary Połubiński († 1679), marszałek w. lit. od r. 1669, poniżej pasa, w 3/4 na lewo, w jasnej sukni przewiązanej pasem, w delji ciemnej podbitej futrem, spiętej długą zaponą; prawa ręka na biodrze, w lewej laska marszałkowska. Owal. Poniżej napis: „$Illm_9$ ac Excellentissimus Du's. Dnus Aleksander | Hilarius de Łubno Połubiński supremus MDL $Marescall_9$ | ..." Akwarela i gwasz 14,6×10,8. Na kartonie pod rysunkiem życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

232. Michał Radziejowski (1645 † 1705), kardynał, popiersie, w 3/4 na prawo, w birecie, w pelerynce (mucecie), z krawatką. Rama owalna na murze. U góry przy ramie dwie tarcze, na lewo z herbem Inocentego XI, na prawo pięciopolowa Radziejowskiego z herbem Junosza pośrodku. U dołu tablica z napisem: „MICHAEL S. R. E. PRESBYTER CARDINALIS | RADZIEIOWSKI ARCHIEPIS. GNESNENSIS

POLONVS | CREATVS DIE II SEPTEMBRIS MDCLXXXVI. | Obijt die 11 Octobris 1705." Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Tybo (w. XVII). Mdzrt 21 × 15,3 z zakł. Jac. de Rubeis [Rossi] w Rzymie. (Odbitka późniejsza). Cz. 1583. — 17181 M. N.

233. Michał Radziejowski — popiersie, w 3/4 na prawo, w birecie, w pelerynce (mucecie), z krawatką. U dołu tablica z napisem: „MICHAEL STEPH: RADZIEJOWSKI, | Cardinal, Archevêque de Gnesne, | Primat du Royaume | de Pologne." Całość w obwódce prostokątnej. Nad ryciną na prawo: „Tom 3. pag. 128." Mdzrt 12,8 × 7,8. Cz. 1588. — 39111 M. N.

234. Karol Stanisław Radziwiłł (1669 † 1719), podkanclerzy litewski, do pasa, nieco na prawo, głowa w 3/4 na lewo, zbroja karacenowa, delja podbita futrem spięta na lewem ramieniu długą zaponą. Rama owalna z liści laurowych na tle ozdobnego kartusza z maskaronem u góry i dwoma gałęziami lauru po bokach. Kartusz na postumencie. Pod kartuszem orzeł w koronie książęcej. Na piersiach orła pięciopolowa tarcza herbowa z Trąbami Radziwiłłów pośrodku, w szponach draperja z napisem w 8 wierszach: Iest Gedymin, Jagiełło, Iesse RADZIWIŁA | Sława lecąc pod niebo mówi w Orle siła | ..." Całość na tle bogatej armatury. Prostokąt. Ryt. L[eon] Tarasewicz. Mdzrt 20,3 × 16,3 z dzieła Cyprjana Żochowskiego: Leiturgikon... Wilno 1692. Cz. 1623. — Bibl. Ord. Kras.

235. Ludwika Karolina z Radziwiłłów (1667 † 1695), żona primo-voto Ludwika Leopolda brandenburskiego, secundo-voto Karola Filipa palatyna Renu, popiersie, prawie wprost, głowa w 3/4 na prawo, z lokami spadającemi na ramiona; suknia wycięta ozdobiona koronką, wzorzysty płaszcz podbity gronostajami udrapowany na ramionach. Rama prostokątna o wycięciu owalnem, ozdobionem wieńcem z lauru. Na podstawie, na palmach związanych wstęgą, tarcza pod koroną książęcą. Na tarczy wielopolowy herb brandenburski i pięciopolowy Rzplitej z Trąbami Radziwiłłów. Po bokach tarczy napis: „LOUISE — CHARLOTTE | door G. G. MARCKGRAVIN — tot BRANDENBURG, | Hertogin in Pruijssen — ... | GEBOREN PRINCESSE — VAN RADZIVILL, | ..." Ryt. Pieter [St. van] Gunst (1659 † 1724). Mdzrt rylcem 36,2 × 27,1 (36,9 × 28,4). Cz. 1643. — 81918 M. N.

236. Kazimierz Sapieha († 1720), wojewoda wileński, hetman wiel. lit. od r. 1682, popiersie, w 3/4 na lewo, głowa nieco na prawo, w zbroi, w płaszczu drapowanym, spiętym zaponą na prawem ramie-

niu. U boku prawego na wstędze order Orła Białego, na piersi gwiazda tegoż orderu. W obnażonej po łokieć prawicy buława hetmańska. Rama owalna na murze. W otoku napis: „CASIMIRUS COMES SAPIEHA PALATINUS WILNENSIS SUPR: EXERC: MDL — DUX. OBIIT 1720.“ Draperja zawieszona z lewej strony zakrywa częściowo ramę. Pod ramą postument z ozdobną pięciopolową tarczą herbową na palmach pod koroną. Pośrodku tarczy Lis Sapiehów. Pod tarczą na wstędze gwiazda orderu Orła Białego. Całość w kształcie prostokąta. Ryt. J. F. Mylius (1-sza poł. w. XVIII). Mdzrt 18,7×13,5. Cz. 1713. — Bibl. Ord. Kras.

237. Teresa z Korwin-Gosiewskich Słuszkowa, żona Józefa, posła polskiego w Brukseli, stojąca, prawie wprost, głowa nieco na lewo, w djademie, w wysokim czepeczku z koronką i szarfami, suknia przybrana futrem i koronką, w prawej ręce wachlarz; za nią pacholik w żupaniku i delji podbitej futrem niesie tren sukni. Obwódka prostokątna. U dołu napisy: „Theresa Corvinowna Gosienska, [!] in aula Bruxellensi, Polonorum legati uxor.“ i „Gloria non moritur...“ Ryt. Peter Schenck (1645†ok. 1715) w Amsterdamie. Mdzrt 23,9×17. — 98658 M. N.

238. Błogosławiony Tomasz Ujejski (1613†1689), biskup kijowski, do pasa, w 3/4 na prawo, w piusce, w pelerynce (mucecie), w kołnierzyku wykładanym, w lewej ręce trzyma krzyż zawieszony na łańcuchu na szyi. U góry na lewo „I. H. S.“ w glorji, na prawo tarcza z herbem Szreniawa pod infułą i pastorałem. Prostokąt. U dołu napis: „VENERABILIS P. THOMAS de Rupniew VIEYSKI | ex Episcopo Chijoviensi et Czernihoviensi Religiosus | Soc. IESU, Episcopali et Religiosa perfectione conspicu9 | Obijt Vilnae anno 1689, I Aug: AEtatis 76. Societatis initae 12“. Mdzrt 9×7,6. Na kartonie pod ryciną życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Univ. w Warsz. Gab. Ryc.

239. Andrzej Chryzostom Załuski (1650†1711), biskup płocki, kanclerz królowej, sekretarz w. kor., siedzący w fotelu, poniżej kolan, w 3/4 na prawo, w piusce, w komży (rokiecie), w pelerynce (mucecie) i krawatce, z krzyżem na łańcuchu. Lewa ręka na poręczy fotela, prawa oparta o stół. Na stole kałamarz, pióro i papiery; w tle półki z księgami i udrapowana kotara. Prostokąt. U dołu w medaljonie pięciopolowa tarcza herbowa na paludamencie pod kapeluszem biskupim, pośrodku tarczy Junosza Załuskich. Po bokach medaljonu napis: „Andreas C. — de Załuski | Episcopus Varmien — sis et Sambiensis, | S. R. I. Princeps Supre — mus Regni Poloniae | Cancellarius — etc. 1709.“

Ryt. Mart. Bernigeroth w r. 1709. Mdzrt 23,5×17,3. Cz. 2154. — 79303 M. N.

240. Andrzej Chryzostom Załuski — siedzący w fotelu przy stole, pisze; w 3/4 na prawo, poniżej kolan, w birecie, w sutannie, w komży (rokiecie), w pelerynce (mucecie) i krawatce, z krzyżem na łańcuchu, lewa ręka oparta na poręczy fotela. W tle półki z księgami i udrapowana kotara. Ryt. [Samuel Donnet]. Mdzrt 26×17,6 (obc.) z dzieła A. Chr. Załuskiego: Epistolarum Historico-Familiarum. Brunsbergae 1709. Cz. 2155. — 79678 M. N.

241. Andrzej Kazimierz Zawisza, pisarz W. Ks. Lit., popiersie, w 3/4 na lewo, w żupanie, w delji podbitej futrem, związanej sznureczkiem pod szyją. Jako tło widok miasta. Rama prostokątna, u góry łukowato wygięta, naśladuje otwór okienny w murze. U dołu, w ujęciu dwóch esownic, tablica z herbem Łabędź w ozdobnym kartuszu pod koroną. Po bokach kartusza napis: „ANDREAS — CASIMIRVS | ZAWISZA — NOTARIVS | MAG: DVC: — LITHVANIAE." Całość w kształcie prostokąta. Rys. ryt. i wyd. A[leksander] Tarasewicz w końcu w. XVII. Mdzrt 16,2×11. — Bibl. Ord. Kras.

242. Jan Stanisław Zbąski (1625 † 1697), biskup warmiński, popiersie, w 3/4 na prawo, w piusce, w pelerynce (mucecie) i krawatce, z krzyżem na wstędze. Rama owalna z liści laurowych owita wstęgą z napisem: „Magnus — secundum — Nomen suum — Maximus in Salutem — Electorum — Dei: Ecclesiast: 46". Rama z podstawą połączone maskaronem. Na podstawie tablica z napisem: „THEOLOGIA VNIVERSA | HONORI | ILLVSTRISSIMI CELSISSIMI ac REVERENDISSIMI | DOMINI D. JOANNIS STANISLAI Comitis à Sbąszyn | SBĄSKI Episcopi Varmiensis et Sambiensis S. R. I. | Principis, Terrarum Prussiae Praesidis etc. | DEDICATA." Rycina wycięta. Mezzot. 36×21. Na kartonie pod ryciną życiorys dopisany ręcznie. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

243. Cyprjan Żochowski (16.. † 1693), metropolita kijowski, popiersie, w 3/4 na lewo, w piusce, w pelerynce z kapturem (mucecie), w krawatce, z krzyżem na łańcuchu. Tło architektoniczne, na lewo kotara, na prawo otwór okienny, poza oknem aniołek z tjarą. W głębi widok kościoła. Rama owalna na murze, w otoku napis: „ILLUSTRISSIMUS ac R'dissimus Dn̄us Cyprianus Żochowski Dei et Apostolicae Sedis gratia Metropolita Kiiouiensis Halicensis ac totius Russiae Archiepiscopus Polocensis... Archimandrita Dermanensis Dubiensis

et S. Crucis.“ U góry ramy wstęgi, u dołu w kartuszu tarcza z herbem Brodzic. Poniżej dwa aniołki, siedzące na stopniach postumentu, trzymają kartusz ozdobiony festonami z owoców i liści; na kartuszu w 4 wierszach dedykacja Aleks. Tarasewicza: „Perillustri ac Magnifico Dno Casimiro Minthowt Czyż | Succamerario Palatinatus Vilnensis...“ Ryt. [Aleks. Tarasewicz] (w. XVII). Mdzrt 29,3×21 (30×21,7). — Bibl. Ord. Kras.

244. Benedykt Żuchorski, biskup maltański, sufragan żmudzki (od r. 1681), do pasa, prawie wprost, głowa nieco na lewo, w ubiorze duchownym. Rama owalna ze stylizowanych kwiatów w otoczeniu postaci wyobrażających Wiarę, Nadzieję i Miłość. Po bokach stoją: na lewo Miłość z płonącem sercem w prawej ręce, na prawo Wiara z księgą i kielichem z Hostją w lewej. Nad ramą Nadzieja w prawej ręce trzyma kotwicę. Wszystkie trzy w wieńcach laurowych na głowach, ręce swobodne opierają na ramie. Głowa Nadziei w glorji. Na kotwicy napis: „non confundit | ROM 5.“ Nad Miłością postać skrzydlata z berłem w lewej ręce, z wstęgą w prawej. Na wstędze: „[maior] horum est charitas CO 13“. Nad Wiarą ręka spuszczona z obłoków trzyma latarnię z płonącą świecą. U ucha latarni kokarda z wstęgi z napisem: „In caliginosa Luce[n]t[i] 2 Petr“. Miłość i Wiara na wysokich cokołach z napisami. Pod Miłością: „FIDES | SPES | CHARITAS | Gentilitijs | deuote | ceris“; pod Wiarą: „Perillustris | Rdssmi Dni D | BENEDICTI | ŻVCHORSKI | custod: Praelati | Vilnensis | De | cani Samo | gitiae et: et:“ Pomiędzy cokołami, na dwóch skrzyżowanych palmach, bogaty kartusz z herbem Prus III pod kapeluszem biskupim. U dołu napis: „Falx messem, SOLEAE pars; passus signat honorum: PES CRVCE[M] Sacratum supplici honore colit“. Całość w kształcie prostokąta. Mdzrt 27,7×17,5 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

PORTRETY OSOBISTOŚCI OBCYCH

PANUJĄCY

245. Papież Aleksander VIII (1689—1691), popiersie, w 3/4 na lewo, piuska (clémentine) i pelerynka (mucet) obramowane gronostajami, kołnierzyk wykładany, stuła spięta guzem. Rama owalna z liści laurowych. U dołu ramy w medaljonie tarcza herbowa Ottobonich pod tjarą i dwoma kluczami. Po bokach medaljonu w ozdobnym kartuszu napis: „ALEXANDER — VIII. PONT. MAX. | CREATVS

DIE. 6 — OCTOBRIS. 1689 | AEtatis suae Anno — 79. Men. 8." Ryt. [Claude] Randon (1640†1704). Mdzrt rylcem 26×19,2. Rycina wycięta. — 83827 M. N.

246. Car Aleksy Michałowicz (ur. 1629†1676), popiersie, w 3/4 na prawo, korona na czapce futrzanej, szata wzorzysta z szamerowaniem, pelerynka gęsto naszyta klejnotami, na szyi bogaty łańcuch z krzyżem, w prawej ręce berło. Rama owalna na murze. U dołu napis: „ALEXIO MICHALOVICH GRAN DVCA DI MOSCOVIA | RE DI CASAN, DI ASTRACHAN, DI SIBIRIEN & c." Ryt. Cor[nelis] Meyssens (w. XVII) w Wiedniu, rys. [Jacob] Toorenvliet (1641†1719). Mdzrt 18,8×15,9 (24,2×16,3) z dzieła: Historia di Leopoldo Caesare... Vienna 1670. Ze zb. Stan. Aug. Rov. 3. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

247. Chrystjan V, król duński (ur. 1646†1699), do pasa, w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi, w koronkowym żabocie z kokardą, na szarfie order Białego Słonia. Rama prostokątna o wycięciu owalnem, ujętem w wieniec z liści laurowych. Na podstawie pod koroną wielopolowa tarcza herbowa otoczona łańcuchem z orderem Białego Słonia. Po bokach tarczy napis: „CHRISTIANUS — V D. G. DANIAE | NORVEGIAE — Etc REX". Ryt. Phil. Bouttats (w. XVII). Mdzrt rylcem 36,3×27 (37,2×28,4) z zakł. Nic. Visscher'a [w Amsterdamie]. — Bibl. Ord. Kras.

248. Eleonora Austrjaczka (ur. 1653†1697), primo-voto żona króla Michała, secundo-voto księżna lotaryńska, stojąca, w 3/4 na prawo, do kolan, włosy w lokach i puklach, rozczesane na boki, spływają na ramiona, w uszach i na szyi perły, suknia wzorzysta wycięta, przybrana gronostajami, klejnotami i koronką; prawa ręka na broszy u wycięcia sukni, lewa opuszczona. W tle kotara, na lewo na stole korona uwieńczona orłem. Rama owalna na murze. U dołu napis: „ELEONORA Regina Poloniae, Magna Ducissa Lithuaniae, Ducissa | Lotharingiae et Barri, nata Archiducissa Austriae & c^a^." Ryt. E[lias] Hainzelmann (1640†1693) w Wiedniu, mal. C[harles] Herbel (1656†1702). Mdzrt rylcem 41,5×33,5. Cz. 434. — 81943 M. N.

249. Eleonora Austrjaczka — do pasa, w 3/4 na prawo, włosy w lokach i puklach, rozczesane na boki, spływają na ramiona, w uszach i na szyi perły, suknia wzorzysta wycięta, ozdobiona gronostajami, klejnotami i koronką, płaszcz gronostajowy udrapowany; prawa ręka na broszy u wycięcia sukni. Rama owalna ozdobiona u góry wstęgą,

u dołu medaljonem na wstędze. W medaljonie na palmach pod koroną tarcza z wielopolowym herbem lotaryńskim i Orłem Habsburgów; po bokach napis: „ELEONOR D'AVTRICHE — REYNE DOVÄIRIERE | DE POLOGNE &c Espouse — du Prince Charles V^{e}, du Nom Duc | de Loraine, Et de Bar, & Fille de — l'Empereur Ferdinand III-e du Nom | ..." Ryt. [Nicolas] de Larmessin w r. 1684. Mdzrt rylcem 21,3 × 15,7 (24 × 17) z zakł. wdowy Bertrand w Paryżu. — 62883 M. N.

250. Franciszek II Rakoczy, wojewoda siedmiogrodzki (ur. 1676 † 1735), konno, w 3/4 na prawo, głowa wprost, w peruce, w zbroi, w żabocie koronkowym, szarfa z prawego ramienia na lewy bok powiewa z tyłu, w prawej ręce regiment. Koń w skoku, w 3/4 na prawo, pod koniem armatura. W głębi widok bitwy pod Wiedniem [!]. Pod ryciną napis: „Le prince Ragotsky Genéral des Mécontans En hongrie." Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt 29,2 × 20,5 (29,5 × 21) z zakł. Gerard Iollain w Paryżu. — 81931 M. N.

251. Fryderyk Wilhelm, elektor brandenburski (ur. 1620 † 1688), popiersie, w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi, w płaszczu wzorzystym lamowanym gronostajami, w żabocie koronkowym z kokardą. Rama prostokątna o wycięciu owalnem otoczonem wieńcem z liści laurowych. Na podstawie pod koroną wielopolowa tarcza herbowa pośrodku napisu w 4 wierszach: „FREDERICUS—GUILJELMUS, | D. G. S. R. I. ELECTOR—..." Ryt. J[acob] Gole (ok. 1660 † ok. 1737). Mdzrt 37 × 27 z zakł. Nic. Visscher'a [w Amsterdamie]. — 80211 M. N.

252. Papież Inocenty XI (1676 — 89), popiersie, w 3/4 na prawo, piuska (clémentine) i pelerynka (mucet) oszyte gronostajami, kołnierzyk wykładany, stuła spięta guzem. Rama owalna w kształcie wieńca z liści laurowych oparta o wysoki postument. U góry ramy wstęga, u dołu medaljon z tarczą herbową Odescalchi'ch pod tjarą i dwoma kluczami. Po bokach medaljonu w ozdobnym kartuszu napis: „INNOCENTIVS — VNDECIMVS | PONT. — MAX." Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Albert Clouvet (1636 † 1679), mal. [Giovanni] Maria Morandi (1636 † 1679). Mdzrt rylcem 33,8 × 24,9 (34,2 × 25,2) z zakł. Jac. de Rubeis [Rossi] w Rzymie. — 79831 M. N.

253. Jan Jerzy III, elektor saski (ur. 1647 † 1691) popiersie, w 3/4 na lewo, w peruce, w zbroi, z kokardą pod szyją. Owal na tle prostokątnem. U dołu: „IOANNES GEORGIUS III D. G. | Dux Saxioniae I. C. et M. Sac: Rom: Imp: Archimare- | schallus et Elector." Mdzrt 14,9 × 12,2. — 15632 M. N.

254. Karol XI, król szwedzki (ur. 1655 † 1697), popiersie, nieco na lewo, głowa nieco na prawo, w peruce, w zbroi, chusteczka koronkowa na szyi, płaszcz gronostajowy. Rama owalna z liści palmowych otoczonych wstęgą i gałązkami lauru. Nad ramą korona na palmach i mieczach oraz wstęga z napisem: „DOMINUS PRO — TECTOR MEUS.“ Pod ramą, wśród bogatej armatury, kartusz z wielopolowym herbem pod koroną oparty o lwią głowę. Poniżej napis: „CAROLUS XI SUECORUM, GOTHORVM, | ET VANDALORUM REX.“ Całość w kształcie prostokąta. Ryt. S[amuel] Blesendorff (16.. † 1706). Mdzrt 30,6 × 19 (32 × 20,6). — 81807 M. N.

255. Karol V, książe Lotaryngji (ur. 1643 † 1690), do pasa, w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi, w żabocie koronkowym, z pod żabotu widoczny order Złotego Runa. Rama prostokątna o wycięciu owalnem ujętem w wieniec z liści laurowych. Na podstawie, pod koroną, wielopolowa tarcza herbowa otoczona łańcuchem z orderem Złotego Runa. Po bokach tarczy napis: „CAROLUS V. — DEI GRATIA | LOTHARINGIAE, — BARRI ETC. DUX.“ Ryt. A[braham] de Blois (16.. † 1720), mal. C[harles] Herbel (1556 † 1702). Mdzrt 36,5 × 26,5 z zakł. Nic. Visscher'a [w Amsterdamie]. — 79913 M. N.

256. Cesarz Leopold I (ur. 1640 † 1705), popiersie, w 3/4 na lewo, w dużej peruce, w zbroi, w kołnierzu koronkowym; płaszcz udrapowany, na łańcuchu częściowo widoczny order Złotego Runa. Rama owalna w kształcie wieńca z liści laurowych. Pod ramą dwie owalne tarcze, na jednej dwugłowy orzeł Hagsburgów, na drugiej, pod okiem Opatrzności, dwie ręce trzymają berło i miecz, pod niemi korona na kuli, poniżej wstęga z napisem: „CONSILIO ET INDUSTRIA.“ Na podstawie napis: „LEOPOLDUS I. | ROMANORUM IMPERATOR | SEMPER AUGUSTUS.“ Całość w kształcie prostokąta. Ryt. M[artin] Bernigeroth w Lipsku (1670 † 1733). Mdzrt rylcem 30,5 × 17,7 (31,2 × 18,4). — 79939 M. N.

257. Cesarz Leopold I — popiersie, w 3/4 na prawo, w dużej peruce, w zbroi, płaszcz wzorzysty, udrapowany. Rama, w kształcie wieńca z liści dębowych, owitego wstęgą, wśród bogatej armatury. Na podstawie napis: „LEOPOLDO AUGUSTISSIMO | IMPERATOR DE ROMANI &.“ Ryt. J[ohann] A[lex.] Böner (1647 † 1720), rys. A[driaen] Bloem[en] (1639 † po r. 1694). Mdzrt rylcem 31,2 × 20,6. — 13265 M. N.

258. Ludwik XIV, król francuski, (ur. 1638 † 1715), do pasa, w 3/4 na lewo, głowa prawie wprost, w peruce, zbroja bogato zdo-

biona, szarfa z lewego ramienia na prawy bok, żabot koronkowy z kokardą. Rama prostokątna o wycięciu owalnem ujętem w wieniec z liści laurowych. Na podstawie pod koroną tarcza herbowa z liljami burbońskiemi otoczona łańcuchami orderów św. Michała i św. Ducha. Po bokach tarczy napis: „LUDOVICUS XIIII — GALIAE ET | NAVARRAE — REX.“ Ryt. Philibert Bouttats (w. XVII). Mdzrt rylcem 36,4×27 z zakł. Nic. Visscher'a [w Amsterdamie]. — 79931 M. N.

259. Ludwik XIV — popiersie, w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w płaskim trójgraniastym kapeluszu, kaftan wzorzysty, żabot koronkowy z kokardą. Rama owalna ozdobiona u góry wstęgą, u dołu medaljonem na wstędze. W medaljonie lilje burbońskie otoczone łańcuchami orderów. U dołu, częściowo po bokach ramy, napis w 33 wierszach: „LOVIS LE GRAND | ...“ Ryt. [Nicolas] de Larmessin w r. 1685. Mdzrt rylcem 22×16,5. — 83803 M. N.

260. Sułtan Mahomet IV (pan. od r. 1648 † 1687), popiersie, w 3/4 na prawo, w kołpaku z trzema kitami, z których jedna w bogatej szkofji, skierowana piórami do dołu, kaftan szamerowany, płaszcz wzorzysty. Popiersie na okrągłym postumencie ujęte od dołu w gałęzie owite wstęgą. Na wstędze napis: „Sultan — Mahomet | IIII — Türckischer Kayser und Grosherz | dess — Ottomanischē Reichs“. Na lewo wzorzysta draperja, w tle morze i widok Stambułu. Obwódka prostokątna. Mdzrt 16,5 × 13. Ze zb. Sapieżyńskich. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

261. Sułtan Mahomet IV — siedzący na taborecie z półksiężyców, głowa w 3/4 na prawo, w turbanie z trzema kitami w bogatych szkofjach, z których jedna skierowana piórami do dołu; szamerowany kaftan, szarawary i płaszcz z materji wzorzystej. W prawej ręce trzyma berło oparte o siedzenie, lewa u boku przy bułacie. U nóg poduszka na dywanie. W tle na lewo wzorzysta kotara, w głębi widok Stambułu. Rama prostokątna. Pod ramą tablica z życiorysem sułtana w 9 wierszach: „Mahomet IV. Imperatore dè Turchi | (Figlio d'Ibrahim...“ Mdzrt 30,5 × 19 z zakł. Giacomo [de Rubeis] Rossi w Rzymie wyd. w r. 1688. Ze zb. Załuskich. — Bibl. Nar.

262. Michał Apaffy, wojewoda siedmiogrodzki, (ur. 1622 † 1690) konno, z boku na prawo, głowa w 3/4, w kołpaku z futrem, w zbroi, z tyłu widoczna rozwiana szarfa, w prawej ręce buława. Koń w skoku. U dołu widok obleganego miasta. W górze trzy tarcze herbowe.

Mdzrt 31 × 25 (obc.) Na doklejonym fragmencie napis: „Ich bin von Hermann Statt und da des Richters Sohn, | Der Sultan setzte mich auf einen Fürsten Thron. | ...“ — 97518 M. N.

263. Wilhelm III, król angielski (ur. 1650 † 1702), popiersie, w 3/4 na lewo, w wielkiej peruce, w zbroi, z koronką przy szyi, szarfa z lewego ramienia na prawy bok. Rama owalna opleciona dwoma krzyżującemi się u dołu i u góry gałęziami lauru, ozdobiona u dołu kokardą. Tło ramy architektoniczne z elementów prostokątnych. U dołu postument z napisem: „GULIELMUS III. D. G. | ANGLIAE SCOTIAE, FRANCIAE | ET HIBERNIAE REX.“ Całość w kształcie prostokąta. Rys. i ryt. Pieter [Stevens] van Gunst. „M. Marrebeeck excudit.“ Mdzrt 35,5 × 26,8 (36,9 × 28,3). — 80215 M. N.

DOSTOJNICY

264. Franciszek Bonvisi (1638 † 1700), nuncjusz papieski w Polsce, kardynał od r. 1681, popiersie, w 3/4 na lewo, w birecie, w pelerynce (mucecie), w kołnierzyku wykładanym. Rama owalna na murze. Po bokach ramy u góry dwie tarcze, na lewo z herbem Innocentego XI pod tjarą i dwoma kluczami, na prawo z herbem Bonvisi'ch pod kapeluszem arcybiskupim. Nad ramą: „Pbr. 9.“ U dołu tablica z napisem: „Franciscus Bonuisius, Archiepiscopus Thessalonicensis, | apud Cesaream Maiestatem Apostolice Sedis | Nuncius, Lucensis.“ Ryt. [Jacques Blondeau (1655 † 1698)]. Mdzrt rylcem 20,5 × 14,7 [z zakł. Jac. de Rubeis (Rossi) w Rzymie]. — 81874 M. N.

265. Ludwik Bourbon ks. Condé (1621 † 1686), kandydat do tronu polskiego w r. 1674, popiersie, w 3/4 na prawo, w wielkiej peruce, w płaszczu z gronostajową pelerynką, w kołnierzu koronkowym, z orderem św. Ducha. Rama owalna na murze. Na podstawie napis: „LOUIS II. DE BOURBON | Prince de Condé | Né à Paris le 8 Septembre 1621. Mort. | a Fontainebleau le 11 Decembre 1686“. Ryt. Ph[ilippe] le Febvre [Lefebre] ok. 1770, rys. [Robert] Nanteuil (1623 † 1678). Mdzrt 13,8 × 9,6 (14,9 × 10,6). — 81301 M. N.

266. Toussaint de Forbin-Janson (1625 † 1713), ambasador francuski w Polsce, kardynał, popiersie w 3/4 na prawo, w piusce, w pelerynce (mucecie), w krawatce, z krzyżem na wstędze. Rama owalna na murze, w otoku napis: „TVSSANVS DE FORBIN DE JANSON MASSILIENSIVM EPISCOPVS & c.“ U dołu tarcza herbowa pod koroną, infułą, pastorałem i kapeluszem arcybiskupim. Na podstawie

dedykacja: „Offerebat Parisijs Antonius—Granier Massiliensis 1672.“ Rys. i ryt. Ant[oine] Masson (1636 † 1700). Mdzrt 40 × 31,5 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

267. Jan Hoverbeck, poseł brandeburski w Polsce od r. 1632 († 1682), popiersie, w 3/4 na lewo, z długiemi włosami, w kaftanie, w kołnierzu z koronką, z haftowanym pasem od rapiera przez prawe ramię. Rama owalna na murze. Na ramie u góry napis: „INNOXIUS ATTERIT HOSTES“. U dołu: „1660“. Poniżej pod hrabiowską koroną czteropolowa tarcza herbowa pośrodku napisu w 5 wierszach: „ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO — DNO DNO IOANNI AB HOUERBEEKE...“ Ryt. J[eremjasz] Falck w r. 1660, mal. D[aniel] Schultz (1620 † 1686). Mdzrt 38,7 × 28,1 (39,5 × 28,8). — 79284 M. N.

268. Kara Mustafa, wielki wezyr turecki od r. 1676, popiersie, w 3/4 na prawo, w kołpaku, w sukni, w płaszczu wzorzystym podbitym futrem, na tle widoku Wiednia. Owal, w otoku napis: „CARA MVSTAFFA BASSA SVPREMO VEZIR DELSAPORTA OTTOMANNA.“ U dołu napis w 4 wierszach: „Dieser hadt Wien belagerdt, den 15 Julij, ist aber, | mit der Hilfe Gottes den 12 September... abgeschlagen und weg geJaget worden 1683.“ „Georg Etzler excu.“ Mdzrt 18,7 × 12,5 (19 × 12,7). — Bibl. Ord. Kras.

269. Achmed Pasza Kiupreli, wielki wezyr turecki († 1676), popiersie, nieco na prawo, głowa nieco na lewo, w wysokim turbanie, w sukni wzorzystej, w płaszczu, na tle kolumny i draperji. Rama owalna na murze. U dołu napis: „ACHMET PASCIA GRAN VISIR DELL' IMPERIO | OTTOMANNO | 1664.“ Ryt. G[erard] Bouttats w Wiedniu w r. 1664, rys. J[acob] Toorenvliet (1641 † 1719). Mdzrt 19 × 14,6 (24 × 16). Ze zb. Sapieżyńskich. Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

270. Mehmed Pasza Kiupreli, wielki wezyr turecki, popiersie, nieco na prawo, głowa nieco na lewo, w wysokim turbanie, w sukni wzorzystej, w płaszczu, na tle kolumny i draperji. Rama owalna na tle prostokątnem, w narożnikach cztery kwiaty. U dołu napis: „KIVPRELI MEHEMET PASCIA GRAN VISIR DELL' IMPE — | RIO OTTOMANNO | Anno 1660.“ Ryt. [Johann Martin] Lerch w r. 1660, rys. [Jacob] Toorenvliet (1641 † 1719). Mdzrt 18 × 14,5 (21 × 15). Ze zb. Sapieżyńskich. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

271. Ludwik Leopold brandenburski (1666 † 1687), syn elektora Fryderyka Wilhelma, ożeniony z Ludwiką Karoliną Radziwiłłówną,

popiersie, wprost, głowa w 3/4 na lewo, w peruce, w ubiorze bogato haftowanym, w kirysie, w żabocie koronkowym. Rama owalna na murze. Na podstawie dedykacja: „SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO DOMINO LUDOVICO, | MARCHIONI BRANDENBURGENSI..." Ryt. i wyd. G[erard] Valck (1626 † 1694). Mezzot. 38 × 29 (obc.). Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

272. Franciszek Morosini (1618 † 1694), poseł wenecki w Polsce, wybrany dożą w r. 1688, popiersie, w 3/4 na lewo, z długiemi włosami, w czapeczce, w zbroi, w płaszczu spiętym na pięć guzów na lewem ramieniu, w dużym kołnierzu z koronką. Rama owalna na murze. U dołu napis: „FR:^{co} MOROSINI, CAPITAN GENERALE DELLA | SER.^{ma} REP' DI VENETIA CAU.^{r}E PROCURATORE | D. SAN. MARCO &". Mdzrt rylcem 18,4 × 14,7 (24,1 × 16,2). Ze zb. Sapieżyńskich. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

273. Melchjor de Polignac (1661 † 1742), poseł francuski w Polsce, kardynał od r. 1713, siedzący w fotelu, poniżej kolan, nieco na lewo, głowa w 3/4 na prawo, w sutannie, w komży koronkowej (rokiecie), w pelerynce (mucecie), w krawatce, z orderem św. Ducha na wstędze. W rękach otwarta księga, oparta na kolanie; na prawo na stole biret i książki, w tle kolumny. Rama prostokątna. U dołu tarcza herbowa pod koroną, krzyżem i kapeluszem kardynalskim. Po bokach tarczy napis w 4 wierszach: „Melchior S. R. E. Presbyter, tituli S^{tae} Mariae de Angelis ad terma[s] Cardinalis de Polignac | Archiepiscopus... antea Ludovici | Magni Legatus in Poloniam..." Ryt. Franç. Chereau w r. 1729, mal. Hyac. Rigaud (1659 † 1743). Mdzrt 47,6 × 34,3 (62 × 46,5). — 29653 M. N.

274. Ernest Rüdiger Starhemberg (1638 † 1701), generał austrjacki, komendant Wiednia w czasie odsieczy, do pasa, w 3/4 na prawo, w wielkiej peruce, w zbroi, w żabocie koronkowym z kokardą, z pod żabotu widoczny order Złotego Runa. Rama owalna ozdobiona u góry wstęgą, u dołu medaljonem na wstędze. W medaljonie pięciopolowa tarcza herbowa pod hrabiowską koroną. U dołu, częściowo po bokach ramy, napis w 19 wierszach: „ERNEST de RUDIGERN | Chler. COMTE—de STAREMBERG | Gouuern.^{r} de Vienne la—Capitale d'Autriche..." Ryt [Nicolas] de Larmessin w r. 1684. Mdzrt 25 × 18,6 (obc.) z zakł. wdowy Bertrand w Paryżu. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

275. Jan Henryk Thim, pułkownik na służbie polskiej, popiersie, prawie wprost, w wielkiej peruce, w zbroi, w żabocie koronkowym.

Rama owalna na murze. Na podstawie tarcza herbowa pod koroną hrabiowską pośrodku napisu: „DE WEL EDELE, GESTREN — GEEN MANHAFTE HEER, | DE HEER IOAN HENRIC THIM — VAN SYN KONINGLYKE MAYESTEIT IN POLEN KAM — ER EDELMAN EN LIEUT.[t] | COLLONEL OVER EEN REGIM — ENT VOETKNECHTEN COMMANDANT..“ Całość w kształcie prostokąta. Ryt. A[braham] Bloteling (1640 † 1690), mal. A[ndreas] Stech (16.. † 1697). Mdzrt 26,5 × 18,2 (27,7 × 19,2). — 81926 M. N.

276. Emeryk Tököly (1655 † 1705), wódz protestantów węgierskich, walczący po stronie turków, popiersie, w 3/4 na lewo, z długiemi włosami zaczesanemi do tyłu, w żupanie, w delji podbitej futrem spiętej na łańcuch. Rama prostokątna o wycięciu owalnem otoczonem wieńcem z liści laurowych. Na podstawie pięciopolowa tarcza herbowa pod koroną pośrodku napisu: „EMERICI TÖKÖLŸ | HUNGARICI—COMITIS, | VERA—EFFIGIES.“ Ryt. P[ieter] Stephani [Stevens jr] (w. XVII, mal. Da[vid van der] Plasse [Plass]. Mdzrt 36,3 × 27,3 z zakł. Nic. Visscher'a [w Amsterdamie]. — 81042 M. N.

277. Karol Ferdynand hr. Waldstein, poseł cesarski w Warszawie w r. 1683, popiersie, w 3/4 na prawo, w wielkiej peruce, w zbroi, w żabocie koronkowym z kokardą, z wstęgą związaną na kokardę poniżej lewego ramienia. Rama owalna z liści dębowych owita wstążką; u góry ramy maskaron pośrodku dwóch delfinów, u dołu liście akantu, wokoło cztery gałęzie lauru. Pomiędzy dwoma wolutami tworzącemi podstawę napis: „Carlo Conte di Waldstein Came- | riere di S. M[ta] Caesarea Suo con- | siliere Aulico Imp:[ce]e Caualieriz- | zo Maggiore dell Aug:[ma] Imp:[ce] | Leonora Vedoua“. Ryt. Matthaeus Küsel (1621 † 1681), rys. C[hristoph] Lauch (1618 † 1702). Mdzrt 23,5 × 21,2 (obc.). Ze zb. Stan Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

MIEJSCOWOŚCI

MIEJSCOWOŚCI ZWIĄZANE Z OSOBĄ KRÓLA

278. Widok ruin zamku w Jazłowcu. U dołu na lewo: „Widok zamku | JAZŁOWIECKIEGO | w Cyrkule Czortkowskim.“, na prawo: „Ansicht des Schlosses | JAZLOWIEC | Czortkower Kreise.“ Rys. Ant. Lange. Lit. ton. 27,3 × 40,7 z zakł. P. Pillera we Lwowie. — 6801 M. N.

279. Widok Lwowa. U góry pośrodku wstęga z napisem: „LEOPOLIS LEMBERG“, na prawo tarcza z herbem Habsburgów. Na pierwszym planie, po bokach, grupy ludności. U dołu 25 objaśnień top. w 10 kolumnach. Ryt. i wyd. Iohann Christoph Haffner [Hafner] (1668 † 1754) w Augsburgu. Mdzrt 22,7 × 68 (26,7 × 69). — 29787 M. N.

280. Widok zamku w Olesku. U dołu na lewo: „ZAMEK W OLESKU | sławny urodzeniem Jana Sobieskiego | w cyrkule złoczowskim“, na prawo: „SCHLOSS OLESKO | berühmt als...“ Ryt. Ant. Lange (1779 † 18..). Lit. ton. 27,5 × 41 z zakł. P. Pillera we Lwowie. — 6803 M. N.

281. Widok zamku w Podhorcach od strony tarasu. U dołu: „PODHORCE | ...“ Lit. ton. 19,5 × 28,5 z albumu N. Ordy. Warszawa 1875. — 38239/171 M. N.

282. Widok pałacu wilanowskiego od strony zajazdu. Rys. i ryt. F[ryd. Krzyszt.] D[ietric]h (1779 † 1847). Kwsrt konturowy podmalowany tuszem z gwaszem 10 × 16,5, stan próbny akwatinty avant la lettre. — 98915 M. N.

283. Widok pałacu wilanowskiego od strony zajazdu. U dołu: „WILANÓW NAD WISŁĄ | ...“ Lit. ton. 19 × 28,5 z albumu N. Ordy. Warszawa 1875. — 38239/248 M. N.

284. Plan parku w Wilanowie, rysowany w r. 1682 przez Adolfa Boy'a, nadwornego inżyniera Jana III. Na rysunku u dołu napis: „PLANTA WILIANOV“ i 6 wierszy objaśnień w języku niemieckim, poniżej skala, obok na prawo: „Mensuravit et Delineavit Adolp[h] Gus. Boy Capitön et Ingönier S. R. M. Anno 1682 Mensis Februarij“. Rys. kolor. akwarelą 45,7 × 57,7. Z rewindykatów. — Bibl. Nar.

285. Widok Żółkwi. U dołu: „ŻÓŁKIEW“. Lit. ton. 19,5 × 29 z albumu N. Ordy. Warszawa 1875. — 38239/172 M. N.

WAROWNIE POLSKIE

286. Plan twierdzy chocimskiej. Na rysunku pośrodku napis: „CHOCZIM“ i objaśnienia po polsku. U dołu skala. Rysunek kolor. akwarelą 27 × 35,7. Ze zb. Wilanowskich. — Bibl. Nar.

287. Widok i plan Gdańska z obwarowaniami. W górnej części widok, poniżej plan. Na planie w lewym dolnym rogu ozdobny kartusz; na kartuszu siedząca postać Minerwy z Orłem polskim na tar-

czy, po bokach amorki i delfiny, pośrodku napis: „DANTZIG | IN PLANO | ...“ W prawym dolnym rogu herb Gdańska. Na prawo od planu objaśnienia i skala. Rys. i ryt. Peter Willer [w r. 1687]. Mdzrt 52,2×60,2 z dzieła Curicke: Beschreibung der Stadt Danzig, wydał lansson von Waesberge. [Amsterdam] 1687. Czoł. 41. — Bibl. Ord. Kras.

288. Widok twierdzy w Kamieńcu Podolskim. Rysunek piórkiem kolor. akwarelą 15×36,5. — Bibl. Nar.

289. Plan Kamieńca Podolskiego z r. 1672. Widok z lotu ptaka. W lewym dolnym rogu napis: „PLAN DE LA VILLE DE KAMIENIEC | dressé sur le lieu par Cyprien Tomaszewicz elle fut prise par les Turcs sur les Pollonois le 29-me Aoust 1672“, poniżej w dwóch kolumnach objaśnienia. W prawym dolnym rogu: „De la Pointe (?) fecit“ Rys. kolor. akwarelą 38×52,5. Por. Czoł. 1. Ze zb. Wilanowskich. — Bibl. Nar.

290. Plan Kamieńca Podolskiego. Widok z lotu ptaka. W dolnych rogach tytuł i objaśnienia ujęte w ramki: „KAMIENIEC PODOLSKI | Ville Forte des Estats de Pologne... Cette place fut prise par les Turcs sur les Polonais le 29-e Aoust 1672“, dalej 28 objaśnień top. Mdzrt 21×28,3 z zakł. De Fer w Paryżu wyd. w r. 1691. — 24726 M. N.

291. Plan twierdzy w Pomorzanach. Na rysunku u dołu napis: „POMORZANY“, pośrodku twierdzy: „Zamek stary murowany.“ Rys. lawowany tuszem z gwaszem 36,6×27,3. Ze zb. Wilanowskich. — Bibl. Nar.

292. Plan Torunia. Widok z lotu ptaka. W lewym górnym rogu na kartuszu napis: „CIVITAS THORVNIUM | VNA CVM SVA FORTIFICA - | TIONE ACCURATE DELINEATA | ...“, poniżej objaśnienia top. Rys. i ryt. Jacobus Hoffmann w r. 1631. Mdzrt 24,7×36,4 powtórzony w r. 1677, (oraz w dziele Seyler'a i Schultz'a: Accurate Nachricht v. d. russ. und sächs. Belagerung d. Stadt Danzig. Cöln 1735). — 98872 M. N.

293. Plan twierdzy w Złoczowie. Pośrodku napis: „Złocow“. Rysunek kolor. akwarelą 23×20,5. Ze zb. Wilanowskich. — Bibl. Nar.

294. Plan rozstawienia wojsk polskich pod Żwańcem. Z prawego boku Żwaniec, u góry w lewym rogu Kocierzyn? („cotizyne“). U dołu ozdobny kartusz z napisem: „CAMP | DE | Zwaniecz par | Larmée de pologne | Ce 25e Septembre | Lan 1684“. Niżej objaśnienia topogr.-

wojskowe. Na lewo u dołu skala. Rys. kolor. akwarelą 82,5×84,5. Ze zb. Wilanowskich. — Bibl. Nar.

295. Plan twierdzy w Żwańcu. Pośrodku napis: „ŻWANIEC", w prawym dolnym rogu skala. Rys. piórkiem kolor. akwarelą 26,3× 35. Ze zb. Wilanowskich. — Bibl. Nar.

WAROWNIE OBCE

296. Plan twierdzy w Luksemburgu wykonany w r. 1684 przez Adolfa Boy'a nadwornego inżyniera Jana III. Pośrodku napis „LVXENBVRK", w prawym dolnym rogu podpis Boy'a. Rys. kol. akwarelą 36,5×52,7. Ze zb. Wilanowskich. — Bibl. Nar.

297. Plan Wiednia i okolic U góry na prawo postać Sławy trzyma w lewej ręce kartusz z napisem: „PLAN DE | VIENNE | ET DE SES ENVIRONS |..." poniżej skala i napis: „Dąbrowski capitaine" oraz podpis autora „Dąbrowski". Rys piórkiem i akwar. 36,7 × 54,5 z w. XVIII/XIX. Ze zb. gen. Dąbrowskiego. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

298. Plan terenu działań wojennych, pod Wiedniem w r. 1683. U góry napis: „VIENNENSE TERRITORIUM OB RES BELLICAS INTER CHRISTIANOS ET TURCAS NUPERRIME EDITUM..." Mdzrt 46,2×55,7 (47×56,7) z zakł. Nic. Visscher'a [w Amsterdamie]. — 98979 M. N.

299. Plan obwarowań Wiednia. U góry napis: „DIE KAEISERLICHE RESIDENZ STATT WIEN SAMT DERO FORTIFICATION." U dołu na prawo objaśnienia topogr.-wojskowe. Ryt. Joh. Alex. Boener (1647†1720). „Johann Hofmann excud." Mdzrt 42,2×53,2. Ze zb. Uniwersyteckich (przed r. 1831). — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

300. Widok Wiednia od strony przedmieścia Leopoldstadt (ok. r. 1683). U góry na wstędze napis: „Eigendliche abbildung der Kayserl: Ressi-|dentz Stadt Wien wie solche, anietzo Fortificirt u: bevästigt ist." Po bokach wstęgi 36 objaśnień. Ryt. Johann Jacob Vogel (w. XVII). Mdzrt 18,5×30. Ze zb. Załuskich. — Bibl. Nar.

BITWY

CHOCIM — 11.XI.1673

301. Bitwa pod Chocimem. Widok z lotu ptaka. Pośrodku obóz turecki, wokoło wojska polskie, ustawione w szachownicę, zataczają półkole; dalej Dniestr z mostem łyżwowym, w głębi

na lewo Żwaniec, pośrodku widok Kamieńca na górze. Na lewo, po między szeregami wrogich wojsk, zamek chocimski i kościół. U góry napisy; na lewo: „DELINEATIO INSIGNIS VICTORIAE AB EXERCITU POLONICO LITHVANICOQ | PROPE CHOCIMUM A TURCIS REPORTATAE D. XI NOVEMB. AO MDCLXXIII", na prawo toż samo po niemiecku. Ryt. i wyd. Joh[ann] Bensheimer [w Gdańsku] (w. XVII). Mdzrt 25,6×41. (U dołu brak druku z objaśnieniami). Ze zb. Wilanowskich. Czoł. 10. — Bibl. Nar.

302. Bitwa pod Chocimem. Moment zdobycia obozu tureckiego. Widok od strony Dniestru z twierdzą, mostem łyżwowym i zamkiem na prawo. Na pierwszym planie walka konnicy. U góry, w otoczeniu gałęzi lauru i wstęg, pięciopolowy herb Rzpltej na bogatej armaturze. Armatura owita wstęgą z napisem: „VICIT—VIM—VIRTUS—IN VIA—VIRTUTI—NULLA EST—VIA". Po bokach dwie podpięte draperje z napisami. Na prawo w 17 wierszach: „GENUINA DELINEATIO | intravallorum Arcis CHOTINENSIS...", na lewo w dwóch kolumnach 30 objaśnień: „EXPLICATIO NOTARVM PRINCIPALIORVM..." Ryt. Romeyn de Hooghe (1620†1708). Mdzrt 46×69. Czoł. 7. — 25008 M. N.

TREMBOWLA — 5.X.1675

303. Obrona Trembowli. Pośrodku, w dymach bitewnych, broniący się zamek, u stóp zamku ruiny miasta, dookoła wojska tureckie, uchodzące w popłochu. Na pierwszym planie turcy zwijają namioty, w głębi poza zamkiem na tle jarów i zarośli widać nadciągające z odsieczą wojska polskie. U gory na wstędze napis: „TREMBLOA STRENUE DEFENSA, REGIS AUXILIS LIBERATA". W górnych rogach dwie draperje, na lewej opis obrony: „Arx Trembloa virtute unius capitanei cum | 28 militibus 80 rusticis..." i 12 objaśnień top., na prawej, otoczonej postaciami alegorycznemi i bogatą armaturą, panegiryk na cześć Jana III: „Regi De fugatis Hostibus ad Arcem Trembloa Triumphanti..." Ryt. Romeyn de Hooghe (1645†1708), rys. [Franc. Grata]. Kwsrt 47,6×70,6. Czoł. 17. — 29782 M. N.

304. Obrona Trembowli. Zmniejszona kopja (z drobnemi zmianami) ryciny poprzedniej, z napisami francuskiemi. U góry na wstędze w 3 wierszach: „Les siege et delivrance du Château TREMBLOA, par Iean Sobieski...", u dołu w 4 wierszach opis: „Trambowla Château en Pologne..." Na lewej draperji 12 objaśnień top.; na prawej, otoczonej postaciami alegorycznymi i bogatą armaturą, ozdobny kartusz z pięciopolowym herbem Rzpltej z czasów saskich. Ryt. Rom.

de Hooghe (1645 † 1708), rys. Franc. Grata, „Secretaire de Sa Majesté.“ Kwsrt 26,9 × 34,9 (29 × 35,5) z zakł. Pieter van der Aa w Lejdzie wyd. ok. r. 1700. Czoł. 18. — Bibl. Przezdz.

ŻÓRAWNO — 29.IX.1676

305. Plan figuralny bitwy pod Żórawnem. Widok z lotu ptaka. W dolnej części ryciny, rozstawione w szyku bojowym, wojska polskie, w jej środku wojska muzułmańskie, ustawiające się w półkole. Powyżej krajobraz. W prawym dolnym rogu, pod bogatą armaturą z herbem Janina pośrodku, tablica z napisem: „BATAGLIA | seu | Acies Exercitus Poloni congressuri cum Turcis & Tartaris | ad Opp. Żorawno 29 7bris Ao 1676.“ [29.IX.1676]. Poniżej 21 objaśnień w dwóch kolumnach. Ryt. Isaac Saal (w. XVII), rys. Ian Roode „S. R. M. Poloniae Architectus“. Mdzrt 36,7 × 75 (odbitka z dwóch płyt). Czoł. 21. — Bibl. Publ. w Warsz.

WIEDEŃ — 12.IX.1683

306. Bitwa pod Wiedniem. Na pierwszym planie, na lewo, Jan III, na czele chorągwi husarskich, wdziera się do obozu tureckiego. Obok króla królewicz Jakób. Poza królem niesione na drzewcu skrzydło orle — znak naczelnego dowództwa. Nad królem unosi się orzeł. Obóz zapełniony namiotami. Turcy uciekają. W głębi, wśród dymów, Wiedeń z widocznym kościołem św. Szczepana, dalej Dunaj, na lewo wzgórza Kahlenbergu. W obłokach anioł trzyma wstęgę z napisem: „NE QUANDO DICANT GENTES VBI DEVS EORVM | Psal: 113“. Poniżej dwa aniołki, prawy z palmą zwycięstwa. Mal. [Marcin Altomonte (1657 † 1745)]. Lit. ton. 60,3 × 64 [z zakł. P. Pillera we Lwowie]. — 98083 M. N.

307. Bitwa pod Wiedniem. Pośrodku Jan III prowadzi wojsko do boju. Turcy, z chorągwią Mahometa, uciekają ku widocznemu na prawo namiotowi wezyra. W głębi na lewo widok miasta. Na pierwszym planie polegli turcy. U dołu: „LIBERATIO VIENNAE MDCLXXXIII | Pataūij, in aedibus Patinianis“. Rys. i ryt. Noël Cochin (1622 † 1695). Kwsrt 27,8 × 38,3 (30,5 × 38,5). Ze zb. Batignolskich. — Bibl. Nar.

308. Oblężenie Wiednia. Pośrodku miasto z uwidocznionemi kilkoma pojedyńczemi gmachami i lekko zaznaczonemi konturami ulic. Wokoło fortyfikacje i okopy tureckie. Na pierwszym planie kilku zabitych i kilku uciekających w popłochu turków, w głębi Dunaj i przedmieście Leopoldstadt. U góry na wstędze napis: „Belege-

ringe En Onset Der | Stadt WEENEN9". Ryt Coenraet Decker (1651 † 1709). Kwsrt 28,2×35,3 (28,5×35,8). Pod ryciną druk w dwóch kolumnach, na lewo: „Af-beelding van de Belegeringh der Keyserlike Hof-Stadt Weenen...", na prawo: „Pourtrait de la Ville de Vienne, & Recit tres - act de tout ce qu'y s'y êt passé | pendant le dernier Siege. | Les Ennemis ayant fait toutes les préparations necessaires..." Druk ulotny 49×36 wyd. Jan Boumann w Amsterdamie. — 98981 M. N.

309. Bitwa pod Wiedniem. Widok oblężonego miasta w momencie obrony. Na pierwszym planie walka w obozie tureckim i sceny znęcania się turków nad ludnością, w głębi Dunaj i przedmieście Leopoldstadt, na lewo wzgórza Kahlenbergu. U góry dwa medale wybite na pamiątkę odsieczy wiedeńskiej. Jednego avers: orzeł cesarski na kuli ziemskiej pod okiem Opatrzności, pod nim zachodzący półksiężyc, w otoku napis: IMPERI MURVM AUSTRI — ACO INTERPONIT IN ORBE". Drugi mniejszy: avers i revers; avers: pod okiem Opatrzności orzeł cesarski, siedzący na dwóch tarczach; lewa z herbem Habsburgów, prawa z herbem Wiednia; tarcze na gałęziach laurowych, w otoku napis: „IN DER HOEE EHR SEYE GOTT". Revers z napisem: „WIENN | VON | TVRKEN BELAGERT | DEN 4. IVLY | MIT HILF GOTTES | ABGETRIBEN | DEN 21 [!] SEPT. | 1683." U dołu w 2 wierszach objaśnienia w języku niemieckim. Pod ryciną na prawo litery: „G. W. W. B." Mdzrt 25×34. — 32469 M. W.

310. Bitwa pod Wiedniem. Widok z lotu ptaka od strony przedmieścia Leopoldstadt i Dunaju, obejmujący miasto wraz z najbliższą okolicą. Miasto w ogniu. Na pierwszym planie na lewo uciekający turcy, na prawo wojska sprzymierzone zbliżają się ku rzece. Ryt. R[omeyn] d[e] H[ooghe] w r. 1683. Kwsrt 45,7×57 z zakł. Nic. Visscher'a w Amsterdamie (brak druku z objaśnieniami). Ze zb. Batignolskich. Czoł. 27. — Bibl. Nar.

311. Cykl dziesięciu rycin przedstawiających oblężenie i odsiecz Wiednia p. t. [ACTA PROPE OBSESSAM A TURC: TART: ETC. VIENNAM AUSTRIAE VERE HEROICA...]. Pod rycinami napisy w języku holenderskim i francuskim. „N. 1. Hommage des Hunarois et Tirannie des Rebelles Turcqs | et Tartares"; „N. 2. Approches Batteries et preparatifs de guerre des Turcqs etc | devant Vienne"; „Nr. 3. Prise de Tabor. Leopoldstat, et du pont sur le passage du Donau | ruinees par les Turcqs"; „N. 4. Ardeur des Assieges tant Ecclesiastiq9 que d'autres pour ruiner | et brusler les Logements et travaux des Turcqs"; „N. 5. Mines et assauts des Turcqs Contre-

mi[n]es et Sorties | des Assieges"; „N. 6. Mine des Turcqs soubs la Cour Imperiale decou | verte et defaite". „N. 7. Ouverture du Grand Bois de Vienne et defaicte des Turcqs" [wojsko polskie]; „N. 8. Bataille des Imperiaux contre les Turcqs pour lever le | Siege de Vienne; N. 9. Prise du grand Estandart et defaicte entiere | des Turcqs" [wśród walczących Jan III, por. nr. 312]; „N. 10. Entree triumphante de sa M. Imp. dans la Tente | du Grand Vizir". Rys. Romeyn de Hooghe (1645 † 1708). Kwsrt ok. 18 × ok. 21 (obc.) z zakł. Jacobus Peeters w Antwerpji. (Powtórzenie serji rytowanej przez Hooghe'a). Ze. zb. Stan. Aug. Por. Czoł. 26. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

312. Scena z bitwy pod Wiedniem: pośrodku Jan III w ogniu walki. U dołu napisy w języku holenderskim i francuskim: „N. 9. Prise du grand Estandart et defaicte entiere des Turcqs." Ryt. Romeyn de Hooghe (1645 † 1708). Kwsrt 15,4 × 19,1 (16,4 × 19,8) z zakł. Nic. Visscher'a w Amsterdamie. Rycina 9 z cyklu: Acta prope obsessam a Turc: Tart: Reb. etc. Viennam Austriae vere heroica... (por. nr. 311, N. 9). — 24536 M. N.

313. Odsiecz wiedeńska. Na pierwszym planie Jan III prowadzi do ataku husarję, przed nim polegli, dalej na prawo zacięta walka w obozie tureckim i ucieczka turków. W głębi widok Wiednia i Dunaju, na lewo Kahlenberg z kościołkiem na szczycie. Z prawej strony wysokie drzewo. U dołu pośrodku: „Délivrance de Vienne", w prawym rogu: „I. Kamsetzer inv. 1766". U góry ołówkiem: „trois dessins, Croquis par Kamsetzer, Jean Sobieski delivre Ville Capitale d'Autrich. Vienne." Rys. Jan Kamsetzer w r. 1766. Rys. piórkiem lawowany sepją 48,2 × 71. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

314. Bitwa pod Wiedniem. Na pierwszym planie walka, w głębi na prawo Wiedeń, na lewo wzgórza Kahlenbergu. Rama prostokątna, pod ramą tablica z napisem: „DEFFAITE DES TURCS PRES DE VIENNE". Poniżej ozdobny kartusz ze sceną bitwy w owalu, po bokach kartusza panoplje. U góry pośród armatury widok bitwy z napisem: „BATAILLE DE | PRESBURG"; widok ujęty w ramkę, po bokach ramki na lewo postać zwycięscy, na prawo postać pokonanego. Ryt. Sebastien Le Clerc (1637 † 1714). Mdzrt 21,5 × 16,7 (22 × 17,1). Ze zb. Batignolskich. — Bibl. Nar.

315. Bitwa pod Wiedniem. Po lewej stronie ryciny, na tle wzgórza Kahlenbergu, Jan III, w otoczeniu dostojników niemieckich, prowadzi husarję do ataku. Na prawo walka husarzy z turkami, dalej

obóz turecki, w głębi miasto. U dołu napisy, na lewo: „LE ROI JEAN SOBIESKI DELIVRE VIENNE | ET SAUVE LA CRETIENTÉ | le 12 Septembre 1683", na prawo toż samo po polsku. Lit. Jan Lewicki (1795 † 1872), rys. Carle Vernet (1758 † 1836). Lit. 38,8 × 61,5. (Por. nr. 69). — 98581 M. N.

316. Widok Wiednia w czasie oblężenia. Pośrodku miasto wraz z przedmieściami, w głębi Dunaj i Leopoldstadt. U góry napis: „Wahre Verzeichnuss und Situation, | Der | Kayserlichen Residentz - Stadt Wien von deren Ursprung Erbaung und | unterschiedlichen Veränderungen samt gewaltiger Türkischen Belägerung... auch wie endlich Sie... den 12. 2. Sept dieses 1683 Jahrs von | ihrer harten Belägerung befreyet worden". Ryt. Johann Meyer (1655 † 1712). Mdzrt 15,5 × 26,2 (16,5 × 27). U dołu trzy kolumny druku z historją współzawodnictwa Wiednia z Konstantynopolem i objaśnieniami do ryciny Druk ulotny 39 × 27,5 wyd. w Norymberdze i Frankfurcie n. M. u Scheurer'a w r. 1683. Ze zb. Załuskich. — Bibl. Nar.

317. Bitwa pod Wiedniem. Na pierwszym planie, na lewo, Jan III na czele chorągwi husarskich wdziera się do obozu tureckiego. Obok króla królewicz Jakób. Poza królem na drzewcu niesione orle skrzydło— znak naczelnego dowództwa. Nad królem unosi się orzeł. Obóz zapełniony namiotami. Turcy uciekają. W głębi, wśród dymów, Wiedeń z widocznym kościołem św. Szczepana, dalej Dunaj, na lewo wzgórza Kahlenbergu. U dołu napis: „BITWA POD WIEDNIEM, | Gdy Jan III-ci KRÓL POLSKI idąc na odsiecz Wiedniowi, oblężonemu przez Turków d. 12 Sierp.[!] R-u 1683, o godzinie drugiej po południu na czele woyska swoiego rozpoczyna bitwę z Karamustafą Wezyrem i attakuie obóz Muzułmanów." Rys. de Münsterfeld, mal. Marcin Altomonte (1657 † 1745). Lit. 38,6 × 55 z zakł. Pillera we Lwowie. — 97435 M. N.

318. Bitwa pod Wiedniem. Z prawej strony miasto, częściowo w płomieniach, wokoło płonące przedmieścia otoczone tureckim obozem. Na pierwszym planie wtargnięcie husarji pomiędzy namioty i ucieczka turków, na lewo Kahlenberg, w głębi Dunaj na tle wzgórz. Powyżej pod koroną cesarską dwugłowy orzeł trzyma w szponach i dziobie złamany półksiężyc, oraz miecz opleciony palmą. Orzeł na wstędze z wersetem psalmu: „Ich will sie zerschlagen... Psall: 17 (Reg. 22)." Pod ryciną medaljon z dedykacją wydawcy: „Leopold | dem ersten | Grosmächtigsten Römischen | Kaiser | ..." Po bokach medaljonu napis: „Eigentlicher Entwurft der Kayl: Haubt und Residentz Statt Wien in Österreich, wie selbige von dem Türcken den

14 Jul: An: 1683 belägert, durch — Schickung Gottes den 12 Sept: 1683 entssess... — " i objaśnienia w 6 kolumnach druku. Rys. i ryt. [Justus van den Nypoort?] (1625 † po r. 1692). Mdzrt (odbity z 4 płyt) 75 × 106,5 z zakł. Jacob Hoffmann w Wiedniu. Por. Czoł. 30. — 32468 M. W.

319. Plan bitwy pod Wiedniem. Wokoło miasta obóz turecki. Od wzgórz Kahlenbergu podchodzą hufce sprzymierzonych. Na wstędze u dołu: „VIENNA | da Turchi assediata e da Chri.ni liberata". Ryt. Domenico Rossetti (ok. 1660 † 17..), rys. Leander Anguisola. Kwsrt 23,2 × 33,5 (24,7 × 35,5). Czoł. 32. — 29174 M. N.

320. Bitwa pod Wiedniem. Na pierwszym planie z lewej strony Jan III na koniu, z szablą obnażoną, prowadzi do boju rycerstwo polskie, z prawej strony naprzeciw wojsk polskich idzie do ataku jazda turecka. W głębi, w dymach bitewnych, walka, w oddali Wiedeń. U dołu napis: „GIOVANNI SOBIESKI ALLA BATAGLIA DI VIENNA DEL 1683". Ryt. Antonio Verico (1775 † 1810). Kwsrt 17 × 40 (23 × 44,8) z dzieła Bern. Zaydler'a: Storia della Polonia... Firenze s. a. — 79707 M. N.

321. Bitwa pod Wiedniem. Na pierwszym planie atak wojsk sprzymierzonych na obóz turecki. Turcy uciekają w popłochu. W głębi na prawo miasto, dalej Dunaj i przedmieście Leopoldstadt. U góry w owalach z liści palmowych i laurowych cztery popiersia: Starhemberg'a, cesarza Leopolda, Mahometa IV i Achmeda Paszy; pośrodku orzeł dwugłowy pod koroną, na lewo draperja z napisem: „Die Belagerung | und Entsatzung | Der | Stadt Wien | A⁰ 1683." U dołu pięć popiersi w owalach z liści palmowych, książęta: Waldeck, Saksonji, Bawarji i Lotaryngji, pośrodku Jan III. Przy portretach odpowiednie napisy. U dołu doklejone 3 kolumny druku. Ryt. [F. Wichman]. Mdzrt 28,5 × 35,2 (obc.). Całość z dzieła: Der Siegreich geendigte... Türcken Krieg. Hamburg 1699. Cz. 695. — 98980 M. N.

322. Bitwa pod Wiedniem. Widok z lotu ptaka. Pośrodku miasto, fortyfikacje i okopy tureckie w dymach z wystrzałów armatnich i wybuchów min. Wokoło atak piechoty za którą następuje konnica. Na pierwszym planie bój konnicy, zabici i ranni, w głębi na prawo obóz turecki. U góry, po bokach, ramki pięciokątne w wieńcach laurowych: na lewo z głową cesarza Leopolda, na prawo z herbem m. Wiednia; pomiędzy niemi, wśród bogatej armatury, kartusz z napisem: „Aussführliche Vorstellung | Des bissherig warhafftigen Verlauffs | Die

Scharffe Belagerung | Der Weltberühmten Kayserl: Residenz-Stadt | Wien | Samt derselben höchst-erfreulich-glücklichen Entsatz betref- | fend.“ Kwsrt 33,3 X 41,1 (34 X 42). — 98982 M. N.

323. Bitwa pod Wiedniem. Na lewo wzgórza Kahlenbergu zajęte przez wojska sprzymierzonych, pośrodku ruiny klasztoru, z którego chrześcijanie atakują turków, dalej na prawo walka i turcy uciekający w popłochu. W głębi widok miasta na tle wzgórz. Na pierwszym planie po bokach grupy konne wodzów wojsk sprzym., na czele na lewo Jan III. U dołu wśród bogatej armatury kartusz z postaciami jeńców tureckich po bokach; w części górnej kartusza wstęga z napisem: Warhaffte Entsatz — der Statt Wien“, pośrodku Franciszek Kulczycki w przebraniu tureckiem, na lewo chorągiew wielkiego wezyra, na prawo medal na pamiątkę odsieczy wiedeńskiej. Avers: orzeł cesarski na kuli ziemskiej pod okiem Opatrzności, niżej zachodzący półksiężyc, w otoku napis: „IMPERY MURUM AUSTRI — ACO INTERPONIT IN ORBE.“ Revers z napisem: „1683 | DIE 14 IULY | VIENNA AUSTRIAE | A | TURCIS OBSESSA | SED | PROTECTORE ALTISSIMO | LEOP. IMP. | INDUSTRIA ET CONSILIO | REGIS POLONIAE | IOAN III | ... | DIE 12 SEPT. LIBERATA...“. Kwsrt 32,2 X 40,5. Pod ryciną druk w 8 wierszach: „Grundrichtiger Entwurff des Stands und Verlauffs bey Entsetzung | Der Kayserlichen Residenz-Stadt Wien | ...“ niżej objaśnienia w 4 kolumnach. Druk ulotny 47,5 X 40,5, wyd. Leonhard Loschge w Norymberdze. Ze zb. Uniwersyteckich (przed r. 1831). — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

324. Bitwa pod Wiedniem. Na pierwszym planie zacięta walka hufców chrześcijańskich, wdzierających się do obozu tureckiego i ucieczka turków. Na lewo wzgórza Kahlenbergu z wojskiem sprzymierzonych. Na prawo w głębi fragment miasta z Dunajem i przedmieścia Leopoldstadt. U dołu objaśnienia niemieckie w 4 kolumnach. Mdzrt 28,6 X 34,7. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

325. Plan figuralny oblężenia Wiednia na tle mapy części Austrji, Węgier i pobieżnie zaznaczonych Czech i Polski. Na lewo w powiększonej skali obwarowany Wiedeń. Na pierwszym planie, na prawo, wielki wezyr poprzedza uciekających w popłochu turków, na lewo Jan III zdobywający sztandar. U góry na postumentach trzy popiersia w medaljonach z napisami na wstęgach, pośrodku w wieńcu laurowym: „LEOP — OLDO I.° IMP. D. — ROMANI SEMP. — AVGV“, na lewo: „GIO — VANNI III RE DI POLO — NIA“ na prawo: „CARLO V, DVCA D: LORENA E GENER^{MO} DELL ARMI CESAREE“.

U dołu po bokach, wyodrębnione w prostokątnych obwódkach plany czterech twierdz: 1) „CO | MORRA“, 2) „NEVHEVSEL“, 3) „RAAB“, 4) „STRIGONIA“. U góry napis rozłożony po obu stronach ryciny: „PIANTA DELLA CITTA | DI VIENNA | ASSEDIATA DALL' ARMI OTTO- | MANE...“ — „DIFESA DA QVELLE DI S. M. C. | ... | LIBERATA DALL' ARMATA CHRISTIANA | RIMESTA VITTORIOSA SOTTO IL COM^DO | DELLA MAESTA DEL RE DI POLONIA | LI XII SE^bre MDCLXXXIII“. poniżej: „in Bassano per il Remondini...“ Mdzrt 37×45,8. — Ze zb. gen. Dąbrowskiego. Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

326. Oblężenie Wiednia. Widok części miasta i obozu tureckiego. Na lewo płonące budowle, na prawo padające pociski. Obramowanie tworzą dwie kolumny podtrzymujące architraw z tympanonem. Na tle tympanonu orzeł o rozpostartych skrzydłach trzyma w dziobie wieniec, w szponach piorun Zeusa. Kwsrt 24,2×18,8 (obc.). — 98975 M. N.

PARKANY — 9.X.1683

327. Bitwa pod Parkanami. Na pierwszym planie Jan III wysyłający konnych do boju, przed nim trupy ludzkie i końskie, dalej walka i turcy uciekający ku twierdzy, za rzeką miasto Ostrzyhom (Gran) z zamkiem na górze. Pod ramą wśród armatury bogaty kartusz z napisem: „LA BATAILLE DE BARCAN“. Rama ozdobna z motywów architektonicznych. Nad ramą wśród sztandarów dwa genjusze Sławy, pomiędzy nimi w okrągłym medaljonie, scena oddawania hołdu zwycięscy stojącemu pod baldachimem. Ponad medaljonem orzeł o rozpostartych skrzydłach. Rys. i ryt. Sebastien Le Clerc (1637 † 1714). Mdzrt 21×16 (21,8×16,6). — 81849 M. N.

328. Bitwa pod Parkanami. Na pierwszym planie artylerja, dalej wojska sprzymierzone w szyku bojowym i bitwa, w głębi na lewo turcy uciekają w popłochu ku twierdzy Parkany, na prawo, za rzeką, miasto Ostrzyhom z zamkiem na górze. Lewy brzeg ryciny zajmuje wysokie drzewo. U dołu 4 kolumny druku; w pierwszej w 8 wierszach tytuł: „Wahrer Abriss dess scharffen Treffens bey | Barcan in Ungarn zwischen der Kayserl. samt dero ho- | hen Alliirten Armata und dem Erbfeind den 9 Octobris...“, w pozostałych objaśnienia. Kwsrt 29×49,5 (tytuł i objaśnienia doklejone). Całość 36×49,5. Ze zb. Uniwersyteckich (przed r. 1831). — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

329. Bitwa pod Parkanami. Na pierwszym planie wojska sprzymierzone idące do ataku, dalej walka, w głębi na lewo twierdza Parkany w ogniu i uciekający turcy, na prawo miasto Ostrzyhom z zamkiem na górze. Nad ryciną napis: „Ausführliche und warhafftige | Siegs - Beschreibung | Der Christlichen Waffen | In einem hitzigen und glückhafften Treffen zwischen denen Kaiserlichen und Königlichen Polnischen Armeen | und denen barbarischen Türken bey der Stadt Baracan gehalten.“ Kwsrt 15 × 26. U dołu trzy kolumny druku z opisem bitwy. Druk ulotny wyd. w Norymberdze u Scheurer'a r. 1683. Całość 37 × 29. — Bibl. Nar.

MOŁDAWJA — 1686

330. Zwycięstwo polaków nad tatarami w Mołdawji. Na pierwszym planie na lewo, dowódca, w otoczeniu wojska, asystuje przy obliczaniu pieniędy, oraz przy ścinaniu skazanych. Nieco wgłąb tłum jeńców: kobiet i mężczyzn. Z prawej strony nadciąga wojsko, prowadzące jeńców. W głębi bitwa, uciekający tatarzy i liczne zameczki obronne na tle wzgórz. U góry napis w dwóch wierszach: „Doppelter höhst importanter Sieg der Königlichen Pol- | nischen Armee in Moldau wider die Tartarn A° 1686 im Herbst - Monat.“ Ryt. J[ohann] A[zelt] (ur. 1654). Kwsrt 21,5 × 32,7 (brak druku z objaśnieniami).— 98577 M. N.

KRÓL, JEGO DZIAŁALNOŚĆ, KULT OSOBY KRÓLA

SCENY HISTORYCZNE

331. Apoteoza Jana III. Symboliczny powrót Sobieskiego po zwycięstwach na koronację. Pośrodku król, w wieńcu laurowym, w zbroi o charakterze klasycznym, konno, pod baldachimem niesionym przez osiem postaci alegorycznych (między niemi: „Justitia“, „Constantia“, „Prudentia“, „Vigilantia“) jedzie na prawo ku świątyni Sławy. Na stopniach świątyni upostaciowane: „POLONIA“ i „LITHUANIA“, pod opieką Bellony, witają wracającą Ukrainę; wyżej dostojnicy duchowni i świeccy, z których trzej niosą insygnja królewskie na poduszkach. Wokoło szlachta i wojsko dmące w trąby. Na portyku świątyni taras z tłumem postaci, wyżej na gzemsie popiersia królów polskich, na dachu napis: „ARX CRACO“. W obłokach wśród aniołków Ecclesia; trzy aniołki z wzniesioną koroną w rękach, spuszczają się ku królowi. Z lewej strony ryciny łuk triumfalny. Pod łukiem przeciągają szeregi zwycięskiego wojska pro-

wadzącego jeńców i wielbłądy z bogatym łupem, dalszy ciąg pochodu widoczny na wzgórzu w głębi. Na pierwszym planie liczne sceny alegoryczne przedstawiają poniżenie wrogów, dobrobyt państwa i t. p. Na rycinie objaśniające napisy. U dolu pośrodku kartusz, ozdobiony girlandami z liści laurowych, u góry kartusza berło, regiment i wieniec laurowy. Na kartuszu napis: „INVICTO—AUGUSTO | IOANNI III. | REGI POLONIAE... | PER INNUMEROS TRIUMPHOS, AD CORONATIONEM | DE TURCIS, TARTARIS, COSACCIS, etc VICTORI...“ Ryt. Romeyn de Hooghe w r. 1675, rys. [Franc Grata]. Mdzrt 48×71 wydany „Sumtibus Francisci Gratae — S. R. Mai. Poloniae a Secretis“. Cz. 668. — 97889 M. N.

332. Apoteoza Jana III, kopja zmniejszona ryciny poprzedniej z napisem francuskim na kartuszu: „TRIOMPHE | de | JEAN III. SOBIESKI, | Roi de Pologne... | qui lui fut decerné à son Couronnement en l'an 1674 pour faire honneur aux | Victoires remportées par lui Sur les Turcs... | etc.“ Ryt. Rom. de Hooghe (1645†1708), rys. Franc. Grata „Secretaire de Sa Majesté“. Kwsrt 27,2×35,5 (29,7×36,2) z zakł. Peter van der Aa w Lejdzie. — Bibl. Przezdz.

333. Rycina tytułowa do panegiryku. Z prawej strony rycerz w zbroi o charakterze klasycznym, symbolizujący Jana III, w prawej ręce, ujętej w trzy wieńce laurowe, trzyma koronę, w lewej kulę, na piersiach zawieszony herb Janina. U góry na lewo ukoronowany Orzeł z herbem Janina na piersiach, przy nim wstęga z napisem: „IANIN[A?] IN CAMPO POLONAE GLORIA GENTIS“. Poniżej, obok rycerza, lew w koronie, nad nim wstęga z napisem: „ET TVA ROSSE LEO“. W tle widok Lwowa. Pod ryciną armatura otoczona wstęgą; na wstędze tytuł panegiryku: „LEOPOLIS CONTRA OTHOMANNVM ET TARTARVM SERENISSIMO IOANNI III REGE POLONIARVM | A LEVBVRGO METROPOLI RVSSIAE DICATA.“ Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Snopkowicz (po r. 1675). Mdzrt 23×16,1 (23,4×16,4). — Bibl. Ord. Kras.

334. Gloryfikacja króla Jana III i ces. Leopolda I. Na prawo na wysokiej ściętej piramidzie popiersie Jana III na półksiężycu, pod popiersiem Bellona poskramia jeńców, poniżej ponad orłem polskim napis: „IOANNES III, REX. | POLONIAE, UKRAINAE | RESTITUTOR, LIBERATOR | CHRISTIANITATIS | PROTECTOR, SEMP. VICTOR.“ Pośrodku na postumencie popiersie Leopolda I w wieńcu laurowym na głowie, w owalu z liści laurowych i palmowych, na wieńcu korona cesarska, berło i miecz, na postumencie napis: „PRO |

IUSTITIA | AC | PACE". Wokoło popiersia stoją monarchowie i wodzowie żyjący w r. 1676; dwunastu z nich na pierwszym planie, częściowo zasłoniętych wysokim cokołem, przy osobach napisy objaśniające. Na prawo świątynia „TEMPLUM IANI". Na drzwiach świątyni głowa bożka Janusa w płaskorzeźbie i napis: „NULLA SALUS BELLO: | CLAUDATUR JANUA JANI | PAX BEAT, ET TERRIS | AUREA SECLA REFERT." Trzy potwory symbolizujące żywioły: ognia (w postaci djabła z żagwią), wody i powietrza usiłują wyważyć zamknięte drzwi świątyni. Na stopniach świątyni papież i król angielski podniesionemi rękami przytrzymują drzwi. Na lewo w obłokach anioł prowadzi duchy niedawno zmarłych bohaterów, za niemi genjusz Sławy z dwoma trąbami, przy trąbach na proporcach objaśniające napisy, u dołu poniżej cokołu trębacze dmący w trąby. Na cokole kalendarz z r. 1676 rozmieszczony na trzech okrągłych tarczach wśród znaków Zodjaku. Pod nią napis: „VORSTELYCK TAFEREEL". Poniżej draperja pod godłami dziewięciu państw; każdemu godłu odpowiada na draperji kolumna druku z opisem danego państwa; opis w języku holenderskim. Całość w ramce prostokątnej. Ryt. R[omeyn] de Hoog[h]e (1645 † 1708) w Amsterdamie. Mdzrt 48 × 57,8. Część górna ryciny, brak części dolnej. Ze zb. Załuskich. — Bibl. Nar.

335. Wjazd do Rzymu Michała Radziwiłła, hetmana polnego lit. w r. 1680. Scena na Piazza del Popolo z widokiem na Monte Pincio. Obwódka prostokątna. U dołu napis: „Urbem ingreditur anno 1680 die 4 Augusti Dux Radziwil Legatus | JOANNIS III. SOBIESKI POLONIAE REGIS ad INNOCENTIUM XI." Ryt. [Bartol.] Pinelli (1781 † 1835), mal. Stendardus [Pieter van Bloemen] (1657 † 1720) scenę, [Antonio?] Viviani architekturę. Por. nr. 65. Mdzrt rylcem 22,5 × 53,8 (27,7 × 55). — 63388 M. N.

336. Teza Kuropatnickiego, dedykowana Janowi III. Na lewo, na tle arkady, Jan III konno, w wieńcu laurowym, w zbroi, w delji gronostajowej, w prawej ręce bułat, w lewej buława. Nad królem orzeł z koroną w szponach. Za królem w głębi świątynia Sławy; przy schodach prowadzących do świątyni posągi królów. Ponad arkadą pięciopolowy herb Rzpltej na palmach pod koroną; po bokach herbu napis: „IOANNES III REX — PATRIAE VINDEX". Na kapitelach kolumn: „PLVS—VLTRA". Z lewej strony arkady Herkules; z prawej Fortuna z żaglem prowadzi konia królewskiego ku królewiczowi Jakóbowi. Królewicz w czapce książęcej, w płaszczu bramowanym gronostajami, otoczony upostaciowanemi dzielnicami Polski. Nad nim Bellona, z tarczą i włócznią, w prawej ręce trzyma medaljon na

wstędze. Na medaljonie ręka z mieczem, na którym dwie korony i wieniec laurowy; na wstędze napis: „inspice ex fac.“ Powyżej oko Opatrzności, pod niem na prawo pielgrzym konno prowadzony przez anioła, poniżej aniołek i ręka z buławą wysunięta z obłoków; wokoło ręki wstęga z napisem: „DEXTERA — DOMINI — FECIT—VIRTUTEM“. Na prawo, przed ręką, djabeł z półksiężycem na ramieniu rażony piorunami. U góry ponad Fortuną wstęga z napisem: „Sub | Fortunatissimis auspicijs | Serenissimi | ac invictissimi | Joannis III. | DEI gratia | Regis Poloniarum“; obok trzy aniołki unoszą tarczę z napisem: „ac Ejusdem fortunatissimi Filij | Jacobi | Serenissimi | Poloniarum | Principis“; nad tarczą korona książęca; jeden z aniołków trzyma medaljon, na medaljonie u góry korona, ze słowami: „ad istam“ u dołu ręka z mieczem, na którym korona i dwa wieńce laurowe i słowa „per has“. W górnych rogach ryciny na konchach napisy, na lewo: „Philosophia Universa | in | Celeberrima Universitate | Carolo-Ferdinandea Pragensi | defensa | ab | Andrea Casimiro Wenceslao Kuropatnicki Canonico Sendomiriensi | ... | Ao 1682 Mense...“, na prawo szczegółowe zagadnienia tezy. Mdzrt rylcem 46,5 × 144,5. Górna część ryciny (odbita z dwóch płyt), części dolnej brak. Cz. 713. — Bibl. Przezdz.

337. Jan III u cesarza Leopolda. Pośrodku na wzniesieniu para cesarska siedzi na tronie pod baldachimem, po bokach tronu dwoje dzieci cesarskich. Na stopniach wzniesienia, bo obu stronach tronu stoi sześciu zwycięskich wodzów. Na miejscu honorowem po prawicy cesarza Jan III w żupanie i kontuszu; książęta niemieccy w zbrojach. U stopni wzniesienia pokonani wodzowie tureccy składają hołd cesarzowi. Poza nimi, wśród armatury, na lewo klęczący wielbłąd objuczony szkatułą ze skarbami, na prawo orzeł z kartuszem herbowym w szponach. W głębi po bokach architektura, pod arkadami wojsko. Ponad parą cesarską na tle baldachimu oko Opatrzności, wieniec unoszony na skrzydłach, oraz jabłko cesarskie trzymane przez rękę wysuniętą z obłoków. W górnych rogach dwa widoki bitew: pod Ostrzyhomiem i pod Wiedniem; na wstęgach napisy, na lewo: „Gran Glicklich erobert den 27 Octob. 1683“, na prawo: „Wien Belägert 4/14 Julij u Entsetzt d. 12 Sep. 1683.“ Całość w kształcie prostokąta. Mdzrt 28 × 31 (obc.). Na kartonie pod ryciną dopisane ręcznie: „Leopold I-er donne audience à Jean Sobieski après la délivrance de Vienne 1683“. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

338. Król Jan III i cesarz Leopold stoją na pobojowisku, zasłanem poległymi turkami, trzymając się za ręce. Obaj w wieńcach

laurowych, Leopold w zbroi i w płaszczu, Jan III w żupanie i delji podbitej gronostajami, w lewej ręce Leopold trzyma berło, Jan III czekan na którym się opiera. U góry pomiędzy głowami panujących, w promieniach, półkole z wersetem psalmu: „Sie sind nidergestützt...“ Po bokach owale z wersetami z psalmów 75 i 58 w otokach; w owalach graficzne ujęcie tychże wersetów. Prostokąt. Kwsrt 10,5 × 16,2. — 62704 M. N.

339. Rycina satyryczna na powrót Kary Mustafy z pod Wiednia. Wielki wezyr na ośle, z boku na lewo, pochylony ociera łzy chustą; za nim i obok niego żołnierze tureccy ranni i okaleczeni; naprzeciw wychodzą oburzeni starcy i zdesperowane kobiety; w głębi budowle z półksiężycami na szczytach. Na rycinie u góry napis: „CHI CERCA ACCATTA“, u dołu: „Mustafà Carrà Gran Visir, che ritorna dall' assedio di Vienna à Costantinopoli“. Całość w obwódce prostokątnej. Rys. i ryt. [Giuseppe M.] Mittelli. Mdzrt 23 × 40,5 (24,5 × 41,2). Ze zb. Załuskich. — Bibl. Nar.

340. Rycina satyryczna na upadek Turcji: osioł, przy potknięciu, zrzuca z siebie turka. Turek z rękami rozpostartemi leży na ziemi, nogi zadarte do góry, osioł zadnią nogą wierzga go w głowę; w dali na prawo Fortuna unosi koronę; na lewo u góry półksiężyc. U dołu ośmiowiersz w dwóch kolumnach: „Andai, uiddi, perdei; La base al Regno | ...“ Prostokąt. Ryt. Lodovico Matt[h]ioli w Bolonji w r. 1684, rys. Giuseppe M. Mittelli (1634 † 1718). Mdzrt 36 × 26,2. — 80416 M. N.

341. Teza Urbana i Tadeusza Barberinich dedykowana Janowi III. Apoteoza Jana III. Pośrodku król, w zbroi, w delji, z regimentem w prawicy, obok Cesarz Leopold, obaj konno z boku na lewo, wierzchowiec królewski depcze turka, za nimi orszak rycerzy, przed nimi dwie postacie alegoryczne niosące miecz i szyszak. Na pierwszym planie na lewo Bellona z tarczą i włócznią. W obłokach papież Inocenty XI, prowadzony przez Ducha św. w postaci gołębia, trzyma sztandar z podobizną Konstantyna Wielkiego. Wokoło aniołki, dwa unoszą wstęgi z napisem: „GEMINAE SPES ALTERA ROMAE“ jeden trzyma model kościoła; w głębi widok Konstantynopola. Całość zamknięta w bogatej architektonicznej ramie, ozdobionej postaciami alegorycznemi, orłami, panopljami, liśćmi palm i wawrzynu. W górze ramy po bokach dwa genjusze Sławy, pośrodku aniołki podtrzymują pięciopolowy herb Rzpltej pod koroną, pod nimi lwia paszcza trzyma w zębach draperję z napisem w 12 wierszach:

„IOANNI III | INVICTISSIMO POLONIAE REGI MAGNO LITHVANIAE DVCI ETC | Vrbanus et Thaddaeus Barberini Fratres Felic...“ Po bokach ramy dwie postacie jeńców. U dołu aniołki trzymają dwa kartusze zawierające spis punktów tezy, nad kartuszami herby Barberinich. Pomiędzy kartuszami postać Bellony poskramiającej jeńców. Poniżej napis: „Disputabantur publice in Collegio Urbano de Propaganda Fide Romę Anno 1684 Mense | Octobris“. Ryt. Ja[cques] Blondeau (1655 † 1698), ramę ryt. Arnold Westerhout (1666 † 1729), rys. Agostino Scilla (1639 † 1700). Mdzrt 104,5 × 76 odbity z 3 płyt. — 64704 M. N.

342. Król Jan III, popiersie, wprost, głowa w 3/4 na lewo, w wieńcu laurowym, w zbroi karacenowej o charakterze klasycznym, w płaszczu drapowanym spiętym na lewem ramieniu. Popiersie, w ujęciu palm i wstęg stoi na postumencie na tle niszy. Na postumencie napis: „IOANNI III | POLONORUM etc REGI | UBIQUE, TRIUMPHANTI | D. D. D. ROMANUS DE HOOGHE AUCT.“ Na wstęgach „OB | CIVES | SERVATOS — OB | HOSTES | FUGATOS“. Po lewej stronie ryciny grupa wyzwolonych chrześcijan składa dzięki; po prawej turcy w pętach, za nimi w tle mapa Śląska. Prostokąt. Rys. Romeyn de Hooghe (1645 † 1708). Mdzrt 25,8 × 49,4. Por. Cz. 681. — 62726 M. N.

343. Król Jan III i Jan Kazimierz stoją po bokach stołu, na którym leżą: korona i ubiór duchowny. Obaj w żupanach wzorzystych i deljach bramowanych futrem, Jan Kazimierz w czapie z piórami. Za stołem filar, u góry kotara, w tle architektura pałacowa. U dołu czterowiersz: „Der bleibt nicht im Kloster stecken, den das Glück erheben will | ...“ Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt 16,1 × 12,4 (17 × 13,2) (z książki). — 62705 M. N.

344. Synod poznański odprawiony przez biskupa Stan. Witwickiego († 1697) w r. 1689. Wnętrze kaplicy z ołtarzem św. Piotra i Pawła w głębi. Po obu stronach ołtarza tablice: na prawo z wyobrażeniem św. Piotra na tle kościoła, całość pod kapeluszem biskupim, na lewo z herbem Sas (Witwickich) pod koroną, nad którą infuła, pastorał i miecz. Pośrodku kaplicy stół nakryty obrusem, na nim krzyż, ewangelja i dwie świece. Po dwóch stronach stołu kapłan i ministrant. Przed ołtarzem siedzi przewodniczący biskup, w stroju pontyfikalnym, z pastorałem w ręce. Po obu stronach jego siedzą biskupi w infułach i wyżsi duchowni w biretach, tworząc krąg dokoła stołu. Poza nimi księża siedzący wypełniają

nawę. Ryt. Car. [Charles] R. de la Haye (1641 † 17..). Mdzrt rylcem 16,3×11 (16,7×12,1) z dzieła S. Witwickiego: Synodus posnanensis... Vars. 1689. — 7612 M. N.

345. Rycina tytułowa do dzieła Mikołaja Chwałkowskiego: „EFFATA REGUM POLONIAE | ... Varsaviae MDCXCIV". Wnętrze sali o ośmiu wysokich oknach. W głębi na wzniesieniu, siedzi Jan III w otoczeniu stojących dworzan. Ponad królem baldachim z Orłem, po bokach, na supraportach, na lewo Orzeł na prawo Pogoń. Na piersiach Orłów herb Janina. Pod ścianami bocznemi siedzą w pięciu rzędach dostojnicy i szlachta. Na pierwszym planie pośrodku rzędu niezajętych krzeseł stoi autor książki zwrócony do króla. Prostokąt. U dołu tytuł księgi. Ryt. Corol [Charles] de la Haye (1641 † ?). Mdzrt rylcem 13,8 × 21 (16,6 × 21,6). — 62484 M. N.

346. Obraz osób i ważniejszych wypadków dziejowych z ostatniej ćwierci w. XVII. U góry w medaljonach popiersia: Jana III, Leopolda I, Wiktora Amadeusza i Mahometa IV; portrety w otoczeniu scen z historji Francji; przy portretach i scenach objaśniające napisy, na zwojach spisy bitew i wydarzeń historycznych. Pośrodku karty spis monarchów i ludzi sławnych zmarłych w latach 1675 — 1700. U dołu, wśród armatury, na sztandarach, tablicach i zwojach dalszy ciąg spisu wydarzeń historycznych. U góry napis: „SPECTACLE HISTORIQUE | XVII SIÉCLE № IV | Contenant ce qui s'est passé de plus remarquable depuis 1675, jusqu'en 1700". Całość w ramce prostokątnej. Ryt. [François] Godefroy (1743 † 1815), rys. Charles Mon[n]et (1732 † 1808). Mdzrt 32,5 × 21,2 (34 × 22,8). — 39468 M. N.

NAGROBKI I POMNIKI

347. Krypta na Wawelu z sarkofagiem króla Jana III, dwa przekroje: poprzeczny i podłużny. U góry napis: „Coupe du Caveau ou est Le Tombeau de Jean Sobieski", u dołu skala. Rys. piórkiem kolor. akwarelą 20,5 × 37. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

348. Widok krypty na Wawelu z sarkofagiem Jana III. U góry ryciny detale sarkofagu: ściana frontalna, nakrywa i dwie ściany boczne. U dołu napis: „Sepulcrum Ioannis III". Ryt. F[ryderyk Krzyszt.] Dietrich (1779 † 1847), rys. M[ichał] Stachowicz (1768 † 1835). Akwt. 43,3 × 37 (55 × 41) z albumu: Monumenta Regum Poloniae Cracoviensia. Varsaviae 1822 - 25. — 38396 M. N.

349. Grobowiec króla Jana III i Marji Kazimiery oraz króla Michała w katedrze na Wawelu. U dołu napis: „Monum: Michaelis Coribut. et Joā. Sobiesc., eorumque uxorum". Ryt. F[ryderyk Krzyszt.] Dietrich (1779 † 1847), rys. M[ichał] Stachowicz (1768 † 1835). Akwt. 32 X 43,4 (36,5 X 47,8) z albumu: Monumenta Regum Poloniae Cracoviensia. Varsaviae 1822 - 25. — 38396 M. N.

350. Niewykonany projekt sarkofagu dla króla Jana III. Widok frontu i boku. Sarkofag prostokątny, na trzech stopniach, po rogach sarkofagu orły podtrzymujące nakrywę, pośrodku części frontowej cyfra króla w kręgu utworzonym z węża. W widoku bocznym pomiędzy narożnemi orłami Pogoń; nakrywa półkolista, po brzegach wolutowo odwinięta, z boku w półkolu insygnja królewskie. Napisy ołówkiem: przy sarkofagu „kamsetzer", u dołu: „Projet d'un Tombeau par Kamsetzer". Rys. Jan Kamsetzer (17.. † 1795). Rys. piórkiem lawowany sepją 22 X 24,5. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

351. Niewykonany projekt sarkofagu dla króla Jana III. Widok frontu i boku. Sarkofag na jednym stopniu w kształcie kolebki w dwóch uchwytach kanelowanych, zakończonych u dołu lwiemi łapami, u góry lwiemi maskaronami. Pośrodku części frontowej cyfra królewska w kręgu utworzonym z węża. W widoku bocznym na kolebce orzeł; wierzch dwuspadkowy, z boku w tympanonie na piszczelach trupia główka. Napisy ołówkiem, przy sarkofagu: „kamsetzer", u dołu: „idem", „Tombeau". Rys. Jan Kamsetzer (17.. † 1795). Rys. piórkiem lawowany sepją 26 X 14,1. Ze zb. Stan. Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

352. Niewykonany projekt pomnika króla Jana III i mostu przy Łazienkach. Widok, poniżej plan, pośrodku skala. Most z dwoma arkadami przy brzegach; część środkowa tworzy krąg. Pośrodku właściwy pomnik: król konno na cokole do którego z czterech stron prowadzą stopnie. Po rogach lwy spoczywające na cokołach wyrzucają wodę do cystern. Na moście kilka postaci jezdnych i pieszych. Rys. Jan Kamsetzer (17.. † 1795). Rys. piórkiem kolor. akwarelą 53 X 75. Na odwrocie napis: „Projet de Cascade pour Łazienki et du grand pont avec la statue equestre de Sobieski — Kamsetzer". Ze zb. Stan Aug. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

353. Plan żałobnej piramidy, wzniesionej w kościele św. Jana Chrzciciela (akademickim) w Wilnie 11.X.1783 r., na obchód stulecia

odsieczy wiedeńskiej. Rys. Cnakfuss [Jan Chrzciciel Knackfuss] (17.. † 1794). Mdzrt 32,5 × 19,2 z książki Marcina Poczobuta: Pamiątka stuletnia zwycięstwa pod Wiedniem... Wilno 1783. — 16778 M. N.

354. Plan triumfalnej kolumny, wzniesionej w kościele św. Jana Chrzciciela w Wilnie 12.X.1783 r., na obchód stulecia odsieczy wiedeńskiej. Rys. Cnakfuss [Jan Chrzciciel Knackfuss] (17.. † 1794). Mdzrt 32,5×19,2 z książki Marcina Poczobuta: Pamiątka stuletnia zwycięstwa pod Wiedniem... Wilno 1783. — 16777 M. N.

355. Obelisk w Schwechat pod Wiedniem wystawiony na pamiątkę odsieczy. W tle krajobraz. U dołu na prawo napis: „OSTROSŁUP POMNIKOWY | WZNIESIONY PRZY SCHWECHAT NIEDALEKO WIEDNIA, | NA PAMIĄTKĘ SPOTKANIA SIĘ KRÓLA JANA SOBIESKIEGO | Z CESARZEM LEOPOLDEM I.M PO OSWOBODZENIU WIEDNIA; | D. 15 WRZEŚNIA 1683 R.“ Na lewo toż samo po francusku. Ryt. Adam Piliński (1810 † 1887), rys. Tyrowicz. Stlrt 16 × 9,7 z dzieła Leon. Chodźki: La Pologne. Paris wyd. różne. — 26013 M. N.

RÓŻNE

PRZYCZYNKI KULTURALNE

356. Cudowne ocalenie Stanisława Potockiego, starosty halickiego, rotmistrza królewskiego (poległego później pod Wiedniem) podczas wybuchu prochu na rzece Willebroeck pod Brukselą. (Potocki uległ wypadkowi 27.II.1678, wioząc z Rzymu do Polski otrzymane od papieża relikwje św. Wincentego). Na prawo statek tonący, wśród obłoków dymu, z podróżnymi wzywającymi pomocy; na rzece rozbitkowie, na lewo na brzegu ludność ratuje tonących, rzucając liny, podając drabiny i żerdzie. W głębi domek i łódź spiesząca na ratunek. U dołu na prawo napis: „IOANNI III INVICTO | Hanc naufragii | STANISLAI POT[OCKI] Ut praesens pro suis... (obc.) | et in futuro... (obc.) „Prostokąt. U góry napis obcięty. Ryt. [Romeyn de Hooghe, 1645 † 1708]. Kwsrt 25 × 32,5, fragment ryciny złożonej z czterech części dedykowanej Janowi III. Patrz Kraszewski: Catalogue d'une Collection Iconographique... Dresde 1865, str. 123, oraz Niesiecki: Herbarz polski. Lipsk 1839 — 46, t. VII, str. 440. — Ze zb. Batignolskich. — Bibl. Nar.

357. Cudowne ocalenie Poczajowa od napaści tureckiej w r. 1675. Widok warownego klasztoru obleganego przez wojska turec-

kie. W obrębie murów nieliczni obrońcy przy strzelnicach. U góry na lewo N. Marja P. w glorji, stojąca na obłoku, osłania płaszczem kościół. Po prawicy N. Panny klęcząca postać świętego. Na pierwszym planie turcy cofają się przed nadciągającym z prawej strony orszakiem wojsk anielskich pod wodzą archanioła Michała. W prawym dolnym rogu na tablicy 18 objaśnień. U dołu wiersz w sześciu kolumnach: „Drogim kruscem stała się Poczaiowska skała | gdzie Królowa Niebieska stopy swey znak dała | ...“ Rys. i ryt. Nikodem Zubrzycki „in Monasterio Poczajowiensi“ w r. 1704. Facsimile ryciny 43,2×55,8. — Bibl. Ord. Kras.

358. Teza Stanisława Hozjusza (1673†1738), późniejszego biskupa poznańskiego, poświęcona N. Marji P. Święto-Lipeckiej (Warmja). Wnętrze kościelne z apsydą; sklepienie beczkowe, ozdobione kasetonami z różycami, na architrawie i ośmiu kolumnach. Na kolumnach, po cztery na każdej, wiszą jedno nad drugiem popiersia portretowe biskupów warmińskich w medaljonach; zamiast portretów ostatnich biskupów Radziejowskiego i Zbąskiego w medaljonach przedstawione ich herby: Junosza i Nałęcz. W apsydzie, na cokole, wazon z drzewem. Wśród korony drzewa medaljon, na medaljonie w glorji N. Marja P. z Dzieciątkiem. Pień drzewa otaczają wstęgi z wersetami z psalmu 79 i z Pisma św. Na pierwszym planie, na lewo, stoją: biskup warmiński Stanisław Zbąski i prymas Michał Radziejowski, na prawo klęczy Stanisław Hozjusz trzymając kartusz podtrzymywany z drugiej strony przez aniołka. Nad kartuszem aniołek, wskazujący na postać N. Marji P. Na kartuszu napis w 13 wierszach: „Sub umbram Thaumaturgae Arboris Tuae confugio...“ U stóp Hozjusza tablica z wielopolowym herbem, pośrodku herb Hosius. Ponad architrawem na lewo anioł trzyma draperję z napisem w 8 wierszach: „THESES PHILO | SOPHICAE | ... REGINAE MARIE VIRGINI | in Ecclesia Lindensi... CONSECRATAE.“ Na prawo postać kobieca (Filozofja) podtrzymuje tablicę z wyliczeniem punktów tezy, pośrodku pod sklepieniem cyfra N. Marji P. w glorji. U dołu, pośrodku, kartusz ozdobiony wstęgami i girlandami z owoców i liści z napisem w 10 wierszach: „ANNO DOMINI 1687. | Eminentissimus MICHAEL RADZIEIOWSKI S R E Cardi | primū nouae Ecclesiae Lindensis Lapidē consecrauit...“ Na lewo na stopniu w 3 wierszach: „PRAESIDE Rndo PATRE ADAMO KMICIC...“, na prawo: „DEFENDENTVR | a Magnifico Domino STANISLAO HOSIO Auditore | Philosophiae in eodem Collegio Societatis IESV | Anno Verbi Incarnati 1694 | Mense Iun. Die“. Ryt. i wyd. Charles R. de la Haye (1641 † 17..) w Warszawie, rys. Jerzy

Eleuter - [Siemiginowski] (16.. † 1711). Mdzrt rylcem (odbitka nowa) 67,2×47,8 (68,9×49,2). — 25509 M. N.

359. Teza Liberjusza Glindy dedykowana Cyprjanowi Żochowskiemu, metropolicie kijowskiemu. Rycina przedstawia budowę wszechświata. Pośrodku ryciny piekło z okiem wśród płomieni i napisem: „INFERNVS", dookoła pierścienie koncentryczne z kolejnem wyobrażeniem: czyśćca („Purgatorium"), ziemi, powietrza, sfery wiatrów (dwanaście główek dmuchających: „Boreas" itd.), sfery znaków niebieskich (miecz ognisty, kometa i t. d.) sfery słońca, księżyca i planet; w górnej części tej ostatniej sfery, w kartuszu pod insygnjami metropolity, popiersie Cyprjana Żochowskiego, po bokach kartusza dwa anioły podtrzymują końce wstęgi, na wstędze w 5 wierszach napis: „Qui triennio graue mihi incubuit pondus, hodie — demum solito magis gravitabit Mud9 Atistes Illme | Nam no mole... Fre Liberio Glinda." W następnym kręgu, pośród gwiazd, dwanaście znaków Zodjaku, za nimi sfera wód z wersetem psalmu: „AQVAE OMNES QVAE SVPER CAELOS SVNT LAVDENT NOMEN DOMINI. Psal. 148". Za wodami sfera podniebna z dwunastoma bramami niebieskiemi, w górnej bramie symbol Opatrzności. U góry po rogach ryciny niebo z dwoma grupami zakonników różnych zakonów. U dołu scena obrony tezy: pośrodku na miejscu honorowem siedzi przewodniczący dysputy Jan Drews, po bokach w dwuch grupach siedzą i stoją pozostali uczestnicy dysputy, przy brzegu z prawej strony Liberjusz Glinda z rękopisem tezy w ręku; na pierwszym planie po bokach na cokołach dwa wielkie posągi: Arystotelesa i Zenona. Ponad uczestnikami dysputy, przy sferze podniebnej, wstęga z napisem w 3 wierszach: „MUNDUS Universus Assertionibus Philosophicis illustratus quas sub Auspicijs Ill'mi ac R'dmi Domini—Dni CYPRIANI in Żochowo ŻOCHOWSKI Metropolitani Kiiouiensis... Praeside Admdum Rndo Patre IOANNE DREWS Soc: Iesu AA.LL. | Et Philosophiae Magistro in Alma Universitate Vilnen. Societatis Iesu pro Supremi Philosophiae Laurea—Propugnabit Adm Rd9 Fr. LIBERIUS GLINDA Ord: S. Aug. Can: Reg: BB. MM. de Paenitetia An.° 1683 Iunij 25 [die]". Ryt. Aleksander Tarasewicz. Mdzrt 35,5×28,2. — Bibl. Ord. Kras.

360. Rycina tytułowa do dzieła: „FIRMAMENTVM SOBIESCIANVM | sive | URANOGRAPHIA | Joh. Hevelii | GEDANI | Anno 1687". Pośrodku ryciny Uranja z gwiazdą nad czołem, w lewej ręce trzyma księżyc, prawą wskazuje na słońce. Wokoło Uranji putta symbolizujące planety. Po obu stronach tworząc półkole, stoją słynni astronomowie w liczbie dziesięciu, po bokach upostaciowanie konstelacyj

gwiezdnych. Poniżej od Uranji globus, do którego zmierza pochylony starzec (Heweljusz), dźwigający w prawej ręce tarczę (herb Janina), w lewej instrument astronomiczny; za nim kroczą zwierzęta (konstelacje). Scena na obłokach. U góry ponad grupą Uranji, niebo ze śpiewającemi i grającemi na różnych instrumentach aniołkami. Aniołki unoszą wstęgi i zwoje z pierwszemi słowami pieśni kościelnych i sentencjami. U dołu pośrodku kartusz z wymienionym powyżej tytułem dzieła Heweljusza, w prawym rogu pod obłokiem widok Gdańska. Prostokąt. Ryt. Carolus [Charles] de la Haye (1641 † ok. 1712), mal. Andreas Stech († 1687). Mdzrt 29,3×36 (30,5×37,8). — Bibl. Przezdz.

361. Rycina tytułowa do dzieła dedykowanego Barlaamowi Jasińskiemu, metropolicie kijowskiemu od r. 1690 († 1707). U dołu pośrodku ozdobny kartusz z herbem Sas pod insygnjami metropolity, po obu stronach herbu tytuł: „PEŁNIA — XIĘŻYCA | W KLEYNOCIE — ŚWIECĄCEGO | z Trzech Luminarzów — BARLAAMOW SS. | ... Oycu BARLAAMOWI | IASINSKIEM^u, Metropolicie — Kijowskiemu Halickiemu, | y Wszystkiey Rossyey REPREZENTOWANA“. Nad kartuszem księżyc w pełni o zarysach twarzy ludzkiej, pełnia, ujęta od dołu w nów księżyca, na nim napis: „LUNA STETIT IN ORDINE SUO. Habac: 3“, na czole księżyca stoją trzej święci Barlaamowie, dwaj w sukniach duchownych trzymają gwiazdy, pośrodku trzeci w stroju rycerskim trzyma w rękach serce gorejące i strzałę. (Gwiazdy i strzała—elementy herbu Sas). Ponad świętymi wstęgi z sentencjami łacińskiemi, nad głowami korony. Po bokach krajobraz. W obłokach pod łukiem tęczy N. Marja P., Chrystus i św. Józef, ponad tęczą Trójca św. Prostokąt. Ryt. A[leksander] T[arasewicz] (po r. 1690). Mdzrt 26,8×16. — Bibl. Ord. Kras.

362. Rycina tytułowa do dzieła dedykowanego Barlaamowi Jasińskiemu, metropolicie kijowskiemu od r. 1690 († 1707). U dołu w bogatym kartuszu tytuł: ARCTOS et ANTARCTOS | CAELI ROSSIACI | in Genetilitijs Syderibus | ... | BARLAAMI IASINSKI | Kijoviensis, Halicensis, toti₉q₃ Rossiae | ORTHODOXI ARCHIEPISCOPI | METROPOLITAE.“ Z ponad kartusza widoczny cokół na którym, klęczący na prawem kolanie, Atlas dźwiga firmament niebieski w kształcie kuli. Na kuli wyobrażone: nów księżyca, dwie gwiazdy i strzała — elementy herbu Sas; pośrodku pas zodjakalny, ponad Zodjakiem wstęga z napisem: „ARCTICA ROSSIACUM FIRMANT DUO SY — DERA CAELŪ“. Na lewo u góry dwie ręce wysunięte z obłoków trzymają: jedna wieniec laurowy, druga krąg z węża; poniżej ogród z jabłonią Hesperyd. Na pra-

wo u góry Duch św. w postaci gołębia, poniżej anioł z długą trąbą unosi się ponad okrągłą świątynią. Kopuła światyni wsparta na kolumnach, uwieńczona insygnjami metropolity, ujęta w elementy herbu Sas. Od Ducha św. pada na świątynię snop promieni. W tle krajobraz. Na rycinie sentencje i napisy objaśniające. Ryt. A[leksander] T[arasewicz] po r. 1690. Mdzrt 26,6 × 17 (27 × 17,3). — Bibl. Ord. Kras.

363. Rycina alegoryczna z wierszem Filipa Orlika, dedykowana Barlaamowi Jasińskiemu, metropolicie kijowskiemu od r. 1690 († 1707). Na prawo na ozdobnej kwadrydze, ciągnionej przez trzy postacie, wyobrażające Wiarę, Nadzieję i Miłość, siedzi Chrystus z chorągwią i palmą w rękach. Koła kwadrygi miażdżą szatana, śmierć i kobietę, symbolizującą świat. Na lewo u góry okrągła świątynia z kopułą na kolumnach; pośrodku świątyni na wzniesieniu herb Sas. Przed świątynią metropolita Jasiński z otwartemi rękami wita Chrystusa. Droga do świątyni wysłana kwiatami. W głębi wzgórza Golgoty, z poza których widać słońce. Na rycinie wstęgi z napisami i sentencjami łacińskiemi. Prostokąt. U dołu napis: „CERKIEW TRIVMPHALNA MĄDROSCI BOZSKIEY. | Triumphuiącemu Bogu nad troiakim Nieprzyjacielem Śmiercią, Piekłem y Światem | Applawduiąca | ... Oycu BARLAAMOWI IASINSKIEMU... Reprezentowana". Poniżej wiersz w 8 zwrotkach z podpisem Filipa Orlika. Ryt. L[eon] Tarasewicz po r. 1690. Mdzrt 18,5 × 19,4. — Bibl. Ord. Kras.

364. Rycina tytułowa do panegiryku Hieronima Godebskiego na śmierć Katarzyny z Sobieskich Michałowej Radziwiłłowej, siostry Jana III, zmarłej w r. 1695, p. t. [Oriens immortalis gloriae... Wilno 1695]. Pośrodku orzeł, w mitrze książęcej, z herbem Trąby na piersiach, trzyma w szponach pioruny Zeusa. Nad nim herb Janina pod koroną; wokoło Janiny, w obłokach, herby rodów skoligaconych z nieboszczką; przy herbach sentencje łacińskie na wstęgach. Widoczne z poza Janiny słońce oświetla górną część ryciny. U dołu, pogrążone w cieniu, półleżące postacie: na lewo Śmierć jako szkielet z kosą, nad nią wstęga z napisem: „Et morte virtus et fato triumphat"; pośrodku Los, jako mężczyzna z zawiązanemi oczami, trzyma łuk i strzałę, obok leży kołczan; na prawo Czas, śpiący mężczyzna z klepsydrą w ręku. Mdzrt 27,1 × 16,8 (27,7 × 17). — 24725 M. N.

365. Rycina alegoryczna do panegiryku sławiącego ród Ogińskich. Pośrodku herb Ogiński, pod bramą herbu napis: „Wychodź Księgo na | Swiatłość przez Ogin- | skich Bramę. | Tędy chodzą Tryu'fy |

aż na wieczność samą". Po obu stronach herbu symboliczne przedstawienie dostojeństw i zasług członków rodu, na lewo w życiu świeckiem, rycerskiem (chorągwie, wieńce laurowe, buława i t. d.), na prawo w życiu duchownem, kościelnem (infuła, księgi, różaniec i t. d.). Po bokach ryciny drzewa, na lewo laur, na wstędze napis: „laury chłodzą", na prawo cedr, napis: „cedry żywią". Poniżej woda, na wodzie pośrodku kula ziemska z krzyżem na wierzchu, na kuli werset z Pisma św.: „Militia uita hominis | super terram | Job 7". Na brzegu na pierwszym planie, z lewej strony stoi rycerz Ogińskich w zbroi z mieczem ognistym i pochodnią, na banderoli napis: „Pożar OGINSKICH", z prawej strony Chrystus na krzyżu w glorji, na banderoli: „Zrzodło pożaru". U góry wśród obłoków symbol Opatrzności w glorji. Prostokąt. Ryt. Leo[n] Tarasewicz. Mdzrt 13,4 × 10. — Bibl. Ord. Kras.

366. Rycina tytułowa do panegiryku na śmierć Jana Ogińskiego, marszałka bracławskiego, zmarłego w r. 1680. Ogiński w kolczudze, w delji futrzanej, z buławą w ręku, stoi na stopniu schodów, prowadzących ku bramie, utworzonej z herbu Ogiński, zdobnej w armaturę. Naokoło osiem tarcz, cztery z herbami: Trąby, Abdank, Prawdzic i Lis, cztery z kolumną, wagą, berłem i uzdą. U dołu rycerz Ogińskich w zbroi, z mieczem i Chrystus trzymają paludament z lwiej skóry, ponad lwią głową czaszka na piszczelach. Na paludamencie tytuł dzieła: „ITER GLORIAE | A | Porta Gentilitia usq₃ ad Portas Mortis | ... | A Perillustri ac Magnifico Dn̄o | D. IOANNE de KOZIELSK OGINSKI | ... A condolente Academia Vilnsi S. J. Anno 1680 Die." Ryt. Jan Szyrski [Szczyrski]. Ze zb. Stan. Aug. Cz. 1360. — Bibl. Uniw. w Warsz. Gab. Ryc.

367. Rycina (tytułowa?) do panegiryku. U góry, w wieńcu laurowym popiersie, w 3/4 na prawo, Jerzego Sebastjana Lubomirskiego, marsz. wielk. i hetmana poln. kor. († 1668). Wieniec na mitrze, pod mitrą pięciopolowy kartusz z herbami Lubomirskich, Ostrogskich, Branickich i Kostków z Pogonią pośrodku. Tło kartusza stanowi bogata armatura oparta o postument, pod którym herb Leliwa zawieszony na wstęgach. Całość w kształcie prostokąta. Ryt. Joann [Johann] Bensheimer [ok. r. 1670 — 1680]. Mdzrt 20,3 × 16,7. — Bibl. Ord. Kras.

368. Rycina alegoryczna na uroczystość zaślubin Krystyny Chlebowiczówny, wojewodzianki wileńskiej, z Kazimierzem P. J. Sapiehą, wojewodą wileńskim, hetmanem w. lit. U góry na tle obłoków herb Leliwa, pod nim Stanisława Józefa Bieżanowskiego wiersz panegiryczny z rebusami. Wiersz rozpoczyna się rebusem z postacią niedaw-

no zmarłego wojewody wil. Jerzego Chlebowicza, ojca Krystyny, siedzącego na obłoku, pod nim śmierć (szkielet z kosą). Pod wierszem u dołu na prawo siedzi Krystyna, przedstawiona jako Djana, na lewo przed nią krajobraz leśny z liczną zwierzyną. Prostokąt. Rycina stanowi verso karty tytułowej, na recto tytuł przekładu Mateusza Kuligowskiego dzieła Jana Damascena o św. Józefacie, królewiczu indyjskim, wyd. w Krakowie w r. 1688. E. XV, 21. Mdzrt 26,8 × 16,5. — 24757 M. N.

369. Drzewo genealogiczne książąt Połubińskich. U dołu, pośród medaljonów z wizerunkami rycerzy, leżąca postać rycerza rzymskiego Palemona (z Pogonią na tarczy), z którego wyrasta drzewo. Na pniu i konarach drzewa postacie do pasa protoplastów i członków rodu. Z boku na prawo ozdobna pięciopolowa tarcza herbowa pod Jastrzębcem wśród liter: „K - P | X - z Ł | W - P". Na lewo postać zakonnika przy ozdobnym kartuszu z dedykacją F. M. Woyniłowicza w 8-iu wierszach: „IASNIE OSWIECONEMV XIĄZĘCIV Im° Z ŁUBIN | ALEXANDROWI HILAREMV POŁUBINSKIEMV | MARSZAŁKOWI NAYWYSZSZEMV W. X. L. | ..." U dołu po bokach krajobraz z zamkami na wzgórzach. Ryt. Aleksander Tarasowicz [Tarasewicz] w r. 1675 w Hłusku. Mdzrt rylcem (odbitka nowa) 57,5 × 42,5 (59 × 43,5).— 25512 M. N.

370. Tarcza herbowa, bez herbu, pod hełmem w koronie z trzema strusiemi piórami; bogate labrowanie ze stylizowanych liści akantu. Prostokąt. Ryt. A[leksander] T[arasewicz] pod koniec w. XVII. Mdzrt 23 × 17,8. — Bibl. Ord. Kras.

371. Trzy stany Rzeczypospolitej. U góry trzy widoki: pośrodku największy, Kraków, na lewo Warszawa, na prawo Wilno. Na widokach napisy: „Vue de Varsovie", „Vue de Cracovie", „Vue de Wilna". Pod widokiem środkowym opis trzech stanów Rzpltej, zawarty w trzech kolumnach, w dwóch bocznych kolumnach spisy senatorów. U góry napis: „CARTE DES TROIS ORDRES QUI COMPOSENT L'ETAT DE LA REPUBLIQUE DE POLOGNE SÇAVOIR LE ROI, LE SENAT ET LA NOBLESSE". Całość odbita z jednej płyty. Mdzrt 35 × 45,5 (ryc. z księgi z pocz. w. XVIII). — 6977 M. N.

TYPY I UBIORY

372. Towarzysz znaku lekkiego wojska polskiego z końca w. XVII, stojący, wprost, w czapce z otokiem barankowym, w żupanie, w kontuszu przewiązanym pasem, w rękawicach i nałokcicach, w ręce prawej nadziak, u boku prawego kołczan ze strzałami, u lewego nóż w pochwie, szabla i łubie z łukiem. Postać na tle krajobrazu. Ob-

wódka prostokątna. U dołu napis: „Ein Polnisch armirter Edelman". Ryt. Cas[par] Luyken (1672†1708). Mdzrt kolor. ręcznie 29×19 z zakł. C[hristoph'a] W[eigl'a] w Norymberdze. — 34800 M. W.

373. Towarzysz znaku lekkiego wojska polskiego z końca w. XVII, stojący, wprost, w czapce z otokiem barankowym, w żupanie, w kontuszu przewiązanym pasem w rękawicach i nałokcicach. W ręce prawej nadziak skierowany ku dołowi, u boku prawego kołczan ze strzałami, u boku lewego nóż w pochwie, szabla i łubie z łukiem. Postać na tle krajobrazu i nieba z obłokami. Obwódka prostokątna. U dołu napis: „Eques Polonus Levis Armaturae". Mdzrt 25×16,8 (26×17,5) (w. XVII/XVIII). — 3921 M. W.

374. Surmacz, kapelmistrz janczarów gwardji królewskiej z końca w. XVII, stojący, wprost, w turbanie, w sukni i płaszczu, z szablą u boku, gra na surmie. Postać na tle krajobrazu z meczetem. Obwódka prostokątna. U dołu napis: „Surmascki ou Maistre des Joüeurs d'instrument | De la Garde des Janissaires du Roy de Pologne". Mdzrt 23,8×17,6 (28,7×20,3) z zakł. H[enry] Bonnart (1642†1711) w Paryżu. — 34988 M. W.

375. Janczar królewski z końca w. XVII, stojący, wprost, głowa w lewo, w kapuzie z piórami. Kaftan z wykładanym kołnierzem wpuszczony w spodnie szerokie, u dołu zwężone, nieco rozcięte, u boku bułat, za pasem jatagan, w lewej ręce trzyma rusznicę opartą na ramieniu. Obwódka prostokątna. U dołu napis w 4 wierszach: „Soldat Polonois de la Garde du Roy..." Mdzrt kolor. ręcznie 22×16,3 z zakł. Le Blond [w Paryżu]. — 3922 M. W.

376. Hajduk królewski z końca w. XVII, w całej postaci, w 3/4 na lewo, głowa nieco na prawo, w czapce (magierce) z piórami, w kaftanie szamerowanym, w szerokich szarawarach, przewiązany pasem, u boku szabla, z prawej strony torba skórzana, na lewem ramieniu trzyma czekan. Obwódka prostokątna. U dołu napis: „Heiduks, ils gardent les Carosses du Roy de Pologne et les Soutienent, ils passent pour estre de tres fidelles Domestiques. Les Plumes, les Boutons, et les Ganses sont d'Argent". Mdzrt kolor. ręcznie 21×16 z zakł. Le Blond w Paryżu. — 3924 M. W.

377. Hajduk nadworny z końca w. XVII, stojący, wprost, głowa w 3/4 na prawo, w kołpaku z piórami bramowanym futrem, w kaftanie i szerokich szarawarach, przewiązany pasem, w ferezji narzuconej na ramiona, z szablą u boku, wsparty oburącz

na czekanie opartym na głazie. Postać na tle krajobrazu. Obwódka prostokątna. U dołu napis: „Polnischer Heyduck". Mdzrt kol. ręcznie 25×18,4 (29,2×19,5) (w. XVII/XVIII). — 34799 M. W.

378. Zaporożec, w całej postaci, wsparty na wysokim kiju. Kubrak długi z wiszącemi u pasa nożykami, na wierzchu kija kołpak lamowany futrem. W głębi chata i krajobraz górzysty. Obwódka prostokątna. U dołu napis: „Ein Polnischer Bauer". Ryt. C[aspar] L[uycken] (1672 † 1708). Mdzrt 25,2 × 18,2 (28 × 18,7) z zakł. C[hristoph'a] Weigl'a [w Norymberdze]. — 98652 M. N.

379. Góral biegnący, w wysokiej czapce, w koszuli z wykładanym kołnierzem, w spodniach obcisłych na ozdobnych szelkach, ze strzelbą na plecach i toporkiem w ręku. W tle krajobraz górzysty. Obwódka prostokątna. U dołu napis: „Einer von den Freübeutern des Carpatischen | Gebirgs, die man Corallen nennt." Ryt. C[aspar] L[uycken] (1672 † 1708). Mdzrt kolor. ręcznie 26×19 (30×19,7) z zakł. C[hristoph'a] W[eigl'a] w [Norymberdze]. — 98651 M. N.

380. Żyd polski, stojący, w wielkim kapeluszu, w sukni przewiązanej pasem, w krezie, w płaszczu z futrzanym kołnierzem, w lewej ręce księga, prawa u pasa. W tle krajobraz z widokiem miasta w głębi. Obwódka prostokątna. U dołu: „Ein Polnischer Iud." Ryt. C[aspar] L[uycken] (1672 † 1708). Mdzrt 25,7 × 18,2 (28 × 18,7) z zakł. C[hristoph'a] W[eigl'a] w [Norymberdze]. — 98653 M. N.

381. Huzar węgierski z końca w. XVII, stojący, w 3/4 na prawo, kołpak obszyty futrem, kaftan krótki szamerowany, przewiązany pasem, lewa ręka na szabli wiszącej u pasa, prawa wyciągnięta przed siebie, przy szabli szabeltas. Postać na tle górskiego krajobrazu. U dołu napis: „Ein Hussar". Ryt. C[aspar] Luycken (1672 † 1708). Mdzrt 24,5 × 17,5 (26,5 × 18) z zakł. C[hristoph'a] Weigl'a w [Norymberdze]. — 34952 M. N.

382. Jeździec węgierski z końca w. XVII. Czapka z kitą ze strusich piór, żupan wzorzysty szamerowany, płaszcz krótki rozwiany, u lewego ramienia tarcza, w prawej ręce krótka kopja, u prawego boku łuk i kołczan ze strzałami. Koń w skoku z boku na lewo, strojny w pióropusze. W dali oddział konnych, uciekająca ludność i pożar miasteczka. U dołu napis w 4 wierszach: „Tartar - Cham | Dis ist der Oberste der ungemenschten Tartarn | Die Christen schleppen weg, erwürgen, quälen martern | ..." Całość w obwódce prostokątnej. Mdzrt 31,5 × 26,5 z zakładu Jacob Koppin. — 97431 M. N.

MAPY

383. Mapa Polski z r. 1679. Na lewo u góry, w ozdobnym kartuszu, napis w 10 wierszach: „ESTATS DE | LA COURONNE DE | POLOGNE | ou sont les | ROYAUME DE | POLOGNE, | DUCHÉS ET PROVINCES DE | PRUSSE,..." Po prawej stronie u góry: „Par N. Sanson d'Abbeville | Géographe ordinaire du Roy | A Paris... | Renouvelé pour vingt ans | 1679 | aux Galleries du Louvre | 1703 | ..." Powyżej skala. Ryt. Johannes Sommer, rys. N. Sanson. (Sanson pozostawał w korespondencji z Janem III). Mdzrt kolor. ręcznie 42 × 56,2. Ze zb. Strzembosza. Rast. 54. — Bibl. Nar.

384. Mapa Polski z czasów Jana III (wyd. w końcu w. XVII). W prawym rogu u góry aniołki trzymają kartusz z napisem: „Reipublicae | et Status Generalis | POLONIAE | Nova Tabula, Comprehendens | MAIORIS et MINORIS | POLONIAE REGNI | Magni Ducatus | LITHUANIAE | Ducatus | PRUSSIAE, CURLANDIAE | ... | accuratam Descriptionem". Z boku na lewo skala. Rys. i ryt. Friedrich de Wit (16.. † 1698?) w Amsterdamie. Mdzrt kolor. ręcznie 48,3 × 55,7. Rast. 85. — 81975 M. N.

385. Mapa Polski z r. 1699. Na lewo u góry pod koroną owalny kartusz z napisem: „POLO- | NIA | CVM LITHVANIA | ET CIRCVM | VICINIS PRO- | VINCIIS. | ANNO 1699". Pod kartuszem płody rolnicze i konie. W prawym rogu u dołu skala. Rys. piórkiem 22,5 × 34,5 z rękopiśmiennego atlasu p. t. Atlas Falcka". Ze zb. Załuskich. Olsz. 77. — Bibl. Nar.

RZEŹBA

386. Król Jan III, popiersie, w zbroi klasycznej z maskaronem na ramieniu, z łańcuchem orderu Św. Ducha, w płaszczu spiętym zaponą na prawem ramieniu. Odlew gipsowy wys. 79 cm. z podstawą. — Wł. Gab. Odlewów Gips. Uniw. Warsz.

387. Król Jan III, popiersie bronzowe. Dzieło Wiktora Brodzkiego (1825 † 1904). Na głowie króla wieniec wawrzynowy, na ramionach delja, zbroja karacenowa, u dołu Orzeł trzymający tarczę z herbem Janina, napis: „Jan III Sobieski", podpis: „W. Brodzki 1883". Wys. 92. — 30397. M. W.

388. Model projektu pomnika króla Jana, III wykonany zapewne z okazyi setnej rocznicy wyprawy wiedeńskiej. Dzieło niewiadomego artysty (Pink?, Offert?). Na podstawie o dwuch stopniach, wznosi się piedestał, na szczycie postać króla w wieńcu wawrzynowym na głowie, w zbroi o charakterze klasycznym, z wstęgą i orderem Św. Ducha, z szablą u boku, u stóp trofea rycerskie. Z górnej części piedestału zwieszają się girlandy, podtrzymywane przez cztery orły, trzymające w szponach gałązki wawrzynu; na czterech stronach cokółu płaskorzeźby: 1) Król na tronie przyjmuje poselstwo. 2) Spotkanie z ces. Leopoldem. 3) Król, dowodzący bitwą. 4) Triumfalny wjazd Jana III. Pod nim herb czteropolowy Rzplitej z herbem Janina pośrodku, pod trzema innemi płaskorzeźbami panoplje. Na narożnikach podstawy czterech nagich, zakutych jeńców, siedzących na zdobycznym rynsztunku wojennym. Odlew gips., barwiony na kolor terrakoty. 86 × 52 × 52. — Wł. Gab. Odlewów Gips. Uniw. Warsz.

389. Portret Stanisława Jabłonowskiego, hetm. pol. kor. 1682, wielk. 1693, zm. 1702. Popiersie gipsowe, odlew z dzieła bronzowego, znajdującego się na Zamku Warsz. — 4747 M. W.

390—1. Górnicy salin wielickich. Dwie figurki z drzewa polichromowanego, wys. 43 i 43,5, opatrzone są pieczęciami z herbem Janina pod koroną. Podług tradycji, były one ofiarowane Marji Kazimierze Sobieskiej podczas zwiedzania salin. — 72224 M. N. i 72225 M. N.

392. Zaporożec oparty na kiju, z nożem i rożkiem u pasa. Figurka z drzewa o trzech różnych odcieniach, wys. 30,2. Por. nr. 378. — 34135. M. W.

393. Zaporożec z samopałem na plecach, rogiem do prochu u pasa i kiścieniem w lewej ręce. Figurka z drzewa o trzech różnych odcieniach, wys. 31,2. — 34134 M. W.

394. Puhar z kości ze sceną polowania wypukło rzeźbioną, oprawa srebrna złocona, wys. 13,2, wyrób augsburski. — 76555 M. N.

MEDALE I MONETY

MEDALE

W miarę możności w celu pokazania awersu i rewersu wystawione zostały po 2 egzemplarze każdego medalu

SOBIESKI HETMAN

395. R. 1673. Zwycięstwo pod Chocimem., srebro. Cz. 2405. Rcz. 186. — M. N.

396. R. 1674. Złożenie papieżowi Klemensowi X chorągwi zdobytych pod Chocimem., srebro. Cz. 2407. — M. N.

397. R. 1674. Jak wyżej, bronz. Cz. 9882. Rcz. 189. — M. N.

ELEKCJA

398. R. 1675. „Aurea Post Lauream.“, srebro. Cz. 2409. Rcz. 201. — M. N.

399. B. r. „Sic Munita Tutior.“, srebro. Cz. 2507. Rcz. 192. — Bibl. Ord. Zam.

400. B. r. Jak wyżej, złoto. Cz. 2508. Rcz. 192. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

401. B. r. „Tegit et protegit.“, srebro. Cz. 2512. Rcz. 196. — M. N.

ORDERY FRANCUSKIE

402. R. 1675. „Concordia vinculum.“, bronz. Rcz. 209. — M. N.

403. R. 1675. Jak wyżej, bronz. Cz. 2410. — M. N.

404. B. r. „Decus et tutamen.", srebro. Cz. 2513. Rcz. 210. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

KORONACJA

405. R. 1676. „Crescant cum palmis nomina.", złoto. Cz. 5941. Rcz. 207. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

406. R. 1676. „Fulgoris Sociam...", złoto. Cz. 10383. Rcz. 204. — Bibl. Ord. Zam.

407. B. r. „Coronatur Quia protexit.", srebro. Cz. 2514. Rcz. 193. — M. N.

408. B. r. „Ad istam per has.", srebro. Cz. 2415. Rcz. 195. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

KRÓL

409. B. r. Popiersie — medal jednostr., bronz. Rcz. 183. — M. N.

410. B. r. Jak wyżej, bronz. Rcz. 184. — Rajnold hr. Przezdziecki.

PARA KRÓLEWSKA

411. B. r. Popiersia, srebro. Cz. 2499. Rcz. 205. — M. N.

412. B. r. Popiersia, srebro. Cz. 2516. Rcz. 206. — M. N.

413. B. r. Popiersia, srebro. Cz. 2517. Rcz. 208. — M. N.

OTWARCIE MENNICY KRAKOWSKIEJ

414. R. 1677. „Alma Urbs Cracovia.", złoto. Cz. 2425. Rcz. 211. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

POBYT PARY KRÓLEWSKIEJ W GDAŃSKU

415. B. r. „Palma parit...", złoto. Cz. 2427. Rcz. 216. — 2 egzempl. M. N. i Bibl. Ord. Zam.

ODSIECZ WIEDNIA

416. „Ohe! Ruis Olympo...", srebro. Cz. 2521. Rcz. 221. — M. N.

417. R. 1683. „Nec luna duabus.", srebro. Cz. 2462. Rcz. 224. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

418. R. 1683. „Sole duplo...", srebro. Cz. 5948. Rcz. 225. — Bibl. Ord. Zam.

419. R. 1683. „Wann diese Helden.", bronz złocony. Cz. 2466. Rcz. 227. — Bibl. Ord. Zam.

420. R. 1683. „Imperii murum.", srebro. Cz. 2468. Rcz. 228. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

421 R. 1683. „Diese Münz zeigt...", cyna. Cz. 2469. Rcz. 234. — M. N.

422. R. 1683. „Pol. Bellat sax. vincit...", bronz. Cz. 5945. Rcz. 238. — Rajnold hr. Przezdziecki

423. R. 1683. „Dei consilio...", srebro. Cz. 5952. Rcz. 239. — M. N.

424. R. 1683. „Wien belagerte...", srebro. Cz. 2471. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

425. R. 1683. „Patrona Viennensium...", bronz złocony. Cz. 7742. — Rajnold hr. Przezdziecki.

426. R. 1683. „En Mars saxonicus.", srebro. Cz. 4588. — Bibl. Ord. Zam.

KOALICJA PRZECIW TURKOM

427. R. 1684. „Die Eintrachts treu...", srebro. Cz. 2481. Rcz. 218. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

428. R. 1684. „Donec Auferatur...", srebro. Cz. 2480. Rcz. 220. — M. N.

429. B. r. „Confortamini...", bronz. Cz. 7768. — M. N.

430. B. r. „Univit Palmamque...", srebro. Cz. 2512. Rcz. 217. — M. N.

431. R. 1687. „Concord. istian...", bronz. Cz. 2502. Rcz. 222. — M. N.

TRAKTAT GRZYMUŁTOWSKIEGO

432. B. r. „Pax fundata cum Moschis.", bronz. Cz. 2523. Rcz. 241. — M. N.

ZWYCIĘSTWO POD KAMIEŃCEM

433. R. 1694. „Praeludia Maioris Victoria.“, srebro. Cz. 2506. Rcz. 242. — M. N.

KONSTELACJA JANINA

434. B. r. „Ingentibus Ausis...“, srebro. Cz. 2524. Rcz. 256. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

ŚMIERĆ KRÓLA

435. R. 1696. „Felicitate.“, srebro. Cz. 7761. — M. N.

MARJA KAZIMIERA JAKO WDOWA

436. R. 1699. „Maria Casimira..“, bronz. Rcz. 245. — M. N.

ELEKCJA PO ŚMIERCI JANA III

437. B. r. Upadek stronnictwa królewicza Jakóba., cyna. Rcz. 243. — Rajnold hr. Przezdziecki.

DONATYWY GDAŃSKIE

438. R. 1685. „Reg: Civit: Gedanens:“, srebro. Cz. 2495. Rcz. 213. — M. N.

439. R. 1685. Jak wyżej, złoto. Cz. 7755. Rcz. 213. — M. N.

440. B. r. „Numinis Atque Aquilae...“, srebro. Cz. 2525. Rcz. 212. — M. N.

441. B. r. „Regia Civitas Gedanensis.“, złoto. Cz. 2529. Rcz. 214. — 2 egzempl., M. N. i Bibl. Ord. Zam.

MONETY

442 — 493.

trojaki
szóstaki
orty
talary
dukaty } koronne

szelągi
talary
dukaty } gdańskie

w ogólnej ilości 52 szt. ze zb. Muz. Narod. w Warsz.

RĘKOPISY

JANA SOBIESKIEGO URZĘDY KORONNE

494. W czasie „potopu“ naówczas chorąży koronny dowodzi pułkiem jazdy. Księga „płacy wojskowej“ z r. 1659, otwarta w miejscu, gdzie wciągnięto wypłaty pułkowi dowodzonemu przez Sobieskiego. — Arch. Gł. Dział skarb. 86 nr. 48.

495. Przywilej nominacyjny dla Jana Sobieskiego na marszałkostwo wielkie koronne. Wpis do ksiąg królewskiej kancelarji koronnej z r. 1665. — Arch. Gł. Metryka koronna nr. 203.

496. Przywilej nominacyjny dla Jana Sobieskiego na hetmaństwo wielkie koronne. Wpis do ksiąg królewskiej kancelarji koronnej z r. 1668. — Arch. Gł. Metryka koronna nr. 206.

POD CHOCIMEM

497. Oryginalne pokwitowania oddziałów armji polskiej z odbioru amunicji przed bitwą chocimską i podczas bitwy. Kwity zachowane w aktach Artylerji koronnej nr. 1. — Arch. Gł.

498. Rola czyli spis oficerów i żołnierzy pułku cudzoziemskiego autoramentu, mian. dragońskiego szefostwa samego hetmana Sobieskiego niezadługo po bitwie chocimskiej. — Arch. Gł. Dział skarb. 85 nr. 65.

JAN SOBIESKI OBRANY KRÓLEM

499. Akta sejmu elekcyjnego r. 1674. Marszałek koła rycerskiego oznajmia o obiorze hetmana Jana Sobieskiego królem. — Arch. Gł. Konstytucje nr. 30.

500. Jan Sobieski królem obrany odkłada koronację na czas po zwycięstwie. Uniwersał. Egzemplarz przeznaczony dla woj. sieradzkiego. — Arch. Gł. IV.5.2.C.102.

LATA WYPEŁNIONE WOJNĄ

501. Stan wojska uchwalony na sejmie 1673 r. Zestawienie według rodzajów broni. Podpis i pieczęć Sobieskiego jako hetmana koronnego. — Arch. Gł. Dział skarb. 86 nr. 61 fasc. 1.

502. Stan wojska uchwalony na sejmie r. 1677. Zestawienie konnicy i piechoty rozmaitych autoramentów. Podpis królewski. — Arch. Gł. Dział skarb. 86 nr. 61 fasc. 2.

503. Chorągiew usarska marszałka i hetmana koronnego Jana Sobieskiego według wykazu płacy z r. 1673. Rachunki wojska polskiego autoramentu z r. 1673. — Arch. Gł. Dział skarb. 86 nr. 59.

504. Regiment piechoty marszałka i hetmana koronnego Jana Sobieskiego w r. 1673. Rachunki wojska cudzoziemskiego autoramentu z r. 1673. — Arch. Gł. Dział skarb. 86 nr. 60.

505. Chorągiew usarska najpierw hetmańska, potem królewska w r. 1673 wedle wykazu płac. — Arch. Gł. Dział skarb. 86 nr. 64.

506. Chorągiew usarska królewska w r. 1677. — Arch. Gł. Dział skarb. 86 nr. 65.

507. Królewska chorągiew kozacka w r. 1677. — Arch. Gł. Dział skarb. 86 nr. 62.

508. Uniwersał do rycerstwa, które odjechało od chorągwi, wzywający do natychmiastowego powrotu wobec tego że „orda z hanem na Podolu koszem się położywszy, blisko Lwowa puszcza zagony“. 1675.V.27. — Arch. Gł. IV.2.I.23 c.

509. Trzecie wici na pospolite ruszenie w r. 1674. Uniwersał drukowany z oryginalnym podpisem królewskim przesłany do sejmiku ziemi dobrzyńskiej. — Arch. Gł. IV.5.2.A.10.

510. Wezwanie do sejmików, aby wobec grożącej wojny „podatki na tak gwałtowną Rptej potrzebę natychmiast postanowiły“. 1675. Uniwersał. Egzemplarz wysłany do woj. sieradzkiego. — Arch. Gł. IV.5.2.I.22 c.

511. Uniwersał do piechoty wybranieckiej, aby ściągała spiesznie pod Lwów. 1675.V.30. — Arch. Gł. IV.5.2.I.25 c.

512. Uniwersał donoszący o stanie spraw wojennych i wzywający do gotowości zbrojnej. 1676.VI.16. Egz. dla ziemi wyszogrodzkiej. — Arch. Gł. IV.5.2.C.28.

513. Uchwała Rady Senatu, aby wypłacić nagrodę sukcesorom „ś. p. Jerzego Wołodyjowskiego, niegdyś na Kamieńcu Podolskim rotmistrza, dobrze Rzeczypospolitej zasłużonego". Reprodukcja w albumie: „Dział staropolski Ministerjum Skarbu na P. W. K. w Poznaniu w r. 1929. Opracował Józef Siemieński".

OKRESY POKOJOWYCH STOSUNKÓW Z TURCJĄ

514. Spis jeńców Turków w Polsce przysłany przez baszę kamienieckiego. Obok dołączone tłómaczenie. 1681. Arch. Gł. Dział Turcicae.

515. Mustafa pasza, wielki wezyr wyraża gotowość Wielkiej Porty do podjęcia rokowań pokojowych. 1677. List oryginalny obok dołączone tłómaczenie. — Arch. Gł. Dział Turcicae. Fasc. 1 nr. 73.

516. Instrukcja wydana przez Radę Senatu Janowi Gnińskiemu wysłanemu w poselstwie do Turcji. 1677. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Turcicae. Fasc. 1 nr. 71.

517. Traktat pokoju między Polską a Turcją zawartego w dniach 3 — 12 kwietnia 1678 r. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Turcicae.

518. Protokół komisji do rozgraniczenia Podola. Sypanie kopców granicznych. R. 1680.VIII.31. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Turcicae.

ZABIEGI O STWORZENIE LIGI ANTYTURECKIEJ

519. Instrukcja dla kanonika Korycińskiego, wysłanego do króla hiszpańskiego, aby go skłonić do wspólnego zwrócenia oręża przeciw Turcji. R. 1679. Kopja zachowana w Arch. Koronnem. Obok dołączone tłómaczenie francuskie z XIX w. — Arch. Gł. IV.5.2.E.31.

520. List Piotra króla portugalskiego do Jana III-go w sprawie wspólnych działań przeciw Turcji. R. 1679.XI.28. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. IV.5.2.E.33.

521. List cesarza Leopolda, którym zobowiązuje się do wspólnych działań przeciw Turcji i do niezawierania osobnego pokoju. 1682.XII.19. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Wiedeńskie nr. 8.

522. Cesarz Leopold wyznacza pełnomocnictwo do zawarcia z Polską sojuszu przeciw Turcji. 1683.I.2. Oryginał z Arch. Kor. — Arch. Gł. Dział Wiedeńskie nr. 10.

523. Król Jan III wyznacza pełnomocników do sejmu dla przeprowadzenia układów z cesarzem Leopoldem. 1683 r. — Arch. Gł. Dypl. papierowe. IV.5.2.1.12 c.

524. Instrukcja dla Andrzeja Załuskiego biskupa kijowskiego wysłanego do elektora brandeburskiego w sprawie posiłków przeciw Turcji. 1683.VI.18. — Arch. Gł. Dypl. papierowe. IV.5.5.B.59.

W DRODZE POD ZAGROŻONY WIEDEŃ

525. List cesarza Leopolda do Jana III z prośbą o przybycie pomocy polskiej. 1683.VII.4. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Wiedeńskie nr. 12.

526. Jan Sobieski przed wyprawą wiedeńską poleca rajcom warszawskim, aby poczynili starania o powiększenie placu pod wotywny kościół Kapucynów w Warszawie. 1683.VII.18. — Arch. Gł. Dok. papierowe. IV.5.2.I.13 c.

527. Jan III, wyruszając pod Wiedeń, powierza magistratowi miasta Warszawy władzę i juryzdykcję komendancką. 1683.VII.18. — Arch. Gł. Dypl. papierowe. IV.5.2.1.10 c.

528. List cesarza Leopolda do Jana III z prośbą o spieszniejsze przybycie. 1683.VIII.3. Reprodukcja z oryginału zachowanego w Arch. Głownem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

529. List papieża Innocentego XI do Jana III-go z błogosławieństwami i podzięką za gotowość do obrony chrześcijaństwa, pi-

sany w przeddzień bitwy wiedeńskiej. 1683.IX.11. Reprodukcja z oryginału zachowanego w Arch. Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

530. Drugi list papieża Innocentego XI do Jana III-go: papież nie wiedząc jeszcze o zwycięstwie wyraża ufność w genjusz królewski i śle ponowne błogosławieństwa. 1683.IX.18. Reprodukcja z oryginału zachowanego w Arch. Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

ZWYCIĘSTWO POD WIEDNIEM

531. Chorągiew królewicza Aleksandra pod porucznikiem Zbierzchowskim, która pierwsza rozpoczęła atak usarji. Księga płac wojskowych z r. 1683. — Arch. Gł. Dział skarbowy 86 nr. 67.

532. Powinszowanie i podziękowanie Ojca Świętego Innocentego XI-go za odsiecz wiedeńską. 1683.IX.27. Reprodukcja z oryginału zachow. w Arch. Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

533. Powinszowanie od króla angielskiego Karola II-go Stuarta z powodu zwycięstwa pod Wiedniem. 1683.XI.14. Reprodukcja z oryginału zachow. w Arch. Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

534. Powinszowanie od Stanów Generalnych Niderlandzkich z powodu zwycięstwa pod Wiedniem. 1683.X.10. Reprodukcja z oryginału zachowanego w Arch. Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

535. Powinszowanie Fryderyka Wilhelma elektora brandenburskiego z powodu zwycięstwa pod Wiedniem. 1683.IX.24. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dział Brandenburski nr. 58.

536. Powinszowanie od Karola króla szwedzkiego z powodu zwycięstwa pod Wiedniem. 1683.X.16. Reprodukcja z oryginału zachow. w Arch. Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

537. Powinszowanie od Chrystjana V-go króla duńskiego z powodu zwycięstwa pod Wiedniem. 1683.X.27. Reprodukcja z oryginału zachow. w Arch. Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

DALSZE GRATULACJE Z POWODU ZWYCIĘSTW SOBIESKIEGO W KAMPANJI WĘGIERSKIEJ

538. Powinszowanie papieża Innocentego XI z powodu zwycięstwa pod Parkanami. 1683.XI.11. Reprodukcja z oryginału zachow. w Archiwum Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

539. Powinszowanie papieża Innocentego XI-go po zdobyciu Ostrzyhomia. 1683.XI.6. Reprodukcja z oryginału zachow. w Archiwum Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

540. Drugie powinszowanie papieża Innocentego XI-go z powodu zwycięstwa pod Parkanami. 1683.XI.11. Oryginał z Archiwum Koronnego. — Arch. Gł. Dział Papieskie.

541. Powinszowanie króla duńskiego Chrystjana V-go z powodu zwycięstwa pod Parkanami. 1683.XI.27. Oryginał z Archiwum Koronnego. — Arch. Gł. Dział Duńskie nr. 55.

542. Ponowne powinszowanie papieża Innocentego XI-go z powodu zdobycia Ostrzyhomia i omówienie planów Świętej Ligi przeciwko Turcji. 1683.XII.11. Oryginał z Archiwum Koronnego. — Arch. Gł. Dział Papieskie nr. 7.

543. Powinszowanie kardynała Barberini z powodu nowych sukcesów polskich na Węgrzech. 1684.I.1. Reprodukcja z oryginału zachow. w Archiwum Głównem. Rękopis na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

544. Powinszowanie króla angielskiego Karola II-go z powodu zwycięstwa pod Parkanami. 1684.I.8. Oryginał z Archiwum Koronnego. — Arch. Gł. Dział Angielskie nr. 3.

ŚWIĘTA LIGA PRZECIW TURCJI

POLSKA W LIDZE ŚWIĘTEJ

545. Dwa pisma Innocentego XI do Jana Sobieskiego w sprawie utworzenia Świętej Ligi. — 1684.II.5 i 26. Reprodukcje z oryginałów zachow. w Archiwum Głównem. Rękopisy na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

546. Cztery pisma Innocentego XI-go do Jana III-go z powinszowaniami i w sprawach Świętej Ligi. 1684.I.8., IV.22., IV.29., V.13. Reprodukcje z oryginałów zachow. w Archiwum Głównem. Rękopisy na wystawie Jana III w Bibl. Polskiej w Paryżu.

547. Układ z elektorem Brandenburskim o posiłki przeciw Turcji. Oryginał z Arch. Koronnego. — Arch. Gł. Dypl. papier. IV.5.5.B.63.

548. Układ ponowny z elektorem Brandenburskim o posiłki dla akcji antytureckiej. 1688.VI.25. Kopja zachowana w Arch. Koronnem. — Arch. Gł. Dypl. papierowe. IV.5.5.B.65.

DROGO OKUPIONE PRZYMIERZE Z MOSKWĄ

549. Traktat pokoju, między polską a Moskwą zawarty przez Krzysztofa Grzymułtowskiego. 1686. Oryginał z Archiwum Koronnego.— Arch. Gł.

WENECJA W LIDZE ŚWIĘTEJ

550. Doża wenecki Mario Antonio Giustiniano deklaruje przystąpienie Rzeczypospolitej Weneckiej do Ligi Świętej przeciwko Turcji. 1684.III.30. Oryginał z Archiwum Koronnego. — Arch. Gł. Dział Weneckie nr. 1.

551. List doży weneckiego Franciszka Mauroceno do Jana III-go w sprawach Świętej Ligi. 1690.XI.18. Oryginał z Archiwum Koronnego.— Arch. Gł. Dział Weneckie nr. 4.

STOSUNKI POKOJOWE Z PAŃSTWEM TATARÓW KRYMSKICH

552. Saffa Girej han krymski prosi Jana III-go o zachowanie dawnej przyjaźni i odnowienie traktatów. 1692. Tłómaczenie zachowane w Arch. Koronnem. — Arch. Gł. Dział Tatarski.

553. Selim Girej elhadżi pisze do króla Jana III-go o przebiegu i postępach układów o zwrot Kamieńca. 1693. Oryginał z Archiwum Koronnego z dołączonem tłómaczeniem współczesnem. — Arch. Gł. Dział Tatarski.

ZE SPRAW WEWNĘTRZNYCH

SEJM I SEJMIKI

554. Uniwersał zwołujący sejmik generalny mazowiecki. 1676. XII.4. — Arch. Gł. Dział dok. papierowych. IV.2.2.C.30.

555. Uniwersał zwołujący sejm na 14-go stycznia 1677. 1676.XI.3. Egz. wysłany do ziemi dobrzyńskiej. — Arch. Gł. Dok. papierowe. IV.5.2.C.29.

556. Uniwersał zwołujący sejm i sejmiki przed zawarciem przymierza z Austrją. 1682.XI.4. — Arch. Gł. Dok. papierowe. IV.5.2.C.33.

NADANIA I PRZYWILEJE

557. Jan III zezwala na lokację miasta Szczuczyna 1692.XI.9. Oryginał. Pieczęć w puszce. — Arch. Gł. Dypl. perg. nr. 4220.

558. Jan III potwierdza prawa miasta Simna. 1679.II.8. Oryginał. Pieczęć w puszce. — Arch. Gł. Dypl. perg. nr. 4207.

559. Jan III potwierdza prawa miasta Solca. 1683.IV.9. Oryginał. Pieczęć w puszce. — Arch. Gł. Dypl. perg. nr. 3045.

560. Przywilej nominacyjny na województwo kijowskie dla Marcina Kątskiego generała artylerji koronnej. — 65635 M. N.

561. Jan III potwierdza przywileje strzelców królewskich z leśnictwa nowodworskiego nad Niemnem. 1679.II. Oryginał. — 23775 M. N.

SPRAWY SKARBOWE

562. Księga Rachunków Sejmowych z r. 1676. — Arch. Skarb. Rach. sejmowe nr. 63.

563. Księga rachunków sejmowych z r. 1677. — Arch. Skarb. Rach. sejmowe nr. 63 A.

564. Księga rachunków sejmowych z r. 1681. — Arch. Skarb. Rachunki sejmowe nr. 65.

565. Księga rachunków sejmowych z r. 1683. — Arch. Skarb. Rach. sejmowe nr. 66.

566. Księga Rachunków Sejmowych z r. 1685. — Arch. Skarb. Rach. sejm. nr. 68.

567. Księga Rachunków sejmowych z. r. 1688. — Arch. Skarb. Rachunki sejmowe nr. 69 A.

568. Stanisław Jabłonowski hetman wielki koronny kwituje z odbioru 114.000 zł. na wojsko. 1683. — 28188 M. W.

ŚMIERĆ KRÓLA JANA III

569. Protokół sekcji zwłok Jana III-go. Kopja ówczesna. — 65644 M. N. Dar Hieronim Wilder.

570. Poemat łaciński na śmierć Jana III-go. — 65519 M. N.

571. Zbiór utworów różnych, m. in. t. zw. Ostatnie Vale Synom Koronnym od... króla III-go Jana. — Bibl. Nar. Pol. Q. XVII.6.

572. Tekst napisu na tablicy wmurowanej w kościele Kapucynów w Warszawie przez Mikołaja I-go przy złożeniu tam serca Jana III-go w r. 1829. — 23528 M. N.

MATERJAŁY HISTORYCZNO-KULTURALNE

573. Jan III nadaje Piotrowi Waltowi kowalowi w Gdańsku prawa i przywileje królewskiego kupca i służebnika. 1677.X.25. Gdańsk. Oryginał. — Archiwum Wolnego Miasta Gdańska. Abt. 300 G. nr. 2193.

574. Jan III mianuje Gdańszczanina Chrystjana Meiera szewcem nadwornym. 1678. I. 26. Gdańsk. Oryginał — Archiwum Wolnego Miasta Gdańska. Abt. 300. U. 5. nr. 189.

575. Jan III mianuje Gdańszczanina Piotra Gronau sekretarzem królewskim. 1678. II. 8. Gdańsk. Oryginał — Archiwum Wolnego Miasta Gdańska. Abt. 300. U. 5. nr. 191.

576. Pamiętniki Jana Chryzostoma Paska. Odpis ówczesny. — Bibl. Nar. Pol. F. IV. 104.

577. Akta trzech sejmów marszałkowstwa Jakóba Sobieskiego, ojca króla. — Bibl. Nar. Pol. F. IV. 76.

578. Słownik encyklopedyczny rękopiśmienny, pochodzący z bibljoteki Jana III-go. — Bibl. Nar. Lat. F. IV. 98.

579. Ćwiczenia stylistyczne polskie Jana Sobieskiego. — Bibl. Nar. Różnojęz. Q. XVII. 11.

580. Ćwiczenia stylistyczne łacińskie Jana Sobieskiego. — Bibl. Nar. Lat. Q. XV. 15.

581. Ćwiczenia stylistyczne Marka Sobieskiego. — Bibl. Nar. Lat. Q. XV. 285.

582. „Ekscerpt genealogiczny najjaśniejszego Króla J. M-ci Jana Sobieskiego z własnego jego manuskryptu wypisany". — Bibl. Nar. Pol. Q. XIV. 23.

583. Zbiór dokumentów różnych: listy z archiwum Sobieskich: Exlibris bibljoteki radziwiłłowskiej. — Bibl. Nar. Autogr. 216.

584. Zbiór dokumentów różnych: listy z archiwum Sobieskich. Szyfrowany list do króla z Berlina. — Bibl. Nar. Coll. Autogr. 217.

585. Pieczęć mniejsza litewska Jana III-go. Odcisk w papierze — 49527 M. N.

586. Pieczęć wielka litewska Jana III-go. Odcisk w papierze — 49525 M. N.

DRUKI

JAN III — OD ELEKCJI DO ZGONU

587. Porządek na sejmie walnym elekciej między Warszawą a Wolą r. 1674. B. m. w. i dr. 2⁰.—[Teksty przysiąg senatorów i marszałków, oznajmienie króla nowoobranego, — jurament Jana III]. E. XXV, 91-2. — Bibl. Ord. Kras. 482.

588. Hevelius, Johannes: Firmamentum Sobiescianum. Gdańsk, Joh. Zach. Stolle, 1690. 2⁰. E. XVIII, 174. — Bibl. Nar. Wil. 44.

589. Intimation wegen des tödtlichen eintritts Königl. Majestät zu Pohlen Joannis III. Gdańsk, E. Edl. Raht i Joh. Zach. Stolle, 1696. 4⁰. E. XVIII, 596. — Bibl. Ord. Kras. 20893.

590. Relacja pogrzebowa deponowanego ciała króla Jana III. B. m. w. i dr., 1697. 2⁰. E. XXVIII, 364. — Bibl. Ord. Zam. R. 892.

591. Opisanie istotne publicznej ekspozycji i depozycji dignissimorum lipsanorum Jana III, Mariej Kazimiry, także wnuka Królestwa, z królewica Jakóba zrodzonego. B. m. w. i dr., 1733. 4⁰. E. XXIII, 375. — Bibl. Ord. Kras. 15372.

RODZINA KRÓLEWSKA

OJCIEC KRÓLA I RODZEŃSTWO (BRAT I SIOSTRA)

592. Sobieski, Jakób: Commentariorum Chotinensis belli libri tres. Gdańsk, Georg. Förster, 1646. 4⁰—[karta tytułowa i k. A_1 tekstu]. E. XXVIII, 348. — Bibl. Nar. Wil. 21838 i Pon. 121 XVII.

593. Pisarski, Jan Stefan: Mówca polski. Kalisz, Druk. Kolegjum Jezuitów, 1683. 4⁰. — [Jakób Sobieski dziękuje na pogrzebie Stanisława Żółkiewskiego]. E. XXIV, 317. — Bibl. Ord. Kras. 20684.

594. Sobieski, Jakób: Instrukcja ojca króla Jana III, dana panu Orchowskiemu z strony synów. Warszawa, Druk. Nadworna J. K. Mci, 1784. 8°. E. XXVIII, 349. — Bibl. Ord. Zam. S. 168.

595. Birkowski, Fabjan: Jan Karol Chodkiewicz i Jan Weyher, pamięcią pogrzebną wspomnieni. Kraków, And. Piotrkowczyk, 1627. 4°. — [Ded. Jakóbowi Sobieskiemu]. E. XIII, 142.—Bibl. Nar. Wil. 13266.

596. Komorowski, Zygmunt: Deklaracja złotej wolności. Lwów, J. Szeliga, 1632. 4°. — [Ded. Jakóbowi Sobieskiemu]. E. XIX, 488. — Bibl. Ord. Kras. 9441.

597. Rozdrażewski, Krzysztof Aleksander: Plausus sarmaticus in adventu Cracoviae Renatae Caeciliae, Vladislai IV sponsae. [Ad calcem:] Kraków, Mac. Andrzejowczyk, 1637. 4°. — [Ded. Jakóba Viteliusa Jakóbowi Sobieskiemu]. E. XXVI, 410-11. — Bibl. Ord. Kras. 48200.

598. Arnold, Jerzy: Adamantinus sapientiae clypeus. Lwów, Seb. Nowogórski w druk. Kolegjum Jezuitów, [1644]. 4°. — [Ded. Jakóbowi Sobieskiemu]. E. XII, 223. — Bibl. Ord. Zam. X. 1030.

599. Sobieski, Marek: Oratio gratiarum actoria Vladislao IV, Poloniae et Sueciae Regi, pro Collegio Vladislaviano habita. Kraków, Krzyszt. Schedel, 1643. 4°. E. XXVIII, 372. — Bibl. Ord. Kras. 48204.

600. Dunin, Piotr: Tarcze się święcą i przy egzekwjach księżny Katarzyny Sobieskiej Radziwiłłowej śmiertelne cienie rozpędzają. Warszawa. Druk. J. K. M. i Rzplitej przy Kolegjum Pijarów, 1695. 2°. E. XV, 410. — Bibl. Ord. Kras. 50931.

601. Godebski, Hieronim: Oriens immortalis gloriae a Radiviliana aquila observatus. [Wilno], Druk. Uniwersytetu, 1695. 2°. — Frontispice i k. A_1 tekstu]. E. XVII, 204-5. — Bibl. Zam. G. 290., Bibl. Ord. Kras. 17753.

KRÓLOWA

602. Abrek, Andrzej: Sacra nuptialia D. Joannis Zamoyski et Mariae Casimirae Franciscae. Zamość, A. Jastrzembski w Druk. Akademji, 1658. 2°. E. XII,15. — Bibl. Ord. Kras. 51074.

603. Bassani, Antonio: Viaggio a Roma della S. R. M. di Maria Casimira, Regina di Polonia. Roma, Dom. Ant. Ercole in Parione nella stamparia Barberini, 1700. 4°. E. XII, 404. — 30146. M. N.

604. Załuski, Andrzej Chryzostom: Mowy królowej Mariej Kazimierze przypisane. [Warszawa], Druk. Kolegjum Pijarów, 1690. 4°. E. VIII, 416.—Bibl. Nar. Wil. 14296.

605. [Suszycki, Remigjusz:] Pieśni nabożnych część pierwsza. Kraków, Fr. Cezary, 1697. 4°.—[Ded. Marji Kazimierze]. E. VIII, 444.— Bibl. Nar. Wil. 11170.

606. Bruno, Vincentius: Delicje nieba i ziemie abo rozmyślania o siedmi uroczystościach Przebłogosławionej Panny Mariej. Kraków, Mik. Al. Schedel, 1693. 4°. [Ded. Stanisława Józefa Forzoniego Marji Kazimierze]. E. XIII, 377.— 101196 M. N.

WESELE KRÓLEWNY TERESY KUNEGUNDY SOBIESKIEJ
I MAKSYMILJANA EMANUELA BAWARSKIEGO

607. Leo clypeatus ad fausta Hymenaei festa inter Maximilianum Emanuelem et Mariam Teresiam. Kraków, Druk. Uniwersytetu, 1694. 2°. E. XXII, 245.—Bibl. Publ. 297. I.

608. Margowski, Andrzej Rudolf: Porta triumphalis, dum Maximiliano II Teressia Cunegunda in Bavariam duceretur, a Civitate Posnaniensi erecta. [Poznań], Druk. Akademji, 1694. 2°. E. XXII, 158.— Bibl. Ord. Kras. 51639.

609. Dowmont, Franciszek: Drogi depozyt cnot, dzieł i fortuny na królewskiej tarczy złożony. Przy weselnym akcie Maksymiljana II i Teresy Karoliny Kunegundy na widok wystawiony. [Wilno, Druk. Akademji? b. r.]. 2°. E. XV, 297. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.20.1.65.

610. Mielżyński, Franciszek Walenty: Pompa regalis coronati Hymenaei Maximiliani II et Teresiae Cunegundae a nobile iuventute Coll. Posnaniensis S. J. adornata. Poznań, Druk Kolegjum Jezuitów, [1694]. 2°. E. XXII, 365. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.20.1.188.

APOKRYFICZNY WIERSZ KRÓLA JANA III, NAPISANY DLA TERESY KUNEGUNDY

Uwaga: Błogosławieństwo królewskie, zapisane prozą przez B. Zawadzkiego (nr. 613), przewierszował zapewne Chrościński (nr. 611).

611. Chrościński, Wojciech Stanisław: Rozmowy listowne. B. m. w. i dr., 1695. 4°. [S. 403:—Pożegnanie na obrazku Najświętszej Panny Marji, które król Jan III jedynej córce swojej własną ręką napisał]. E. XXIII, 536. — Bibl. Nar. Wil. 12311.

612. Boczyłowic, Jakób: Orator politicus albo wymowny polityk, różne traktujący materje. Toruń, J. Christ. Laurer, 1699. 8°. — [S. 243: Pożegnanie na obrazku Naświętszej Panny Mariej, które król Jan III jedynej córce swojej własną ręką napisał]. E. XIII, 192-3.— Bibl. Ord. Kras. 23566.

613. [Zawadzki, Benedykt] Benedykt a S. Ioseph: Lyricorum libri IV et epodon liber unus. Warszawa, Druk. Kolegjum Pijarów, 1694. 12°. — [S. 321: Błogosławieństwo króla Jego Mści na obrazku napisane Elektorowej Jej Mści w drogę]. E. VIII, 429. — Bibl. Publ. 259. III.

SYNOWIE KRÓLEWSCY: JAKÓB, ALEKSANDER I KONSTANTY

614. Propozycje, które królewicz Jakób jako konkurent do korony ofiaruje. B. m. w. i dr. [1696]. 2°. E. XXVIII, 350. — Bibl. Ord. Zam. S. 2075.

615. Manifest królewicza Aleksandra de raptu królewiców Jakóba i Konstantyna [Warszawa, b. dr., 1704]. 2°. E. XXVIII, 347.— Bibl. Nar. Wil. 3782.

616. Leszczyński, Kazimierz Ignacy: Ver aureae aetatis in campo Ianinae floridum, serenissimo Poloniarum principi Jacobo praesentatum. Warszawa, K. Ferd. Schreiber, 1681. 2°. E. XXI, 210. — Bibl. Ord. Kras. 51598.

617. Alcides, Thebarum columen, serenissimo principi Iacobo per scholasticam iuventutem Scholarum Piarum Collegii dedicatus. Warszawa, [Druk. Kolegjum Pijarów?], 1683. 2°. E. XII, 106. — Bibl. Ord. Zam. X. fol. 224.

618. [Konradzki, Paweł]: Triumphale vestigium Poloniarum principis Jacobi in arena impressum a Societate Jesu. Kalisz, Druk. Kolegjum Jezuitów, 1684. 2°. E. XX, 33.—Bibl. Uniw. w Warsz. 4.23.1.154.

619. Connubium triumphale serenissimorum principum Jacobi ac Hedvigis Elisabethae Amaliae celebratum applaudente Polona Societate Jesu. B. m. w. i dr., 1691. 2°. E. XXVIII, 350-1. — Bibl. Ord. Kras. 51614.

620. [Mocki, Jerzy]: Gemma coronae sarmaticae, Jacobus Ludovicus, primogenitus Joannis III. Poznań, Druk Akademji, 1746. 4°. [Rzecz wydana pod imieniem J. K. Rubinkowskiego]. E. XXII, 477. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.25.6.29.

621. Kochowski, Wespazjan: Niepróżnujące próżnowanie ojczystym rymem na liryca i epigramata polskie rozdzielone i wydane. Kraków, Woj. Gorecki, 1674. 4°. [Ded. Jakóbowi Sobieskiemu]. E. XIX, 380-1. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.19.5.47 a.

622. Pastorius, Joachim ab Hirtenberg: De vita et rebus gestis Theodosii Magni commentarius. Gdańsk, Sim. Reinigerus, 1680. 8°. [Ded. Jakóbowi Sobieskiemu]. E. XXIV, 119. — Bibl. Ord. Kras. 19815.

623. [Wąsowski, Bartłomiej]: Callitectonicorum seu de pulchro architecturae sacrae et civilis liber unicus. Poznań, Druk. Kolegjum Jezuitów, 1678. 2°. [Ded. Jakóbowi Sobieskiemu]. E. VIII, 367. — Bibl. Ord. Kras. 10725.

624. Ultimus cinis domus regiae Sobiesciorum in Jacobo principe, in funebri pompa a Polona Societate Jesu comploratus. B. m. w. i dr., 1743. 2°. E. XXVIII, 350. — Bibl. Ord. Kras. 51464.

625. Ostroróg, Anioł: Ogród liljowy i cedrowy albo żywot świętego Kajetana, z włoskiego języka na polski przetłumaczony. Kraków, J. Domański, 1719. 4°. [Ded. Konstantemu Sobieskiemu]. E. XXIII, 506. — Bibl. Ord. Kras. 10528.

RELACJE WSPÓŁCZESNE, POLSKIE I OBCE, O ODSIECZY WIEDEŃSKIEJ

626. Ricaut, Paweł: Monarchja turecka, z francuskiego języka na polski przetłumaczona przez Szlachcica Polskiego. Słuck, b. dr., 1678. 2°. [Rycina do s. 218: Spaha]. E. XXVI, 293. — 26008 M. N.

627. Copia di lettera scritta dal campo sotto Vienna a Bologna all' Ill. Sig. Gio. Carlo Mattesilani. Bologna, Firenze alla Condotta, 1683. 2°. E. XIV, 400. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.23.1.36.

628. Sincero e distinto racconto delli consigli et operationi, tanto dell'armi imperiali e polacche, quanto de gl'assediati di Vienna, contro la formidabili forze ottomane. Venezia, Ant. Bossio, 1683. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20023.

629. Sincero e distinto racconto delli consigli et operationi, tanto dell'armi imperiali e polacche, quanto de gl'assediati di Vienna, contro la formidabili forze ottomane. Con ragguaglio di vit-

toria di Barkam, acquisto di Strigonia e progressi dell'armi christiani. Venezia, [Ant.] Bossio, 1683. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20024.

630. Distinta relatione delli honori e regali ricevuti a Roma dall'illustrissimo signor Talenti, secretario del potentissimo Ré di Polonia, che hà portato il gran stendardo de'Turchi. Venezia, b. dr. 1683. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20026.

631. Sincero e distinto racconto delli consigli et operationi, tanto dell'armi imperiali e polacche, quanto de gl'assediati di Vienna, contro la formidabili forze ottomane. Venezia, Ant. Bossio, e Brescia, Pol. Turlino, 1683. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20022.

632. Ultimo e veritiero racconto di quanto e accaduto in Vienna con l'oratione latina dell'Abb. di Chiatomba recitata avanti il Pontifice per parte della Maesta di Polonia tradotta in Italico. Napoli, Franc. Benzi, 1683. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20025.

633. Relatione e lettera scritte da Isach Soleman Re di Persia alla Maesta del Re di Polonia. Venezia et Napoli, Franc. Benzi, 1684. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20029.

634. Nuova e vera relatione d'una lettera inviata dal Re di Polonia alla Santita di N. S. Papa Innocentio XI e d'un altra scritta all. E. S. Cardinal Barberino... Venezia et Napoli, Franc. Benzi, 1684. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20033.

635. Nuova e distinta relatione di quanto e successo dalla cita di Cracovia contro Turchi e Tartari per mezzo di Cunicio generale de'cosacchi dall'armate imperiali e polacche. Genoua et Napoli, Franc. Benzi, [1684]. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20031.

636. Nuova e vera relatione di tutto il contenuto che fa l'Imperatore contro il Turco, con l'ammanimento di sei galere e saiche ed altri berlotti, che serviranno per il Denubio, e li tre ambasciatori mondati dalli Moscoviti al Re di Polonia per mantenere la guerra contro il Turco, con la presa della cita di Corcovia, e li due castelli di Setrino e d'Esperies. Genoua et Luca, et di nuovo in Napoli, Franc. Benzi, 1684. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20032.

637. Raguaglio e relazione nuova della vittoria ottenuta da Morlachi sotto Duare, con prigionia de capi e comendanti Turchi fatti da borghesani di Spalatro e castellani di questa riviera. Venezia et Napoli, Franc. Benzi, 1684. 4°. — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20027.

638. Copia schreibens Ir. Königl. Majest. in Pohlen au den Nuntium Apostolicum Herrn Palavicini. B. m. w. i dr., 1683. 4°. — Bibl. Ord. Kras. 48012.

639. Continuation Ir. Königl. Majest. zu Pohlen Marches nacher Wien. Nebenst einer kurtzen Relation, von der glücklichen Entsetzung der stadt Wien. B. m. w. i dr., 1683. 4°. E. XXVIII, 357.—Bibl. Ord. Kras. 47952.

640. Relation von der victoria der Christen so sie bey Entsatz der stadt Wien, gegen die Türken erhalten. B. m. w. i dr., 1683. 4°. — Bibl. Ord. Kras. 20110.

641. Relacja potrzeby, która trwała godzin 14 i wiktoriej, otrzymanej pod Widniem przez wojska króla Jana III, tudzież ekscerpta z listu tegoż króla do królowej pisanego. B. m. w. i dr., 1683. 4°. E. XXVI, 204? — Bibl. Ord. Kras. 20109.

642. Relacja o szczęśliwym powodzeniu wojsk Jego Królewskiej Mości i o poddaniu się dwu zamków, z których jeden Bryalo, a drugi Holak nazywa się. Kraków, b. dr., 1683. 4°. E. XXVI, 204.— Bibl. Ord. Zam. X. 6397.

643. Wiedeń rakuski, od Turków oblężony a od wojsk chrześcijańskich uwolniony w r. 1683. [Kraków, b. dr., 1683]. 4°. E. XXVIII, 366? — Bibl. Ord. Zam. X. 6411.

644. Copia listu króla Jmści do królowej Jejmości, pisanego z namiotów wezyrowskich w obozie pod Wiedniem die 13 septembris 1683. 4°. B. m. w., dr. i r. 4°. E. XXVIII, 352 opisuje egz. 2°. — Bibl. Ord. Zam. X. 6399.

645. Innocentius XI: Breve apostolicum. B. m. w. i dr., 1683. 2°. E. XVIII, 579. — Bibl. Ord. Zam. I.78.

ODSIECZ WIEDNIA WE WSPÓŁCZESNEJ POEZJI PANEGIRYCZNEJ

646. Linde, van der: Leven en daaden van Johannes Sobietzki de III, Koning van Polen. Amsterdam, J. en Tim. ten Hoorn, J. Bouman, 1685. 4°. E. XXI, 285. — Bibl. Ord. Kras. 21735.

647. Divus Augustus Ioanni III, dum post Viennensem victoriam primum Varsaviam triumphator veniret, compar et comparatus,

et a Regio Vladislai IV Scholarum Piarum Collegio dedicatus. Warszawa, Druk. Kolegjum Pijarów, 1685. 2°. E. XII, 263. — Bibl. Publ. bez sygn.

648. Bieżanowski, Stanisław Józef: Oriens byzantinus in Austria et Pannonia triumphatus, Joanni III, Regi Poloniarum, opere panegyrico erectus. Kraków, Druk. Uniwersytetu, 1683. 2°. E. XIII, 121. — Bibl. Ord. Zam. B. 1328.

649. Kochowski, Wespazjan: Dzieło boskie albo Pieśni Wiednia wybawionego. Kraków, Woj. Gorecki, 1684. 4°. E. XIX, 378-9. — Bibl. Nar. Pon. 659 XVII.

650. Solski, Stanisław: Geometra polski. Kraków, J. i Mik. Schedlowie, 1683. 2°. — [Ded. Janowi III z wróżbą zwycięstwa]. E. XXIX, 53-4. — Bibl. Nar. Wil. 364.

651. Kochowski, Wespazjan: Commentarius belli adversum Turcas ad Viennam et in Hungaria anno 1683 gesti. Kraków, Woj. Gorecki, 1684. 4°. E. XIX, 378. — Bibl. Nar. Wil. 12960.

652. Janicki, Jan Wojciech: Bellaria Martis sarmatici, seu decuriae epigrammatum inter victoriosa christianorum arma, anno Christi triumphantis 1683 equestri stylo concinnatae. Kraków, Druk. Uniwersytetu, [1683]. 2°. E. XVIII, 443. — Bibl. Ord. Kras. 54725.

653. Monarcha duorum imperiorum, serenissmus ac invictissimus Joannes III, a Scholarum Piarum Provincia Polona salutatus. Warszawa, Druk. Kolegjum Pijarów, 1685. 2°. E. XXVIII, 361. — Bibl. Publ. 296. I.

654. Bartochowski, Wojciech: Fulmen orientis, Joannes III, Rex Poloniarum ter maximus. Kalisz, Druk. Kolegjum Jezuitów, 1684. 2°. E. XII, 389. — Bibl. Nar. Pon. 1566 XVII.

655. Długosz, Michał Ernest: Magni Johannis Tertii augustum viennense Veni, vidi, vici. Oliwa, Joh. Jac. Textor, 1684. 4°. E. XV, 247-8. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.26.4.12.

656. Cyboni, Krzysztof Jan: Panegyricus Joanni III, Regi Poloniae post liberatam obsidione Viennam consecratus. Zamość, Druk. Akademji, 1684. 2°. E. XIV, 480-1. — Bibl. Ord. Zam. C. 337.

657. Ustrzycki, Andrzej Wincenty: Sobiesciados seu de laudibus Joannis Magni carminum libri quinque. Venezia, J. Fran. Valuasensis, [1686]. 8°. E. VIII, 401. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.20.7.77.

658. Filicaia, Vincenzio: Canzoni in occasione dell'assedio e liberazione di Vienna. Firenze, P. Matini, 1684. 4°. E. XVI, 215.— Bibl. Ord. Kras. 41664.

659. Czechucki, Franciszek Józef: Applausus triumphalis post partam ad Viennam insignem victoriam a Rege Poloniarum Joanne III repraesentatus. Kraków, Druk. Uniwersytetu, 1683. 2°. E. XIV, 558.— Bibl. Ord. Zam. C. 351.

660. Rubinkowski, Jakób Kazimierz: Janina. Poznań, Druk. Colegjum Jezuitów, 1739. 4°. — [k. H_2: In anno 1682 apparuit supra Viennam cometa]. E. XXVI, 440. — Bibl. Nar. Wil. 12964.

WOJNY KRÓLA JANA III

661. Jan III: Uniwersał o podatkach wojskowych, dan w Warszawie dnia 4 lipca r. 1674. — Bibl. Ord. Zam. J. 657.

662. Ślizień, Stefan Jan: Haracz krwią turecką Turkom wypłacony. Wilno, Druk. Akademji, 1674. 4°. E. XXVIII, 250. — Bibl. Nar. Wil. 12397.

663. [Leszczyński, Samuel]: Classicum nieśmiertelnej sławy na wszystkie kraje otrąbionej po wiktoriej pod Hocimem (!). Kraków, Druk. dziedziców Krzyszt. Schedla, 1674. 4°. E. XXI, 213-4. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.19.4.35.

664. Sławna victoria nad Turkami pod Chocimem otrzymana w dzień św. Marcina w r. 1673. B. m. w., dr. i r. 4°. E. XIV, 175. — Bibl. Ord. Kras. 24372.

665. Pieśń o chocimskiej otrzymanej wiktoriej w dzień św. Marcina r. 1673. B. m. w., dr. i r. 4°. E. XIV, 175. — Bibl. Ord. Zam. X. 1583.

666. Compediosa e veridica relazione di quanto hà operato nella scorca campagna l'armata del Ré di Polonia a prò della Santa Lega contro quelle de'Turchi e Tartari nella Podolia. Scritta dall' il. Monsignor Stanislao a Brzezie Woienschi all'il. Signor Gio. Carlo

Matesilani. Bologna, Giac. Monti, 1685. 4°. E. XXVI. 232. — Bibl. Bibl. Nar. XVII P. Q. 20030.

667. Profezia di S. Giovanni Evangelista, che principio a verificarsi da Giovanni Terzo Re di Polonia. B. m. w., dr. i r. [1678].— Nar. XVII. P. Q. 20020.

668. Distinta relatione della marchia del Rè di Polonia in campagna, coll' acquisto delle due piazze di Baar e Miedziboz abbandonate da Turchi. Venezia, dietro la chiesa di S. Zulian, 1686. 4°. E. XXVI, 232 notuje wydanie inne tejże relacji? — Bibl. Nar. XVII. P. Q. 20035.

669. Coyer, Gabrjel Franciszek: Histoire de Jean Sobieski, roi de Pologne. Tome premier. Warszawa, b. dr., 1761. 12°. E. XIV, 436. — Bibl. Nar. Wil. 12954.

670. Coyer, Gabrjel Franciszek: Histoire de Jean Sobieski, roi de Pologne. Tome premier. Amsterdam, b. dr., [Leipzig, J. G. G. Breitkopf], 1761. 12°. E. XIV, 436. — Bibl. Nar. Wil. 12952.

671. Coyer, Gabrjel Franciszek: Geschichte des Johann Sobieski, Königes in Polen. Leipzig, b. dr., 1762. 8°. E. XIV, 436. — Bibl. Nar. Wil. 12953.

672. De Rocoles, Jean Baptiste: Vienne deux- fois assiégée par les Turcs 1529 et 1683 et heureusement délivrée. Leyde, J. Prins, 1684. 12°. E. XXVI, 322. — Bibl. Nar. Wil. 12970.

673. Relation veritable du siège de Vienne. Lyon, Thom. Amaulry, 1683. 12°. — Bibl. Uniw. w Warsz. 8.19.2.9.

674. Scanderbeg redivivus. An historical account of the life et actions of the most victorious Prince John III, K. of Poland. London, printed by H. C. for. Thom. Malthus at the Sun in the Poultrey, 1684. 12°. E. XXVIII, 366. — Bibl. Ord. Zam. A. 146.

675. Ausführliche Relation von dem was in der Haupt-Schlacht, so bey Chocim durch Gottes Gnad von Polnischer Seiten die victoria ist erhalten worden. B. m. w. i dr., 1673. 4°. E. XIV, 175. — Bibl. Ord. Kras. 20892.

676. Relation der glücklichen victoria, welche Ihre Königliche Majest. zu Pohlen gegenst den Erbfeind, den Türcken, unter Trem-

bowla erhalten. B. m. w. i dr., 1675. 4°. E. XXVI, 221. — Bibl. Ord. Kras. 20891.

677. Copia Ihro Königl. Majest. schreiben an Ihre Königl. Majestätin geschrieben aus des Gross-Veziers Gezelt im Lager unter Wien den 13 septembris anno 1683. B. m. w. i dr. [1683]. 4°. E. XXVIII, 353. — Bibl. Nar. Wil. 12983.

678. Grandius, Iacobus: In Viennam liberatam et victoriam turcicam a Ioanne III partam epinicium. Kraków, Woj. Gorecki, 1684. 4°. E. XVII, 335. — Bibl. Ord. Kras. 66930.

679. Garbowiecki, Stanisław: Buzdygan nieśmiertelnej sławy Jana III. Zamość, J. Jarmużewski w Drukarni Akademji, 1684. 4°. E. XVII, 29. — Bibl. Ord. Zam. G. 384.

680. [Backer, Iodocus]: Sanctissimo Domino nostro Innocentio XI post transmissum sibi a Ioanne III summum imperii Othomanni vexillum. Elegia ad eundem Poloniae regem. Kraków, Woj. Gorecki, 1684. 4°. E. XXVIII, 360. — Bibl. Ord. Kras. 66931.

681. De Jonsac: Histoire de Stanislas Jablonowski en IV tomes. Leipzig, Guill. Gott. Sommer, 1774. 4°. [Mapa do t. II, 136: Plan de la ville de Strigonie et de la forteresse Parcan]. E. XVIII, 612. — Bibl. Ord. Kras. 22984.

PRAWO I POLITYKA WEWNĘTRZNA

682. Jan III: Uniwersał o podatkach wojskowych, dan w Warszawie, dnia 14 czerwca r. 1674. — Bibl. Ord. Zam. X. Fol. 872.

683. Przywileje i konstytucje sejmowe za panowania Jana III. Kraków, Dziedzice Krzysztofa Schedla, 1676. 2°. E. XX, 58. — Bibl. Nar., zbiór: Konstytucje.

684. Konstytucje sejmu walnego ekstraordynaryjnego w Warszawie r. 1677. Warszawa. 2°. E. XX, 59? — Bibl. Ord. Kras. 71936.

685. Konstytucje sejmu walnego ordynaryjnego w Grodnie r. 1678. Kraków, J. i Mik. Schedlowie. 2°. E. XX, 59. — Bibl. Nar., zbiór: Konstytucje.

686. Konstytucje sejmu walnego ordynaryjnego warszawskiego r. 1683. Kraków, J. i Mik. Schedlowie. 2°. E. XX, 59. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.18.5.20.

687. Konstytucje sejmu walnego ordynaryjnego warszawskiego r. 1685. Kraków, Mik. Al. Schedel. 2°. E. XX, 59. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.18.5.22.

688. Konstytucje sejmu walnego ordynaryjnego warszawskiego r. 1690. Kraków, Mik. Al. Schedel. 2°. E. XX, 59. — Bibl. Nar., zbiór: Konstytucje.

689. Instruktarz celny, na koronacji Jana III ad acta castrensia Cracoviensis podany i osobliwą konstytucją aprobowany anno 1676. Kraków, b. dr., 1704. 2°. E. XVIII, 590.—Bibl. Ord.Kras. 48437.

690. Copia rescripti regii de data Varsaviae die 19 april anno 1680. Oder Copey des Königl. Rescripts, datiret in Warschau den 19 April 1680. Gdańsk, Dav. Fried. Rhet. 4°. — Bibl. Nar. Wil. 12982.

691. Copia rescripti regii de data Varsaviae die 27 april anno 1680. Oder Copey des Königl. Rescripts, datiret in Warschaw den 27 April anno 1680. Gdańsk, Dav. Fried. Rhet. 4°. E. XXVIII, 353.— Bibl. Ord. Kras. 20543.

692. Hartknoch, Christoph Ioannes: De republica polonica libri duo. Frankfurt i Leipzig, Mart. Hallervordius, 1697. 8°. — 27575 M. N.

693. Melesander, Johann: Schau-Platz Pohlnischer Tapfferkeit oder der tapffermütigen pohlnischen Könige und Fürsten von dem ersten Herzogen Lecho an bis auf den Johann den III. Nürnberg, Christ. Sig. Froberg, 1684. 12°. [Rycina do s. 598: Johannes III]. E. XXII, 275. — 30136. M. N.

694. Załuski, Andrzej Chryzostom: Epistolarum historico—familiarum tomi primi pars II. Acta Ioannis Tertii usque ad obitum eius exclusive continens. Braunsberg, b. dr., 1710. 2°. E. IX, 38. — Bibl. Nar. Wil. 3812.

PANEGIRYKI KU CZCI JANA III

Zbiór obejmuje (poza „Składem" Haura) najcelniejsze panegiryki, które otrzymał Jan III w czasie lat dwu: 1674—6, od elekcji do koronacji, oraz pisma żałobne, wywołane śmiercią królewską (1696).

695. Haur, Jakób Kazimierz: Skład abo skarbiec znakomitych sekretów ekonomiej ziemiańskiej. Kraków, Mik. Al. Schedel, 1693. 2°. [Ded. Janowi III]. E. XVIII, 65. — Bibl. Nar. Wil. 3112.

696. Kałaj, Daniel: Idaea regis, to jest na szczęśliwą elekcją Jana III, a niegdy P. Jana Sobieskiego kazanie. Gdańsk, Daw. Fried. Rhet, 1674. 4°. E. XIX, 14-5. — Bibl. Ord. Kras. 47829.

697. Kolczycki, Walerjan: Honor Ioannis III, Regis Poloniae, duodecim inscriptionibus coronatus. Kraków, Fr. Cezary, 1675. 2°. E. XIX, 412-3. — Bibl. Publ. 272. I.

698. [Lubomirski, Stanisław Herakljusz]: Muza polska na tryumfalny wjazd Jana III na szczęśliwą koronacją do st. miasta Krakowa. B. m. w., dr. i r. 2°. E. XXI, 473.—Bibl. Uniw. w Warsz. 4.20.1.157.

699. Rembert, Aleksander Piotr: Parnassus Novodvorscianus Joanni III ab iuventute academica ex scholis novodvorscianis dedicatus. Kraków, Druk. Uniwersytetu, 1676. 2°. E. XXVI, 239. — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.20.1.410.

700. Arteński, Rafał Kazimierz: Clypeus Sarmatiae, Joannis III virtutum, meritorum atque triumphorum anagrammaticis et epigrammaticis gemmis consignatus. Kraków, Fr. Cezary, 1676. 2°. E. XII, 232-3. — Bibl. Ord. Zam. A. 363.

701. Bieżanowski, Stanisław Józef: Hecatombaea scuto regali sacra ad augustissimam coronationem Ioannis III deducta. Kraków, Druk. Uniwersytetu, 1676. 2°. E. XIII, 113-4. — Bibl. Nar. Wil. 3781.

702. Boczyłowic, Jakób: Ostatnie vale synom koronnym Jana III, Marji Kazimierze, królowej polskiej oraz królewicom, Jakóbowi, Aleksandrowi i Konstantemu, królewskim tronom oddane. B. m. w. i dr., 1696. 2°. E. XIII, 193. — Bibl. Uniw. Warsz. 4.20.1.28.

703. [Skrzetuski, Jan?]: Posthuma gloria Magni Ioannis, Poloniarum Regis, immortali memoriae ac posterorum gratitudini exposita. [Poznań], Druk. Akademji, 1697. 2°. E. XXVIII, 359. — Bibl. Ord. Zam. S. 1910.

704. [Rudalski, Marcin]: Dolentis Europae societas Regi Poloniarum Ioanni III post fata militans. Lublin, Druk. Kolegjum Jezuitów, 1697. 2°. E. XXVI, 454. — Bibl. Ord. Zam. X. fol. 1019.

705. Buchowski, Andrzej Stanisław: Prodigia scuti regalis augustis manibus serenissimi olim Ioannis Magni, laudatione funebri celebrata. Kraków, Druk. Uniwersytetu, 1697. 2°. E. XIII, 416. — Bibl. Ord. Kras. 51094.

706. Kobielski, Franciszek: Mowa na pogrzebie Monarchów: Augusta II, Jana III, Marji Kazimiry i infanta wnuka, miana w Krakowie. B. m. w. i dr., 1734. 4° E. XIX, 348. — Bibl. Ord. Zam. K. 1157.

707. Chrościński, Stanisław Wojciech: Clypeus Ioannis III serenissimo Iacobo Ludovico praesentatus. Brieg, God. Trampius, 1717. 2°. E. XIV, 215. — Bibl. Nar. Wil. 3827.

DEDYKACJE I PANEGIRYKI KU CZCI JANA III Z RÓŻNYCH LAT

708. Jaruntowski, Adam Władysław: Theses logicae, in concurso clypeo Domini Ioannis Sobieski in arena disputationis publicae defensae. Zamość, Druk. Akademji, 1668. 2°. E. XVIII, 495. — Bibl. Ord. Zam. I. 677.

709. Pisarski, Jan: Mowca polski pod imieniem i obroną Pana Jana Sobieskiego. Tom pierwszy. Kalisz, Druk. Kolegjum Jezuitów, 1668. 4°. E. XXIV, 316. — Bibl. Nar. Pon. 681 XVII.

710. Winkler, Marcin: Panegyricus Ioanni Sobieski, Magno Regni Poloniae Mareschalco et Supremo exercitum Duci, consecratus. Kraków, nakł. Bartł. Nowodworskiego, 1674. 2°. E. VIII, 355. — Bibl. Nar. Wil. 3780.

711. Pastorius, Joachimus de Hirtenberg: Regis Palladia in Ioannis III, Regis Poloniae clypeo gentilitio adumbrata. Toruń, Joan. Coepselius, [1676]. 2°. — [Wiersz: Ad serenissimum Regem, na odw. k. tyt.]. E. XXIV, 109. — Bibl. Ord. Kras. 47395.

712. Zawisza, Jan: Lachrymae parentales Serenissimorum Principum Ioannis Casimiri et Michaelisi, Regum Poloniae. Wilno, Druk. Akademji Jezuitów, 1676. 2°. E. VIII, 362. — Bibl. Ord. Kras. 51525.

713. A n c z o w s k i, Marcin: Campus intra et supra campum seu Ianina. Lwów, Druk. Kolegjum Jezuitów, 1676. 2°. E. XII, 143. — Bibl. Ord. Kras. 47357.

714. Z a w a d z k i, Kazimierz: Ioanni III, Poloniarum Regi exilis tractatus in capitibus imperii sarmatici. Kraków, Fr. Cezary, 1676. 4°. E. VIII, 362. — Bibl. Ord. Kras. 19873.

715. K o c h o w s k i, Wespazjan: Annalium Poloniae ab obitu Vladislai IV climacter primus. Kraków, J. i Mik. Schedlowie, 1683. 2°. — [Ded. Janowi III]. E. XIX, 377. — Bibl. Nar. Pon. 157 XVII.

716. S u s z a, Jakób: Phoenix tertiato redivivus albo obraz starożytny chełmski Panny i Matki Przenaświętszej, sławą cudownych swoich dzieł potrzecie ożyły. Zamość, Druk. Akademji, 1684. 4°.— [Ded. Janowi III]. E. VIII, 392. — Bibl. Ord. Kras. 8931.

717. G n i ń s k i, Jan Chryzostom: Mowa przy powitaniu najaśniejszego Jana III, miana w Jaworowie dnia 3 maja roku 1686. Zamość, J. Jarmużewski w Druk. Akademji, [1686]. 2°. E. XVII, 200. — Bibl. Ord. Zam. G. 286.

718. P r a e t o r i u s, Matheus: Orbis gothicus, id est historica narratio omnium fere gothici nominis populorum. Oliwa, Ioan. Iac. Textor w Drukarni Klasztoru, 1688. 2°. — [Ded. Janowi III]. E. XXV, 210. — Bibl. Ord. Kras. 13977.

719. S c h u l t z, Ioannes: Serenissimo atque potentissimo Domino Joanni III panegyris. Gdańsk, Joan. Zach. Stolle, 1694. 4°. E. XXVII, 290. — Bibl. Nar. Wil. 3779.

720. Z a j ą c z k o w i c, Jan: Quaestio medica de apoplexia. Kraków, Mik. Al. Schedel, [1695]. 2°. E. VIII, 433. — Bibl. Nar. Pon. 1572 XVII.

OPRAWY KRÓLEWSKIE

OPRAWY Z BIBLJOTEKI KRÓLA JANA III

№№ 721—3 pochodzą z bogatej bibljoteki królewskiej. Zdobi je tłoczony złotem w skórze superexlibris Jana III z „Janiną" Sobieskich.

721. O l i w a, Jan Paweł i V i e i r a Antonius: Panegirici B. Stanislao Kostka festa eius luce dicti. Kraków, offic. Schedeliana, 1676. 8°. — [Jan Hermanni dedykuje Janowi III]. E. XXIII, 326. — Bibl. Nar. Król. Q. 8.

722. Manesson Mallet, Allain: Description de l'univers. Tome troisième. Afrique ancienne et moderne. Paris, Den. Thierry, 1683. 8°. Bibl. Nar. Król. Q. 4.

723. Haur, Jakób Kazimierz: Skład abo skarbiec znakomitych sekretów ekonomiej ziemiańskiej. Kraków, Mik. Al. Schedel, 1693. 2°. — [Ded. Janowi III]. E. XVIII, 65 — Bibl. Uniw. w Warsz. 4.30.1.23.

OPRAWY Z BIBLJOTEKI KRÓLOWEJ MARJI KAZIMIERY

№№ 724—6 pochodzą z bibljoteki królowej Marji Kazimiery Sobieskiej. Własność bibljoteczną poświadcza superexlibris heraldyczny, tłoczony w złocie. Piękna oprawa rękopisu nr. 726 (skóra kozłowa, złocenie drobnemi tłoczkami i ślimacznicami „Le Gascon").

724. Piazza, Carlo Bartolomeo: Cherosilogio overo discorso dello stato vedovile spiegato con le memorie illustri di S. Galla, patrizia vedova romana. Roma, Stamperia del Bernabo, 1708. 4°. — [Ded.: Alla Real Maestà di Maria Casimira, Regina di Polonia]. E. XXIV, 240. — Bibl. Nar. Król. Q. 3.

725. Bogdanowicz, Bernard: Gratiarum actio pro redemptione generis humani. Roma, Joan. Jac. Komarek Bohemus, 1697. 8°. E. XIII, 207. — Bibl. Nar. Król. Q. 7.

726. Regiae Maiestati Mariae Casimirae Poloniae Reginae Seminarii Archicpiscopalis Neapolitani carmina. — [Rękopis]. — Bibl. Nar. Rps. Różn. Q. XIV. 29.

BIBLJOTEKA WOJSKOWEGO Z CZASÓW KRÓLA JANA III (Marcina Kątskiego)

Bibljotekę wojskowego z czasów króla Jana III wyłączono ze zbiorów Wilanowskich, znajdujących się obecnie w Bibljotece Narodowej. Pochodzi ona niemal całkowicie z księgozbioru Ignacego Potockiego, który ją odziedziczył po matce, Marji z Kątskich Potockiej. Niegdyś zbiór ten stanowił własność Marcina Kątskiego, generała artylerji koronnej i kasztelana krakowskiego. Podpis jego widnieje na kilku drukach. (Por. nr. nr. 727, 743, 744).

TEORJA WOJSKOWA

727. De Lostelneau: Le mareschal de bataille. Paris. E. Migon, 1697. 2°. [Egz. z podpisem: Koncki]. — Bibl. Nar. Wil. 32918.

728. Da Macerata, Pietro Paolo Floriani: Difesa et offesa delle piazze. Venezia, Fr. Baba, 1654. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32913.

729. De Walhausen, Jean Jacques: L'art militaire pour l'infanterie, descrit en language allemand et traduit nouvellement en françois. Franeker, Uld. Balck, [1615]. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32905.

730. Savorgnano, Mario: Arte militare terrestre e maritima. Venezia, Seb. Combi, 1614. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32949.

731. Brancaccio, Lelio: I carichi militari. Antwerpen, Joach. Trognesio, 1610. 4°. — Bibl. Nar. Wil. 32932.

732. Della Croce Flaminio: Theatro militare. Antwerpen, Hen. Aertssio, 1617. 4°. — Bibl. Nar.Wil. 22876.

ARTYLERJA

733. Blondel: L'art de jetter les bombes. La Haye, Arn. Leers, 1685. 12°. — Bibl. Nar. Wil. 15065.

734. Ufano, Diego: Artillerie ou vraye instruction de l'artillerie et de ses appartenances. Rouen, J. Berthelin, 1628. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 33625.

735. Braun, Ernst: Novissimum fundamentum et praxis artilleriae. Gdańsk, Joh. Zach. Stolle, 1687. 2°. E. XIII, 326. — Bibl. Nar. Wil. 32948.

736. Armamentarium principale oder Kriegsmunition und artillerey-buch. Frankfurt a. M., Joh. Am. Burger, 1625. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32904.

737. Siemienowicz, Kazimierz: Artis magnae artilleriae pars prima. Amsterdam, Joan. Janssonius, 1650. 2°. E. XXVIII, 24-5. — Bibl. Nar. Wil. 3118.

738. Hanzelet Lorrain, Jean Appier: La pyrotechnie. Pont-a-Mousson, J. et G. Bernard, 1630. 4°. — Bibl. Nar. Wil. 22879.

739. Colliado, Luigi: Prattica manuale dell'artiglieria. Milano, Fil. Ghisolfi, ad instanza di Giov. Bat. Bidelli, 1641. 4°. — Bibl. Nar. Wil. 32933.

740. Moretti Bresciano, Tomaso: Trattato dell'artiglieria. Venezia, Franc. Brogiollo, 1665. 4°. — Bibl. Nar. Wil. 22893.

KAWALERJA

741. Markam: Le nouveau et sçavant mareschal, dans lequel est traité de la composition de la nature, des qualitez, perfections et defauts des chevaux, traduit par le sieur de Foubert. Paris, J. Bap. Loyson, 1666. 4°. — Bibl. Nar. Wil. 22594.

742. Guillaume de Newcastle: Methode et invention nouvelle de dresser les chevaux. Antwerpen, Jac. van Meurs, 1658. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 41621.

743. De Pluvinel i De Charnizay: L'exercice de monter a cheval, ensemble le maneige royal. Paris, E. Loyson, 1660. 8°. [Egz. z podpisem: Koncki]. — Bibl. Nar. Wil. 14697.

744. I. I. D. E. M.: Le parfait cavalier ou la vraye connoissance du cheval. Paris, Rob. de Nain, 1655. 2°. [Egz. z podpisem: Koncki]. — Bibl. Nar. Wil. 32810.

745. Melzo, Fr. Lodovico: Regole militari sopra il governo e servitio porticolare della cavalleria. Antwerpen, Gioach. Trognaesio, 1611. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32937.

FORTYFIKACJA

746. De Solleysel: Le veritable parfait mareschal qui enseigne a connoistre la beauté, la bonté et les deffauts des chevaux. Der warhafftig-vollkommene stall-meister, welcher lehret die schönhet, güte und mängel der pferd zuerkennen. Genève, Joh. Herm. Widerhold, 1677. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32811.

747. De Ville Tholosain: Les fortifications avec l'ataque et la defence des places. Lyon, Phil. Borde, 1641. [na k. tyt.: 1640]. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32920.

748. Sardi Romano, Pietro: Corno dogale della architettura militare. Venezia, [1638]. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32943.

749. Speckle, Daniel: Architectura von vestungen. Strassburg, Laz. Zetzner, 1608. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32950.

750. De Pagan, Blaise François: Les fortifications. Paris, Car. Besogne, 1645. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32955.

751. C e l l a r i u s, Andreas: Architectura militaris. Amsterdam, Iod. Ianssonius, 1645. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32919.

752. E r r a r d de Bar le Duc., J.: La fortification demonstrée et reduicte en art parfeu. Paris, b. dr., 1620. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 41643.

753. R u s c e l l u s, Hieronymus: Kriegs und Archeleykunst. Frankfurt a. M., Luc. Iennis, 1620. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32907.

754. L o m b a r d i, Alexandro: Della fortificatione regolare. Parma, Mar. Vigna, 1646. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32952.

755. G a l l i c i u s, Iosephus: Geometria militaris. Münnich, Joan. Jaecklinus, 1676. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32946.

756. D ö g e n, Matthias: L'architecture militaire moderne ou fortification, misse en françois par Helie Poirier. Amsterdam, L. Elzevier, 1648. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32944.

757. M i l l i e t Dechales, Claude François: L'art de fortifier, de defendre et d'attaquer les places. Paris, E. Michallet, 1677. 12°. — Bibl. Nar. Wil. 14992.

758. D u F a y: Veritable manière de bien fortifier de M. de Vauban, suivant la copie de Paris. Amsterdam, Adr. Braekman, 1692. 12°. — Bibl. Nar. Wil. 15070.

759. [D e s m a r t i n s]: L'experience de l'architecture militaire. Paris, Maur. Villery, 1687. 12°. — Bibl. Nar. Wil. 15015.

760. V a l p e r g a, Antonio Mauritio: Indrizzo del nuovo soldato. Napoli, E. Cicconio., 1655. 8°. — Bibl. Nar. Wil. 15030.

761. E r r a r d de Bar le Duc, J.: La fortification reduicte en art et demonstrée. Frankfurt a. M., P. Iacobi, 1617. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32903.

762. L o r i n i, Buonaiuto: Le fortificationi. Venezia, Fr. Rampazetto, 1609. 2°. — Bibl. Nar. Wil. 32960.

763. D e F e r: Introduction à la fortification. Paris, b. dr. i r. — Bibl. Nar. Wil. 32965.

ZABYTKI CYWILNE

UBIORY

764. Żupan polski męski z adamaszku karmazynowego włoskiego typu, t. zw. lampasu. Podszewka w dolnych rogach z przodu, również z adamaszku włoskiego niebieskiego. Plecy i stan bez szwu. Na biodrach sfałdowania, kryjące rozpory w miejsce kieszeni oraz rozcięcia u dołu w szwie. Rękawy z rozcięciem, zapinanem na haftki i z częścią dłuższą z przodu do wywijania. Dług. pleców 101, obwód dolny 259. — 4445 M. N. Dar. Antoni Strzałecki.

765. Żupan z karmazynowego mocno spłowiałego adamaszku, z podszewką żółtą jedwabną, naszywaną haftem złotym łańcuszkowym. — 4449 M. N. Dar. Antoni Strzałecki.

766. Suknia zwierzchnia hajduka nadwornego z końca w. XVII, pocz. XVIII, sukienna czerwona z kołnierzem, wyłogami rękawów, obszyciem wąskiem z przodu i rozporem w tyle, żółtemi. W szwy rękawów w plecach wszyte pasy luźne, szer. cm. 8 czerwone, podbite tkaniną żółtą, dług. cm. 106, sięgające do dołu sukni. Suknia z przodu ma naszyte sześć podwójnych par tasiem żółtych wełnianych, na rozcięciu z tyłu takichże tasiem par podwójnych trzy. Dług. pleców 117 cm., obwód dolny 242. — 22828 M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

767. Suknia zwierzchnia damska z adamaszku karmazynowego, z tyłu stan krótki i suto marszczona, przody gładkie. Prawdopobnie kołnierz i wyłogi mankietów obszyte były futrem, futro obecne nowe. — 3853 M. N.

768. Stanik damski biały atłasowy pikowany. — 17858 M. N. Spódnica biała z tkaniny lnianej pikowana. — 73984 M. N.

769. Trzewiki, podług podania Teresy Kunegundy, córki króla Jana III. Na tkaninie jedwabnej karmazynowej haft nićmi jedwabnemi białemi. Dług. cm. 22,5, wys. korka 9. — 12998 M. N.

770. Trzewik kobiecy z w. XVII. Na tkaninie jedwabnej żółtej hafty nićmi srebrnemi i jedwabnemi różnobarwnemi. Dł. 24,5, wys. korka 8. — 17888 M. N.

MEBLE

771. Biurko, dzieło Charles André Boule (ur. w Paryżu r. 1642, zm. tamże 1732), fornirowane trzema gatunkami drzewa, nakładane szyldkretem o czerwonym podkładzie, masą perłową, mosiądzem i stopem srebra z cyną. Na klapie orzeł polski w koronie z herbem Janina świadczy, iż biurko to było własnością króla Jana III. Wys. 98,5, szer. 101, głęb. 50. — 17489 M. N.

772. Klęcznik królowej Marji Kazimiery z hebanu, inkrustowanego szyldkretem oraz kością słoniową. Część górna z otwieraną klapą spoczywa na czterech spiralnie kręconych nogach, zdobionych u góry i u dołu krążkami z kości słoniowej. Na klapie górnej i podstawie wśród ozdób geometrycznych gwiazdy ośmioramienne. Część dolną stanowi blat 62×57 cm., oparty na sześciu okrągłych niskich nóżkach z krążkami z kości słoniowej. Wys. całk. 93 cm. (Patrz J. Łoski: Jan Sobieski. Warszawa 1883, str. 126). Krucyfiks z drzewa gruszkowego, czerniony z srebrną pasyjką 41×15×10 stanowi całość z klęcznikiem. — Wł. Tadeusz hr. Ciecierski.

773. Szkatułka do kosztowności wyrobu francuskiego w stylu Ludwika XIV; według podania należała do królowej Marji Kazimiery Sobieskiej, żony Jana III. Drzewo hebanowe, bogato zdobione bronzami złoconemi, mozajką i 93 kamieniami barwnemi, naśladującemi owoce. Wys. cm. 50,5, szer. 41,5, głęb. 34,5. Do tej szkatuły skrzynia drewniana, pokryta tkaniną jedwabną karmazynową, ozdobiona bronzami złoconemi. Na wieku monogram M. A. pod koroną margrabiowską (Marie Arquien). Wys. 56,5, szer. 48, głęb. 39. — 4396 M. N. Dar. Ant. Strzałecki.

774. Szkatuła do kosztowności z drugiej połowy w. XVII. Na ciemnem drzewie (fornierze) ozdoby srebrno ażurowe (filigranowe), 36 emalij ze scenami mitologicznemi i 69 kamieniami różnobarwnemi. 68×47×35. — 4378 M. N. Dar. Ant. Strzałecki.

775. Sekretarzyk roboty włoskiej z II połowy w. XVII, z kości słoniowej, szyldkretu z ozdobami srebrnemi złoconemi, formy architektoniczne. 61 × 72 × 31. — 72264 M. N.

776. Sekretarzyk wykładany szyldkretem, kością słoniową, ozdoby srebrne różnych technik (wybijane, odlewane i cyzelowane), z bronzu złoconego i półszlachetnych kamieni. Część górna z poł. w. XVII, podstawa wykonana w końcu w. XIX. W części górnej troje drzwiczek, na drzwiczkach niszowe płaskie wgłębienia obramione kolumienkami kręconemi i owalnem ogzemsowaniem. Poza drzwiczkami środkowemi kryje się wnętrze z kolumienkami, malowidłami i lustrami, dającemi złudną perspektywę; poza drzwiczkami bocznemi szufladki, po cztery z każdej strony. Pomiędzy drzwiczkami kręcone kolumny, obok niszki, w nich figurki, ozdoby kwietne takież kolumny przy brzegach mebla. Ponad drzwiczkami wysokie piramidalne zakończenie sekretarzyka; w jego części środkowej płaska nisza z obramowaniem podobnem jak na drzwiczkach, lecz bogatszem, pośrodku wazon z kwiatami ze srebra i półszlachetnych kamieni. Na samym szczycie, w niszy, figurka. Ponad drzwiczkami bocznemi na wąskich podstawach rodzaj medaljonów. Po bokach sekretarzyka rodzaj skrzydeł w zatoki falisto powycinanych. Takież wycięcia w cokole wytwarzają jakby 7 nóg. Część ozdób srebrnych, bogato na całej powierzchni ponakładanych, dorobiona w końcu w. XIX. 165 × 148 × 65 (wymiary części górnej). — 74100 M. N.

777. Sekretarzyk z drzewa gruszkowego, czeczotkowego i świerkowego z rzeźbami (zwoje roślinne i „woda"). Składa się z podstawy i części górnej. W części górnej pośrodku drzwiczki z płaską niszką, obramione pilastrami i rzeźbami ogzemsowania; dookoła drzwiczek szufladki, po bokach rodzaj skrzydeł w zatoki falisto wycinanych; u góry nastawka o podwójnych drzwiczkach, zakończona gzemsem z rzeźbami. Cokół wycinany, na czterech toczonych płaskich nóżkach. Podstawa z dwoma szufladkami o 3 wysokich tralkach od frontu, połączonych listwą wiązania u dołu. Całość na 5 nogach kulistych. Wyrób polski z połowy w. XVII. 215 × 133 × 43. — 46222 M. N.

778. Szafa t. zw. gdańska, z drzewa orzechowego, bogato rzeźbiona. Na rzeźbie głowicy, podtrzymywanej przez dwie postacie kobiece postać kobieca trzymająca kolumnę, nad nią korona, unoszona przez dwa aniołki, u dołu orzeł, zwrócony na lewo. Wśród rzeźb na czterech narożnikach górnych drzwiowych postacie symboliczne czterech pór roku, wśród zdobin postacie dzieci (putta), ptaki, owoce. 275 × 300 × 95. — 75930 M. N. Dar. Stan. hr. Łubieński.

779. Szafa t. zw. gdańska„ z drzewa orzechowego, bogato rzeźbiona. Na rzeźbie głowicy postać Merkurego, trzymającego w prawicy kaduceusz a w lewej ręce trzos pieniędzy. Wśród rzeźb na czterech narożnikach górnych drzwiowych postacie czterech ewangelistów, pośrodku głowa mężczyzny z wąsami, wśród zdobin popiersia męskie, żeńskie, dzieci (putta), ptaki. 246 × 258 × 97. — 46216 M. N.

780. Garnitur mebli roboty polskiej z II poł. w. XVII, z drzewa orzechowego, złożony z dwuch stołów, składanych w jeden dwunastoboczny, nogi toczone spiralnie złączone u dołu gładkiemi listwami. 78 × 144 × 178. Sześć krzeseł (z których 2 wystawione) pokrytych haftem nićmi jedwabnemi różnobarwnemi w zygzaki ściegiem t. zw. węgierskim. Wys. 124, szer. 52. — 73565 M. N.

781. Stół z drzewa orzechowego, częściowo rzeźbiony, w typie t. zw. gdańskim, rozsuwany, o dwuch szufladach, nogi z kulami, złączone w części dolnej mocnem wiązaniem. Wys. 82, szer. 148, głęb. 85,5. — 47079 M. N. Dar. Szymon Szwarc·

782. Stół roboty polskiej t. zw. kolbuszowski z drzewa czeczotkowego z intarsją w stylu Ludwika XIV. 78 × 93,5 × 64. — 47091 M. N. Dar. Szymon Szwarc.

783. Para foteli rzeźbionych z drzewa orzechowego w stylu Ludwika XIV, wys. 122, szer. 70, głęb. 68, pokrytych adamaszkiem. — 46505 M. N.

784. Para foteli rzeźbionych z drzewa orzechowego w stylu Ludwika XIV, wys. 120, szer. 70, głęb. 60, pokrycie nowe. — 74206 M. N.

785. Fotel rzeźbiony z drzewa orzechowego, z II poł. w. XVII, o charakterze włoskim, pokrycie nowe. Wys. 113, szer. 79, głęb. 65 cm. — 46208 M. N.

786. Łóżko z baldachimem roboty warszawskiej z końca w. XVII, dębowe w dwuch barwach, jasnej i czarnej. 260 × 95 × 198. Pochodzi ze Szpitala Jana Bożego w Warsz., podług podania jest to jedno z 12 podobnych łóżek fundowanych dla Szpitala przez Króla Jana III. — 75386 M. N. Dar. zarząd Szpitala.

TKANINY I HAFTY

WYROBY EUROPEJSKIE

787. Gobelin, przedstawiający Aleksandra Macedońskiego w bitwie z Persami nad rzeką Granikiem. Dzieło wykonane podług kartonu Charles Le Brun,a (1619 — 1690). 378 × 710, brak obramienia. 35365 M. N.

788. Gobelin, przedstawiający walkę Greków z Persami. Gobelin ten jest jednym z cyklu jedenastu podobnych, wykonanych według kartonów Charles Le Brun'a (1619 — 1690). 236 × 300. — 34032 M. N.

789. Gobelin z cyklu powyższego. 240 × 252. — 34033 M. N.

790. Gobelin, przedstawiający Polowanie Djany, wyrób paryski, Manufacture de Saint-Marcel (Gobelins), dzieło Osver'a Mosyn'a, który pracował w Paryżu w latach ok. 1650 do 1700. Marka i znak wykonawcy. 395 × 455. — 46791 M. N.

791. Gobelin z w. XVII, przedstawiający Zwiastowanie N. Marji Panny, 57 × 53. — 22976 M. N. Dar. Stan. Bojakowski.

792. Zasłona drzwiowa — gobelin florencki z 2-ej poł. w. XVII. Pośrodku herb Medyceuszów. Labrowanie herbu ze stylizowanych liści akantu i draperji; u góry maskaron i korona. Całość ujęta w ramy architektoniczne, których części boczne tworzą słupy z głowami chłopięcemi, maskaronami, owocami i roślinami. 310 × 220. — Wł. Wincenty Szarkiewicz.

793. Gobelin holenderski t. zw. werdiura z. w. XVII. Krajobraz leśny, w głębi widok rozległy z architekturą, obramienie z kwiatów, liści oraz ptaków. 307 × 457. — 72436 M. N. Dar. Stan. Krajewski.

794. Gobelin t. zw. werdiura z w. XVII. Na pierwszym planie drzewa, na nich wiewiórki i ptaki; z lewej strony pies goni lisa, uciekającego z ptakiem w pysku; w głębi krajobraz pagórkowaty i miasteczko o licznych budowlach. Obramienie w kwiaty i owoce: na pasach pionowych rodzaj słupów, na poziomych girlandy i festony. 278 × 523. — 46241 M. N. Dar. ks. Józef Mrozowski.

795. Obrus lniany adamaszkowy biały, przerabiany nićmi granatowemi, ofiarowany królowi Janowi III przez gdańszczanina Joachima Arndt'a w r. 1677. U góry herb pięciopolowy Rzplitej Pol-

skiej z herbem Janina pośrodku, bo bokach tarczy herbowej dwaj aniołowie. Poniżej wstęga podtrzymywana przez dwóch aniołów, z których jeden trzyma koronę a drugi berło, na wstędze napis: „VIVAT IOHANNES VIVAT REX POLONIAE AVGUST9 VIVAT REGINA SIMULAC NESTOREOS ANNOS". Pośrodku obrusa w wieńcu wawrzynowym scena koronacyjna: biskup, wkładający korony na głowy, klęczącej pary królewskiej; po bokach dwaj asystujący biskupi; pod postaciami pary królewskiej ich monogramy. Z lewej strony tej sceny herb Janina, z prawej herb złożony rodziny de la Grange d'Arquien. Niżej wstęga z napisem: „DET PACEM IEHOVA IN THORO CHORO FOROQVE | CONCORDIA CRESCAT FELICITASQVE SALUS", unoszona przez dwóch aniołów, z których jeden trzyma jabłko królewskie a drugi berło. Jeszcze niżej pośrodku Orzeł polski, trzymany przez aniołów, z lewej strony herb Wojew. Pomorskiego, z prawej herb m. Gdańska. U dołu napis literami gotyckiemi: „Gott Der In busch und wald Sab David Aüffent halt Und nehrte seinen Hirten der wolle auch bewirthen | dem fürsten hoch von stande König in pohler Lande Sein Liebes eh gemäel der Himmel auch bestraal mit | Seinem Reichen Segen auf' stegen und auffwegen bey Taaffel und bey tische Gott Täglich Sie Erfrische | Herr den Gesalbten dein Inschirm Und schusz nim Ein sey mit Ihm in den Kriegen Hilff Du Nach | wunschen Siegen Gesegne Seine wercke verleyhe Simsons starcke und wan der Edle heldt gesegnen soll die | welt so wolle gott ihm geben Die krohn In Jehnem Leben die david mit Behagen nun ewiglich kan Tragen." | „ANNO IOACHIM ARNDT 1677". 187 × 168. — 34017 M. W.

796. Lambrekin, prawdopodobnie z nad tronu króla Jana III, prostokątny z półokrągłym występem u dołu. Na suknie szafirowem aplikacje z aksamitu karmazynowego i kremowo-piaskowego w połączeniu z haftem nicią i kordonkiem piaskowemi; pośrodku, u dołu, herb Janina pod koroną (srebrną nicią wykonany); po rogach u góry wiązany monogram J.S. pod koroną. Resztę bogatej dekoracji tworzy aplikacja ze stylizowanych zwojów roślinności. 98 × 153. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

797. Makata polska z w. XVII aplikowana z sukna czerwonego o dwóch odcieniach, zielonego i białego. Aplikacje obszywane sznurkiem srebrnym, przerabianym nicią żółtą lub białą. Po środku na tle czerwonem, wśród armatury herb pięciopolowy; w środku herb Leliwa (Tyszkiewiczów), z lewej strony u góry i u dołu orły czarne, z prawej u góry Pilawa, u dołu odmiana herbu Kościeszy. — Szymonowicz. 255 × 188. — 46169 M. N.

798. Makata polska z r. ok. 1680. Na tkaninie o wzorach w kwiaty, dohaftowane kosze i boczne szlaki. Dominuje barwa żółta. 259 × 180. — 4442 M. N.

799. Haft polski z w. XVII. nićmi srebrnemi i złotemi oraz jedwabiami barwnemi. Kolumna otoczona kwiatami i owocami. 155 × 62. — 76473 M. N.

800. Jan III pod Wiedniem, kopja z obrazu Altomontiego w farze w Żółkwi. Kobierzec „gros-point". Na obramieniu, roboty nieco późniejszej, napis: „Król Jan III w bitwie pod Wiedniem 12 sierpnia 1683. dorobiono r. 1836". na czterech rogach herby. 225 × 350. — Wł. Rajnold hr. Przezdziecki.

WYROBY WSCHODNIE I O CHARAKTERZE WSCHODNIM

801. Dywan jedwabny t. zw. Wilanowski według tradycji zdobyty pod Wiedniem przez Jana III. Dekoracja w kwiaty i zwierzęta. Tło zielonawe. Pośrodku czworolistny różowawy kartusz z czterema niedźwiedziami. W każdym liściu kartusza po parze zwierząt fantastycznych. Całe pozostałe pole wypełnione kwiatami lotosu i drobnemi kwiatami w tonacji różowawej i złocistej, tu i owdzie widoczne ciemno niebieskie gałązki, grona i walczące zwierzęta. Po rogach o jasnem białawem tle po parze żółtawych zwierząt fantastycznych. Obramowanie szerokie, z łańcuchem z arabesek białych na tle różowawem; w ogniwach łańcucha powtarzają się motywy kwiatu lotosu w otoku z węża, naprzemian z parą ryb w palmecie. Dywan perski „Kashan", w. XVI. 760 × 350. Pochodzi ze zb. Wilanowskich. — Wł. Państwowe Zbiory Sztuki w Warszawie.

802. Kobierzec t. zw. polski o motywach zdobniczych perskich, z jedwabiu strzyżonego, przerabianego nićmi srebrnemi i złoconemi. 142 × 206. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4441 M. N.

803. Baldachim turecki zdobyty pod Wiedniem i należący następnie do elektorów saskich. Część górna (podniebie z lambrekinem) użyta była przez Augusta Mocnego jako bąldachim tronowy w zamku Moritzburgu, część ścienna, jako nieużytkowana, zachowała barwy pierwotne. Całość haft na płótnie jedwabiem różnobarwnem na tle haftowanem nićmi srebnemi i złoconemi. Barwy dominujące karmazyn i zieleń w różnych odcieniach. Część ścienna 334 × 240, podniebia 277 × 240, lambrekinu 77 × 882. Ze zb. Szymona Szwarca. — 76481 M. N.

804. Makata (modlitewnik) zdobyta, podług podania, w namiocie w. wezyra pod Wiedniem. Haft łańcuszkowy jedwabiami barwnemi, nićmi złotemi i srebrnemi na tle jedwabnem karmazynowem, 188×122.— Wł. Winc. Szarkiewicz.

805. Makata turecka jedwabna karmazynowa z haftem łańcuszkowym różnobarwnemi jedwabiami i srebrem, pośrodku kolisty medaljon. 112×103, wokoło frendzla srebrna szer. 5. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

806. Makata turecka wełniana ciemno-szkarłatna z gęstym haftem różnobarwnemi jedwabiami i srebrem w kwiaty. 125×125. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

807. Makata namiotowa o charakterze wschodnim t. zw. buczacka, jedwabna, przetykana nićmi srebrnemi, tło karmazynowe, obramienie górne i dolne zielone. 215×507. — 72551 M. N.

SZKŁO

808. Puhar z czasów podejmowania Jana III przez senat gdański w r. 1677. Na czaszy o powierzchni kulistej herb pięciopolowy Rzeczpltej z herbem Janina pośrodku, herb Gdańska oraz herb Szwecji? (Lew), nad herbem gołąb z gałązką oliwną (zawarcie tajnej konwencji pomiędzy Polską i Szwecją). U góry wokoło napis: „Vivat Ioannes III D. G. Rex Poloniae — Vivat Senatus Populusq Gedanensis — Vivant Hospites Generosi“. Między herbami groteskowe sceny bachiczne, nad niemi odpowiednie sentencje: „Vivat die Gantze | Gesellschafft", „Lustig in ehren und gutter ding | Einer dem andern ein glasefein bring", „Der süsse Rebensafft sterckt | meinen schwachen Magen". Noga cylindryczna z nakładanemi płaskiemi okrągłemi zdobinami o powierzchni wygniatanej. Stopa okrągła, nieco wzniesiona. Na stopie groteskowe sceny polowania oraz napis: „Ebibe totum si vis Cognoscere Potum". Dekoracja wydrapana djamentem. 27,3 × 15,8. — 34056 M. N.

809. Puhar z końca w. XVII. Na czaszy stożkowej wklęsło wyrzynana scena z alegorją wojny: pośrodku na wzniesieniu tryumfujący Mars, po rogach wzniesienia czterej jeńcy w pętach. Po bokach wśród armatury orły, a jeszcze dalej sceny bitewne: z jednej strony atakująca obwarowanie z palisady piechota, po drugiej stronie spotkanie konnicy. Noga wysoka w części środkowej kulista, z obrączką u dołu i góry, fasetowana i w karpią łuskę. Spód czaszy i okrągła stopa

też wypukło wyrobione w karpią łuskę. Stopa klejona. 29,2 × 14,1. — 19801 M. N.

810. Flasza puzdrowa czworogranna zdobiona wielobarwnie farbami emaljowemi. Od frontu monogram wiązany „M. G. E. I. C." pod koroną szlachecką i w otoczeniu gałęzi palmowych, przewiązanych u dołu kokardą z czerwonej wstążki. Po bokach flaszy po krzaku tulipanowym o stylizowanych kwiatach. Na odwrocie napis: „Anno 1.6.9.6". W części górnej biało-niebieskie girlandy. 19,4 × 9 × 9,5. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 23231 M. N.

ZŁOTNICTWO

811. Ołtarz polowy t. zw. Sobieskiego. Składa się z 16 płaskorzeźb srebrnych wybijanych, cyzelowanych i rytowanych, roboty Łukasza Abdank Wałowskiego, rozmieszczonych w późniejszej drewnianej czarnej oprawie. Rama w części dolnej tworzy tryptyk, w części środkowej którego 9 płaskorzeźb, w bocznych po 3, u góry zwieńczenie ołtarza z jedną płaskorzeźbą. Na piętnastu dolnych blachach następujące sceny: 1) Zwiastowanie (pod sceną, na dwuch tarczach obok siebie, herby: Abdank i Poraj w otoczeniu liter: „G - G.B - K | S - R.A - G"), 2) Nawiedzenie, 3) Narodziny (pokłon pasterzy), 4) Dwunastoletni Jezus nauczający w świątyni, 5) Chrystus w Ogrójcu, 7) Biczowanie, 8) Cierniem koronowanie (pod sceną herb Abdank pośrodku sygnatury: „LVCAS" — WALOWSKI f."), 9) Chrystus niosący krzyż, 10) Ukrzyżowanie, 11) Zmartwychwstanie, 12) Wniebowstąpienie, 13) Zesłanie Ducha św., 14) Wniebowzięcie N. Marji P., (pod sceną herb Poraj w otoczeniu liter: „A - S | P - P"), 15) Koronacja Najśw. Marji Panny. Na płycie górnej, w zwieńczeniu ołtarza, Najświętsza Panna Różańcowa. Wykonanie płaskorzeźb datować należy na drugą ćwierć wieku XVII. Wielkość poszczególnej płyty ok. 37 × ok. 28,5. — Wł. Fundacja Kórnicka.

812. Relikwiarz króla Jana III z ołtarza polowego z pod Wiednia, w kształcie tryptyku. Skrzynka pokryta ozdobami srebrnemi ażurowemi na tle aksamitu niebieskiego (późniejszego). Na wieku: scena Zwiastowania, poniżej postacie: św. Brygidy i św. Agnieszki. Wewnątrz 97 przegródek z relikwiami świętych. 49 × 46. — Wł. Klasztor OO. Kapucynów w Warszawie.

813. Taca srebrna złocona, wybijana i cyzelowana. Ofiarowana Janowi III przy wjeździe do Krakowa 23 grudnia 1683 r. Pośrodku

tacy scena triumfalnego wjazdu króla wraz z królową. Na rydwanie ciągnionym przez cztery rumaki, pod rodzajem baldachimu, Jan III i Marja Kazimiera. Na pierwszym planie giermek prowadzi konia przy pysku, obok rydwanu pacholę z psem, za rydwanem jeniec turecki, w głębi konne rycerstwo z kopjami. Obrzeże wypełnione całkowicie bogatą armaturą. Brzeg karbowany. Wyrób gdański. 77,5 × 61,5. — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

814. Zabawki srebrne dzieci króla Jana III. Robota filigranowa „a jour", zabawki wysadzane kolorowemi szkiełkami imitującemi rubiny, szafiry i djamenty; sztuk 13, a mianowicie: kareta z czwórką koni, wys. 8,2; rydwanik, wys. 6,9; faetonik, wys. 6,3; kołowrotek, wys. 10,5; puzderko z poduszeczką do szpilek, wys. 3; szkatułka, wys. 4,7; lusterko, wys. 8,3; krzesełko, wys. 7,8; dwa krzesełka, wys. 11, stoliczek, wys. 4,7; kałamarzyk, wys. 4; dzbanuszek, wys. 3,7. — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

815. Św. Anna uczy czytać N. Marję Pannę, płaskorzeźba wybijana (repusowana) na blasze miedzianej złoconej. 35,2 × 25,4. — 5558 M. N.

816. Kufel srebrny z pokrywą zewnątrz częściowo, wewnątrz całkowicie złocony. W części środkowej w trzech medaljonach sceny mitologiczne rytowane. Na dnie wprawiony medal zaślubinowy Jana III z Marją Kazimierą z r. 1676, na pokrywie również medal zaślubinowy z napisem: „EIN VERNVNFTIG WEIB KOMPT VOM HERRN", na odwrocie: „LIEB VND TREV DAS BEST IM EHESTAND". Wys. 26. Wyrób królewiecki. — 74211 M. N.

817. Kufel srebrny z pokrywą, zewnątrz częściowo, wewnątrz całkowicie złocony, wybijany (repusowany), część środkowa nie złocona przedstawia scenę sprzedania Józefa przez braci, na pokryciu orzeł, ornament roślinny. Wys. 28, szer. 20. Wyrób gdański (Peter Rohde, mistrz r. 1654, zm. po r. 1677). — 74209 M. N.

818. Kufel srebrny z pokrywą, zewnątrz częściowo złocony, całkowicie wewnątrz, wybijany (repusowany), część środkowa nie złocona przedstawia chrzest Jezusa oraz Jezusa z dziećmi. Wys. cm. 20. Wyrób gdański Hansa Ophagen'a (został mistrzem r. 1674, zm. w r. 1701). — 74210 M. N.

819. Puhar z pokrywą w kształcie ananasa, srebrny, złocony, wybijany (repusowany). Filarek nogi w kształcie winnej łozy, rąbanej

toporem przez człowieka, na gałęzi ptak. Na podstawie i na wierzchu pokrywy ornament roślinny, na pokrywie w kształcie bukietu. Wys. 38, szer. 10,5. Wyrób norymberski Michel Müller'a (mistrz 1633, zm. 1650). Ze zb. Szymona Szwarca. — 76552 M. N.

820. Puhar ślubny t. zw. „kubek w kubek“ srebrny złocony, wybijany (repusowany), częściowo rytowany w ozdoby roślinne. Wyrób augsburski. Ze zb. Szymona Szwarca. — 76550 M. N.

821. Puhar ślubny, t. zw. „kubek w kubek“, srebrny złocony, puncowany. Wys. 32,2, szer. 9. Wyrób gdański. Ze zb. Szymona Szwarca. — 76554 M. N.

822. Kubek srebrny, częściowo złocony, wybijany (repusowany) i rytowany. Z jednej strony kubka popiersie Jana III, z przeciwnej królowej Marji Kazimiery, podobizny w owalu w ramce z liści dębowych i akantu. Pomiędzy podobiznami zwoje roślinne z owocami. Wyrób gdański (Peter Rohde III, mistrz r. 1688, zm. 1717). Wys. 19,8 cm., szer. 14,0 cm. — Wł. Władysław Michalski.

823. Kubek srebrny, częściowo złocony, wybijany (repusowany) i rytowany, z popiersiem króla Jana III w wieńcu wawrzynowym na skroniach, w owalu z liści dębowych przewiązanych wstęgą, na odwrocie w takimże owalu popiersie królowej Marji Kazimiery. Wśród zdobin roślinnych owoce. Wyrób gdański. (Peter Rohde III, mistrz 1688, zm. 1717). Wys. 19, szer. 12,7. — Wł. Państwowe Zbiory Sztuki na Wawelu.

824. Kubek srebrny, częściowo złocony, wybijany (repusowany) i rytowany. Z jednej strony kubka portret mężczyzny, z przeciwnej kobiecy, podobizny w owalu w ramce z liści akantu. Pomiędzy podobiznami zawieszone na wstęgach zwoje roślinne z owocami. Wyrób gdański (Johann Meinertz[en], mistrz 1680, zm. 1709). Wys. 19 cm., szer. 12,5 cm. — Wł. Władysław Michalski.

825. Kubek srebrny, częściowo złocony, wybijany (repusowany), z wypukłemi podobiznami cesarzy rzymskich, napisy: „ANTONI | VS PIVS“, „AVRELI PIVS“ i „NERVA CASAR“. Wys. 14,9, szer. 10,8. Wyrób augsburski. — 34145 M. W. — Dar. Szwejkowska.

826. Buzdygan cechowy. Głowica o sześciu piórach gruszkowatych, ażurowych, srebrnych złoconych, zdobionych krwawnikami i turkusami, szer. 9,5, osadzona na tulei rytowanej i żłobionej, dług.

cm. 8. Trzon drewniany pokryty skórą czarną z dolnem okuciem, dług. 14,6, tej samej roboty, co tuleja górna, dług. całk. 55. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4358 M. N.

WYROBY KRUSZCZOWE

827. Zegar mosiężny w kształcie krzyża, wys. 34,5. — 34137 M. N. Dar. Henryk Bukowski.

828. Zegar bronzowy złocony, w formie lwa z tarczą, lew rusza oczami i szczęką, gdy zegar bije godziny. Wyrób niemiecki „Jeremias Pfaff, Augsburg 1670". 32×22×13,5. — 74326 M. N.

829. Reflektor mosiężny wybijany i rytowany, niegdyś własność Jana III. Część środkowa wgłębiona gładka, obramienie z kwiatów i owoców. U góry na kartuszu herb Janina, po bokach dwie siedzące postacie kobiecie, trzymają w jednej ręce herb Janina, w drugiej kołczan ze strzałami. Po bokach dwie postacie kobiece stojące, wsparte na włóczniach. Na górze reflektora ozdoba: orzeł polski w koronie, trzymający w dziobie wstęgę z napisem: „SECVRA QVIESCO", w szponach herb Janina, poniżej orła armatura. Wys. ogólna 185, szer. 105, rozpięcie skrzydeł orła 70 cm. — Wł. Wielka Synagoga we Lwowie.

830. Reflektor z blachy mosiężnej wybijanej (repusowanej), z podwójnym świecznikiem. Średn. 56. — 2135 M. N. Dar. Leopold Meyet.

831. Reflektor mosiężny ośmiokątny, wybijany, ze świecznikiem. 40×36. — 2139 M. N. Dar. Leopold Meyet.

832. Reflektor mosiężny, wybijany, owal 44,5×41. — 20755. M. N. Dar. Julja Koepke.

833. Reflektor mosiężny podwójny z odbłyskiem wklęsłym i wypukłym, ze świecznikiem potrójnym. 61×58,6. — 2136/7 M. N. Dar. Leopold Meyet.

834. Reflektor mosiężny wybijany, ośmiokątny ze świecznikiem. 44,5×38,7. — 2138 M. N. Dar. Leopold Meyet.

835. Reflektor mosiężny, wybijany, ze świecznikiem. 43,5×38,8.— 20756 M. N. Dar. Julja Koepke.

836. Konwie cynowe z długą wąską szyją, na pokrywie tarcza z rytowaną Syreną-harpją z ogonem, na dwuch łapach, na których znak wschodzącego słońca o trzech promieniach. Wys. 56. — 31652 M. N.

837. Dzban z pokrywą, miedziany, repusowany i rytowany, z otokiem mosiężnym. Na pokrywie lew. 40,5×28,5. — 17610 M. N.

838. Dzban miedziany (konew z pokrywą), repusowany i rytowany z wyobrażeniem jednorożca, ozdoby mosiężne. 60×29,5 — 47052 M. N.

839. Dzban miedziany z pokrywą, repusowany, wśród zdobin kwiatowych i liści twarz ludzka. 36,7×19,5 — 42543 M. N. Dar. Zofja Heinrichowa.

RÓŻNE

840. Katafalk („castrum doloris"), na którym, po dokonanej ekshumacji, wystawione były trumny ze zwłokami króla Jana III, królowej Marji Kazimiery, oraz wnuka królewskiego (synka królewicza Jakóba) — miało to miejsce w dniu 15 maja 1733 r. w Warszawie w kościele O. O. Kapucynów przy ul. Miodowej. Katafalk składa się z części przeznaczonej do postawienia trumny oraz z konstrukcji przeznaczonej do dekoracji, do wywołania efektu uroczystej pompy pogrzebowej. Pośrodku tumba czworoboczna, na wierzchu, po rogach cztery orły srebrzyste do umieszczenia trumny; tumba spoczywa na wzniesieniu ośmiobocznem o 4 stopniach. Tumba i wzniesienie nakryte suknem czerwonem nowem. Część dekoracyjna składa się z 4-ch słupów, złączonych w górze wiązaniem, spiętem pośrodku, w części najwyższej, rodzajem korony. Na szczycie wiązania, na koronie, aniołek pozłocisty w szyszaku z piórami dmie w trąbę, głosząc sławę zmarłych. Wiązanie, ozdobione stylizowanemi liśćmi akantu, tworzą cztery legary wygięte w kształcie esownic, zakończone wolutami; na wolutach ponad słupami siedzą putta, po jednym nad każdym słupem. Słupy czworoboczne o wysokim cokole, z którego wyrasta, czworoboczny filar, u dołu wąski, rozszerzający się ku górze, i zakończony rodzajem złocistego kosza, maskującego złączenie z legarem; na ścianach filaru złocone kokardy ze zwisającemi kwiatami i owocami. Cała konstrukcja malowana olejno w tonacji zielonej jasnej, rzeźby złocone. Po przekątni tumby i słupów wiązania stoją luźno nieco niższe 4 słupy takiej samej budowy, zakończone u góry kulami szafirowo lazurowanemi na srebrnym podkładzie, na kulach orły

srebrzyste. Wysokość całości 6 metrów 20 cm., słupów luźnych 3 metry 45 cm. Opis wystawienia zwłok i dekoracji katafalku podany w broszurze z r. 1733 p. t. Opisanie istotne publicznej ekspozycji i depozycji dignissimorum lipsanorum Jana III, Mariej Kazimiry... (por. nr. 591), to samo podaje Michał Baliński: Dodatek do opisu historycznego Fundacji X.X. Kapucynów w Warszawie wyjęty z aktów archiwum Konwentu (Druk z r. 1733 z 4 kart in 4-to złożony). Pisma historyczne. Warszawa, tom czwarty (1843), str. 81-95. — Wł. Klasztor O.O. Kapucynów w Warszawie.

841. Szachownica króla Jana III. Puzdro hebanowe, inkrustowane kością słoniową z ozdobami rytowanemi i czernionemi. Część zewnętrzna górna, do gry w młynka, z rytowanym pośrodku i czernionem wyobrażeniem kwiatów w wazonie, część zewnętrzna dolna — szachownica właściwa z wyobrażeniem ptaków i zwierząt na białych polach, wnętrze puzdra inkrustowane i zdobione podobnie, zastosowane do gry w trik-trak. Okucia bronzowe złocone, rytowane. 9×33×37. Patrz J. Łoski: Jan Sobieski. Warszawa 1883, str. 126. Wł. Henryk hr. Ciecierski.

842. Pudełeczko z kości słoniowej, okrągłe, płaskie. Po obu stronach nakrywki i denka rytowane i napuszczane czarną farbą sceny alegoryczne związane z odsieczą wiedeńską. Na wierzchu nakrywki, u dołu, popiersie Inocentego XI w owalu, nad popiersiem: „TE DEVM LAVDAMVS". W otoku napis: „INNOCENTIVS XI ODESCALCHVS PONT. MAX. CREATVS DIE. XXI. SEP. 1676". Po bokach owalu symbolicznie przedstawione Wiara i Nadzieja w postaci aniołków z emblematami i proporcami, na proporcach odpowiednie napisy. Nad owalem Duch św. w postaci gołębia. U góry w obłokach trzy aniołki unoszą na tarczy, pod tjarą, krzyżem i kluczami herb Inocentego XI (Odescalchich), oraz opadające na wstęgach poniżej, w wieńcach laurowych 4 herby, przed innemi Austrji i pięciopolowy Rzpltej. Na odwrocie nakrywki apoteoza Jana III. Król na koniu tratuje turka. Ponad królem wychylona z obłoków ręka trzyma wieniec laurowy, obok anioł dmący w trąbę trzyma koronę i berło. Wśród innych napisów: „Fuit | homo | missus | à Deo | cui Nomen | Joānes, III Dei | G. Rex Poloniae", „Veni, vidi et | Deus uicit". Za królem z prawej strony na drzewcu z krzyżem proporzec z napisem: „Gloria in | excelsis | Deo | pro tanto | auxilio". Poniżej kula ziemska z Janiną, gołębiem, pod krzyżem miecza; wdół opada chorągiew z półksiężycem. We wnętrzu pudełka, pośrodku symboliczna brama niebieska, wychylone z obłoków ręce z kluczami do niej, wskazują

na umieszczone na bramie Dziesięcioro Przykazań. Z lewej strony cesarz Leopold prowadzony przez aniołka niesie w ręku serce i ofiarowuje je Chrystusowi, rozpiętemu na krzyżu. Pod stopą cesarza glob ziemski pod krzyżem. Za Leopoldem postępuje królewicz Jakób Sobieski, także z sercem w ręku, przy nim aniołek niesie koronę. Wśród rysunku wyjaśniające napisy i sentencje. Na spodzie pudełka pośrodku na dole Vulkan z pomocnikiem kują na kowadle miecz. Nad nimi anioł z trąbą i tarczą (herb Janina) w rękach. Unosi na sobie kulę ziemską pod znakiem Lwa. U góry na kuli krzyż, od niego rozchodzą się wstęgi z napisem: „VESTRAS CANTANTES FER—IMVS SVPER AETHERA LAVDES". Wstęgi podtrzymują gołąbki. Poniżej wstęg, z lewej strony, na tle świątyni, symbole Wiary, z prawej Nadziei, przy lufach armat i na tle zamku obronnego z załogą. Wyrób włoski? współczesny odsieczy wiedeńskiej. Wys. 2,1 cm., średn. 7,7 cm. — Wł. Państwowe Zbiory Sztuki na Wawelu.

843. Pudełeczko z kości słoniowej, okrągłe, płaskie. Po obu stronach nakrywki i denka rytowane i napuszczane czarną farbą sceny alegoryczne, związane z odsieczą wiedeńską. Na wierzchu nakrywki Trójca św.: Chrystus na krzyżu, krzyż podtrzymuje Bóg Ojciec, Duch św. w postaci gołębia siada na ramieniu Chrystusa; wśród obłoków aniołki, poniżej półksiężyc, wśród postaci pod krzyżem jeden ze świętych, upodobniony do królewicza Jakóba. Na stronie wewnętrznej pośrodku, w kręgu, św. Antoni Padewski. Po bokach, na ciemnem tle, wśród kwiatów czworo aniołków. Para górnych podtrzymuje wieniec z kwiatów, w wieńcu „IHS" w glorji; para dolnych trzyma paludament z tekstem dotyczącym św. Antoniego. We wnętrzu pudełeczka, pośrodku, symboliczna brama niebieska, wychylone z obłokó w ręce z kluczami do niej, wskazują na umieszczone na bramie Dziesięcioro Przykazań. Z lewej strony cesarz Leopold, prowadzony przez aniołka niesie w ręku serce i ofiarowuje je Chrystusowi, rozpiętemu na krzyżu. Pod stopą cesarza glob ziemski pod krzyżem. Za Leopoldem postępuje królewicz Jakób Sobieski, także z sercem w ręku, przy nim aniołek, na ziemi, przy stopach, korona. Wśród rysunku wyjaśniające napisy i sentencje. Na spodzie pudełeczka apoteoza Jana III. Pośrodku w owalnym medaljonie popiersie króla, przed królem na stole korona i berło, w otoku napisy. Z boku z lewej strony symboliczne wyobrażenie Wiary, poniżej uchodzi turek z chorągwią, na której półksiężyc. Z boku z prawej strony rycerz na koniu, w zbroi, z tarczą, przebija mieczem upadającego turka. Po obu bokach lufy armatnie. U góry z lewej strony dwaj aniołkowie, jeden

trzyma tarczę (herb Janina), drugi krzyż, klucze i tjarę. Z prawej strony anioł, trzymający medaljon z podobizną króla, otrębuje sławę zwycięstwa. Pośród rysunku liczne napisy, wyjaśniające symboliczne przedstawienie. Przy samym brzegu w otoku napis: „Augustissime Heroes Joannes III D. G. Rex Poloniae cum universu christianus orbis ingentes et quod maius est unanimes dat tibi Victoria: et triumphi plausus omnes in vota tua spe: adhuc maiora proclines ominamur ita ut in Gloriam pro tot et tantis praeclaris factis summas honorem Imperatoris Constantinopoli". Boki zdobione ornamentem gieom.-roślinnym napuszczonym farbą czerwonawą. Wyrób włoski?, współczesny odsieczy wiedeńskiej. Wys. 2,4 cm., średn. 8,1.— Wł. Państwowe Zbiory Sztuki na Wawelu.

ZABYTKI WOJSKOWE

BROŃ SIECZNA

SZABLE POLSKIE

844. Karabela polska. Głownia ze strudziną i piórem dług. cm. 26, młotek przy piórze i na grzbiecie zastawy, cecha — jeleń. Dług. głowni 79,3, szer. u trzona 3,3, wygięcie na 5,6. Jelec dług. 12,1 srebrny nielowany, częściowo złocony, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci z czarnego rogu, nowa. Pochwa pokryta jaszczurem szarym z czterema okuciami roboty, jak jelec. Rapcie z taśmy szer. 1,6 jedwabnej, przetykanej złotem i srebrem. — 75095 M. N.

845. Szabla polska. Głownia późniejsza, prawdopodobnie po r. 1863. Jelec krzyżowy z krzyżykiem, srebrny złocony, cyzelowany, zdobiony koralami. Oprawa rękojęci jaspisowa z dwoma pierścieniami złoconemi i trzema koralami z każdej strony. Pochwa drewniana, pokryta skórą oślą czarną, z czterema okuciami metalowemi, zdobionemi jak rękojęć. Na lewej stronie szew podłużny, haftowany, na modłę wschodnią, nićmi złoconemi. Rapcie ze sznurka jedwabnego karmazynowego przerabianego złotem. — 23660 M. N.

846. Szabla ruska. Głownia perska z drobnego damasku, gładka, z piórem na cm. 22 i młotkiem; dług. głowni 86,4, szer u trzona 3,5, wygięcie na 5,4. Na zastawie napis nabijany mosiądzem: „+ I C: XC BOYΘHCOИ 1652". Jelec szer. 10,6, z krzyżykiem, srebrny nielowany, po części złocony, z różycą złoconą, zdobioną kamieniami czerwonemi i zielonemi. Ujęcie rękojęci z dwuch płytek szyldkretu w oprawie srebrnej, złoconej, rytowanej. Pochwa pokryta skórą groszkową czarną z czterema okuciami roboty, jak jelec. — 5966 M. W.

847. Karabela polska. Głownia z dwiema brózdeczkami i piórem, cechowana kropkami, dług. cm. 83,7., szer. u trzona 3,3, wygięcie na 6,7.

Jelec krzyżowy z krzyżykiem srebrny, złocony i nielowany. Oprawa rękojęci z drzewa orzechowego (późniejsza). Pochwa pokryta skórą czarną (oślą), z czterema okuciami, odpowiadającemi jelcowi. — 35721 M. W.

848. Szabla polska. Głownia z dwiema strudzinami, piórem dług. cm. 25 i młotkiem; dług. głowni cm. 83,6, szer. u trzona 3,2, wygięcie na 8,7. Na zastawie marka genueńska. Jelec żelazny krzyżowy dług. 11,4, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci rogowa, z czterema gwoździami o mosiężnych główkach. Ze zb. Stan. Meyera. — 29442 M. W.

849. Karabela polska. Głownia perska damasceńska ze strudziną, piórem dług. cm. 23,5. Na zastawie nabijany złotem monogram S. L. pod koroną szlachecką i napis: „Dulce et decorum pro Patria mori | to i niechby i umarł to wtenczas powstanie...", na odwrocie: „Kupionam w Ispahanie stołecz. perskiem mieście Roku Pańskiego 1683". Litery, aczkolwiek łacińskie, wydają się być wybite ręką majstra wschodniego. Dług. głowni 78,5, szer. 3,5, wygięcie na 7,4. Jelec krzyżowy dług. 12,4, z krzyżykiem, srebrny, pozłacany, cyzelowany, i ozdobiony drobnym ornamentem nielowanym. Oprawa rękojęci z jaspisu, z wydatną głowicą, z trzema różyczkami z każdej strony. Pochwa pokryta czarną skórą z czterema okuciami, zdobionemi jak jelec. Rapcie z taśmy szer. 1,7 cm., karmazynowej, jedwabnej, przerabianej nićmi srebrnemi i złoconemi. Dwa guzy i okucia zdobione jak oprawa szabli. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4345 M. N.

850. Karabela polska. Głownia perska starego typu, damascenka, gładka, z piórem na cm. 26. Marka z wyobrażeniem męża zbrojnego, oraz napisy. Dług głowni cm. 81,5, szer. u trzona 3,5, wygięcie na 4,5. Jelec srebrny złocony, ozdobny, dlug. 13,1, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci z dwuch płytek rogowych czarnych, karbowanych, z trzema gwoździami złoconemi. Głowica naprzód wychylona. Pochwa pokryta skórą czarną, z czterema okuciami, zdobionemi jak jelec. Na stronie prawej szew haftowany jedwabiem. — 31863 M. W.

851. Szabla polska. Głowica mocno zakrzywiona z piórem, młotkiem i trzema strudzinami. Na zastawie ornament i data 1614, na odwrocie cecha genueńska. Dług. głowni cm. 81, szer. u trzona 3,1, wygięcie na 9 cm. Jelec żelazny krzyżowy z krzyżykiem i różyczką mosiężną. Ujęcie rękojęci rogowe z czterema nitami srebrnemi. Pochwa drewniana pokryta skórą czarną, z czterema okuciami mosiężnemi w kształcie róż, roboty prostej (okucie dolne nowsze). Ryfki i brajcarki żelazne. — 35724 M. W.

852. Szabla polska lub węgierska, piechotna. Głownia z dwiema strudzinami, z piórem rozszerzonem i młotkiem: jednym na 21,4 cm. od końca, drugim na 13 od trzona. Dług. głowni cm. 68, szer. u trzona 2,9, wygięcie na 4. Jelec srebrny złocony, rytowany szer. 8,4, z końcami zagiętemi ku dołowi i z krzyżykiem. Oprawa rękojęci złożona z dwuch płytek ciemnego rogu, z głowicą naprzód wychyloną i trzema gwoździami srebrnemi złoconemi. Pochwa pokryta aksamitem karmazynowym (wypłowiałym), szew na wierzchu pokryty galonem srebrnym złoconym, szer. 1 cm. Dwa okucia (brak dolnego), oraz jedna ryfka z dwoma brajcarkami. Szabla była własnością gen. Jana Henr. Dąbrowskiego, późn. Tow. Przyj. Nauk w Warsz. — 28865 M. W.

853. Szabla polska lub węgierska. Głownia ze strudziną, piórem dług. cm. 25,5 i młotkiem. Na zastawie rytowany monogram I H S i ornament roślinny. Na odwrocie, wśród podobnych ornamentów, jabłko królewskie. Dług. głowni cm. 81, szer. u trzona 3,5, wygięcie na 7. Jelec mosiężny, rytowany, krzyżowy, dług. 10,6 cm., z krzyżykiem. Oprawa rękojęci z dwuch płytek rogowych, z wychyloną naprzód głowicą, rzeźbiona, z gwoździami mosiężnemi. Pochwa pokryta skórą czarną, wytłaczaną, z czterema okuciami, roboty jak jelec, dolne gładkie dorobione. — 5557 M. W.

854. Karabela polska. Głownia turecka gładka, z piórem dług. 27. Na zastawie nabijany złotem monogram C C pod koroną szlachecką. Dług. głowni 82,5, szer. u trzona 3,1, wygięcie na 7,3. Jelec krzyżowy dług. cm. 12, z krzyżykiem, srebrny złocony, nielowany. Oprawa rękojęci z dwuch płytek agatu (połamana). Pochwa pokryta skórą czarną, z widocznym szwem przeszytym nicią srebrną złoconą, posiada cztery okucia podobnej roboty, co jelec. Pochodzi ze zb. gen. J. H. Dąbrowskiego, późn. Tow. Przyj. Nauk w Warsz. — 28866 M. W.

855. Głownia szabli polskiej dług. cm. 84,2, szer. u trzona 3, wygięcie na 5, z czterema brózdeczkami, zbiegającemi się u końca, z przygrzbieciem, obosieczna na końcu. Na zastawie złotem nabijany monogram I S [Jan Sobieski?] pod koroną pięcioperłową i data 1667. Na odwrocie ryty napis: „IEZVS MARIA | IOZEF.“ (R. 1667 Jan Sobieski, uzbroiwszy własnym kosztem ok. 8000 wojska, broni się przeciw 100000 Tatarów i Kozaków pod Podhajcami. Następują zwycięstwa nad Tatarami pod Narajowem i Dubnem, 4 — 16 paźdz.). Głownia ta pochodzi ze zbiorów gen. J. H. Dąbrowskiego, a następnie Tow. Przyj. Nauk. w Warsz. — 28854 M. W.

856. Głownia szabli polskiej z napisem pamiątkowym wyprawy wiedeńskiej. Głownia ze strudziną i trzema brózdeczkami, końcem obosiecznym, dług. cm. 84, szer. u trzona 4, wygięcie na 1,5. Zastawa rytowana ze śladami złoceń. Wśród zdobin popiersie króla Jana III, nad niem N. Marja Panna z Dzieciątkiem, pod niem napis: „DEXTER. IOAN | NIS. VICIT. AD | VIENNAM | A. D. 1683." Cecha średn. 1,5 cm.: stylizowany lew, spotykany na szablach perskich. Na odwrocie wśród zdobin rytowany orzeł polski pod koroną pięcioperłową, nad nim słońce i księżyc, poniżej napis: „VENIMVS | VIDIMVS | DEVS | VICIT". — 27214 M. W.

857. Szabla polska. Głownia gładka z naśladownictwem damasku, na końcu obosieczna, dług. cm. 81,7, szer. u trzona 3, wygięcie na 4,5. Jelec żelazny, nabijany srebrem, częściowo złocony, krzyżowy z krzyżykiem, paluchem, kabłąkiem. Rękojęć pokryta skórą czarną, oślą. Kapturek późniejszy. Ze zb. Stan. Meyera. — 35731 M. W.

858. Szabla polska. Głownia moskiewska, lub mołdawska, t. zw. „Multanka" (?) płaska, z piórem cm. 22, na zastawie na jednej stronie nabijane złotem wyobrażenie N. Marji Panny z Dzieciątkiem, całość w kręgu, nad kręgiem ślady orła dwugłowego (?), niżej dwie świece zapalone w świecznikach, nabijane złotem i srebrem. Na miąższyźnie napis: „+ Вь иміе отца и сына и святахо духа аминь + семь грьтомъ побеждаю врахи наши". Dług. głowni 81,5, szer. 3,5, wygięcie na 5,5. Jelec żelazny krzyżowy z krzyżykiem, tarczą, paluchem, kabłąkiem i kapturkiem. Oprawa rękojęci pokryta szczątkami aksamitu czerwonego. Pochwa pokryta skórą czarną, z trzema okuciami żelaznemi. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4347 M. N.

859. Szabla polska. Głownia ze strudziną, końcem obosiecznym, ukośnie od tyłu uciętym, cecha: głowa pod koroną. Dług. głowni cm. 81, szer. u trzona 4,2, wygięcie na 4,6. Jelec żelazny krzyżowy, z krzyżykiem, paluchem, kabłąkiem i kapturkiem. Oprawa rękojęci pokryta skórą czarną. — 4654 M. W.

860. Szabla polska. Głownia gładka, z wydatnem piórem, skośnie ściętem, dług. cm. 82,5, szer. u trzona 4,1, wygięcie na 6. Na zastawie napis nabijany złotem: DVLCE | ET DECORE | EST | PRO PATRIA | MORI. Na odwrocie wyobrażenie N. Marji Panny z Dzieciątkiem. Jelec krzyżowy z krzyżykiem, paluchem i kabłąkiem, oraz kapturek, srebrne złocone i cyzelowane. Oprawa rękojęci pokryta tkaniną (szczątki). Ze zb. Stan. Meyera. — 35732 M. W.

861. Szabla polska. Głownia ze strudziną i piórem, dług. cm. 86,5, szer. u trzona 2,8, wygięcie na 6. Na zastawie napis ryty, nieczytelny. Jelec zamknięty, krzyżowy, z krzyżykiem, paluchem, kabłąkiem, wydatną głowicą w kształcie migdała i kapturkiem, srebrnemi, złoconemi i nielowanemi. Wśród zdobin armatura. Oprawa rękojęci drewniana, pokryta gruboziarnistym białym jaszczurem, z trzema gwoździami. Pochwa pokryta skórą czarną z czterema okuciami roboty, jak jelec. Rapcie z taśmy szer. 1,8 jedwabnej, przerabianej nićmi srebrnemi, złoconemi i karmazynowemi; sprzążki i guzy. Pod głowicą temblak (namiecznik) dług. 30 × 2, z takiejże taśmy, lecz szer. 1 cm. — Wł. Fundacja Kórnicka.

862. Szabla polska. Głownia ze strudziną i końcem obosiecznym, dług. cm. 75,7, szer. u trzona 3,2 wygięcie na 4,6. Jelec żelazny, nabijany złotem, krzyżowy z krzyżykiem, paluchem, kabłąkiem i kapturkiem. Oprawa rękojęci karbowana, pokryta skórą czarną. Pochwa pokryta skórą czarną wytłaczaną, z trzema okuciami zdobioneni, jak jelec. — 3098 M. N. Dar. Ant. Strzałecki.

863. Szabla polska. Głownia ze strudziną i końcem obosiecznym, dług. cm. 85,5, szer. u trzona 2,9, wygięcie na 6,5. Na zastawie napis rytowany: IN HOC SIGNO + VICES [!]. Jelec krzyżowy z krzyżykiem, kabłąk i paluch, żelazne, pokryte blachą srebrną nielowaną, kapturek późniejszy z w. XVIII. Ujęcie rękojęci pokryte skórą bronzową. Pochwa drewniana pokryta jaszczurem bronzowym, z trzema okuciami ozdobnemi ażurowemi, srebrnemi złoconemi i nielowanemi. — 35727 M. W.

864. Szabla polska. Głownia o trzech strudzinach z końcem obosiecznym, dług. cm. 86, szer. u trzona 2,7, wygięcie na 6,3. Na zastawie napis rytowany: „ARMA FERVNT PACEM". Na odwrocie cecha: „IPZD". Jelec krzyżowy z krzyżykiem, kabłąk, kapturek i paluch srebrne złocone, z wypukłym ornamentem. Ujęcie rękojęci pokryte jaszczurem białym. Pochwa drewniana pokryta skórą czarną (oślą), z czterema okuciami, zdobionemi jak rękojęć. Rapcie jedwabne żółte z karmazynem, z klamerką odpowiednią do oprawy. Ze zb. Stan. Meyera. — 35726 M. W.

865. Szabla polska. Głownia wschodnia damascenka, z piórem i młotkiem, gładka, dług. cm. 81,4, szer. u trzona 3,2, wygięcie na 7,8. Na zastawie wybijane złotem ozdoby. Jelec krzyżowy dług 12,1, z krzyżykiem, srebrny złocony, żłobiony, nielowany. Oprawa rękojęci

jaspisowa, nabijana złotem, z trzema guzami srebrnemi złoconemi. Pochwa pokryta skórą czarną, z czterema okuciami, roboty jak jelec. Rapcie z taśmy jedwabnej szer. 1,9, przerabianej nićmi srebrnemi złoconemi i czarnemi; sprzążki i guzy. — Wł. Fundacja Kórnicka.

866. Szabla polska. Głownia damascenka z piórem, gładka, dług. cm. 76,2, szer. u trzona 3,1, wygięcie na 4,9. Na zastawie nabibijany złotem jeździec i napis: „DEXTRA IOANNIS VICIT AD VIENNAM: ANNO 1683". Na odwrocie napis wschodni. Jelec krzyżowy, dług. 10,7, z krzyżykiem, srebrny, złocony, żłobiony, nielowany, zdobiony barwnemi kamieniami. Oprawa rękojęci z onyksu brudno czerwonego z żyłkami czarnemi, nabijana złotem. Pochwa pokryta skórą czarną, z czterema okuciami, zdobionemi jak jelec. — Wł. Fundacja Kórnicka.

867. Głownia szabli z dwiema strudzinami, przygrzbieciem i piórem, dług. cm. 89, szer. u trzona 3,6, wygięcie na 5,6. Napis srebrem nabijany: „Za Jana III | Króla potężnego | W Staszowiem zrobiona. Na harc s tataramy. | Tum we krwie okszcona. | Pod Widnia muramy | Roku PANSKIEGO | 1682". Na odwrocie Orzeł polski i napis: „W BOGV wiara ufność w szabli | A pohańca wezmą diabli", oraz herb. — Wł. Zofja Godlewska.

868. Głownia szabli perska, prawdopodobnie zdobyczna pod Wiedniem, sądząc z napisów. Głownia gładka z piórem, damasceńska, dług. cm. 80, szer. u trzona 3,3. Na zastawie złotem nabijana postać Jana Nepomucena, poniżej nabijane srebrem: popiersie króla (uszkodzone) z napisem dokoła: „IOHAN III DG REX POL", dalej: „FORTUNAM DEVS DAT GLORIA et VICTORIA VI ADIPISCITVR | MEA FORTITVDINE et AB AMICIS et AB INIMICIS GLORIA AFFICIOR". [Szczęście Bóg daje, chwałę i zwycięstwo zdobywa się siłą. Z powodu mego męstwa jestem łączona z chwałą i przez przyjaciół i przez nieprzyjaciół]. Na odwrocie:„ SPES IN SANCTISSIMA MARIA | CERTA SALUS ET VICTORIA". [Nadzieja w Najświętszej Marji jest pewnem zbawieniem i zwycięstwem]. — 33071 M. W.

869. Szabla polska. Głownia dług. cm. 83, szer. u trzona 2,8, wygięcie na 6,8, płaska z siedmioma brózdeczkami, na zastawie znak w kształcie lit. W pod koroną oraz znak na odwrocie, pozatem w rożnych miejscach wyryte krzyżyki. Jelec żelazny krzyżowy z krzyżykiem, kabłąkiem, paluchem i kapturkiem, zdobione ornamentem nakładanym. Rękojęć pokryta skórą oślą czarną. Pochwa drewniana, po-

kryta skórą oślą czarną prążkowaną, z podłużnemi szwami z każdej strony, szytemi nićmi złoconemi. Cztery okucia żelazne, zdobione jak jelec. Szabla należała do gen. J. H. Dąbrowskiego, później do Tow. Przyj. Nauk. w Warsz. — 28857 M. W.

870. Szabla polska. Głownia z przygrzbieciem i czterema brózdeczkami, koniec zaokrąglony. Dług. głowni cm. 83,5, szer. u trzona 3,4, wygięcie na 2,8. Na zastawie rytowany napis: „QVIS VT DEVS“. Jelec bronzowy złocony, cyzelowany, krzyżowy z krzyżykiem, kabłąkiem i kapturkiem. Oprawa rękojęci pokryta skórą brunatną. Pochwa pokryta skórą czarną, z trzema okuciami, zdobionemi jak jelec. — 30072 M. W. Dar. Napoleon Rutkowski.

871. Karabela polska. Głownia gładka nowa, prawdopodobnie że po r. 1863. Jelec krzyżowy z krzyżykiem, srebrny złocony, zdobiony onyksem i turkusami, podobnie zdobiona oprawa rękojęci oraz cztery okucia pochwy. Pochwa drewniana, pokryta skórą oślą czarną. — 23658 M. N.

872. Karabela polska typu husarskiego. Głownia wschodnia damascenka ze strudziną, pięcioma przerywanemi brózdeczkami, piórem i młotkiem. Na zastawie nabijany mosiądzem napis zgłoskami arabskiemi i cztery takież ozdoby między brózdeczkami. Dług. głowni 77,5, szer. u trzona 3,4, wygięcie na 5,1. Jelec krzyżowy dług. cm. 15, z krzyżykiem, bronzowy złocony, cyzelowany, ozdobiony trzema turkusami, paluch. Oprawa rękojęci pokryta jaszczurem gruboziarnistym białym. Kapturek z głowicą płaską szer. 6,3, zdobioną jak jelec. Łańcuszek srebrny złocony łączy krzyż jelca z głowicą. Pochwa, pokryta skórą czarną, z czterema okuciami, roboty jak jelec. — 30035 M. W. Dar. Włodz. Rużycki de Rosenwerth.

873. Karabela polska. Głownia ze strudziną, trzema brózdeczkami, przygrzbieciem, piórem dług. cm. 24,8 i młotkiem z okrągłem wgłębieniem. Dług. głowni cm. 82,5, szer. u trzona 3,6, wygięcie na 6. Jelec pokryty cyzelowaną masą perłową, na odwrocie srebrny, złocony, nielowany, krzyżowy dług. 11,4, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci z dwóch płytek z kości słoniowej, rzeźbionych. Pochwa pokryta skórą czarną z czterema okuciami tej samej roboty, co jelec. — 4179 M. N.

874. Karabela polska. Głownia nowa dług. cm. 79,5, szer. u trzona 3,2. Jelec krzyżowy dług. 11,8, z krzyżykiem, wykładany różowym i szarym jaspisem, nabijany ornamentem złotym. Na odwrocie jelec srebrny złocony, nielowany. Oprawa rękojęci z dwuch płytek jaspisu, trzema

złoconemi guzami, zdobiona jak jelec. Głowica wydatnie naprzód wychylona. Pochwa pokryta skórą czarną prążkowaną, posiada cztery okucia, zdobione jak jelec. U wylotu pochwy wprawiony krwawnik nabijany złotem. Rapcie szer. 1,7 cm. z taśmy jedwabnej karmazynowej, przerabianej srebrem złoconem ze sprzążkami i okuciami tej samej roboty, co oprawa szabli. — 23659 M. N.

875. Karabela polska. Głownia gładka, nowa, dług. cm. 80, szer. u trzona 3,2. Jelec krzyżowy dług. cm. 12, z krzyżykiem, wykładanym ze strony zewnętrznej masą perłową i inkrustowanym ornamentem złotym i ozdobionym jednym granatem. Na odwrocie blacha srebrna złocona, nielowana. Rękojęć z dwuch płytek z masy perłowej, zdobionych jak jelec, z wydatnie wychyloną naprzód głowicą. Pochwa pokryta skórą czarną, z czterema okuciami tej samej roboty, co jelec. — 12066 M. W.

876. Karabela polska. Głownia późniejsza. Jelec krótki, dług. 10,5 cm. z krzyżykiem z szaro różowego agatu nabijanego złotem, oprawnego w srebro złocone i nielowane, kapturek w kształcie t. zw. ormiańskim, srebrny złocony, nielowany, z głowicą z agatu. Ujęcie rękojęci rogowe, oprawne w srebro złocone. Pochwa pokryta jeszczurem czarnym, z trzema okuciami, bogato zdobionemi odpowiednio do jelca. Dług. całk. 93,5. — 75948 M. N.

877. Szabla polska typu t. zw. „ormiańskiego". Głownia damasceńska, z dwiema strudzinami, przygrzbieciem i piórem, wąska, dług. cm. 87,5, szer. u trzona 3,1, wygięcie na 6,3. Na zastawie monogram nabijany złotem. Jelec krzyżowy dług. 8,3 z krzyżykiem, srebrny nielowany i złocony, zdobiony kamieniami czerwonemi. Oprawa rękojęci drewniana, pokryta jaszczurem białym z trzema guzami srebrnemi, środkowy ze sztucznym rubinem. Głowica wybitnie naprzód wygięta roboty, jak jelec. Pochwa pokryta skórą czarną na stronie zewnętrznej, na wewnętrznej korą brzozową. Trzy okucia zdobione jak jelec. — Wł. Fundacja Kórnicka.

878. Szabla polska t. zw. „ormiańska". Głownia damasceńska, gładka, dług. cm. 76, szer. u trzona 3, wygięcie na 4,6. Na zastawie napis wschodni nabijany złotem. Jelec mosiężny, b. krótki, dług. 6,5 cm. z krzyżykiem. Oprawa rękojęci pokryta jaszczurem białym gruboziarnistym, kapturek mosiężny silnie naprzód wychylony. Pochwa pokryta od góry jaszczurem drobnoziarnistym, od dołu skórą oślą, na niej znak. Lewa strona pochwy pokryta korą brzozową. Dwie ryfki

z brajcarkami żelazne i mosiężne, okucie dolne mosiężne. — 3572? M. W.

879. Szabla polska typu t. zw. „ormiańskiego". Głownia da masceńska gładka z piórem, wąska, t. zw. „smyczek", dług. cm. 85,5 szer. u trzona 2,8, wygięcie na 5,4. Jelec mosiężny krzyżowy, b. krótki dług. cm. 6,1, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci drewniana pokryta gru boziarnistym jaszczurem z trzema gwoździami mosiężnemi. Głowica pokryta takąż blachą, wybitnie naprzód wychylona. Pochwa ze strony zewnętrznej pokryta jaszczurem drobnoziarnistym jasnym, z wew nętrznej korą brzozową. Trzy okucia mosiężne. Ze zb. Ant. Strza łeckiego. — 4346 M. N.

880. Szabla polska. Głownia z trzema strudzinami i czterema bróździeczkami i piórem, strudzina na grzbiecie, cecha w kształcie kropek. Dług. głowni cm. 82, szer. u trzona 2,9. Jelec żelazny krzy żowy z krzyżykiem, dwoma obłąkami tarczowemi, paluchem, ka błąkiem i kapturkiem. Oprawa rękojęci pokryta skórą czarną karbo waną. Pochwa pokryta skórą czarną z trzema żelaznemi okuciami Rękojęć z w. XVIII. Rapcie ze skóry szer. cm. 1. Szabla pochodzi ze zb. gen. J. H. Dąbrowskiego, a następnie Tow. Przyj. Nauk w Warsz. — 28859 M. W.

881. Szabla polska. Głownia z piórem dług. cm. 21, dwiema strudzinami; przygrzbiecie i ornament złożony z bróździeczek i wgłę bień okrągłych po 2, 4, 4 i 3. Na zastawie cecha w kształcie jabłka królew skiego. Na grzbiecie, od trzona wdół, do mało uwydatnionego młotka na cm. 15 ornament w kształcie wielokrotnie odbitej głoski S. Dług głowni 88,5, szer. u trzonu 3,1, wygięcie na 7,8. Jelec srebrny zło cony, cyzelowany, krzyżowy, dług. 14.5, z krzyżykiem 8,4 i paluchem Oprawa rękojęci pokryta skórą czarną (nową). Głowica w kształcie migdała podana wydatnie naprzód. Pochwa pokryta skórą czarną z czterema wycinanemi ażurowo okuciami tej samaj roboty, co jelec i głowica. W przezroczach okuć wstawiona skóra jaszczurowa. Na wszystkich metalowych częściach oprawy powtarza się wypukły orna ment w kształcie muszli, na paluchu różyca o ośmiu liściach. — 1262? M. N.

882. Szabla moskiewska (kozacka?). Głownia o śladach sztucz nego damasku, płaska, z piórem dług. 18,5 i dwoma młotkami, oraz dwiema bróździeczkami. Dług. głowni 79,5, szer. u trzona 3,6, wygięcie na 4,8. Na zastawie napis późniejszy nabijany mosiądzem: „Умри Злодѣй | отъ руки моей 1821." Jelec krzyżowy dług. 15,4 z krzyżykiem

żelazny, ozdobiony ornamentem nabijanym mosiądzem. Końce jelca rozszerzone i spłaszczone. Rękojęć z jednego kawałka kości narwala z wydatnie naprzód wychyloną głowicą. Pochwa pokryta skórą czarną wytłaczaną. Dwa okucia tej samej roboty, co jelec, dolnego brak. — 24948 M. W.

SZABLE WSCHODNIE

883. Rękojęć szabli i pochwa należąca do rzędu i osiodłania (patrz nr. 1071). Rękojęć z głowicą wybitnie naprzód wygiętą, z blachy mosiężnej złoconej, żłobionej i rytowanej, bogato zdobionej turkusami i jaspisami. Jaspisy nabijane złotem i zdobione almandynami. Pochwa drewniana, pokryta aksamitem karmazynowym z sześcioma okuciami (brak siódmego), zdobionemi jak rękojęć. — Wł. Marja hr. Szembekowa.

884. Szabla perska. Głownia damascenka, płaska, z piórem dług. cm. 23 i młotkiem, na zastawie i miąższyźnie złotem nabijane napisy arabskie. Dług. główni 76,5, szer. u trzona 3,5 wygięcie na 4,8. Jelec stalowy, nabijany złotem, dług. 15,5, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci z dwuch płytek z kości. Głowica z okuciem stalowem, nabijanem złotem, wybitnie naprzód wychylona. — Wł. Zofja Godlewska.

885. Szabla perska (szyicka). Głownia płaska z pięknego damasku dług. cm. 85, szer. u trzona 3,6, z wygięciem na 10,7. Na zastawie napisy arabskie nabijane złotem, w trzech kartuszach, z datą 1038 Hedżiry, oraz kwadrat magiczny t. zw. Beduch. Na miąższyźnie napis trawiony: „Vincit Ioannes 1683." Jelec krzyżowy dług. 17,9, z krzyżykiem o końcach rozszerzonych, spłaszczonych, z małym ornamentem ażurowym. Na całym jelcu ornament nabijany złotem. Oprawa rękojęci z dwuch płytek z kości narwala. Głowica wydatnie naprzód wychylona, zdobiona jak jelec i okucia pochwy. Pochwa pokryta czarną oślą skórą, wytłaczana, z trzema okuciami, bogato zdobionemi. Pochwa owinięta nad dolnem okuciem sznurkami jedwabnemi czerwonemi i zielonemi. — 5813 M. W.

886. Szabla turecka t. zw. bułat. Głownia z damasku płaska, z przygrzbieciem, piórem dług. 24,5 i wydatnym młotkiem. Dług. główni 69,5, szer. u trzona 4,4, z wygięciem na 9,6. Na zastawie nabijane złotem ornamenty, wśród których tarcza Dawida. Napis rytowany: „I (Piława—herb Potockich) P | Spoyrz a Tniy", na odwrocie napis i ornament. Jelec krzyżowy dług. 17, z krzyżykiem z niskopróbnego srebra. Oprawa rękojęci z wydatną, naprzód wychyloną głowicą z brunat-

nego rogu. Pochwa, pokryta aksamitem fioletowym, posiada trzy okucia tej samej roboty, co jelec. Metalowe pokrycie szwu nowe. — 5829 M. W.

887. Szabla perska. Głownia damasceńska, gładka, dług. cm. 78, szer. u trzona 3,2. Na zastawie napis nabijany złotem: „Zyg. Medyński". Litery stylizowane po arabsku były prawdopodobnie wykonane na Wschodzie dla właściciela, który tam przybył z poselstwem, lub dla zakupu koni. Jelec krzyżowy dług. 17,3, z krzyżykiem o końcach rozszerzonych i spłaszczonych, z małym ornamentem ażurowym. Na całym jelcu ornament trawiony ze śladami złoceń. Oprawa rękojęci rogowa (nowa). Pochwa drewniana pokryta skórą czarną, z dwoma okuciami stalowemi tej samej roboty, co jelec. Ze zb. Stan. Meyera. — 29441 M. W.

888. Szabla perska. Głownia z pięknego damasku ze strudziną i dwiema po brzegach brózdeczkami w trzech miejscach przerywanemi, i piórem dług. 20,4. Na zastawie napis nabijany złotem, takież ornamenty na przerwach strudziny. Dług. głowni cm. 74,5, szer. u trzona 3,9. Jelec krzyżowy dług. 8,5 zagięty ku głowni, z krzyżykiem, stalowy nabijany złotem. Oprawa rękojęci pokryta jaszczurem gruboziarnistym białym. Pochwa pokryta skórą czarną oślą z dwoma okuciami tej roboty, co jelec. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 31946 M. N.

889. Szabla perska. Głownia gładka z damasku z piórem na 24 cm. i młotkiem. Dług. głowni 83, szer. u trzona 3,7, z wygięciem na 6,5. Głownia bogato inkrustowana złotem na zastawie. Jelec krzyżowy, dług. 11,7, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci, jak cała oprawa szabli i pochwy, srebrne złocone, cyzelowane, zdobione turkusami i almandynami. Głowica wydatna z agatem. Pochwa drewniana pokryta aksamitem karmazynowym, z sześcioma okuciami. Ze zb. Stan. Meyera. — 32315 M. W.

890. Szabla perska. Głownia damasceńska z wąską strudziną i dwiema po bokach brózdeczkami, piórem dług. 23,5, na młotku okrągły otwór, prawdopodobnie do przymocowania długiego włosia końskiego, który w walce, uderzając po twarzy przeciwnika, czynić może wrażenie cięcia samą szablą i na skutek tego demoralizować go. Na zastawie złotem nabijany napis ormiański, na odwrocie półksiężyc i gwiazda. Dług. głowni cm. 80, szer. u trzona 3,3, wygięcie na 6,9. Jelec bronzowy złocony, cyzelowany, krzyżowy dług. 14,8,

z krzyżykiem, bogato zdobiony turkusami. Rękojęć z dwuch płytek szarego agatu zdobiona turkusami, głowica z jelcem połączona dwoma łańcuszkami. Pochwa pokryta aksamitem niebieskim, z czterema okuciami, bogato zdobionemi turkusami po stronie prawej. Na okuciu dolnem piętka. — 2770 M. N.

891. Szabla perska. Głownia gładka z piórem, dług. cm. 26 i młotkiem. Dług. głowni cm. 86, szer. u trzona 3,7, wygięcie na 7,1. Na zastawie ozdoby i napisy arabskie. Jelec dług. cm. 10,6, z krzyżykiem, oprawa rękojęci z głowicą mocno naprzód wychyloną, srebrne złocone, cyzelowane, zdobione jaspisami, turkusami i almandynami. Pochwa, pokryta aksamitem karmazynowym, z pięcioma okuciami, zdobionemi jak rękojęć. — 5968 M. W.

892. Szabla turecka. Głownia z pięknego wyraźnego damasku, z nieznaczną strudziną, piórem dług. cm. 25,3, młotkiem. Na zastawie wypukło nabijany złotem napis arabski w kole. Dług. głowni cm. 89, szer. u trzona 3,8, wygięcie na 7,3. Jelec srebrny złocony, cyzelowany krzyżowy, dług. 15,1, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci z dwuch płytek z kości narwala z wydatnie naprzód wychyloną głowicą. Pochwa pokryta aksamitem czerwonym z czterema okuciami, zdobionemi jak jelec. Szew na stronie zewnętrznej pokryty galonem złotym. — Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 31865 M. N.

893. Głownia bułatu tureckiego damasceńska, z przygrzbieciem, płaska, z piórem dług. cm. 25,7 i młotkiem. Dług. głowni 67, szer. u trzona 5, z wygięciem na 7,4. Ozdoby i napisy na zastawie, nabijane złotem, takiż napis na grzbiecie zastawy i na grzbiecie młotka. Rękojęć dorobiona. Przedmiot znaleziony na Ukrainie pod Ochmatowem, gdzie stoczone były bitwy d. 30.I.1644 z tatarami i 22.I.1655 oraz 1658 z kozakami. — 32749 M. W.

894. Szabla perska damascenka. Głownia ze strudziną przerywaną w sześciu miejscach i brózdeczką w siedmiu. Na zastawie ozdoby i napisy arabskie, nabijane złotem. Dług. głowni cm. 86,2, szer. u trzona 3,3, wygięcie na 5,6. Jelec stalowy, nabijany złotem, dług. 12, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci z dwuch płytek z kości, głowica, z okuciem stalowem nabijanem złotem, wybitnie naprzód wychylona. — Wł. Zofja Godlewska.

PRZYBORY DO BRONI SIECZNEJ

895. Szabeltas skórzany, wys. 28, szer. 25, zawierający cztery kieszenie i dwie pokrywy skórzane. Na pierwszej haftowane nićmi

srebrnemi złoconemi półksiężyc i cztery gwiazdy, pokrywy i kieszeni aplikowane skórkami bronzowemi i jasno zielonemi oraz aksamiten karmazynowym i ciemno-zielonym, nici żółte, białe i niebieskie Z pokrywy szabeltasa zwiesza się przyczepione w części górnej futr rysie. — 2274 M. N. Dar. rodz. Józefa Brandta.

896. Szabeltas ze skóry bronzowej z okuciami posrebrzanem rytowanemi. Pokrywa wys. cm. 23, szer. 29,5. Szabeltas zawieszon na pasie skórzanym, szer. cm. 2,5, za pomocą dwuch ruk, dług cm. 7,5. — 17454 M. N.

897. Szabeltas, używany przez chorągwie wołoskie wojska pol skiego, ze skóry wytłaczanej z okuciami z nisko próbnego srebra Pokrywa wys. cm. 22, szer. 30. Szabeltas zawieszony na pasie, szer cm. 2,8 za pomocą dwuch ruk, dług. 9 cm. — 26058 M. W.

BROŃ SIECZNO-KŁUJĄCA

PAŁASZE

898. Pałasz polski obosieczny. Głownia prosta obosieczna ze strudziną pośrodku i śladami ornamentu rytowanego na zastawie dług. cm. 87,7, szer. u trzona 3,3. Jelec żelazny, koszowy, z krzyżem krzyżykiem, paluchem, kabłąkiem wielkim, dwoma kabłąkami mniej szemi od zewnątrz i z jednym od wewnątrz, oraz tarczą i kapturkiem Oprawa rękojęci karbowana pokryta skórą czarną. Pochwa pokryta skórą czarną z trzema okuciami żelaznemi. Ze zb. Stan. Meyera.— 35728 M. W.

899. Pałasz polski. Głownia jednosieczna, z dwiema strudzinam i dwiema brózdeczkami, końcem obosiecznym zaokrąglonym. Dług głowni 86,5, szer. u trzona 3,2. Jelec żelazny krzyżowy z krzyżykiem paluchem, kabłąkiem, tarczą z trzema wężykowatemi pałąkami oraz ka pturkiem. Oprawa rękojęci karbowana, pokryta skórą czarną. Pochwa pokryta skóra czarną z trzema żelaznemi okuciami. Ze zb. Stan Meyera. — 29439 M. W.

900. Pałasz polski b. zniszczony, wydobyty z Wisły. Głownia prosta jednosieczna ze strudziną i brózdeczką przy grzbiecie, dług cm. 86,5, szer. u trzona 3,2. Oprawa rękojęci podobna do nr. 898 i 899. — 12323 M. N.

901. Pałasz wschodni. Głownia prosta jednosieczna, z piórem obosiecznem dług. cm. 19, z trzema strudzinami. Na zastawie napisy zgłoskami arabskiemi nabijane złotem z jednej strony, z drugiej ormiańskiemi. Cecha wytwórni. Jelec żelazny krzyżowy dług. 12, z krzyżykiem. Oprawa rękojęci pokryta gruboziarnistym białym jaszczurem. Głowica żelazna naprzód pochylona. — 32391 M. W.

RAPIERY

902. Rapier. Głownia obosieczna dł. 93,5 cm., szer. 3,6, o przekroju sześciokątnym. Pod jelcem nieczytelna cecha, powtórzona na „ricasso". Jelec stalowy krzyżowo - kabłąkowo-tarczowy. Krzyż w kształcie litery S. Głęboka tarcza w kształcie ósemki. Rękojęć owinięta drutem żelaznym. Głowica lekko gruszkowata. Dług. całk. 114 cm. — 13105 M. N.

903. Rapier niemiecki. Głownia dł. 96,5, szer. 3 cm., obosieczna, o przekroju czworokątnym. Z obu stron napis w owalu: „Johannes Wirschberger" i cecha: obcęgi. Cecha powtórzona na „ricasso". Głownia, starsza od rękojęci, pochodzi z XVI w., wyraźnie później do rękojęci dopasowana. Jelec stalowy, otwarty, krzyżowo - tarczowy. Końce krzyża spiralnie zakręcone ku dołowi. Tarcza ażurowa umieszczona poniżej krzyża, ma kształt kwiatu o 6-ciu listkach. Rękojęć owinięta drutem żelaznym, obramowanym drutem mosiężnym. Głowica kulista żłobkowana. Dług. całk. 117 cm. — 29763 M. W.

904. Rapier. Głownia dług. 93 cm., szer. 4, obosieczna, z jedną strudziną i 2 krótkiemi brózdeczkami. Jelec stalowy ze śladami srebrzenia, otwarty, kabłąkowo - krzyżowo-koszowy. Krzyż w kształcie litery S. Rękojęć oklejona drobnym jaszczurem. Głowica w kształcie gruszkowym, żłobkowana. Dług. całk. 115 cm. — 12871 M. N.

905. Rapier. Głownia obosieczna o przekroju sześciokątnym z lekko wklęsłemi bokami, dług. cm. 94,5, szer. u trzona 3,8. Na trzonie cecha w kształcie buta. Jelec stalowy ze śladami srebrzenia krzyżowo-tarczowo-koszowy. Krzyż w kształcie głoski S, poniżej krzyża dwie tarczki ażurowe (jednej brak). Oprawa rękojęci z kości, żłobkowana spiralnie. Głowica kulista. Dług. całk. 119,5. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 13103 M. N.

906. Rapier rajtarski. Głownia obosieczna płaska dług. cm. 95, szer. u trzona 4. Pod trzonem wybita cecha w kształcie orła jednogłowego pod koroną. Jelec żelazny krzyżowo - tarczowo - koszowy.

Krzyż w kształcie głoski S, tarcza żłobkowana z dwoma pałąkami, łączącemi ją z głowicą, paluch połączony z wygiętym ku dołowi wewnętrznym obłąkiem bocznym. Oprawa rękojęci okręcona drutem żelaznym. Głowica sześciogranna. Dług. całk. 110,5. — 34213 M. W. Dar Włodz. Rużycki de Rosenwert.

907. Rapier pojedynkowy. Głownia dług. 64 cm. szer. 2 cm., dopasowana później do rękojęci, posiada przekrój sześciokątny, w niektórych miejscach ślady wyżłobień. Jelec krzyżowo-kabłąkowo-tarczowy. Krzyż prosty, bardzo długi. Tarcza w kształcie pełnej półkulistej miski umieszczona poniżej krzyża. Rękojęć, o przekroju czworokątnym, owinięta drutem mosiężnym. Głowica mała, kulista. Długość całk. 103 cm. — 28876 M. W.

908. Rapier niemiecki w typie „schiavony". Głownia obosieczna z dwiema strudzinami na zastawie, dług. cm. 88, szer. u trzona 3,7. Z obu stron napisy: „GIO . KNEGT . | ME . FECIT . SOLINGEN." Dwa biegnące lisy i cztery ludzkie głowy. Jelec żelazny czerniony, koszowy, z paluchem typu „schiavony". Oprawa rękojęci karbowana, oklejona jaszczurem szarym. Głowica mosiężna, płaska, z guzem z każdej strony. Dług. całk. 104. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 31959 M. N.

909. Rapier. Głowica dług. 89 cm., szer. 4,3 cm., obosieczna, posiada żeberko nie na osi, lecz bliżej tylca. Na zastawie zatarty napis, data 1664 i ornament roślinny ryty. Jelec żelazny, zamknięty, kabłąkowo-tarczowy, typu „walońskiego", o dwóch kabłąkach i dwóch ażurowych tarczkach poziomych. Rękojęć owinięta ozdobnie plecionym drutem żelaznym. Głowica kulista. Dług. całk. 104. — 28038 M. W.

910. Rapier. Głownia obosieczna, płaska, dł. 78,5 cm., szer. 3,2 cm., nieco skrócona. Jelec żelazny, zamknięty, kabłąkowy, posiada dwa obłąki boczne i paluch. W zewnętrznym obłąku była niegdyś tarcza. Rekojęć drewniana, była niegdyś opleciona drutem. Głowica niska, gruszkowata. Dł. całk. 92 cm. — 5534 M. W.

911. Miecz rajtarski. Głowica obosieczna dług. 103 cm., szer. 4,5 cm. Na zastawie dwie strudziny, dalej głownia płaska. Na „ricasso" z obustron nieczytelne cechy. Przy końcu strudzin ornament w kształcie kotwicy. Jelec zamknięty żelazny, złożony z krzyża bardzo dużych rozmiarów, palucha, kosza zamkniętego i tarczy, wycinanej ażurowo w serca, osłaniającej zewnętrzną stronę ręki. Rękojęć okręcona dru-

tem żelaznym. Głowica spłaszczona czworokątna. Dług. całk. cm. 119. — 5539 M. W.

KONCERZE

912. Koncerz. Głownia obosieczna, dług. cm. 123,5, szer. u trzona 3,4. Jelec tarczowy, dług. 18,2, szer. 10, z blachy złocistej, na niej obramienia ze stali nabijane złotem i zdobione turkusami. Oprawa rękojęci oraz głowica w kształcie gruszki szer. 8,3, żelazne, nabijane złotem i zdobione turkusami. Pochwa o dwuch ryfkach i dwuch brajcarkach, zdobiona jak jelec. Dług. całk. 151. — Wł. Fundacja Kórnicka.

913. Koncerz, który podług podania był w użyciu podczas wyprawy wiedeńskiej. Głownia trójkątna z silnie wklęsłemi bokami, dług. cm. 119,5, szer. u trzona 2,5. Na zastawie ryte: słońce, półksiężyc, gwiazdy i ornament roślinny, być może, roboty styryjskiej. Jelec żelazny czerniony, jak i cała oprawa, krzyżowo-kabłąkowy, otwarty, z jednym zewnętrznym obłąkiem bocznym, krzyż zagięty ku dołowi. Oprawa rękojęci karbowana pokryta skórą czarną, głowica w kształcie gruszki, dług. całk. 136. Pochwa drewniana, pokryta skórą czarną, miała pięć okuć żelaznych czernionych, z których dwóch brak. Dwa okucia dolne połączone żelaznemi wąsami. Ze zb. Stan. Meyera. — 29438 M. W.

914. Koncerz. Głownia sztywna o przekroju trójkątnym, boki wklęsło szlifowane, dług. cm. 135, szer. u trzona 2,5. Jelec otwarty, krzyżowo-kabłąkowy, z zewnętrznym obłąkiem bocznym. Końce jelca zagięte ku głowni. Oprawa rękojęci rozszerzona pośrodku, pokryta skórą czarną. Głowica kształtu gruszkowatego lakierowana na czarno, równie jak jelec. Dług. całk. 153. Ze zb. Stan. Meyera. — 35738 M. W.

915. Koncerz. Głownia czworogranna, dług. cm. 119,5, szer. u trzona 3,1. Jelec krzyżowo- tarczowy, końce jelca zagięte ku dołowi. Jelec, oprawa rękojęci i głowica, mosiężne, złocone, bogato zdobione ornamentem żłobionym (brak kamieni). Dług. całk. 134. — Wł. Wielkopolskie Muzeum Wojskowe.

916. Koncerz. Głownia sztywna o przekroju czterokątnym, dług. cm. 136, szer. u trzona 2,4. Jelec krzyżowy z krzyżykiem i kabłąkiem, czarny, żelazny. Oprawa rękojęci karbowana, pokryta skórą czarną, ozdobiona różyczką mosiężną z każdej strony. Dług. całk. 146,5. Pochwa, pokryta skórą czarną wytłaczaną, posiada pięć okuć żelaz-

nych, zaś na brzegach dwa umacniające wąsy żelazne od strony ostrza na cm. 89,5, a na 27 od grzbietu, licząc od dołu. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4309 M. N.

BROŃ OBUCHOWA I SIECZNO-KŁUJĄCA NA DRZEWCACH

BUZDYGANY

917. Buzdygan. Głowica o sześciu piórach żelazna, nabijana złotem, szer. cm. 8,6, dług. całk. 61,4. — Wł. Wład. Michalski w Warszawie.

918. Buzdygan. Głowica o sześciu piórach żelazna, inkrustowana złotem, szer. cm. 7,6, dług. tulei wraz z głowicą 20. Trzon z drzewa czarnego, z dolnem okuciem dług. 11,5, roboty jak głowica i tuleja. Na trzonie trzy szerokie okucia srebrne złocone, nielowane. Dług. ogólna 60. — Wł. Zofja Godlewska.

919. Buzdygan o sześciu piórach w kształcie gruszki, srebrny, czarno nielowany, z ozdobami złoconemi, ze sztyletem wkręcanym w trzon. Szer. głowicy 8,4, dług. całk. 60,5. — 26081 M. W.

920. Buzgygan o sześciu piórach w kształcie gruszki, stalowy, ażurowo wycinany, ze złoceniami, szer. głowicy 8,5, dług. całk. 60. Brak zakończenia dolnego ze sztyletem. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4357 M. N.

NADZIAKI, CZEKANY, BERDYSZE

921. Nadziak wschodni, stalowy, nabijany srebrem, dług. cm. 17,5. Trzon drewniany, nabijany srebrem w częściej górnej, w dolnej obszyty skórą ciemną, częściowo haftowaną nicią srebrną. Dług. cm. 78. — 3018 M. N.

922. Nadziak wschodni, nabijany srebrem, dług. cm. 17,2. Trzon drewniany pokryty skórą czarną, z okuciem górnem i dolnem z blachy srebrnej, nielowanej na czarno. U dołu kolec dług. 16,5. Dług. całk. 90,5. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 5805 M. W.

923. Nadziak. Dziób z obuszkiem stalowe, dług. cm. 17. Trzon drewniany, pokryty pośrodku skórą czarną, okuty od góry i od dołu blachą mosiężną. Dług. całk. 60,5. — 25089 M. W.

924. Czekan. Na toporku, dług. 12,8 cm., szer. 7,2, ozdoby rytowane. Na obuszku krzyż kawalerski, z wierzchu: „AD 1674". Trzon późniejszy. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 3013 M. N.

925. Czekan, zarazem krócica typu węgierskiego. Oprawa drewniana, bogato intarsjowana kością w zdobiny figuralne i zwierzęce. Zamek skałkowy, wagomiar 0,8. Czekanik nowy. Dług. całk. 86. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4343 M. N.

926. Berdysz. Na okszy, dług. 12,7, szer. 19,5, ornament roślinny, marka i dziewięć gwiazd. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 3017 M. N.

927. Berdysz piechoty polskiej z czasów Jana III. Na okszy, dług. cm. 11,6, szer. 15,7 marka i pięć gwiazd. Trzon drewniany, dług. 102,5, na nim dwa wąsy żelazne, dług. 42,5 i trzy gwoździe z szerokiemi główkami służące do wzmocnienia. U dołu okucie, brak kolca. Na 15,5 cm. od dołu otwór w trzonie do przewleczenia rzemienia, celem noszenia berdysza na plecach. Broń ta, wprowadzona przez Jana Sobieskiego w piechocie i dragonach, służyła jako broń sieczna, kłująca, jako oparcie broni palnej (forkiet), wreszcie jako narzędzie saperskie. — 17978 M. N.

Piechota nie miała szabel, natomiast uzbrojona była berdyszami „dont l'usage m'a toûjours paru admirable: ce sont de longues haches d'armes, dont le fer est fait comme celui des haches Romaines que les Consuls faisoient porter devant eux. Le Soldat Polonois porte cette bardiche penduë avec une courroye sur l'epaule: elle lui sert de fourchete pour appuier le mousquet, outre que pour fraiser [opalisadować] un bataillon et de le deffendre contre la cavallerie, rien ne vaut cette sorte d'arme". Dalerac: Les anecdotes de Pologne... Amsterdam 1699, t. 1, str. 33.

HALABARDY

928. Halabarda. Ostrze dług. 76 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu szerokiego obosiecznego, okszy o wklęsłem ostrzu, szer. 14 cm. dzioba i tulei. Przy dziobie hak zagięty na górze. Oksza i dziób zdobione dziurkowaniem. Tuleja umocniona skówką, cztery wąsy dług. 47,2 cm. i 31,2 cm. — 5867 M. W.

929. Halabarda. Ostrze wys. 59,5 cm., składa się z wykutych z jednej sztuki: wąskiego czworograniastego ostrza, okszy szer. 12 cm., dzioba i tulei. Oksza w kształcie półksiężyca. Przy dziobie ku górze zagięty hak. Ostrze ozdobione dziurkowaniem i łukowo wygiętemi kreskami. Na dziobie cecha: zębate koło rozdzielone na trzy części. Tuleja wzmocniona skówką. Wąsy długości 21 cm. Drzewce oryginalne,

przy tulei ośmiokątne, dalej okrągłe, dług. 128 cm. (ułamane). — 5860 M. W.

930. Halabarda. Ostrze dług. 70 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu szerokiego obosiecznego, okszy szer. 14,5 cm., dzioba, gałki i tulei. Oksza i dziób wycinane ażurowo w deseń przedstawiający delfiny, oprócz tego ozdobione rytowaniem. Oksza w kształcie półksiężyca. — 20078 M. N.

931. Halabarda. Ostrze dług. 46,5 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu obosiecznego w kształcie wierzbowego liścia, okszy szer. 17,5 cm., dzioba i tulei. Przy dziobie hak zagięty ku górze. Oksza w kształcie półksiężyca. Dwa wąsy dług. 40,5 cm. — 5859 M. W.

932. Halabarda. Ostrze dług. 56 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu szerokiego, obosiecznego, okszy szer. 12 cm., dzioba i tulei. Przy dziobie hak zagięty ku górze. Oksza w kształcie półksiężyca. Oksza i dziób ozdobione dziurkowaniem. Dwa wąsy dług. 40 cm. — 5866 M. W.

933. Halabarda. Ostrze dług. 84 cm., składa się z długiego, wąskiego grotu o przekroju czworokątnym, osadzonego na okrągłym talerzyku, okszy szer. 16 cm., dzioba i tulei. Oksza i dziób ozdobnie wycinane w nierównej wielkości zęby. Wąsy ułamane. — 13147 M. N.

934. Halabarda. Ostrze dług. 77,5 cm., kute z jednej sztuki, składa się z grotu szerokiego, obosiecznego, okszy szer. 17,5 cm., dzioba i tulei. Przy dziobie hak zagięty ku górze. Tuleja wzmocniona skówką. Oksza, dziób i nasada grotu ozdobione dziurkowaniem. Cztery wąsy dług 45 i 31,5 cm. — 5873 M. W.

PARTYZANY

935. Partyzana drabantów dworskich króla Jana III. Grot, wys. 29, najw. szer. 10,5 z rytowanym herbem Janina pod koroną królewską, osadzony na tulei, wys. 18,9, po bokach tulei dwie oksze, w kształcie gryfów, wys. 16,7, szer. ogólnej 23,5. Pod tuleją na drzewcu dwa wzmacniające wąsy dług. 57. Na tej wysokości drzewce nabijane gwoździami mosiężnemi. Dług. całk. 247. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

SAHAJDAKI

936. Sahajdak złożony: z łubia (71,5×37,5) i kołczana (50×25) oraz 12 strzał, ze skóry barwy naturalnej, z ozdobami bronzowemi złoconemi. Na kołczanie łańcuszek srebrny i zekier (pierścień ochraniający palec przy naciąganiu łuku). — 46265 M. N.

937. Sahajdak złożony: z łubia (72×34) i kołczana (48×23) z safjanu czerwonego, wytłaczanego, z ozdobami bronzowemi złoconemi, na kołczanie łańcuszek srebrny. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 3023 M. N.

938. Sahajdak złożony: z łuku, łubia, 15 strzał i kołczana. Łubie (65,5×33) i kołczan (49,5×23) ze skóry, pokrytej z jednej strony aksamitem czarnym, na którym ozdoby aplikowane i haftowane. Łuk kształtu tatarskiego. — 30244 M. W.

939. Sahajdak wschodni, złożony z łubia (67×30) do łuku i kołczana (40×16) do strzał ze skóry białej haftowanej srebrem. Strona odwrotna ze skóry czerwonej. Na łubiu wielki krwawnik. — 22606 M. N.

940. Sahajdak wschodni, złożony z łubia (63×27) do łuku i kołczana do strzał. Na skórze bronzowej aksamit karmazynowy, haftowany bogato srebrem. — 22640 M. N.

941. Łubie (69,5×33,5) do łuku moskiewskiego. Na skórze czarnej haftowany srebrem orzeł dwugłowy oraz gryf z mieczem (herb Chodkiewiczów) wśród ornamentów. Ze zb. Ant. Strzałeckiego.— 4353 M. N.

942. Łubie (57×26,5) wschodnie do łuku, ze skóry pokrytej czarnym aksamitem, haftowanym różnobarwnemi jedwabiami. — 22721 M. N.

943. Kołczan do strzał ze skóry barwy naturalnej, z ozdobami srebrnemi złoconemi, wys. 50, szer. 23,5. — 4351 M. N.

944. Kołczan do strzał ze skóry barwy naturalnej, bez ozdób, wys. cm. 50, szer. 21,5. — 4352 M. N.

BROŃ PALNA RĘCZNA

MUSZKIETY LONTOWE (KNOTOWE)

945. Strzelba. Lufa w części dennej ośmiogranna z celownikiem i celikiem (brak), wagomiar 2, wewn. gładka, dług. do zapału 108,5. W części dennej marka mało czytelna. Zamek krzosowo-korbowy, zarazem lontowy. Łoże i pobojczyk drewniane. Okucia żelazne. Dług. całk. 151,5. — 5857 M. W.

946. Muszkiet. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 1,8, wewn. gładka. Dług. do zapału 98. Zamek lontowy. Łoże drewniane proste, okucia żelazne. Stempel drewniany, okuty żelazem. Dług. całk. 134,5. — 22715 M. N. Dar. rodzina Józ. Brandta.

ARKEBUZY

947. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celownikiem z ramką i celikiem, wagomiar 1,3, wewn. siedem nacięć, dług. do zapału 77. Zamek krzosowo-korbowy. Łoże drewniane z intarsją z kości, wśród zdobin wyobrażenie jelenia. Dług. całk. 108,5. — 13064 M. N.

948. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 1,3, wewn. siedem nacięć, na części dennej napis: „HEINRICH WAGNER", dług. do zapału 76,2. Zamek krzosowo-korbowy, rytowany, ze scenami polowania. Łoże drewniane inkrustowane kością, wśród zdobin roślinnych wyobrażenia zwierząt. Dług. całk. 106,4. Pobojczyk drewniany zakończony kością. Antabka do przymocowania flintpasa. — 73576 M. N.

949. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 1,8, z ośmiu nacięciami wewn., dług. do zapału 86. Zamek krzosowo-korbowy, bogato zdobiony rytowanemi rysunkami scen myśliwskich. Łoże drewniane rzeźbione, zdobione kością. Wśród scen myśliwskich: Djana na rydwanie, ciągnionym przez cztery jelenie, kąpiel Djany, oraz widzenie św. Huberta z napisem: „S. HUBERTUS | ORDINIS VENATORII PATRONVS". Dług. całk. 116. — 5482 M. W.

950. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 1,5, wewn. osiem nacięć. Dług. do zapału 78,5. Zamek krzosowo-korbowy rytowany, ze scenami polowania. Łoże z drzewa czarnego, na kolbie ozdoby z kości, wśród nich wyobrażenie jelenia, blacha cynglowa mosiężna. Dług. całk. 109. — 5882 M. W.

951. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celikiem, wagomiar 1,7, gładka, dług. do zapału 77,5. Na części dennej na tarczce srebrnej monogram F. P. Zamek krzosowo-korbowy. Łoże drewniane zdobione kością. Dług. całk. 109,5. — 5861 M. W.

952. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 1,5, gładka, dług. do zapału 77. Zamek krzosowo-korbowy. Łoże drewniane lekko rzeźbione i ozdobione jedną płytką kościaną. Dług. całk. 105. — 5916 M. W.

953. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 1,2, o siedmiu nacięciach, dług. do zapału 77,5. Na części dennej głoski: „I. K." Zamek krzosowo - korbowy pięknie rytowany z wyobrażeniem scen polowania. Łoże drewniane, rzeźbione, z ozdobami i okuciami mosiężnemi. Dług. całk. 117. — 5858 M. W.

954. Arkebuz. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wagomiar 1,4, wewn. siedem nacięć, dług. do zapału 82,5. Na części dennej napis: „Dasch". Zamek krzosowo - korbowy, blacha zamkowa rytowana, z wyobrażeniem sceny figuralnej na tle krajobrazu oraz napis: „W. MUCK." Blacha cynglowa mosiężna. Pobojczyk drewniany. Dług. całk. 117. — 5575 M. W.

955. Arkebuz francuski. Lufa ośmiogranna z celownikiem z otworem i celikiem, wagomiar 1,4, wewn. gładka. Przy warkoczu marka: dwa klucze skrzyżowane, oraz głoski: „I. P. I.", całość pod koroną z liljami. Dług. do zapału 75,4. Zamek korbowo-krzosowy. Na nim głoska „L". pod koroną oraz wyobrażenie orderu Świętego Ducha. Łoże drewniane, okucia stalowe. Na kapie herb z trzema liljami. Dług. całk. 112,5. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 32014 M. N.

956. Klucz do arkebuza żelazny, dług. 14,3. — 17704 M. N. Dar. Zygm. Gloger.

STRZELBY SKAŁKOWE

957. Strzelba myśliwska, własność króla Jana III. Lufa z celikiem, wagomiar 1,7, dług. do zapału 85,5. Na części dennej, wśród ozdób rżniętych, jeździec w ubiorze zachodnim z regimentem w ręce. Zamek skałkowy z ozdobami rżniętemi. Łoże drewniane, rzeźbione, z ozdobnemi okuciami stalowemi. Na ujęciu kolby, na blasze owalnej bronzowej, monogram pod koroną J. S. K. [Jan Sobieski król], poniżej dwa skrzyżowane proporce, na kapie: „Anno 1684". Poboj-

czyk drewniany. Flintpas z taśmy wełnianej szer. 4,5 zielonej z obrzeżeniem czarnem i pomarańczowem. Dług. całk. 126. — 12909 M. N.

958. Garłacz. Lufa w części dennej ośmiogranna z celownikiem i celikiem, wymiary wylotu 6,5×4,4, dług do zapału 57. Zamek skałkowy. Łoże drewniane rzeźbione, inkrustowane kością i masą perłową. Okucia mosiężne ze śladami srebrzenia, z ozdobami w stylu Ludwika XIV. Wśród zdobin jeździec, tratujący powalonego nieprzyjaciela. Dług. całk. 96. — 29478 M. W.

959. Strzelba wschodnia. Lufa ośmiogranna z ramką celowniczą o 3-ch otworach i celikiem, dziwerowana, w części dennej i wylotowej nabijana złotem, wagomiar 1,6, dług. do zapału 48,5. Zamek skałkowy nabijany złotem, łoże drewniane, zdobione kością, masą perłową i mosiądzem. Lufa połączona z łożem zapomocą dwóch bączków srebrnych. Stempel żelazny. Dług. całk. 84. — Wł. Józ. hr. Tyszkiewicz w Warszawie.

960. Janczarka. Lufa wagomiar 1,5, gładka, dług. do zapału 81,7. Na części dennej napis arabski nabijany srebrem, poniżej herb „Kalinowski" wśród armatury. Zamek skałkowy, zdobiony. Łoże drewniane, nabijane mosiądzem, srebrem, kością. Dług. całk. 113. Pobojczyk drewniany. — Wł. Fundacja Kórnicka.

961—70. Strzelby wschodnie z w. XVII/XVIII. — 5839 M. W., 5881 M. W., 13060 M. N., 30531 M. N., 5844 M. W., 440 M. W., 5576 M. W., 32016 M. N., 4742 M. W., 22725 M. N.

PISTOLETY KRZOSOWO-KORBOWE

971. Para pistoletów krzosowo-korbowych. Lufa ośmiogranna z celikiem, wagomiar 1,6, gładka, dług. do zapału 44. Oprawa orzechowa, okucia stalowe. Pobojczyk drewniany. — 13050 M. N.

972. Para pistoletów krzosowo-korbowych. Lufa ośmiogranna z celownikiem i mosiężnym celikiem, wagomiar 1,4, gładka, dług. do zapału 40,7. Kurek ozdobny, blacha zamkowa pokryta wypukłym ornamentem, wśród roślin głowa aniołka. Oprawa drewniana rzeźbiona, wśród zdobin postacie zwierząt. Kolba zakończona głowicą 6,8×3,5 lekko wypukłą z maskaronem, wkoło opaska mosiężna, takież dwa okucia górne, pobojczyk drewniany. Dług. całk. 63. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4362 M. N.

973. Para pistoletów krzosowo-korbowych. Lufa ośmiogranna, wagomiar 1,5, gładka, dług. do zapału 30,5. Zamek ozdobny, blacha zamkowa rytowana w ozdoby zoomorficzne. Łoże z drzewa czarnego. Głowica kolby okuta blachą srebrną rytowaną. Pobojczyk drewniany. — 22687 M. N. Dar. rodzina Józ. Brandta.

974. Pistolet krzosowo-korbowy. Lufa w części dennej ośmiogranna, wagomiar 1,4, dług. do zapału 43. Łoże orzechowe rzeźbione.— 36237 M. W.

975. Pistolet krzosowo-korbowy. Lufa ośmiogranna; marka, wagomiar 1,4, dług. do zapału 41,5. Zamek i łoże proste. — 36241 M. W.

976. Pistolet krzosowo-korbowy. Lufa w części dennej ośmiogranna, z celikiem, wagomiar 1,4, gładka, dług. do zapału 46. Marka: koń i głoski „W. H.“ Łoże z drzewa orzechowego z ozdobami wycinanemi. Pobojczyk drewniany. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 31950 M. N.

977. Półhak krzosowo-korbowy. Lufa ośmiogranna z celownikiem i celikiem, rozszerzona u wylotu, o ośmiu nacięciach, wagomiar 1,3, dług. lufy do zapału 27,5. Zamek osobliwej konstrukcji z ukrytem kołem. Łoże i kolba jak u arkebuza, rzeźbione i nabijane stalą, wśród zdobin sceny polowania. Pobojczyk drewniany. Dług. 53,5. — 73529 M. N.

978. Arkebuz-półhak (z uciętą lufą) krzosowo-korbowy. Lufa ośmiogranna, wagomiar 1,5, gładka, dług. do zapału 30,5. Na blasze zamkowej marka. Kolba drewniana. Dług. całk. 54,5. — 25162 M. W.

PISTOLETY SKAŁKOWE

979. Pistolet skałkowy włoski. Lufa ze śladami ozdób rytowanych, wagomiar 1,5, gładka, dług. do zapału 31, bączek górny z blachy mosiężnej (później dodany). Zamek ozdobny, na blasze zamkowej napis: „G. BANCHI“. Oprawa z drzewa orzechowego z okuciami stalowemi, bogato rzeźbionemi w stylu Ludwika XIV. Dług. całk. 51. — 25029 M. W.

980. Pistolet włoski. Lufa w części dennej ośmiogranna, rzeźbiona, wagomiar 1,7, dług. do zapału 42,5. Zamek ozdobny, na blasze zamkowej napis nieczytelny. Łoże rzeźbione, zdobione częś-

ciowo blachą srebrną, takaż blacha dług. 24 z celikiem, łącząca lufę z łożem. Pobojczyk drewniany. — 13051 M. N.

981. Pistolet. Lufa ośmiogranna w części dennej, wagomiar 1,8, gładka, dług. do zapału 29. Ozdoby rytowane i żłobione, wśród zdobin głoski „IHS.“ Zamek skałkowy, bogato rytowany, łoże z drzewa ciemnego rzeźbione, nabijane drutem srebrnym. Okucia mosiężne. Na wierzchu kolby blacha srebrna z koralem. Dług. całk. 47,5. — 27181 M. W.

982. Para pistoletów. Lufa ośmiogranna, w części dennej żłobiona i rytowana, wagomiar 1,8, wewn. gładka, dług. do zapału 29. Marka. Zamek skałkowy, żłobiony i rytowany. Oprawa drewniana rzeźbiona, nabijana srebrem, okucia bronzowe posrebrzane. Dług. całk. 48. — 25013 M. W.

983. Para pistoletów skałkowych włoskich. Lufa w części dennej zdobiona w paski podłużne, na niej napis: „LAZARO LAZARINO“ (fabrykanta luf z Brescii ok. 1690), wagomiar 1,5, celik, dług. do zapału 29. Zamek bogato zdobiony ornamentem wypukłym i rytowanym. Na blasze zamkowej napis: „Stefano Sioli“. Oprawa żelazna bogato zdobiona jak zamek, na głowicy popiersie kobiece. Stempel żelazny. Dług. całk. 46. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4363 M. N.

984. Para pistoletów skałkowych włoskich. Lufa wagomiaru 1,6, dług. do zapału 28, z celownikiem. W części dennej, wśród zdobin roślinnych, wypukło rzeźbiony jeździec, zwrócony w różne strony w obu pistoletach. Z boku monogram A.M.B.I. Zamek ozdobny, na blasze zamkowej napis: „G | ROSSI“. Marka na półkurczu. Oprawa srebrna złocona, nielowana, bogato zdobiona. Wśród zdobin postacie ludzkie i armatura. Dług. całk. 48,7· — 46706 M. N.

985. Para pistoletów skałkowych francuskich. Lufa wagomiaru 1,5, gładka, dług. do zapału 34, z celikiem, rytowana, na części dennej nakładana blacha bronzowa złocona z bogatym ornamentem w stylu Ludwika XIV. Na lufie napis: „PIERRE. A. ÖTTING“. Oprawa z drzewa orzechowego rzeźbiona, jak również i zamek, bogato zdobione bronzami złoconemi, podobnie jak lufa. Pobojczyk drewniany. Dług. całk. 53. — 73526 M. N.

986. Para pistoletów skałkowych. Lufa w części dennej ośmiogranna, bogato rytowana, wagomiar 1,6, gładka, dług. do zapału 35,3.

Zamek rzeźbiony, jak również łoże drewniane z okuciami stalowemi. — 2070 M. N. Dar. Leopold Meyet.

PRZYBORY DO BRONI PALNEJ I RĘCZNEJ

ROGI DO PROCHU

987. Róg do prochu, pokryty jaszczurem (skórą wężową) białym gruboziarnistym; denko z masy perłowej, okucia srebrne, wys. cm. 15. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 31859 M. N.

988. Róg do prochu, wys. cm. 14. — 17974 M. N. Dar. M. Federowski.

989. Róg do prochu rytowany, wys. cm. 16,5. — 17975 M. N. Dar M. Federowski.

990. Róg do prochu z płaskorzeźbami figur ludzkich, zwierząt i roślin, okucia srebrne, wys. 18,8, szer. 7,7. — 31870 M. N.

991. Róg do prochu, obciągnięty skórą węża; okucia z kości i rogu. 21 × 14,5. — 5042 M. W.

992. Rożek do prochu z okuciem żelaznem. 12,5 × 6,5 — 13127 M. N.

993. Rożek do prochu z dwóch rożków kozicy, z okuciami mosiężnemi, z kluczem do arkebuza i dłutkiem, 19,5 cm. wys. — 22744 M. N. Dar rodzina Józefa Brandta.

994. Rożek do prochu miedziany, z różnobarwną emalją, okucia mosiężne, 19 × 4. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 13121 M. N.

995. Rożek do prochu, obciągnięty skórą węża, wys. cm. 18. — 30151 M. W.

996. Rożek do prochu żelazny, wschodni. — 29431 M. W.

PROCHOWNICE

997. Prochownica drewniana, okrągła, płaska, z wprawionym medalem srebrnym: popiersie z boku na prawo, w czapce i delji, napis: „IOH. III. D. G. POLO | NIAE REX", na odwrocie: widok miasta i napis: „NÜHUSIUM [Neuhäusel — Nowe Zamki, Węgry półn.

zach.] CONDITUM A. 1581 | AMISSUM A. 1663 | A LEOPOLDO EX PUGNATUM | 9 AUG. A. 1685." Średn. 11, głęb. 4,1. — 30152 M. W Dar. Włodz. Rużycki de Rosenwerth.

998. Prochownica z rogu jeleniego ze zdobinami rytowanem o charakterze ludowym. 22,4×18. — 25085 M. W.

999. Prochownica w kształcie serca, drewniana, inkrustowana kością słoniową, wśród zdobin litery: „A. H. Z. S." 9,3×10. — 1208 M. N. Dar. St. Graeve.

1000. Prochownica z rogu z okuciami srebrzonemi. Na kośc wśród ornamentów wyryty orzeł dwugłowy. 19,5×14. Ze zb. Ant Strzałeckiego. — 13132 M. N.

1001. Prochownica z rogu łosia, na stronie zewnętrznej rytowane wyobrażenie kościoła, znaku IHS i ornamentu z kółek koncentrycznych. 17,5×14,2. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 31861 M. N

1002. Prochownica z rogu łosia, wśród ozdób rytowanych wyobrażenie aniołów, cerkwi, drzew, jeleni i t. d. 14×11. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 13130 M. N.

1003. Prochownica drewniana, nabijana kością, okrągła, średn. 10, okucia żelazne. — 22694 M. N. Dar. rodzina Józ. Brandta.

1004. Prochownica z korzenia, w kształcie rogu, nabijana kością i guzami mosiężnemi. 14×15. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 13129 M. N.

1005. Prochownica z kości słoniowej, okrągła, średn. 9 cm. — 30143 M. W.

PULWERSAKI

1006. Prochownica (pulwersak) w kształcie sakwy skórzanej podwójnej, czerwonej, z ozdobami wyciskanemi złoconemi. 25×15,5. — 22673 M. N. Dar. rodzina Józ. Brandta.

1007. Pulwersak (bukłak) skórzany. U wylotu naszyta skórka z resztką haftu srebrnego. Wys. pulwersaka cm. 25, szer. 13,5. — 22674 M. N. Dar. rodzina Józ. Brandta.

1008. Pulwersak skórzany, z rzemieniem zakończonym uchem żelaznem i hakiem. Na rzemieniu suwana skórzana pokrywa-kapturek. — 22675 M. N.

1009. Pulwersak (bukłak) skórzany, pokryty aksamitem karmazynowym z aplikacjami skórzanemi, wyhaftowanemi nićmi srebrnemi. Wys. pulwersaka cm. 27,5, szer. 20,5. — 22611 M. N. Dar. rodzina Józ. Brandta.

ŁADOWNICE

1010. Ładownica polska. Skrzynka na 10 naboi, drewniana, wygięta, pokryta safjanem czarnym. Pokrywa, wys. 7,2, szer. 23,5, z blachy srebrnej, częściowo złoconej i nielowanej. Pośrodku w kartuszu owalnym (3,4 X 7,1) krzyż kawalerski czarny, wykonany ze szkła z podłożonem tłem czarnem, wśród armatury złoconej na tle czerwonem; pośrodku krzyża różyca złota. Wierzch i boki z safjanu czarnego, haftowanego nićmi srebrnemi złoconemi. Ładownica na taśmie złocistej, szer. 3,5, naszytej na podszewce jedwabnej karmazynowej. Klamra 4,1 X 8,4, srebrna, po części złocona i nielowana. — 31370 M. N.

1011. Ładownica polska. Skrzynka na 11 naboi, drewniana, wygięta, pokryta skórą czarną. Pokrywa, wys. cm. 6,7, szer. 23, z blachy srebrnej złoconej i nielowanej z wyobrażeniem św. Jana Kantego w kartuszu pod koroną pięcioperłową, wśród armatury. Wierzch z safjanu haftowanego nićmi srebrnemi złoconemi. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 3920 M. N.

1012. Pokrywa ładownicy, wys. 8,5, szer. 21,4, z blachy mosiężnej, pokrytej masą perłową, na niej nabijany ornament złocony, takież obramienie. Wśród zdobin trzy owalne krwawniki. Pokrywa podbita aksamitem karmazynowym, haftowanym nićmi srebrnemi złoconemi. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 31685 M. N.

1013. Ładownica polska. Skrzynka na 10 naboi, drewniana, wygięta, pokryta skórą czarną. Pokrywa, wys. cm. 5,9, szer. 22, z blachy srebrnej, z wyobrażeniem Niepokalanego Poczęcia pod koroną pięcioperłową, wśród armatury, ozdoby złocone i nielowane. Wierzch z safjanu czarnego, haftowanego nićmi srebrnemi złoconemi. — 32317 M. W.

1014. Ładownica polska. Skrzynka na 10 naboi, drewniana, wygięta, pokryta safjanem czarnym. Pokrywa, wys. cm. 7, szer. 28, z blachy srebrnej złoconej, nielowanej, żłobionej, z trzema jaspisami, nabijanemi złotem, wkoło zdobiona turkusami i szkiełkami czerwonemi. Wierzch z safjanu czarnego, haftowanego nićmi srebrnemi

złoconemi. Ładownica na taśmie złocistej, szer. 3,7, podszytej podszewką jedwabną karmazynową. Klamra srebrna złocona, żłobiona, 3,4 × 7, okucie dolne takież, lecz rytowane. — 3176 M. W.

1015. Ładownica polska. Skrzynka na 12 naboi w dwuch rzędach, drewniana, wygięta, pokryta safjanem czerwonym. Pokrywa, wys. cm. 6,5, szer. 21, bronzowa złocona, żłobiona w ozdoby w stylu Ludwika XIV. Pośrodku i na czterech rogach ozdoby srebrne nielowane. Wierzch z safjanu haftowanego nićmi srebrnemi złoconemi. — 28845 M. W.

1016. Ładownica polska. Skrzynka na 10 naboi, drewniana, wygięta, pokryta skórą czarną. Pokrywa, wys. cm. 7, szer. 21, z blachy srebrnej złoconej, nielowanej, z trzema kartuszami srebrnemi, żłobionemi. Środkowy średnicy 4,5, z wyobrażeniem św. Jana Kantego pod koroną pięcioperłową, wśród armatury. Wierzch z safjanu czarnego, haftowanego nićmi srebrnemi złoconemi. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 3921 M. N.

1017. Pokrywa ładownicy, wys. 6,5, szer. 22,5, żelazna, pokryta ornamentem srebrnym. Pośrodku monogram pod koroną pięcioperłową. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 31684 M. N.

1018. Ładownica polska. Skrzynka na 11 naboi w dwuch rzędach, drewniana, wygięta, pokryta skórą czarną. Pokrywa, wys. 7,8, szer. 24, z blachy srebrnej nielowanej. Pośrodku herb Jelita pod koroną pięcioperłową, wśród armatury. Wierzch ze skóry czarnej, haftowanej nićmi srebrnemi. Ładownica na taśmie jedwabnej żółtej (?), przerabianej pięciu prążkami srebrnemi, szer. cm. 4. Klamra wym. 4,5 × 11, okucie dolne i szlufka srebrne, nielowane. — 17456 M. N.

1019. Klamra od pasa ładownicy, wys. 6,5, szer. 13,9, mosiężna, ażurowa, z dwoma wyobrażeniami orła polskiego po bokach. — 24985 M. W.

1020. Pas z ładownicą (ładunkarz) na 29 naboi. Pas skórzany, zapinany z tyłu na sprzążkę, z przegródkami na naboje z safjanu czerwonego. Naboje pokryte klapą z tegoż safjanu, pokrytego aksamitem karmazynowym z naszytemi ozdobami, wycinanemi ze skóry zielonej (safjan). Po bokach 2 sakiewki na skałki, ściągane sznurami jedwabnemi karmazynowemi, zakończonemi chwastami. Wys. pasa 7,5. — 22905 M. N. Dar rodzina Józ. Brandta.

ARTYLERJA

1021. Lufa działa spiżowa z r. 1681, wagomiar 52 m/m., dług. od zapału do wylotu 171 cm., dług. całk. 185,5 cm., szer. z czopami 23,2 cm. Na części dennej herb Dönhoff i napis: „THEODORVS IN OSOLIN | COMES DONHOFF. SVPRE | MVS REGNI CAMERARIVS VIS | LICENSIS VRSENDOVIENSIS | ET C: CAPITANEVS FIERI | ME FECIT. ANNO 1681." — 32835 M. W.

1022. Lufa działa żelazna, wagomiar 43 m/m., dług. do zapału 153 cm., dług. całk. 175, szer. z czopami 26. — 98 M. W.

1023. Jak wyżej — 99 M. W.

ZBROJE I PANCERZE

SZYSZAKI HUSARSKIE

1024. Szyszak husarski polski. Kopula z ośmiu paskami mosiężnemi i czterema takiemiż różyczkami, daszek, brak nosala, nakarczek o czterech folgach dług. cm. 20, policzki z wycięciami w kształcie serca. Szyszak obramowany paskami bronzowemi, puncowanemi. Znaleziony na strychu zamku Wożuczyńskiego, pow. Tomaszowski. — 21077 M. N. Dar. Polskie Tow. Krajoznawcze.

1025. Szyszak husarski polski. Kopuła gładka z różyczkami i guzami bronzowemi, grzebień wys. cm. 6, okuty i zdobiony blachą mosiężną, puncowaną, daszek, nakarczek o czterech folgach dług. cm. 21, nabijany gwoździami mosiężnemi, brak policzków. — 360 M. W. Dar. Szymon Konarski.

1026. Szyszak husarski polski. Kopuła o sześciu prążkach, z uszkiem na wierzchu, daszek z nosalem, nakarczek o czterech folgach dług. cm. 16, policzki. — 30127 M. W. Dar. Jan Drohojowski.

1027. Szyszak husarski polski. Kopuła gładka z dwóch części złożona, ozdobiona czterema różyczkami, po bokach mniejszemi, większa na wierzchu; daszek, nosal, nakarczek z folgami (pozostała tylko jedna), policzki z wycięciami w kształcie serca. Kopuła, nakarczek i policzki obramowane paskami mosiężnemi, zdobionemi. — 74765 M. N.

1028. Szyszak husarski polski. Kopuła z ośmiu paskami mosiężnemi i takiemiż czterema różyczkami; daszek, nosal, nakarczek

o pięciu folgach dług. cm. 21, policzki. Szyszak obramowany paskami bronzowemi puncowanemi, z przodu na obramieniu wycięty herb Lis i Pogoń. Szyszak poczęści później uzupełniony. — 4331 M. N.

1029. Szyszak husarski polski w typie „Pappenheimera", czerniony. Kopuła o sześciu prążkach z uszkiem na wierzchu, daszek, brak nosala, nakarczek o czterech folgach dług. cm. 17, brak policzków. — 28929 M. W.

1030. Szyszak typu „Pappenheimer". Kopuła o sześciu prążkach z uszkiem na wierzchu, daszek, nosal, nakarczek o czterech folgach dług. 20, policzki. Szyszak nabijany gwoździami żelaznemi. — 25171 M. W.

SZYSZAKI KARACENOWE

1031. Szyszak husarski polski. Kopuła karacenowa z różyczką i guzami mosiężnemi, daszek i nosal z różyczką mosiężną, nakarczek z jednej blachy repusowanej, karbowanej, dług. cm. 21,5, obramionej galonem złotym, przymocowanym za pomocą różyczek i gwoździ, policzki karacenowe z gwoździami bronzowemi. Podszewka z safjanu bronzowego, obrzeżona aksamitem karmazynowym i galonem złotym.— 35230 M. W.

1032. Szyszak husarski polski. Kopuła karacenowa z różyczką żelazną na wierzchu i takiemiż gwoździami na łuskach, brak daszka, nosala, nakarczka i policzków. Podszewka skórzana. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 32025 M. N.

1033. Szyszak husarski polski karacenowy. Kopuła i policzki stanowią całość, nakarczek o ośmiu folgach, daszek i wydatny nosal. Na każdej łusce różyczka mosiężna. — 3049 M. N.

1034. Szyszak karacenowy z daszkiem, nosalem, policzkami o dwuch folgach i nakarczkiem o trzech folgach. Łuski ozdobione różyczkami mosiężnemi, podszewka z tkaniny wełnianej karmazynowej, obramienie z takiegoż aksamitu. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 21902 M. N.

1035. Szyszak husarski polski, karacenowy. Kopuła pokryta łuskami okrągłemi różnej wielkości, coraz większemi ku dołowi, ozdobiona każda różyczką bronzową. Na wierzchu różyca bronzowa z emalją białą, czerwoną i niebieską. Daszek i nosal, nakarczek o czte-

rech folgach, wycinanych w zęby, ozdobionych różyczkami bronzowemi i policzki o trzech folgach, podobnie zdobione. Wewnątrz resztki skóry, po brzegach obramienie z aksamitu karmazynowego.— 12916 M. N.

SZYSZAKI W KSZTAŁCIE TURBANU

1036. Szyszak polski w kształcie turbanu. Kopuła o sześciu kanelach, we wgłębieniach sześć pasków bronzowych szer. cm. 1,7. Turban wkoło pokryty aksamitem niebieskim i żółtym. Misiurka dług. z przodu cm. 10, z tyłu 45. — 29385 M. W.

1037. Szyszak polski w kształcie turbanu tureckiego. Kopuła karacenowa, na każdej z łusek żelaznych kolejno lwie głowy i różyczki mosiężne. Otok wyścielany, szer. ok. 8 cm., pokryty tkaniną jedwabną karmazynową i galonami złotemi, ułożoną w kształcie zawoju.— 12915 M. N.

MORJONY

1038. Morjon, podług podania pachołków lwowskich, z płaskiem rondem, czerniony, grzebień wys. cm. 3, wys. całkowita 21, szer. 24. — 2084 M. N. Dar. Leopold Meyet.

1039. Morjon piechoty cudzoziemskiego autoramentu, podług podania pachołków lwowskich, z płaskiem rondem, czerniony, grzebień wys. 3,5, wys. całk. 21, szer. 24. — 2058 M. N. Dar. Leopold Meyet.

MISIURKI

1040. Misiurka wschodnia. Miska stalowa, pokryta blachą srebrną, rytowaną, ze śladami złoceń. Kółka misiurki nitowane. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4354 M. N.

ZBROJE HUSARSKIE

1041. Zbroja husarska złożona z szyszaka, napierśnika, obojczyka (od innego kompletu), naramienników i zarękawi. Kopuła szyszaka złożona z dwóch części, gładka, z grzebieniem wys. cm. 7,8, daszek, nosal, nakarczek o czterech folgach, policzki z wycięciem w kształcie serca. Grzebień, dolna część nakarczka i policzki obramowane mosiądzem. Na kopule różyce i gwoździe mosiężne. Obojczyk z krzyżem kawalerskim. Napierśnik o trzech folgach, z krzyżem

kawalerskim na lewej piersi. Naramiennik z opachami o pięciu folgach, zarękawia z zapiąstkami. — Wł. Wład. Michalski.

1042. Zbroja husarska polska złożona z szyszaka, kirysu, obojczyka, naramienników z opachami, zarękawi, nabiodrków i skrzydeł. Kopuła szyszaka o sześciu pasach mosiężnych, takichże różycach i trzpieniu na wierzchołku jako tulei do pióra; daszek, nosal mosiężny rytowany, nakarczek o czterech folgach i policzki z wycięciem w kształcie serca; obramienia mosiężne. Napierśnik o czterech folgach, bogato zdobiony blachami mosiężnemi i ornamentem rytowanym: na lewej piersi wyobrażenie Niepokalanego Poczęcia, na prawej krzyża kawalerskiego. Naplecznik o trzech folgach z tulejami do skrzydła, skromne obramienia mosiężne. Obojczyk podobnie zdobiony jak napierśnik i naplecznik, na przodzie mosiężny krzyż kawalerski. Naramienniki z opachami o sześciu folgach. Zarękawia z zapiąstkami. Nabiodrki o dziewięciu folgach z nakolankami ozdobione obramieniem i różycami mosiężnemi. Skrzydło składa się z listwy drewnianej, dług. 107,5 cm., owiniętej skórą barwy naturalnej, szer. 4,5 × 2, pióra dług. 20 — 40 cm. Zbroja powyższa złożona jest z trzech różnych kompletów. — Wł. Fundacja Kórnicka.

1043. Zbroja husarska polska złożona z szyszaka, kirysu, obojczyka, naramienników z opachami, (od innego kompletu), oraz nabiodrków. Kopuła szyszaka o ośmiu kanelach, na wierzchu wydatny guz mosiężny na trzpieniu, po bokach trzy guzy mosiężne; daszek, nakarczek o pięciu folgach dług. 20 cm., policzki i nosal później dodane; ozdoby z różyczek mosiężnych. Napierśnik o trzech, naplecznik o czterech folgach, ozdobione obramieniem i różyczkami mosiężnemi. Na lewej piersi krzyż kawalerski. Na obojczyku miedziana złocona armatura, części dolne naramienników złożone z pięciu folg, nabiodrki z ośmiu. Zbroja zdobiona mosiężnemi różyczkami i takiemże obramieniem, z wyjątkiem naramienników. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 5798 M. W.

1044. Zbroja husarska polska złożona z szyszaka, napierśnika (kirysu przedniego), obojczyka, naramienników z opachami, zarękawi oraz tarczy zamiast naplecznika. Szyszak z kopułą gładką, złożoną z dwuch części, ozdobioną sześcioma różyczkami mosiężnemi, mniejszemi po bokach i większą na wierzchu; daszek z wydatnym nosalem, nakarczek o sześciu folgach dług. cm. 21, policzki z wycięciami w kształcie serca. Kopuła, nakarczek i policzki obramowane paskami mosiężnemi, zdobionemi. Napierśnik o pięciu folgach,

z krzyżem kawalerskim mosiężnym na prawej piersi i takiemże wyobrażeniem Maryi Panny Niepokalanego Poczęcia na lewej. Obojczyk z dużą różyczką na przodzie. Opachy o sześciu folgach, zapiąstki z dwóch blach. Ztyłu tarcza średnicy 15 cm. do przeciągnięcia skrzyżowanych szelek skórzanych. Zbroja bogato zdobiona różyczkami i obramieniem mosiężnem. Zbroja ta, podług podania, należała do Stan. Skórkowskiego, sędziego stężyckiego, sekretarza Władysława IV. Być może, iż zbroja pochodzi z czasów tegoż króla, lecz za Jana III była przerobiona, o czem świadczy tarcza do szelek zamiast napierśnika. — 35974 M. W. Dar. Bronisław Gembarzewski.

1045. Zbroja husarska polska złożona z szyszaka, napierśnika (kirysu przedniego), obojczyka, naramienników z opachami i zarękawi (od innego kompletu), oraz tarczy zamiast naplecznika, wszystko zdobione guzami i obramowaniami z blachy mosiężnej. Szyszak z sześcioma prążkami, z uszkiem na szczycie, daszkiem, nosalem, policzkami z wycięciami w kształcie serca i nakarczkiem o czterech folgach. Napierśnik o czterech folgach z wyobrażeniem krzyża kawalerskiego na prawej piersi, a N. Marji Panny Niepokalanego Poczęcia na lewej. Zamiast naplecznika tarcza średn. cm. 15, do przeciągnięcia skrzyżowanych szelek skórzanych. Obojczyk z czworokątną ozdobą mosiężną zprzodu. Opachy o sześciu folgach. — 4312 M. N.

1046. Zbroja husarska polska złożona z szyszaka, kirysu, obojczyka, naramienników z opachami, zarękawi, nabiodrków z nakolankami oraz pary skrzydeł. Szyszak z kopułą gładką z grzebieniem wys. cm. 7, daszkiem, nosalem, policzkami (później dodanemi) i nakarczkiem o czterech folgach. Szyszak, jak również i cała zbroja, obramowany ozdobami mosiężnemi i wydatnemi guzami. Napiersień o trzech folgach z fartuszkiem, na prawej piersi krzyż kawalerski, na lewej wyobrażenie N. Marji Panny Niepokalanego Poczęcia. Naplecznik o trzech folgach, z czterema łapkami do przyczepienia skrzydeł. Obojczyk z krzyżem kawalerskim. Opachy o sześciu folgach. Zarękawia z zapiąstkami. Nabiodrki o 12 folgach z nakolankami. Wysokość skrzydeł, nie licząc piór 115 cm. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 5797 M. W.

1047. Zbroja złożona z szyszaka, obojczyka i naramienników. Szyszak husarski polski, bogato zdobiony, trawiony i złocony z obramieniami wycinanemi i rytowanemi, z mosiądzu złoconego, z różycami i lwiemi głowami na policzkach. Kopuła o 16 kanelach, z tar-

czą złoconą na wierzchu średn. cm. 6,6; daszek, nosal bogato zdobiony z krwawnikiem, nakarczek o pięciu folgach, nad prawym policzkiem tuleja do pióra. Ze zb. Łohojskich, późn. Ant. Strzałeckiego. — 4328 M. N.

Obojczyk podobnie zdobiony jak szyszak, na przodzie blacha złocona z herbem Aleksandrowicz. — 4329 M. N.

Para naramienników z opachami o sześciu folgach, zdobionych jak szyszak i obojczyk, z monogramem C. A. i wielką tarczą, średn. 15,5, z maskaronem z miedzi złoconej i takąż gwiazdą. — 46174 M. N. Dar. Szymon Szwarc.

1048. Napierśnik husarski polski o pięciu folgach, z wyobrażeniem krzyża kawalerskiego na prawej piersi, brak ozdoby na piersi lewej. Napierśnik, zdobiony bogato różyczkami i obramieniem mosiężnemi, posiada ztyłu szelki z tarczą na skrzyżowaniu, średnicy cm. 15,2. Naramienniki złożone są z siedmiu folg (od innego kompletu?), zarękawia wys. 31,5 zdobione są podobnie jak napierśnik. — 74765 M. N.

1049. Napierśnik zbroi husarskiej o trzech folgach, zdobiony obramieniem z blachy miedzianej, wycinanej, rytowanej i złoconej, różycami i głowami lwiemi, zprzodu krzyż kawalerski z wyobrażeniem Michała Archanioła pośrodku. Para naramienników z opachami o sześciu folgach, zdobionych jak napierśnik, pozatem maskarony złocone 11,5 × 10,5. — 29385 M. N.

1050. Kirys, złożony z napierśnika i naplecznika, każdy o trzech folgach. Naramiennik prawy z częścią dolną o sześciu folgach. Części te są zdobione mosiężnemi różyczkami i lwiemi głowami. Na piersiach kirysu dwie głowy w wieńcach wawrzynowych 12920, 12921, 12928 M. N. Lewy naramiennik od innej zbroi. — 12927 M. N.

1051. Obojczyk z krzyżem kawalerskim mosiężnym z przodu oraz takiemiż różyczkami dokoła. — 12926 M. N.

1052. Para zarękawi, wys. 33,5, bogato złotem nabijanych, z obramieniem z miedzi złoconej, wycinanej i rytowanej, zapiąstek wys. 13,5. Ze zb. Łohojskich, późn. Ant. Strzałeckiego. — 4330 M. N.

1053. Para zarękawi z zapiąstkami, zdobionych blachami mosiężnemi, puncowanemi. — 24965 M. W.

KARACENY

1054. Zbroja husarska karacenowa, pochodząca z rodziny Januszewskich z Litwy. Szyszak karacenowy z różyczkami bronzowemi złoconemi; policzki i nakarczek pięciofolgowy, obszyty, jak cała zbroja aksamitem karmazynowym, podbity częściowo aksamitem wełnianym czerwonym, częściowo suknem (pilśnią) czerwoną. Napierśnik, wykrojony u dołu w 2 długie, naplecznik w 2 krótkie zęby; obojczyk z Pogonią litewską. Para naramienników z aksamitu karmazynowego z maskaronami mosiężnemi i pięcioma pasami karacenowemi. Para zarękawi zdobionych blachą mosiężną, oraz para karacenowych rękawic. Cała karacena na każdej łusce, z wyjątkiem rękawic, ma bronzowe różyczki. — 5480 M. W.

1055. Pancerz polski karacenowy, złożony z napierśnika, obojczyka, naramienników z maskaronami złoconemi, wyobrażającemi lwie głowy, zarękawi z zapiąstkami i rękawicami. Na obojczyku dodany po r. 1715 krzyż orderowy Orła Białego. Napierśnik zakończony czterema zębami. Łuski naszyte na skórę, podbitą tkaniną czerwoną, Wszystkie części zbroi obramowane aksamitem karmazynowym. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 21901 M. N.

1056. Pancerz polski karacenowy złożony z szyszaka, napierśnika, tarczy zamiast naplecznika, obojczyka, naramienników i zarękawi. Na każdej łusce karaceny różyczka mosiężna. Cały pancerz podszyty tkaniną jedwabną karmazynową i obramowany takimże aksamitem. Szyszak z daszkiem, nosalem, policzkami i nakarczkiem o trzech folgach. Pancerz zakończony od dołu czterema wielkiemi zębami, z tyłu, na skrzyżowaniu szelek, tarcza karacenowa średn. 15. Obojczyk z wyobrażeniem krzyża kawalerskiego. Naramienniki zakończone czterema zębami i ozdobione maskaronami miedzianemi złoconemi, wyobrażającemi lwie głowy, wym. 21,3 × 16,5. Zarękawia z zapiąstkami o trzech folgach, rękawice karacenowe bez palców. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 22176 M. N. i 22177 M. N.

1057. Para rękawic karacenowych. Łuski żelazne 3 × 1,4 cm., przynitowane do skóry, obszytej aksamitem karmazynowym i galonem złotym. Ze zb. Józ. Choynowskiego. — 32026 M. N.

PANCERZE (KOLCZUGI)

1058. Kolczuga chorągwi pancernej wojska W. Ks. Lit. z kółek nitowanych, średnicy cm. 1, z rękawami dług. 27 i kołnierzem wys. 6,

dług. z przodu 81, z tyłu 79, rozporek dolny z przodu 11, z tyłu 14. Kolczuga zapinana z przodu na 3 zapony bronzowe złocone, wycinane, ażurowe z wyobrażeniem krzyżów kawalerskich, pod zaponami Pogoń litewska; na prawej piersi krzyż kawalerski, na lewej wyobrażenie N. Marji Panny. Pozatem ozdoby w kształcie krzyża kawalerskiego w dwóch rzędach. Na ramionach dwie blachy okrągłe, średnicy 10 cm. — 26310 M. W.

1059. Kolczuga polska, dług. z przodu 84, z tyłu 74, rękawów 38. — 29385 M. W.

1060. Kolczuga wschodnia z kołnierzem przetykanym paskami skórzanemi. Kółka nitowane Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4342 M. N.

1061. Kolczuga z kołnierzem o wydłużonych końcach z przodu. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 24972 M. W.

TARCZE, KAŁKANY

1062. Tarcza wróżebna Jana III, znaleziona r. 1679 na strychu kaplicy św. Krzyża na Wawelu, ofiarowana królowi. Robota augsburska z końca w. XVI. Tarcza okrągła średn. 70 cm., żelazna, pokryta płaskorzeźbą, przedstawiającą bitwę ces. Konstantyna Wielkiego z Maksencjuszem u mostu nad Tybrem, na tle Rzymu. Na pierwszym planie Konstantyn, w obłokach Chrystus Ukrzyżowany i anioł trzymający złotą tablicę z napisem łacińskim, zapowiadającym zwycięstwo pod znakiem Krzyża nad poganami. — Wł. Muz. ks. Czartoryskich w Krakowie.

1063. Kałkan (tarcza pancernych), okrągła, średnicy cm. 64, z prętów owijanych jedwabiem i nićmi srebrnemi i złoconemi. Blacha środkowa, śr. 22,5 i sześć mniejszych dokoła, zdobione półksiężycami z turkusami. — 18014 M. N.

1064. Kałkan (tarcza pancernych), okrągła, średnicy cm. 65, z prętów owijanych jedwabiem karmazynowym i żółtym oraz nićmi srebrnemi. Blacha środkowa, śr. 23 cm., srebrna, rytowana, ze złoceniami. — 12931 M. N.

1065. Kałkan (tarcza pancernych), okrągła, średnicy cm. 62, z prętów owijanych jedwabiem karmazynowym i nićmi srebrnemi oraz złoconemi. Blacha środkowa, średnicy 24,5, złocona, bogato zdobiona ornamentem żłobionym roślinnym, na niej siedem ozdób

z masy perłowej, inkrustowanej złotem, i wysadzanej naśladownictwem drogich kamieni. Wkoło tarczy dwanaście podobnych ozdób. Na odwrocie podszewka karmazynowa jedwabna i takaż poduszeczka. — 12929 M. N.

1066. Do powyższego kałkanu (nr. 1065) pokrowiec z blachy miedzianej, zamykany na kłódkę. Średnicy cm. 68. — 12930 M. N.

PRZYBORY JEŹDZIECKIE

1067. Osiodłanie i rząd husarski, należące, podług tradycji, do Oskierki, który znajdował się w orszaku Ossolińskiego z czasów jego poselstwa do Rzymu w r. 1633. Rząd z blach złoconych, naszytych na rzemień, złożony z nagłówka, policzków, naczółka, naszyjnika z zawieszeniem i podgardla. Uździenica z taśmy karmazynowej, przerabianej złotem. Nachrapnik z dwóch podwójnych łańcuszków i dużej blachy złoconej, zdobionej jak na siodle, z czterema krwawnikami, z których środkowy z herbem Oskierko. Przy uździenicy podwójny sznurek karmazynowy przerabiany złotem i zakończony chwastem. Szkofja do piór zdobiona rubinami i naśladownictwem djamentów. Pośrodku krwawnik z herbem Oskierko. Wodze z taśmy jedwabnej karmazynowej, przerabianej złotem. Kula przednia i tylnia, oraz ławki siodła pokryte blachą złoconą, cyzelowaną w ornament roślinny, z tłem groszkowanem, zdobioną krwawnikami, z których dwa, na kuli przedniej i tylniej, z monogramem. Poduszka i tebinki pokryte suknem karmazynowem, haftowanem złotem. Na środku tebinek aplikowany ornament ze skóry. Napiersień i podogonie ze skóry czerwonej z naszytemi wypukłemi blachami bronzowemi złoconemi. Na napiersieniu i podogoniu dwie duże blachy z krwawnikami, z których dwa z monogramami. Strzemiona w kształcie wschodnim, bronzowe złocone, ozdobne. — 26061 M. W.

1068. Osiodłanie i rząd koński. Rząd składa się z nagłówka, policzków, naczółka ze szkofją, naszyjnika z buńczukiem i munsztuka z parą wodzów. Wykonany z taśmy przerabianej różnokolorowej, zdobiony blaszkami lanemi, mosiężnemi złoconemi i emaljowanemi czarno i niebiesko. Kula przednia, obłąk tylni i ławki siodła pokryte blachą złoconą, cyzelowaną, ozdobione rozetami z kamykami i szkłami kolorowemi. Siodło i tebinki w kształcie czapraka pokryte suknem czerwonem, haftowanem złotem i srebrem. Strzemiona typu wschod-

niego, pokryte blachą mosiężną złoconą, lekko rytowaną. Napiersień i podogonie z taśmy przerabianej różnokolorowej, zdobionej blaszkami lanemi, mosiężnemi złoconemi i emaljowanemi czarno i niebiesko. Na skrzyżowaniu napiersienia i podogonia duże blachy, pokryte emalją czarną i niebieską i ozdobione rozetami z kolorowemi szkłami i kamieniami. — 22775 M. N. Dar. rodzina Józ. Brandta.

1069. Siodło i rząd na konia Stefana Czarnieckiego. Rząd złożony z nagłówka, policzków, naczółka, nachrapnika, krzyża z łańcuszków i naszyjnika z zawieszeniem w kształcie półksiężyca, wykonany z rzemienia czerwonego, pokrytego blaszkami bronzowemi złoconemi. Na krzyżu duża blacha cyzelowana. Obłąk przedni i tylni oraz ławki siodła pokryte blachą srebrną złoconą, rytowaną i puncowaną. Siodło z krótkiemi tebinkami i parą kap na olstra, pokryte aksamitem niebieskim, haftowanym srebrem. Dwie tebinki skórzane, malowane olejno. Napiersień i podogonie ze skóry czerwonej, haftowanej po brzegach złotemi nićmi, pokryte blaszkami bronzowemi złoconemi lanemi. Na napiersieniu i podogoniu po jednej tarczy większej z ornamentem repusowanym. Siodło to od Czarnieckich przeszło do Sapiehów, potem do Bychowców. — 22544 M. N. Dar. rodz. Bychowców.

1070. Osiodłanie i rząd na konia perskie. Rząd złożony z nagłówka, policzków, naczółka, nachrapnika, podgardla i ozdobnego nakarczka, wykonany i zdobiony jak napiersień. Wędzidło łamane, z dwoma dużemi kółkami. Wodze ozdobne, obszyte białą skórą łosiową. Kula przednia, obłąk tylni i ławki siodła pokryte blachami srebrnemi z deseniem wyżłobionym i napuszczanym emalją turkusową. Siedzenie pokryte safjanem czerwonym, takież tebinki, obramione safjanem zielonym. Brak poduszki. Para dużych strzemion wschodnich, miedzianych złoconych, repusowanych. Napiersień z blaszek wybijanych, srebrnych złoconych, przymocowanych do rzemienia. W części dolnej wisiorki z kolorowemi szkłami, pośrodku wielki guz wypukły, cyzelowany. — 31863 M. N.

1071. Rząd i osiodłanie, wschodnie, po Przecławie Szembeku, zdobyte pod Wiedniem. Rząd złożony z nagłówka, policzków, naczółka, naszyjnika. Na naczółku tarcza z wielkim szarym agatem, nabijanym ornamentem złotym, z gniazdkami do osadzenia kamieni. Na złączeniu policzków z naczółkiem, oraz na nachrapniku tarcze wykonane, jak tarcza naczółka. Nachrapnik z podwójnego łańcuszka srebrnego. Dywdyk 130×61 cm, cały pokryty grubym haftem złotym, z tyłu

i z boków obszyty frendzlą złotą szer. 7,5 cm. Ława przednia i tylnia i kule siodła pokryte blachą srebrną złoconą, puncowaną, gęsto wysadzaną turkusami. Siodło wraz z tebinkami w kształcie czapraka pokryte aksamitem karmazynowym haftowanym nićmi srebrnemi złoconemi. 2 popręgi. Strzemiona zdobione jak ławy siodła. Napiersień z podpiersieniem i podogonie, oraz rząd wykonane z rzemieni, pokrytych blaszkami srebrnemi złoconemi, puncowanemi, gęsto wysadzanemi turkusami. Rękojęć i pochwa szabli należące do rzędu i osiodłania, patrz nr. 883. — Wł. Marja hr. Szembekowa.

1072. Siodło i rząd na konia wschodnie. Rząd składa się z nagłówka, policzków, naczółka, oraz wędzidła mosiężnego. Wykonany z blaszek srebrnych złoconych, naszytych na rzemień, puncowanych i zdobionych turkusami. Na naczółku duża blacha wysadzana kamieniami. Wędzidło zdobione turkusami. Kula przednia, obłąk tylni i ławki siodła okute blachami srebrnemi złoconemi, puncowanemi, ozdobionemi turkusami i almandynami. Pokrycie z aksamitu niebieskiego, haftowanego srebrem. — 5808 M. W.

1073. Osiodłanie i rząd husarskie. Rząd składa się z nagłówka, policzków, naczółka, nachrapnika, krzyża z łańcuszków, naszyjnika z zawieszeniem, munsztuka z ruchomem kołem, oraz wodzów. Na nachrapniku oraz na skrzyżowaniu napiersienia i podogonia wielkie blachy złocone puncowane. Kula i ławki siodła obite blachami miedzianemi złoconemi, puncowanemi. Dwa agaty szare z obu stron. Siodło pokryte aksamitem ciemno-niebieskim, lekko haftowanym srebrem. Poduszka aksamitna. Napiersień i podogonie z rzemieni ciemno-niebieskich późniejszych, na nich ozdobne blaszki lane, mosiężne złocone. — 22772, 8, 9. M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

1074. Oporządzenie końskie złożone z rzędu i osiodłania, części rzemienne pokryte blaszkami srebrnemi złoconemi z różycami srebrnemi, częściowo z wisiorkami. Uzda złożona z nagłówka, naczółka i policzków. Nachrapnik z wielką blachą wys. cm, 9, na podwójnym łańcuszku srebrnym od ozdobnej uździenicy, przyczepionej do policzków rzędu. Podgardle wykonane z takichże łańcuszków. Siodło wraz z tebinkami pokryte aksamitem karmazynowym haftowanym złotem. Kula przednia, obłąk tylni i ławy pokryte blachą złoconą z bogatym ornamentem żłobionym i różycami srebrnemi. Strzemiona o charakterze wschodnim złociste ze stopą dług. 18,5. Olstra dług. 47, pokryte aksamitem karmazynowym z okuciem złoconem u dołu. Kapy

obramione blachą złoconą, szer. 2, z monogramem W. L. S. (?) wśród armatury. Napiersień i podogonie wykonane podobnie jak rząd. — Wł. Fundacja Kórnicka.

1075. Oporządzenie końskie, złożone z rzędu i osiodłania. Części rzemienne pokryte blaszkami złocistemi, rytowanemi i zdobionemi. Uzda złożona z nagłówka, naczółka z wielką blachą ze zwieszającemi się w dwóch rzędach chwastami z nici jedwabnych karmazynowych i złocistych na takiejże siatce, z policzka, nachrapnika z dużą blachą wys. 6 i podgardla, zakończonego wisiorem złocistym z gwiazdą sześciopromienną. Siodło wraz z tebinkami pokryte aksamitem karmazynowym, haftowanym złotem. Kula przednia, obłąk tylni i ławy pokryte blachą złocistą z bogatym ornamentem wybijanym. Strzemiona miedziane złocone o charakterze wschodnim, ze stopą dług. 17. Kapy do olster haftowane jak siodło. Mitug (czaprak) z safjanu czerwonego obramowany z przodu i z tyłu aksamitem haftowanym, dług. 75, szer. 37×2. Napiersień z rzemieniami, zdobionemi jak uzda z wielką blachą 10×15; na podogoniu ozdoba półkulista złocista, wybijana i rytowana, średn. 9,8. — Wł. Fundacja Kórnicka.

1076. Rząd na konia złożony z nagłówka, policzków, naczółka, naszyjnika z buńczukiem z włosia białego, wodzów i munsztuka żelaznego. Rząd z taśmy niebieskiej, przerabianej złotem, podszytej safjanem czerwonym. Na naczółku duża blacha lana, złocona i emaljowana, zakończona ku górze płaską szkofją z kitą z włosia czarno-czerwonego. U dołu tejże blachy frendzla z włosia biało-czerwonego, Na policzkach i na naszyjniku guzy oraz klamry, zdobione jak tarcza, ze szkłami imitującemi lapis lazuli. Siodło. Kula przednia, obłąk tylni i ławki, pokryte blachą złoconą, zdobną ornamentem cyzelowanym i rytowanym. Siodło i tebinki w kształcie czapraka, pokryte suknem karmazynowem, haftowanem srebrem i złotem. Strzemiona mosiężne, lane. — 22776 M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

1077. Rząd na konia, złożony z nagłówka, naczółka, policzków, podwójnego nachrapnika, podgardla, naszyjnika z zawieszeniem srebrnem złoconem i żelaznego munsztuka, oraz podogonie. Rzemień haftowany po brzegach nićmi złotemi z nakładanemi ozdobami lanemi bronzowemi i srebrnemi złoconemi. Na skrzyżowaniu podogonia, wykonanego jak rząd, tarcza, jak przy naszyjniku, lecz w kształcie poprzecznego ośmioboku. — 5810 M. W.

1078. Rząd na konia złożony z nagłówka, policzków, naczółka nakarczka, krzyża, nachrapnika, podgardla i naszyjnika, z rzemienia

czarnego pokrytego blaszkami srebrnemi złoconemi, wybijanemi, z takiemiż wisiorkami. Na grawerowanej tarczy naczółka i zakończeniu halsbanda kamienie. — 32024 M. N.

1079. Rząd na konia złożony z nagłówka, policzków, naczółka, podgardla, naszyjnika i nachrapnika, z rzemienia czarnego, haftowanego po brzegach złotem, z nałożonemi blaszkami miedzianemi i bronzowemi złoconemi. Na naczółku i nachrapniku duże blachy złocone, grawerowane i puncowane. Pelan. — 5809 M. W.

1080. Rząd na konia złożony z nagłówka, naczółka, nachrapnika i naszyjnika z zawieszeniem w kształcie półksiężyca, ze skóry białej i czerwonej, haftowanej złotem i zdobionej blaszkami bronzowemi złoconemi, lanemi, cyzelowanemi. Na naczółku i nachrapniku dwie blachy z ornamentem roślinnym repusowanym i cyzelowanym. Podogonie z rzemienia ciemno-czerwonego, haftowanego po brzegach nicią złotą, pokryte blaszkami bronzowemi złoconemi, odlewanemi i cyzelowanemi. Na skrzyżowaniu blacha okrągła wypukła w kształcie rozety. — 20019 M. N.

1081. Rząd na konia, złożony z uzdy (policzki, nagłówek, nachrapnik, podgardle, naszyjnik z wisiorem), oraz napiersień i podogonie. Na rzemieniu czarnym, szer. cm. 3,2, haftowanym po brzegach nićmi złoconemi, blaszki bronzowe złocone. Wielkie blachy: na nachrapniku, napiersieniu i podogoniu, mniejsze na złączeniu podgardla z policzkami, na blachach tych wyobrażenie krzyża kawalerskiego. — 73934 M. N.

1082. Rząd na konia złożony z nagłówka, policzków, naczółka, nachrapnika, podgardla i naszyjnika z łańcuszka z zawieszeniem, wykonany z rzemienia czerwonego, późniejszego, pokrytego ozdobnemi blaszkami bronzowemi złoconemi lanemi. Na naczółku i nachrapniku wielkie blachy bronzowe złocone, lane i cyzelowane. — 22781 M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

1083. Buńczuk do zawieszenia u podgardla rzędu końskiego, z białego końskiego, włosia ujęty w siatkę złocistą i oprawę z takiejże blachy rytowanej, dług. całk. 70. — Wł. Fundacja Kórnicka.

1084. Siodło husarskie. Kula przednia i tylnia oraz ławki obite blachami miedzianemi złoconemi z ornamentem repusowanym i cyzelowanym. Siodło i tebinki pokryte aksamitem karmazynowym, lekko haftowanym. Poduszka aksamitna. Strzemiona mosiężne pozłacane. — 22773 M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

1085. Siodło pokryte całkowicie aksamitem karmazynowym, bogato haftowanym złotem, wraz z takiemiż tebinkami w kształcie czapraka. — 12932 M. N.

1086. Siodło. Kula przednia i obłąk tylni nowe, pokryte blachą mosiężną. Siedzenie, oraz tebinki w kształcie czapraka, pokryte aksamitem wiśniowym, bogato haftowanym złotem i srebrem. — 5807 M. W.

1087. Siodło. Kula przednia i obłąk tylni pokryte blachą srebrną złoconą, nielowaną, z ozdobami z masy perłowej. Siedzenie i tebinki aksamitne karmazynowe, bogato haftowane złotem i srebrem. Strzemiona o typie wschodnim, zdobione masą perłową. Przedmiot pochodzi ze zb. gen. J. H. Dąbrowskiego, potem Tow. Przyj. Nauk. — 28948 M. W.

1088. Napiersień i podogonie. Na rzemieniu późniejszym blaszki bronzowe złocone, lane i puncowane. Na skrzyżowaniu napiersienia i podogonia takież wielkie blachy wypukłe. — 22782 M. N. Dar. rodz. Józefa Brandta.

1089. Siodło husarskie. Kula przednia i obłąk tylni obite blachą miedzianą złoconą, grawerowaną. Siedzenie oraz tebinki pokryte aksamitem karmazynowym haftowanym złotem. — 3924 M. N.

1090. Siodło husarskie. Kula przednia i tylnia oraz ławki, pokryte blachą bronzową złoconą, puncowaną. Siodło, poduszka i tebinki pokryte suknem karmazynowem z odcieniem fioletowym, lekko haftowane złotem na kulach. Strzemiona lane, bronzowe złocone. — 22774 M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

1091. Pokrowiec na siodło ze skóry łosiowej, zdobiony haftem srebrnym i jedwabiem barwnym. Takiż pokrowiec na poduszkę i parę kap na olstra. — 22625 M. N. Dar. rodziny Józefa Brandta.

1092. Dywdyk husarski polski z sukna karmazynowego, haftowanego nićmi srebrnemi złoconemi, frendzla karmazynowa z tyłu i po bokach na 10,5 cm., podszewka adamaszkowa zielona, dług. wzdłuż grzbietu 149, szer. z przodu 39 × 2, z tyłu 90 × 2. — 22624 M. N. Dar. rodz. Józefa Brandta.

1093. Dywdyk na konia z czarnego aksamitu, aplikowanego suknem żółtem, czerwonem i zielonem, obramienia konturów i ornament roślinny wykonane ściegiem łańcuszkowym, różnobarwnemi

nićmi, ślady sznurków srebrnych. Boki i tył obszyte frendzlą żółtą, podszewka płócienna niebieska w prążki. Dług. wzdłuż grzbietu 132, szer. z przodu 52×2, z tyłu 93×2. — 22623. M. N. Dar. rodz. Józefa Brandta.

RÓŻNE

KOTŁY, ŁOMBASZKI

1094. Kocioł jazdy, miedziany, średn. 67, wys. 37, o 9 śrubach. z rytowanym napisem: „ANNO 1689." i herbem Wieniawa. — Wł. Fundacja Kórnicka.

1095. Para kotłów (łombaszki-tołombasy), drewniane, malowane na czerwono, wys. 29, szer. 36,5 cm. — 22753 M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

1096. Para fartuchów do kotłów kawaleryjskich z tkanin jedwabnych karmazynowych, białych i zielonych, haftowanych, wys. cm. 29, dług. 140. — 22792 M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

1097. Łombaszka (bęben wojenny) wschodnia, do przytwierdzenia do siodła, stalowa, z okuciem miedzianem. Pochodzi z Turkiestanu. — 5738 M. N.

1098. Łombaszka (bęben wschodni) do przytwierdzenia do siodła, miedziana, grawerowana. Pochodzi z Turkiestanu. — 5739 M. N.

1099. Fartuch na bęben (kocioł) jazdy polskiej chorągwi Michała ks. Radziwiłła, hetm. pol. lit. (1668 † 1680). Na adamaszku żółtym aplikowane hafty różnobarwne. Pośrodku herb Radziwiłłów pod mitrą i na paludamencie książęcym, dwie buławy na krzyż złożone, po bokach monogramy „M R". Wkoło fartuch obszyty koronką złotą. Wys. cm. 43, dług. 205. Ze zb. Ant. Strzałeckiego. — 4443 M. N.

CHORĄGWIE, BUŃCZUKI

1100. Siedem proporców do kopij husarskich, z tkaniny jedwabnej karmazynowej (spłowiałej). Na części przy drzewcu wyobrażenie krzyża kawalerskiego i dwuch skrzyżowanych szabel, wszyte z jedwabiu białego. Na skośnych odcinkach podobnie wszyte wyobrażenie dwóch weżów białych z żółtemi żądłami i oczami niebiesko-żółtemi.

Wys. przy drzewcu 69,5 cm., dług. 400, rozcięcie rozpoczyna się na 80 cm. od drzewca. Podług tradycji proporce te przechowywane były w kościele w Zasławiu. — 5437 M. W.

1101. Dwa proporce do kopij husarskich z tkaniny jedwabnej białej i karmazynowej. Na części przy drzewcu wyobrażenie krzyża kawalerskiego wszytego z jedwabiu karmazynowego na białej strefie, z jedwabiu białego na karmazynowej. Wys. przy drzewcu 71 cm., dług. ok. 390, rozcięcie rozpoczyna się na 104 cm. od drzewca. — 33866 M. W.

1102. Buńczuk turecki. Ogon koński, dług. cm. 90, biały, barwiony na czerwono w części górnej, zaś w dolnej na czarno, otacza drzewce malowane olejno na zielono w dwuch odcieniach. Grot żelazny płaski w kształcie liścia wierzbowego, w części dolnej zazębiony, dług. 22. Tuleja żelazna z nakładaną blachą mosiężną ażurowo wycinaną, dług. całk. 38,5. Pod grotem wzdłuż końskiego ogona zawieszone podgardle rzędu końskiego rzemienne, pokryte w części miedzianemi ozdobnemi blaszkami złoconemi, zakończone takimże półksiężycem. W części górnej wyobrażenie słońca o ośmiu promieniach. Okucie dolne żelazne dług. 17,5, zdobione w połowie górnej blachami ażurowemi, jak tuleja grotu. Dług. całkowita 260,5.— 22860 M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

1103. Grot od buńczuka polskiego żelazny, nabijany złotem i srebrem. Na trzpieniu, dług. cm. 24, mały grot w kształcie liścia wierzbowego, 5,5 × 2,4, u osady trzpienia, wąs ku dołowi wygięty z uchem trójkątnym do zawieszenia, buńczuka, z napisem: „KAROL JANICKI“, na odwrocie: „SZCZESC MOCNI BOZE“, poniżej tuleja sześciogranna. Dług. całk. 39. — Wł. Józef hr. Tyszkiewicz.

NAMIOTY

1104. Namiot o motywach wschodnich, podług tradycji zdobyty pod Wiedniem. Podniebie składa się z dwuch części: wyższej dług. 15 m., szer. 3 i niższej dług. 20 m., szer. 8. Dwie zasłony wejściowe u przeciwległych boków podniebia. Cztery części ścian wys. 2,5 m., dług. 11 m. W każdej ścianie po dwa okna. Wnętrze namiotu sukienne, aplikowane i haftowane. Ornament wzdłuż szczytu podniebia w kolorze zielonym i czerwonym na zmianę, ozdobiony arabeskami, następnie szeroki pas okalający, w kolorze biało czerwonym z motywami roślinnemi. Następny, zewnętrzny pas w kolo-

rze granatowym z jasno żółtemi arabeskami. Część niższa podniebia podzielona na 40 kwater z powtarzającym się ornamentem o coraz innych barwach. Obrzeżenie podniebia tworzą dwa pasy, pierwszy, jak obrzeżenie górnej części podniebia, drugi, ostatni, zielony z żółtym ornamentem. Ściany podzielone na 8 kwater każda, z ornamentem jak na niższej części podniebia, z wyjątkiem ośmiu (po dwie w każdej ścianie), w których są umieszczone okna. Ramy okien są aplikowane różnobarwnemi jedwabiami. Cała strona zewnętrzna pokryta płótnem szarem. — Wł. Adam hr. Branicki (zb. Wilanowskie).

1105. Namiot turecki, składający się z podniebia i dwóch części ściennych. Aplikacja płócienna barwna, bogato ornamentowana, zasadnicza barwa czerwonawa i żółta. Wys. ścian bocznych 280 cm. obwód dolny namiotu 23 metry, rozpiętość dachu 430 cm., szer. 360 cm. Namiot, zdobyty pod Wiedniem, pochodzi z domu królewskiego saskiego Wettinów, w których posiadaniu znajdował się od pocz. w. XVIII. — 5899 M. W.

1106. Jajo strusie (naśladownictwo), ozdoba zawieszana u podniebia namiotów wschodnich, lub przy pająkach w świątyniach. Wys. 15,8 szer. 13,2. Jajo w siatce ze sznurka z jedwabiu karmazynowego i złocistego, z chwastem dług. 19 i pomponami. — 23147 M. N. Dar. rodzina Józefa Brandta.

WYKAZ OSÓB I MIEJSCOWOŚCI

WYKAZ WYSTAWCÓW
I PRZEDMIOTÓW WYSTAWIONYCH

UZUPEŁNIENIA I WAŻNIEJSZE OMYŁKI DOSTRZEŻONE PODCZAS DRUKU

str.	nr.	wiersz	wydrukowano:	powinno być:
3	1	5 od g.	Mikołaja Kobera	Marcina Kobera
4	10	3 od d.	Mik. Kobera	Marc. Kobera
12	60	2 od d.	(1798 † 18..)	(1798 † 1868)
13	63	2 od d.	j. w.	j. w.
14	70	1 od d.	(1565 † 1631)	(1564 † 1637)
16	79	4 od d.	Joh. Engelhartt	Joh. Engelhart (1585 † 1640)
20	102	2 od d.	(po 1597 † 1652)	(po 1597 † ok. 1658)
28		w tytule	Z WYDANICTWA	Z WYDAWNICTWA
28	148	3 od d.	(1540 † 1529)	(ok. 1540 † ok. 1590)
86	31	1 od g.	Marja Kazimieria	Marja Kazimiera
94	82	3 od d.	[Benedict Fatjat]	[Benedictus (Benoit) Farjat]
108	156	2 od d.	Ze zb. Stan. Aug.	Ze zb. Tow. Przyj. Nauk
110	167	2 od d.	Benedict Farjat	Benedictus [Benoit] Farjat
110	177	6 od d.	GENERALES	GENERALIS
113	181	1 od d.	(1628 † 1693)	(1654 † 1732)
116	192	2 od d.	P[aul] Drevet (1664 † 1737)	P[ierre Imbert] Drevet (1697 † 1739)
117	197	2 od d.	(1659 † 1730)	(1659 † po 1741)
121	214	2 od d.	(1653 † 1729)	(ok. 1660 † po 1729)
122	216	1 od d.	(1654 † 1742)	(1660 † 1742)
130	246	2 od d.	Ze zb. Stan. Aug.	Ze zb. Tow. Przyj. Nauk
131	252	2 od d.	(1636 † 1679)	(1622 † 1717)
132	254	2 od d.	(16.. † 1706)	(1633 † 1706)
137	276	2 od d.	[Plass]	[Plaas] (1647 † 1704)
137	277	3 od d.	(1621 † 1681)	(1629 † 1681)
138	280	2 od d.	(1779 † 18..)	(1779 † 1844)
141	302	2 od d.	(1620 † 1708)	(1645 † 1708)
141	302	1 od d.	M. N.	M. W.
149		w tytule	SCENY HISTORYCZNE	SCENY HISTORYCZNE, ALEGORJE
154	341	2 od d.	(1639 † 1700)	(1629 † 1700)
155	346	2 od d.	(1743 † 1815)	(1743 † 1819)
156	350	3 od d.	(17.. † 1795)	(1753 † 1795)
156	351	3 od d.	j. w.	j. w.
156	352	4 od d.	j. w.	j. w.
160	360	2 od d.	(† 1687)	(† 1697)
179	549	1 od g.	między polską	między Polską
222	861	2 od g.	nieczytelny	zatarty: „IEZVS MARIA IOZEF”